

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
וישב
כ' – כ"ו כסליו תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

סְלִיקוֹסְתָא בִּשְׁלָמָא רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה כִּשְׁמַעְתֵּיהּ אֶלָּא רַב הוּנָא לֵימָא הָדַר בֵּיהּ הַנְהוּ מוֹתְרִין הֲווּ: **מתני׳** שְׁנֵי קַדָּרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה וְנִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל וְנִתְקַל הַשֵּׁנִי בָּרִאשׁוֹן הָרִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי שֵׁנִי: **גמ׳** אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לֹא תֵּימָא מַתְנִי׳ ר׳ מֵאִיר הִיא דְּאָמַר נִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא וְחַיָּיב אֶלָּא אֲפִילּוּ לְרַבָּנָן דְּאָמְרֵי אָנוּס הוּא וּפָטוּר הָכָא חַיָּיב שֶׁהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד וְלֹא עָמַד רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר אֲפִילּוּ תֵּימָא לֹא הָיָה לוֹ לַעֲמוֹד הָיָה לוֹ לְהַזְהִיר וְלֹא הִזְהִיר וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר כֵּיוָן דְּלֹא הָיָה לוֹ לַעֲמוֹד לֹא הָיָה לוֹ לְהַזְהִיר דְּטָרִיד תְּנַן הָיָה בַּעַל קוֹרָה רִאשׁוֹן וּבַעַל חָבִית אַחֲרוֹן נִשְׁבְּרָה חָבִית בַּקּוֹרָה פָּטוּר וְאִם עָמַד בַּעַל קוֹרָה חַיָּיב מַאי לַאו שֶׁעָמַד לְכַתֵּף דְּאוֹרְחֵיהּ הוּא וְקָתָנֵי חַיָּיב דַּהֲוָה לֵיהּ לְהַזְהִיר לֹא כְּשֶׁעָמַד לָפוּשׁ אֲבָל עָמַד לְכַתֵּף מַאי פָּטוּר אַדְּתָנֵי סֵיפָא וְאִם אָמַר לוֹ לְבַעַל חָבִית עֲמוֹד פָּטוּר לִפְלוֹג וְלִיתְנֵי בְּדִידָהּ בד״א כְּשֶׁעָמַד לָפוּשׁ אֲבָל עָמַד לְכַתֵּף פָּטוּר הָא קמ״ל דְּאע״ג דְּעָמַד לָפוּשׁ כִּי קָאָמַר לוֹ לְבַעַל חָבִית עֲמוֹד פָּטוּר ת״ש הַקַּדָּרִין וְהַזַּגָּגִין שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה נִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל וְנִתְקַל הַשֵּׁנִי בָּרִאשׁוֹן וְהַשְּׁלִישִׁי בַּשֵּׁנִי רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי שֵׁנִי וְשֵׁנִי חַיָּיב בְּנִזְקֵי שְׁלִישִׁי וְאִם מֵחֲמַת רִאשׁוֹן נָפְלוּ רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי כּוּלָּם וְאִם הִזְהִירוּ זֶה אֶת זֶה פְּטוּרִין מַאי לַאו שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶן לַעֲמוֹד לֹא שֶׁהָיָה לָהֶן לַעֲמוֹד אֲבָל לֹא הָיָה לָהֶם לַעֲמוֹד מַאי פָּטוּר אִי הָכִי אַדְּתָנֵי סֵיפָא אִם הִזְהִירוּ זֶה אֶת זֶה פָּטוּר לִפְלוֹג וְלִיתְנֵי בְּדִידָהּ בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁהָיָה לָהֶן לַעֲמוֹד אֲבָל לֹא הָיָה לָהֶן לַעֲמוֹד פְּטוּרִין הָא קמ״ל דְּאע״ג דְּהָיָה לָהֶן לַעֲמוֹד כִּי הִזְהִירוּ זֶה אֶת זֶה פְּטוּרִין אָמַר רָבָא רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי שֵׁנִי בֵּין בְּנִזְקֵי גוּפוֹ בֵּין בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ שֵׁנִי חַיָּיב בְּנִזְקֵי שְׁלִישִׁי בְּנִזְקֵי גוּפוֹ אֲבָל לֹא בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ מִמָּה נַפְשָׁךְ אִי נִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא שֵׁנִי נַמִּי לִיחַיֵּיב אִי נִתְקַל לַאו פּוֹשֵׁעַ הוּא אֲפִילּוּ רִאשׁוֹן נַמִּי לִיפְטַר

ראשון

סְלִיקוֹסְתָא. פְּסוֹלֶת עִיצּוּרֵי תְּמָרִים שֶׁעָשׂוּ מֵהֶן שֵׁכָר ל״א שִׁמְרֵי שֵׁכָר תְּמָרִים וּמְנַגְּבִין אוֹתָן כְּעֵין יַיִן קָרוּשׁ וּמַאֲכִילִין לַחֲמוֹרִים: **כִּשְׁמַעְתֵּיהּ.** דְּאָמַר הֲלָכָה וּמוֹרִין כֵּן: **מוֹתְרִין הֲווּ.** שֶׁהִתְרוּ כַּמָּה פְּעָמִים בִּבְעָלִים: **שֶׁהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד.** כְּלוֹמַר בְּהָכִי מִתּוֹקְמָא מַתְנִיתִין שֶׁשָּׁהָה בִּנְפִילָתוֹ כְּדֵי עֲמִידָה וְלֹא עָמַד: **לְכַתֵּף.** לְתַקֵּן הַקּוֹרָה עַל כְּתֵיפוֹ כְּדֶרֶךְ נוֹשְׂאֵי מַשּׂאוֹי: **לָפוּשׁ.** דִּמְשׁוּנֶּה הוּא וְאֵין רה״ר עֲשׂוּיָה לְכָךְ: **וְהַזַּגָּגִין.** מוֹכְרֵי כְּלֵי זְכוּכִית: **וְאִם מֵחֲמַת רִאשׁוֹן נָפְלוּ כּוּלָּן.** לְקַמָּן מְפָרֵשׁ:

ה״ג

וְקָתָנֵי חַיָּיב. שֶׁהָיָה לוֹ לְהַזְהִיר אע״ג דְּטָרִיד לְכַתֵּף הָיָה לוֹ לְהַזְהִיר וא״ת וּמְנָלֵיהּ דְּמִשּׁוּם שֶׁהָיָה לוֹ לְהַזְהִיר חַיָּיב דִּלְמָא מִשּׁוּם דְּמוֹקְמִינַן לְקַמָּן דְּרָמֵי כְּשַׁלְדָּא וְחַיָּיב מִשּׁוּם דְּלָא ה״ל לְמִירְמְיֵיהּ כְּשַׁלְדָּא וְי״ל דִּכְשַׁלְדָּא נַמִּי דַּרְכּוֹ כְּשֶׁמְּכַתֵּף וא״ת אִי אוֹרְחֵיהּ אַמַּאי הָוָה לֵיהּ לְהַזְהִיר הָא לְקַמָּן מוּכָח דְּאִי לָא רָמֵי כְּשַׁלְדָּא פָּטוּר דְּאִיבָּעֵי לֵיהּ לְבַעַל חָבִית לְאָסוֹקֵי אַדַּעְתֵּיהּ שֶׁמָּא יַעֲמוֹד בַּעַל קוֹרָה וְא״כ אֲפִי׳ כְּשַׁלְדָּא נַמִּי לִיפְטַר הָכָא דְּאִיבָּעֵי לֵיהּ לְבַעַל חָבִית לַאֲסוֹקֵי אַדַּעְתֵּיהּ שֶׁמָּא יַעֲמוֹד כְּשַׁלְדָּא כֵּיוָן דְּדֶרֶךְ הַמְכַתְּפִין בְּכָךְ וְי״ל כֵּיוָן דִּלְפְעָמִים מְכַתֵּף וְאֵין מֵנִיחַ כְּשַׁלְדָּא לֹא אִיבָּעֵי לֵיהּ לְאִזְדַּהוּרֵי וא״ת כִּי מוֹקֵי לָהּ נַמִּי כְּשֶׁעָמַד לָפוּשׁ אַמַּאי חַיָּיב הָא כֵּיוָן דְּאִיבָּעֵי לֵיהּ לְאִזְדַּהוּרֵי בִּמְכַתֵּף בְּעוֹמֵד לָפוּשׁ נַמִּי אִיבָּעֵי לֵיהּ לְאִזְדַּהוּרֵי דְּמִנָּא יָדַע אִם עוֹמֵד לְכַתֵּף אוֹ לָפוּשׁ וּפוֹשֵׁעַ הוּא וְי״ל דְּמִינְכַּר שַׁפִּיר אִם עוֹמֵד לָפוּשׁ אוֹ לְכַתֵּף הִלְכָּךְ כְּשֶׁעוֹמֵד לָפוּשׁ אֵין לָאַחֲרוֹן לִיזָּהֵר מִשַּׁלְדָּא דְּלַאו אוֹרְחֵיהּ כְּשַׁלְדָּא כְּשֶׁעוֹמֵד לָפוּשׁ הִלְכָּךְ הַהוּא דְּעָמַד פּוֹשֵׁעַ הוּא אִם לֹא יַזְהִיר אֲבָל כְּשֶׁעוֹמֵד לְכַתֵּף אוֹרְחֵיהּ הוּא לְהַנִּיחַ כְּשַׁלְדָּא וְאֵין לוֹ לְהַזְהִיר: **אָמַר** רָבָא רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי שֵׁנִי. לְשׁוֹן שֵׁנִי פִּי׳ בַּקּוּנְטְרֵס מִפִּי הַמּוֹרֶה וְכֵן נִרְאֶה לְר״י עִיקָּר וְהָכִי פֵּירוּשׁוֹ רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי שֵׁנִי בֵּין בְּנִזְקֵי גוּפוֹ בֵּין בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ דְּרִאשׁוֹן וּבְנִזְקֵי גוּפוֹ מְחַיֵּיב אַף עַל מָמוֹנוֹ דְּשֵׁנִי דַּהֲוֵי אָדָם הַמַּזִּיק וּבְנִזְקֵי מָמוֹנוֹ מְחַיֵּיב אַנִּזְקֵי גוּפוֹ דְּשֵׁנִי וְלֹא עַל מָמוֹנוֹ דִּקְדֵירוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת הֲוֵי בּוֹר וְלֹא מְחַיֵּיב אַכֵּלִים כִּדְמְפָרֵשׁ דְּרִאשׁוֹן וַדַּאי פּוֹשֵׁעַ הוּא וּלְפִיכָךְ חַיָּיב עַל נֶזֶק שֶׁמָּמוֹנוֹ עוֹשֶׂה אֲבָל שֵׁנִי לֹא פָּשַׁע בַּשְּׁלִישִׁי כָּל כָּךְ וּמ״מ כְּשֶׁגּוּף הַשֵּׁנִי הִזִּיק אֲפִי׳ בְּמָמוֹן הַשְּׁלִישִׁי חַיָּיב דְּהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד וְלֹא עָמַד אֲבָל כְּשֶׁהִזִּיק מָמוֹנוֹ שֶׁל שֵׁנִי אֲפִילּוּ גּוּפוֹ שֶׁל שְׁלִישִׁי פָּטוּר דְּאָמַר לֵיהּ הַאי בִּירָא לַאו אֲנָא כְּרִיתֵיהּ דְּה״ל מַפְקִיר נְזָקָיו לְאַחַר נְפִילַת אוֹנֶס מֵיתִיבֵי כּוּלָּן פְּטוּרִין עַל נִזְקֵי מָמוֹנָן אֲפִילּוּ רִאשׁוֹן אִם הִזִּיק מָמוֹנוֹ אֲפִילּוּ אֶת גּוּף הַשֵּׁנִי וְלֹא מָצֵי אוֹקְמָהּ דִּבְרַיְיתָא כְּרַבָּנָן דְּאָמְרֵי נִתְקַל אוֹנֶס הוּא דַּהֲוֵי רִאשׁוֹן נַמִּי מַפְקִיר נְזָקָיו לְאַחַר נְפִילַת אוֹנֶס וְרָבָא כְּר״מ דְּאָמַר נִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא דְּקַיְ״ל דִּבְרַיְיתָא וְרָבָא לְפָרֵשׁ הַבְּרַיְיתָא דְּקַדָּרִין וְזַגָּגִין קָאָתוּ לְהָכִי לֵיכָּא לְמֵימַר דִּפְלִיגֵי וּבַקּוּנְטְ׳ פֵּירֵשׁ דְּרָבָא ס״ל דְּבֵין לְר״מ וּבֵין לְרַבָּנָן נִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא וְלֹא פְּלִיגֵי אֶלָּא בְּמַפְקִיר נְזָקָיו אֲבָל מִכָּל מָקוֹם ה״ל לְאוֹקְמֵי בְּרַיְיתָא כְּרַבָּנָן דְּאִית לְהוּ מַפְקִיר נְזָקָיו פָּטוּר וְעוֹד דִּבְהָאוּמָּנִים (ב״מ דף פב: ושם מַשְׁמַע דְּלֵיכָּא מַאן דִּפְלִיג אַמַּאי דְּאוֹקִימְנָא לְעֵיל פְּלוּגְתָּא דְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ דְּקָאָמַר הָתָם וְקַיְ״ל דִּבְנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ פְּלִיגֵי וּמְשַׁנֵּי אֶלָּא אָמַר רָבָא רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי שֵׁנִי בֵּין בְּנִזְקֵי גוּפוֹ בֵּין בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ דְּשֵׁנִי וְהוּא דְּהִזִּיק בְּגוּפוֹ אע״ג דְּאָנוּס מִדְּפָטַר בִּבְרַיְיתָא כְּשֶׁהִזִּיק רִאשׁוֹן בְּמָמוֹנוֹ מ״מ חַיָּיב עַל שֶׁהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד אוֹ לְהַזְהִיר וְלֹא עָמַד וְהִזְהִיר אֲבָל שֵׁנִי חַיָּיב בְּנִזְקֵי שְׁלִישִׁי בְּנִזְקֵי גוּפוֹ שֶׁל שְׁלִישִׁי וְלֹא אַמָּמוֹנוֹ דְּגוּף הַשֵּׁנִי הֲוֵי בּוֹר מִשּׁוּם דְּאָנוּס יוֹתֵר מִן הָרִאשׁוֹן וּלְכָךְ מִטַּעַם שֶׁהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד לֹא הֲוֵי אֶלָּא בּוֹר וְרִאשׁוֹן שֶׁאֵין אָנוּס כָּל כָּךְ אע״ג דִּבְאוֹנֶס זֶה מִפְטַר אָדָם הַמַּזִּיק כִּדְמַשְׁמַע בְּהָאוּמָּנִים מִכֵּיוָן שֶׁהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד וְלֹא עָמַד חָשִׁיב לֵיהּ אָדָם הַמַּזִּיק אע״פ שֶׁזֶּה דּוֹחַק אֵין לָחוּשׁ כֵּיוָן דְּלָא קָאֵי מַסְקָנָא הָכָא א״נ י״ל דְּרָבָא סְבִירָא לֵיהּ בְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ כְּר״מ וּלְכָךְ הָרִאשׁוֹן הֲוֵי אָדָם הַמַּזִּיק וְלֹא בּוֹר מ״מ פָּטַר לֵיהּ בִּבְרַיְיתָא אַנִּזְקֵי מָמוֹנוֹ מִשּׁוּם דְּסָבַר מַפְקִיר נְזָקָיו פָּטוּר אֲפִילּוּ אַחַר נְפִילַת פְּשִׁיעָה אע״ג דְּרָבָא סָבַר כְּר״מ בְּהָא לֹא סָבַר כְּר״מ וּפָרִיךְ הָנִיחָא לִשְׁמוּאֵל אֶלָּא לְרַב אַמַּאי חָשִׁיב לֵיהּ לְהַאי שֵׁנִי בּוֹר תַּרְגְּמָהּ רַב אַדָּא כְּגוֹן שֶׁהוּזְקוּ כֵּלִים בְּכֵלִים וְהַשְׁתָּא הָדַר בֵּיהּ וּבָא לְיַישֵּׁב הַבְּרַיְיתָא לְלִישְׁנָא קַמָּא דְּרָבָא וְכוּלָּן חַיָּיבִין עַל נִזְקֵי גוּפוֹ שֶׁגּוּפוֹ הִזִּיק אֶת מָמוֹנוֹ וּפְטוּרִין עַל נִזְקֵי מָמוֹנוֹ שֶׁמָּמוֹן הִזִּיק אֶת הַמָּמוֹן וְאע״ג דְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא מ״מ הֲוֵי מָמוֹנוֹ בּוֹר וּפָטוּר עַל כְּלִי שֵׁנִי אֲבָל כְּשֶׁהִזִּיק מָמוֹנוֹ אֶת הַגּוּף הָרִאשׁוֹן חַיָּיב וְהַשֵּׁנִי פָּטוּר וְגָרֵס בְּרֵישָׁא הַאי בִּירָא לַאו אֲנָא כְּרִיתֵיהּ וּבְאֶלָּא אָמַר רָבָא גַּרְסִינַן ה״ל בּוֹר וְלֹא מָצִינוּ בּוֹר שֶׁחַיָּיב בּוֹ אֶת הַכֵּלִים וְלָשׁוֹן רִאשׁוֹן פ״ה וְהִיא גִּירְסַת רַ״ח אָמַר רָבָא רִאשׁוֹן חַיָּיב בֵּין בְּנִזְקֵי גוּפוֹ בֵּין בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ דְּשֵׁנִי כְּשֶׁהוּזְקוּ בְּגוּפוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן כִּדְמְפָרֵשׁ דְּרִאשׁוֹן וַדַּאי פּוֹשֵׁעַ הוּא לְר״מ דְּמִנַּפְשֵׁיהּ נָפִיל וַהֲוֵי אָדָם הַמַּזִּיק וּלְרַבָּנָן מִשּׁוּם שֶׁהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד וּלְהַזְהִיר וְשֵׁנִי חַיָּיב בְּנִזְקֵי גוּפוֹ שֶׁל שְׁלִישִׁי אֲבָל לֹא בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ שֶׁל שְׁלִישִׁי כִּדְמַסִּיק דְּאַגּוּפוֹ שֶׁל שְׁלִישִׁי מְחַיֵּיב דְּהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד וְלֹא עָמַד אַמָּמוֹנוֹ פָּטוּר דַּה״ל בּוֹר וְלֹא מָצִינוּ בּוֹר שֶׁחַיָּיב בּוֹ אֶת הַכֵּלִים וּפָרִיךְ רִאשׁוֹן נַמִּי נֶחְשַׁב גּוּפוֹ בּוֹר וְיִפָּטֵר עַל מָמוֹן הַשֵּׁנִי וּמְשַׁנֵּי רִאשׁוֹן מִנַּפְשֵׁיהּ נָפִיל וְה״ל פּוֹשֵׁעַ לְר״מ וּלְרַבָּנָן מִשּׁוּם דְּה״ל לְהַזְהִיר לְרַב נַחְמָן וּלְרַבִּי יוֹחָנָן הָיָה לוֹ לַעֲמוֹד אע״ג דִּלְרַבָּנָן שְׁנֵיהֶם אֲנוּסִין מ״מ הָרִאשׁוֹן שֶׁאֵין אָנוּס כ״כ הֲוֵי אָדָם הַמַּזִּיק מִטַּעַם שֶׁהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד אוֹ לְהַזְהִיר וְהַשֵּׁנִי שֶׁהוּא אָנוּס יוֹתֵר אֵין נֶחְשָׁב מִטַּעַם זֶה כ״א בּוֹר וּלְפִי זֶה הו״מ לְמִפְרַךְ הַשְׁתָּא הָנִיחָא לִשְׁמוּאֵל כִּדְאַמְרִינַן לְקַמָּן מֵיתִיבֵי כּוּלָּן חַיָּיבִין עַל נִזְקֵי גוּפָן וּפְטוּרִין עַל נִזְקֵי מָמוֹנָן שֶׁל נִזָּקִין וְחוֹזֵר בּוֹ רָבָא מִתּוֹךְ קוּשְׁיָא זוֹ וְתֵימַהּ דְּלִישַׁנֵּי דְּגוּפוֹ וּמָמוֹנוֹ אַמַּזִּיקִין קָאֵי וְחַיָּיבִין אַנִּזְקֵי גוּפוֹ דְּרִאשׁוֹן מִטַּעַם אָדָם הַמַּזִּיק וְגוּפוֹ שֶׁל שֵׁנִי מִשּׁוּם בּוֹר וּפָטוּר אַנִּזְקֵי שֶׁמָּמוֹנוֹ הִזִּיק כְּרַבָּנָן דְּאָמְרֵי נִתְקַל לַאו פּוֹשֵׁעַ הוּא וַהֲוֵי מַפְקִיר נְזָקָיו לְאַחַר נְפִילַת אוֹנֶס אֶלָּא אָמַר רָבָא רִאשׁוֹן חַיָּיב בֵּין בְּנִזְקֵי גוּפוֹ בֵּין בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ דְּרִאשׁוֹן אִם הִזִּיק בְּגוּף הַשֵּׁנִי יֵשׁ סְפָרִים שֶׁכָּתוּב בָּהֶן בְּהֶדְיָא בֵּין אִיתַּזַּק מִגּוּפוֹ בֵּין אִיתַּזַּק מִמָּמוֹנוֹ שֵׁנִי חַיָּיב בְּנִזְקֵי שְׁלִישִׁי בְּנִזְקֵי גוּפוֹ דְּשֵׁנִי מִשּׁוּם שֶׁהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד אֲבָל לֹא בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ דְּשֵׁנִי דְּא״ל הַאי בִּירָא לַאו אֲנָא כְּרִיתֵיהּ דְּאָנוּס הָיָה שֶׁהָרִאשׁוֹן גָּרַם לוֹ לִיפּוֹל אֲבָל רִאשׁוֹן וַדַּאי פּוֹשֵׁעַ הוּא וּלְהָכִי קָתָנֵי בִּבְרַיְיתָא וְכוּלָּן פְּטוּרִין עַל נִזְקֵי מָמוֹנָן פי׳ עַל נִיזּוֹקִין שֶׁגּוּף הָרִאשׁוֹן נַמִּי נֶחְשַׁב בּוֹר כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִזִּיקוֹ בְּיָדַיִם וְקָשֶׁה כֵּיוָן דְּפוֹשֵׁעַ הוּא אַמַּאי פָּטוּר כְּשֶׁגּוּפוֹ הִזִּיק מָמוֹן הַשֵּׁנִי וְאע״פ שֶׁאֵין מַזִּיק בְּיָדַיִם אֵין לוֹ לֵיחָשֵׁב בּוֹר דְּהָתְנַן אִם עָמַד בַּעַל קוֹרָה חַיָּיב בְּחָבִית שֶׁל חֲבֵירוֹ אַלְמָא חָשִׁיב

אדם

רִאשׁוֹן וַדַּאי פּוֹשֵׁעַ הוּא שֵׁנִי אַגּוּפוֹ מִחַיֵּיב דַּהֲוָה לוֹ לַעֲמוֹד וְלֹא עָמַד אַמָּמוֹנוֹ פָּטוּר דְּא"ל הַאי בִּירָא לַאו אֲנָא כְּרִיתֵיהּ מֵיתִיבֵי כּוּלָּן חַיָּיבִין עַל נִזְקֵי גּוּפָן וּפְטוּרִין עַל נִזְקֵי מָמוֹנָן מַאי לַאו אֲפִי' רִאשׁוֹן לֹא לְבַר מֵרִאשׁוֹן וְהָא כּוּלָּם קָתָנֵי אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה כּוּלָּן הַנִּיזָּקִין הַאי מַאי אִי אַמְרַתְּ בִּשְׁלָמָא אֲפִילּוּ רִאשׁוֹן הַיְינוּ דְּקָתָנֵי כּוּלָּן אֶלָּא אִי אַמְרַתְּ לְבַר מֵרִאשׁוֹן מַאי כּוּלָּן לִיתְנֵי הַנִּיזָּקִין אֶלָּא אָמַר רָבָא רִאשׁוֹן חַיָּיב בֵּין בְּנִזְקֵי גּוּפוֹ דְּשֵׁנִי בֵּין בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ דְּשֵׁנִי וְשֵׁנִי חַיָּיב בְּנִזְקֵי שְׁלִישִׁי בְּנִזְקֵי גּוּפוֹ אֲבָל לֹא בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ מ"ט דַּהֲוָה לֵיהּ בּוֹר וְלֹא מָצִינוּ בּוֹר שֶׁחַיֵּיב בּוֹ אֶת הַכֵּלִים הָנִיחָא לִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר כָּל תַּקָּלָה בּוֹר הוּא אֶלָּא לְרַב דְּאָמַר אִי אַפְקְרֵיהּ אֵין אִי לֹא לֹא מַאי אִיכָּא לְמֵימַר לְעוֹלָם כִּדְאָמַר מֵעִיקָּרָא וּדְקַשְׁיָא לָךְ כּוּלָּן חַיָּיבִין תִּרְגְּמָהּ רַב אַדָּא בַּר מִנְיוֹמִי קַמֵּיהּ דְּרָבִינָא שֶׁהוּזְּקוּ כֵּלִים בְּכֵלִים אָמַר מַר אִם מֵחֲמַת רִאשׁוֹן נָפְלוּ רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי כּוּלָּם מֵחֲמַת רִאשׁוֹן הֵיכִי נָפִיל רַב פָּפָּא אָמַר דִּפְסָקָה לְאוֹרְחֵיהּ כִּשְׁלְדָּא רַב זְבִיד אָמַר כְּחוּטְרָא דְּסַמְיוּתָא: **מתני'** זֶה בָּא בְּחָבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְּקוֹרָתוֹ נִשְׁבְּרָה כַּדּוֹ שֶׁל זֶה בְּקוֹרָתוֹ שֶׁל זֶה פָּטוּר שֶׁלָּזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ וְלָזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ הָיָה בַּעַל הַקּוֹרָה רִאשׁוֹן וּבַעַל חָבִית אַחֲרוֹן נִשְׁבְּרָה חָבִית בְּקוֹרָה פָּטוּר בַּעַל הַקּוֹרָה
ואם

רש"י

ה"ג רִאשׁוֹן וַדַּאי פּוֹשֵׁעַ הוּא שֵׁנִי אַגּוּפוֹ מִיחַיֵּיב שֶׁהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד וְלֹא עָמַד אַמָּמוֹנוֹ פָּטוּר דְּא"ל הַאי בִּירָא לַאו אֲנָא כְּרִיתֵיהּ מֵיתִיבֵי כּוּלָּן חַיָּיבִין עַל נִזְקֵי גּוּפָן כו' עַד מַאי טַעְמָא דַּהֲוָה לֵיהּ בּוֹר וְלֹא מָצִינוּ בּוֹר שֶׁחַיֵּיב בּוֹ אֶת הַכֵּלִים הָנִיחָא לִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר כו' אֶלָּא לְרַב מַאי אִיכָּא לְמֵימַר תִּרְגְּמָהּ רַב אַדָּא כו'. וְהָכִי פִּירוּשׁוֹ רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי שֵׁנִי בֵּין שֶׁנִּיזַּק בְּגוּפוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן וּבֵין שֶׁהוּזַּק בְּמָמוֹנוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן גּוּפוֹ כְּדִין מַזִּיק וְחַיָּיב אַף עַל כֵּלִים דְּשֵׁנִי דְּגוּפוֹ לֹא מַשְׁוִינָן [לֵיהּ] כְּדִין בּוֹר וּמָמוֹנוֹ [הֲוָה לֵיהּ] בְּתוֹרַת בּוֹר וְחַיָּיב עַל גּוּף ב' וּפָטוּר עַל כֵּלָיו אִם הוּזַּק מָמוֹן בְּמָמוֹן פָּטוּר דְּבוֹר חַיָּיב בּוֹ נִזְקֵי אָדָם דְּאַמְרִינָן לְעֵיל דְּכִי דַּרְשִׁינָן שׁוֹר וְלֹא אָדָם לְעִנְיַן קְטָלָא אֲבָל לְעִנְיַן נְזָקִין חַיָּיב וּפָטַר בּוֹ אֶת הַכֵּלִים וְשֵׁנִי חַיָּיב בְּנִזְקֵי שְׁלִישִׁי כְּדִין מַזִּיק הֵיכָא דְּהוּזַּק בְּגוּפוֹ שֶׁל שֵׁנִי אֲבָל לֹא בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ שֶׁאִם מָמוֹנוֹ שֶׁל שֵׁנִי הִזִּיק אֶת הַשְּׁלִישִׁי בְּגוּפוֹ אֵינוֹ חַיָּיב אֲפִילּוּ תּוֹרַת בּוֹר אֵין לוֹ עַל הַקְּדֵירוֹת שֶׁל הַשֵּׁנִי לְהִתְחַיֵּיב בְּמַה שֶּׁהִזִּיק וַאֲפִילּוּ הִזִּיק בְּגוּפוֹ שֶׁל שְׁלִישִׁי: **מַה נַּפְשָׁךְ.** דְּמַשְׁוֵית לְמָמוֹנוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן בּוֹר וּמָמוֹנוֹ דְּשֵׁנִי פָּטוּר: **אִי נִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא.** וַהֲוֵי כְּמַשְׁלִיךְ תַּקָּלוֹתָיו בִּרה"ר מִשּׁוּם הָכֵי מָמוֹן רִאשׁוֹן חַיָּיב: **שֵׁנִי נַמִּי נִחַיַּיב.** אַנִּזְקֵי שְׁלִישִׁי דְּעָבִיד מָמוֹנוֹ לְגוּפוֹ שֶׁל שְׁלִישִׁי: **וְאִי לַאו פּוֹשֵׁעַ הוּא.** וְאָנוּס מַשְׁוֵית לֵיהּ: **אֲפִי' רִאשׁוֹן נִפְטָר.** אֲפִי' אַנְּזָקִין דְּהִזִּיק בְּגוּפוֹ כ"שׁ בְּמָמוֹנוֹ: **רִאשׁוֹן וַדַּאי פּוֹשֵׁעַ הוּא.** דְּמִנַּפְשֵׁיהּ נָפַל הִלְכָּךְ גּוּפוֹ הֲוֵי כְּמַזִּיק וְאַמָּמוֹנוֹ הֲוָה לֵיהּ כּוֹרֶה בּוֹר וּמְחַיֵּיב מִיהָא אַגּוּפוֹ דְּשֵׁנִי וְקָסָבַר רָבָא דְּרַבָּנָן לֹא פְּלִיגֵי עֲלֵיהּ דְּר"מ בְּנִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא כִּדְאוֹקֵי לְעֵיל אַבַּיֵּי דִּבְתַרְתֵּי פְּלִיגֵי אֶלָּא בְּאַפְקַר נְזָקָיו הוּא דִּפְלִיגֵי אֲבָל נִתְקַל מֵעַצְמוֹ פּוֹשֵׁעַ הוּא לְדִבְרֵי הַכֹּל: **שֵׁנִי.** בִּנְפִילָתוֹ אָנוּס הוּא אַגּוּפוֹ מִיהָא מִיחַיֵּיב כְּמַזִּיק בְּיָדַיִם שֶׁהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד וְלֹא עָמַד: **אַמָּמוֹנוֹ פָּטוּר.** לְגַמְרֵי וַאֲפִי' הָיָה לוֹ לַעֲמוֹד: **דְּאָמַר לֵיהּ הַאי בִּירָא לַאו אֲנָא כְּרִיתֵיהּ.** אֶלָּא רִאשׁוֹן וּמַפְקִיר נְזָקָיו לְאַחַר נְפִילַת אוֹנֶס אָמְרָן לְעֵיל (דף כט.) דְּפָטוּר: **מֵיתִיבֵי כּוּלָּן חַיָּיבִין עַל נִזְקֵי גּוּפָן.** שֶׁהִזִּיק גּוּפָן אֶת אֲחֵרִים בֵּין בְּגוּף בֵּין בְּמָמוֹן: **וּפְטוּרִין עַל נִזְקֵי מָמוֹנָן.** שֶׁהִזִּיק מָמוֹנָן אֶת אֲחֵרִים וְקס"ד הַשְׁתָּא דִּלְגַמְרֵי פָּטַר לְהוּ אֲפִי' הִזִּיק הַמָּמוֹן אֶת גּוּף חֲבֵירוֹ: **מַאי לַאו אֲפִילּוּ רִאשׁוֹן.** וש"מ נִתְקַל לַאו פּוֹשֵׁעַ הוּא וְאַגּוּפוֹ הוּא דְּמִיחַיֵּיב דַּהֲוָה לֵיהּ לַעֲמוֹד וְאע"ג דִּתְחִילָּתוֹ אָנוּס חַיָּיב דִּבְגוּפוֹ לֹא מַשְׁוִינָן לֵיהּ דִּין בּוֹר דְּנֵימָא מַפְקִיר נְזָקָיו אַחַר נְפִילַת אוֹנֶס הוּא אֶלָּא מַזִּיק מַמָּשׁ הוּא דְּאָדָם לֹא הֲוֵי בּוֹר אֲבָל אַמָּמוֹנוֹ פָּטוּר: **לֹא לְבַר מֵרִאשׁוֹן כו':** **אֶלָּא אָמַר רָבָא כו'.** ע"כ רָבָא לֹא חַיָּיב הָרִאשׁוֹן בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ שֶׁהִזִּיק בְּשֵׁנִי דְּלַאו פּוֹשֵׁעַ הוּא וְלֹא חָלַק בֵּין רִאשׁוֹן לְשֵׁנִי אֶלָּא בַּנְּזָקִין שֶׁהִזִּיק גּוּפוֹ וְהָכֵי אָמַר רָבָא רִאשׁוֹן הֲוֵי גּוּפוֹ מַזִּיק וְחַיָּיב אֲפִילּוּ בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ שֶׁל שֵׁנִי הוֹאִיל וְהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד לֹא מִיחַיֵּיב כּוּלֵּיהּ הַאי כְּרִאשׁוֹן דְּרִאשׁוֹן הֲוֵי פּוֹשֵׁעַ טְפֵי מִשֵּׁנִי הִלְכָּךְ רִאשׁוֹן וַדַּאי הֲוֵי מַזִּיק וְשֵׁנִי מִיסְתַּיֵּיהּ אִי מַשְׁוֵית לֵיהּ לְגוּפֵיהּ בּוֹר וְחַיָּיב עַל נִזְקֵי גּוּפוֹ שֶׁל שְׁלִישִׁי אֲבָל לֹא בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ דְּלֹא מָצִינוּ בּוֹר שֶׁחַיֵּיב בּוֹ אֶת הַכֵּלִים וּבְרַיְיתָא דְּקָתָנֵי כּוּלָּן חַיָּיבִין עַל נִזְקֵי גּוּפוֹ דְּמַשְׁמַע אֲפִילּוּ שֵׁנִי כְּגוֹן שֶׁהִזִּיק אֶת גּוּפוֹ שֶׁל שְׁלִישִׁי: **הָנִיחָא לִשְׁמוּאֵל.** אִיכָּא לְמֵימַר דְּגוּפוֹ שֶׁל שֵׁנִי אִית לֵיהּ תּוֹרַת בּוֹר: **אֶלָּא לְרַב.** דְּאָמַר אִי לֹא אַפְקְרֵיהּ לֹא הֲוָה בּוֹר בִּשְׁלָמָא מָמוֹן אִיכָּא לְמֵימַר דְּמַפְקִיר אִינִישׁ אֶלָּא גּוּף מִי מַפְקִיר: **תִּרְגְּמָהּ רַב אַדָּא בַּר מִנְיוֹמִי.** לִבְרַיְיתָא דִּלְעֵיל כְּגוֹן שֶׁהוּזְּקוּ כֵּלִים בְּכֵלִים וּלְעוֹלָם מִילְּתֵיהּ דְּרָבָא כִּדְהֲוָה שַׁמְעִינַן לֵיהּ מֵעִיקָּרָא דְּגוּפוֹ דְּרִאשׁוֹן וְשֵׁנִי הֲוָה כְּמַזִּיקִין בְּיָדַיִם וְחַיָּיבִין עַל הַכֹּל וַאֲפִילּוּ לִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר דְּמִידֵּי דְּלֹא אַפְקְרֵיהּ הֲוֵי בּוֹר ה"מ בְּמָמוֹן אֲבָל בְּגוּפוֹ אָדָם הוּא וְלֹא בּוֹר וְחַיָּיב עַל נִזְקֵי כֵּלִים וּמָמוֹנוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן לִשְׁמוּאֵל בֵּין אַפְקְרֵיהּ בֵּין לֹא אַפְקְרֵיהּ הֲוֵי בּוֹר וּלְרַב אִי לֹא אַפְקְרֵיהּ חַיָּיב בַּכֹּל וְאִי אַפְקְרֵיהּ הֲוֵי בּוֹר דְּנִתְקַל מֵעַצְמוֹ פּוֹשֵׁעַ הוּא וּמָמוֹנוֹ שֶׁל שֵׁנִי פָּטוּר אַף עַל נִזְקֵי גּוּף הַשְּׁלִישִׁי דְּנֵזֶק הַמּוּפְקָר עַל יְדֵי אוֹנֶס הוּא וְא"נ לֹא אַפְקְרֵיהּ שׁוֹרוֹ הוּא וְטָפַח בְּאַפֵּיהּ שֶׁהֲרֵי אָנוּס הוּא וּמִילְּתֵיהּ דְּרָבָא מְתוֹקְמָא בֵּין לְרַב בֵּין לִשְׁמוּאֵל וּדְקַשְׁיָא לָךְ בְּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי שֶׁאֲפִילּוּ רִאשׁוֹן מָמוֹנוֹ פָּטוּר הַיְינוּ הֵיכָא דְּהוּזְּקוּ כֵּלִים דְּשֵׁנִי בְּכֵלָיו דְּרִאשׁוֹן דְּמִיפְטַר מִשּׁוּם דְּבוֹר נִינְהוּ וְלֹא חַיָּיב בּוֹ אֶת הַכֵּלִים וּלְרַב בְּדְאַפְקְרִינְהוּ וְלִשְׁמוּאֵל אֲפִילּוּ לֹא אַפְקְרִינְהוּ וְהָכֵי קָתָנֵי כּוּלָּן חַיָּיבִין עַל נִזְקֵי שֶׁמַּזִּיק גּוּפוֹ וַאֲפִילּוּ הִזִּיק כֵּלִים דְּגוּפוֹ דְּאָדָם מַזִּיק הוּא וּפְטוּרִין עַל נִזְקֵי מָמוֹנָן אִם הִזִּיק מָמוֹנָן אֶת כְּלֵי חֲבֵירֵיהֶן דַּאֲפִילּוּ מָמוֹן הָרִאשׁוֹן טְפֵי מִבּוֹר לֹא מַשְׁוֵית לֵיהּ שֶׁאֵין לָךְ פּוֹשֵׁעַ יוֹתֵר מִכּוֹרֶה בּוֹר וּפָטַר בּוֹ אֶת הַכֵּלִים אֲבָל הִזִּיק מָמוֹנוֹ אֶת הַגּוּף יֵשׁ מֵהֶן חַיָּיב וְיֵשׁ מֵהֶן פָּטוּר רִאשׁוֹן חַיָּיב וְשֵׁנִי פָּטוּר וְגִירְסָא הָכֵי אִיתָא אָמַר רָבָא רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי שֵׁנִי בֵּין בְּנִזְקֵי גּוּפוֹ בֵּין בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ שֵׁנִי חַיָּיב בְּנִזְקֵי שְׁלִישִׁי בְּנִזְקֵי גּוּפוֹ אֲבָל לֹא בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ מָה נַּפְשָׁךְ אִי נִתְקַל פּוֹשֵׁעַ הוּא שֵׁנִי נַמִּי לִיחַיֵּיב וְאִי נִתְקַל לַאו פּוֹשֵׁעַ הוּא רִאשׁוֹן נַמִּי לִיפְטַר רִאשׁוֹן וַדַּאי פּוֹשֵׁעַ הוּא וְשֵׁנִי אַגּוּפוֹ מִיחַיֵּיב דַּהֲוָה לֵיהּ לַעֲמוֹד וְלֹא עָמַד אַמָּמוֹנוֹ פָּטוּר דְּאָמַר לֵיהּ הַאי בִּירָא לַאו אֲנָא כְּרִיתֵיהּ וְלֹא גַּרְסִינָן הָכָא דַּהֲוָה לֵיהּ בּוֹר מֵיתִיבֵי כו' עַד לְבַר מֵרִאשׁוֹן וְהָא כּוּלָּן קָתָנֵי כו' עַד שֵׁנִי חַיָּיב בְּנִזְקֵי שְׁלִישִׁי בְּנִזְקֵי גּוּפוֹ וְלֹא בְּנִזְקֵי מָמוֹנוֹ דַּהֲוָה לֵיהּ בּוֹר כו' וְלֹא גַּרְסִינָן הָכָא הַאי בִּירָא לַאו אֲנָא כְּרִיתֵיהּ וְכוּ': **כִּשְׁלְדָּא.** כִּנְבֵילָה הַמּוּשְׁלֶכֶת לְמַעֲבַר הַדֶּרֶךְ בְּרָחְבָּהּ וּמְמַלְּאָה אֶת כָּל הַדֶּרֶךְ שִׁלְדָּא נְבֵילָה כִּדְאַמְרִינַן בְּעָלְמָא שִׁלְדּוֹ קַיֶּימֶת (נדה דף כח.): **כְּחוּטְרָא דְּסַמְיוּתָא.** כְּמַקֵּל שֶׁל סוֹמִין שֶׁמְּגַשֵּׁשׁ הַסּוּמָא בּוֹ וּפְעָמִים שֶׁהוּא מוֹשִׁיטוֹ לְרוֹחַב הַדֶּרֶךְ וּמְגַשֵּׁשׁ: **מתני'** **זֶה בָּא בְּחָבִיתוֹ כו'.** וּפָגַע זֶה בָּזֶה: **פָּטוּר.** שֶׁלִּשְׁנֵיהֶם רְשׁוּת לְהַלֵּךְ: **הָיָה בַּעַל קוֹרָה רִאשׁוֹן כו' פָּטוּר.** שֶׁזֶּה מְהַלֵּךְ כְּדַרְכּוֹ וְהוּא מֵיהֵר לָלֶכֶת: **גמ'**
תרוייהו

תוספות

אָדָם הַמַּזִּיק אע"פ שֶׁאֵינוֹ מַזִּיק בְּיָדַיִם וְכוּלָּן חַיָּיבִין עַל נִזְקֵי גּוּפָן כְּמוֹ אָמַר מַר הוּא הָנִיחָא לִשְׁמוּאֵל כו' וּמְשַׁנֵּי כְּגוֹן שֶׁהוּזְּקוּ כֵּלִים בְּכֵלִים וְהַשְׁתָּא כּוּלָּן חַיָּיבִין עַל נִזְקֵי גּוּפָן וּפְטוּרִין עַל נִזְקֵי מָמוֹנָן ע"כ לַאו עַל נִזָּקִין קָאֵי דְּאִי קָאֵי אַנִּזָּקִין כִּדְס"ד הַשְׁתָּא א"כ מַיְירֵי כְּשֶׁהוּזְּקוּ בְּמָמוֹן הַמַּזִּיקִין כִּדְמוֹקֵי כְּשֶׁהוּזְּקוּ כֵּלִים בְּכֵלִים דְּאִי בְּגוּף הַמַּזִּיק אַמַּאי קָאָמַר דִּפְטוּרִין עַל נִזְקֵי מָמוֹנָן וְכֵיוָן דְּהוּזְּקוּ בְּמָמוֹן מַזִּיקִין אַיְירֵי אַמַּאי חַיָּיב שֵׁנִי כְּשֶׁהִזִּיק גּוּף שְׁלִישִׁי בְּמָמוֹנוֹ וְהָא הַאי בִּירָא לַאו אִיהוּ כַּרְיֵיהּ אֶלָּא אַמַּזִּיקִין קָאֵי וְכוּלָּן חַיָּיבִין אַנְּזָקִין שֶׁהִזִּיק גּוּפוֹ בֵּין בְּמָמוֹן בֵּין בְּגוּף שֶׁאֲפִי' גּוּף שֵׁנִי חַיָּיב עַל מָמוֹן שְׁלִישִׁי דְּמִטַּעַם שֶׁהָיָה לוֹ לַעֲמוֹד וּלְהִזָּהִיר הֲוֵי אָדָם הַמַּזִּיק וְחַיָּיב עַל הַכֵּלִים אַף לִשְׁמוּאֵל וְהַשְׁתָּא לֹא קָשֶׁה מַה שֶּׁהִקְשָׁה מֵאִם עָמַד בַּעַל קוֹרָה דְּכֵיוָן שֶׁיִּתְחַיֵּיב לְפִי הַמַּסְקָנָא אֵין לָחוּשׁ אִם יָכוֹל לוֹמַר וּלְטַעֲמֵיךְ וְלִשְׁמוּאֵל מִי נִיחָא דְּיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁאֵין הַשַּׁ"ס מַקְפִּיד וּפְטוּרִין עַל נִזְקֵי מָמוֹנָן פֵּירוּשׁ שֶׁמַּזִּיק מָמוֹנוֹ אֶת הַכֵּלִים אֲפִי' רִאשׁוֹן דְּפוֹשֵׁעַ הוּא דַּהֲוָה לֵיהּ מָמוֹנוֹ בּוֹר וּפָטוּר עַל הַכֵּלִים:
כְּחוּטְרָא דְּסַמְיוּתָא. אַרַב פָּפָּא פָּלִיג וס"ל לְרַב זְבִיד דְּכִי פַּסְקָהּ לְאוּרְחָא כִּשְׁלְדָּא לֹא הָיָה רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי שְׁלִישִׁי שֶׁהָיָה לוֹ לִיזָּהֵר כְּשֶׁרָאָה הַשֵּׁנִי שֶׁנָּפַל אֲבָל בְּחוּטְרָא דְּסַמְיוּתָא דַּהֲוֵי בַּאֲלַכְסוֹן כְּשֶׁנִּתְקַל הָרִאשׁוֹן בְּרֹאשׁ הַחוּטְרָא אוֹתוֹ שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ וְנִתְקַל בְּסוֹף הַחוּטְרָא לֹא רָאָהוּ:
ואם

וְאִם עָמַד בַּעַל קוֹרָה חַיָּיב וְאִם אָמַר לְבַעַל חָבִית עֲמוֹד פָּטוּר הָיָה בַּעַל חָבִית רִאשׁוֹן וּבַעַל קוֹרָה אַחֲרוֹן נִשְׁבְּרָה חָבִית בַּקּוֹרָה חַיָּיב וְאִם עָמַד בַּעַל חָבִית פָּטוּר וְאִם אָמַר לְבַעַל קוֹרָה עֲמוֹד חַיָּיב וְכֵן זֶה בָּא בְּנֵרוֹ וְזֶה בְּפִשְׁתָּנוֹ: **גמ'** בָּעָא מִינֵּיהּ רַבָּה בַּר נָתָן מֵרַב הוּנָא הַמַּזִּיק אֶת אִשְׁתּוֹ בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה מַהוּ כֵּיוָן דִּבִרְשׁוּת קָעָבֵיד פָּטוּר אוֹ דִלְמָא אִיבָּעֵי לֵיהּ לְעִיּוּנֵי א"ל תְּנִיתוּהָ שֶׁלָּזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ וְלָזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ אָמַר רָבָא ק"ו וּמַה יַּעַר שֶׁזֶּה לִרְשׁוּתוֹ נִכְנַס וְזֶה לִרְשׁוּתוֹ נִכְנַס נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁנִּכְנַס לִרְשׁוּת חֲבֵירוֹ וְחַיָּיב זֶה שֶׁלִּרְשׁוּת חֲבֵירוֹ
בואו

נִכְנַס לֹא כׇּל שֶׁכֵּן אֶלָּא הָא קָתָנֵי שֶׁלָּזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ וְלָזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ הָתָם תַּרְוַיְיהוּ כַּהֲדָדֵי נִינְהוּ הָכָא אִיהוּ קָעָבֵיד מַעֲשֶׂה וְהִיא לֹא וְהָכְתִיב וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעוֹשׂוֹת מִקֶּרֶב עַמָּם הֲנָאָה לְתַרְוַיְיהוּ אִית לְהוּ אִיהוּ מַעֲשֶׂה הוּא דְּקָעָבֵיד: הָיָה בַּעַל קוֹרָה רִאשׁוֹן כו': אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ שְׁתֵּי פָּרוֹת בִּרה"ר אַחַת רְבוּצָה וְאַחַת מְהַלֶּכֶת בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בִּרְבוּצָה פְּטוּרָה רְבוּצָה בִּמְהַלֶּכֶת חַיֶּיבֶת לֵימָא מְסַיֵּיעַ לֵיהּ הָיָה בַּעַל קוֹרָה רִאשׁוֹן וּבַעַל חָבִית אַחֲרוֹן נִשְׁבְּרָה חָבִית בַּקּוֹרָה פָּטוּר וְאִם עָמַד בַּעַל קוֹרָה חַיָּיב וְהָא הָכָא דִּכְרְבוּצָה בִּמְהַלֶּכֶת דָּמֵי וְקָתָנֵי חַיָּיב וְתִסְבְּרָא הָא סַיּוֹעֵי בָּעֲיָא לֹא מִסְתַּיְּיא דְּלָא מְסַיְּיעֵי אֶלָּא מִקְשָׁה נַמִּי קַשְׁיָא טַעְמָא דְּבָעֲטָה הָא הוּזְּקָה מִמֵּילָא פָּטוּר וְהָא מַתְנִי' דְּמִמֵּילָא וְקָתָנֵי חַיָּיב מַתְנִי' דְּפַסְקַהּ לְאוֹרְחָא כְּשִׁלְדָּא הָכָא כְּגוֹן דִּרְבָעָה בְּחַד גִּיסָא אִיבָּעֵי לָהּ לְסַגּוּיֵי בְּאִידַךְ גִּיסָא אֶלָּא סֵיפָא דְּמַתְנִי' מְסַיֵּיעַ לֵיהּ לר"ל דְּקָתָנֵי הָיָה בַּעַל חָבִית רִאשׁוֹן וּבַעַל קוֹרָה אַחֲרוֹן נִשְׁבְּרָה חָבִית בַּקּוֹרָה חַיָּיב וְאִם עָמַד בַּעַל חָבִית פָּטוּר וְהָא הָכָא דִּכְמְהַלֶּכֶת בִּרְבוּצָה דָּמֵי וְקָתָנֵי פָּטוּר מַתְנִי' דְּכִי אוֹרְחֵיהּ קָא מַסְגֵּי הָכָא א"ל נְהִי דְּאִית לָךְ רְשׁוּת לְסַגּוּיֵי עֲלַי לְבְעוּטֵי בִּי לֵית לָךְ רְשׁוּתָא: **מתני'** שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין בִּרה"ר אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם רָצִין וְהִזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִין: **גמ'** מַתְנִי' דְּלָא כְּאִיסִי בֶּן יְהוּדָה דְּתַנְיָא אִיסִי בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר רָץ חַיָּיב מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְשׁוּנֶּה וּמוֹדֶה אִיסִי בְּעֶ"שׁ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁהוּא פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁרָץ בִּרְשׁוּת א"ר יוֹחָנָן הֲלָכָה כְּאִיסִי בֶּן יְהוּדָה וּמִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי וְהָאָמַר ר' יוֹחָנָן הֲלָכָה כִּסְתָם מִשְׁנָה וּתְנַן אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם רָצִין פְּטוּרִין מַתְנִי' בְּעֶ"שׁ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת מִמַּאי מִדְּקָתָנֵי אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם רָצִין פְּטוּרִין הָא תּוּ ל"ל הַשְׁתָּא אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ פָּטוּר שְׁנֵיהֶם רָצִין מִבַּעְיָא אֶלָּא הָכִי קָאָמַר אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ פָּטוּר בד"א בְּעֶ"שׁ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֲבָל בְּחוֹל אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ חַיָּיב שְׁנֵיהֶם רָצִין אֲפִי' בְּחוֹל פְּטוּרִין אָמַר מַר וּמוֹדֶה אִיסִי בְּעֶ"שׁ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁהוּא פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁרָץ בִּרְשׁוּת בְּעֶ"שׁ מַאי בִּרְשׁוּת אִיכָּא כִּדְר' חֲנִינָא דְּאָמַר ר' חֲנִינָא
בואו

רש"י

תַּרְוַיְיהוּ כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ. שְׁנֵיהֶן שָׁוִין בִּשְׁבִירָתָן שֶׁאַף בַּעַל חָבִית סִיֵּיעַ בִּשְׁבִירָתָהּ: הַנְּפָשׁוֹת הָעוֹשׂוֹת. נוֹאֵף וְנוֹאֶפֶת בְּמַשְׁמַע: כִּרְבוּצָה בִּמְהַלֶּכֶת. דְּבַעַל קוֹרָה שֶׁעָמַד הֲוֵי מְשׁוּנֶּה שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לָפוּשׁ בִּרה"ר: הָא סִיּוּעֵי בָּעֲיָא. דִּרְבוּצָה בִּמְהַלֶּכֶת חַיֶּיבֶת: אֶלָּא מִקְשֵׁי נַמִּי קַשְׁיָא. מַתְנִיתִין לְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאָמַר בָּעֲטָה רוֹבֶצֶת חַיֶּיבֶת: הָא הוּזְּקָה מִמֵּילָא. מְהַלֶּכֶת בִּרְבוּצָה פְּטוּרָה וְהָכָא קָתָנֵי בְּמַתְנִיתִין דְּמִמֵּילָא חַיָּיב: מַתְנִיתִין דְּפָסְקָהּ. קוֹרָה לְאוֹרְחָא כְּשִׁלְדָּא שֶׁהָיוּ רָאשֶׁיהָ לְרוֹחַב הַדֶּרֶךְ הִלְכָּךְ אֲפִילּוּ מִמֵּילָא חַיָּיב שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְבַעַל הֶחָבִית לִנְטוֹת: לְסַגּוּיֵי בְּאִידַךְ גִּיסָא. הִלְכָּךְ טַעְמָא דְּבָעֲטָה אֲבָל מִמֵּילָא פָּטוּר: מַתְנִיתִין. דְּקָא מַסְגֵּי בַּעַל הַקּוֹרָה כִּי אוֹרְחֵיהּ וְאֵין כַּאן שִׁינּוּי הִלְכָּךְ פָּטוּר אֲבָל מְהַלֶּכֶת שֶׁבָּעֲטָה בִּרְבוּצָה שִׁינְּתָה אֶת דַּרְכָּהּ וְאֵימָא לָךְ דְּחַיֶּיבֶת: שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין. כִּדְמְפָרֵשׁ בַּגְּמָרָא: מִפְּנֵי שֶׁרָץ [בִּרְשׁוּת]. מְפָרֵשׁ לְקַמָּן: הָא תּוּ לָמָּה לִי [הַשְׁתָּא אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ. דְּרָץ שִׁינָּה וּמְהַלֵּךְ לֹא שִׁינָּה פָּטוּר שְׁנֵיהֶם רָצִים מִבַּעְיָא:
בואו

תוספות

וְאִם עָמַד בַּעַל קוֹרָה חַיָּיב. בַּגְּמָרָא מוֹקֵי דְּרַמְיָא לְקוֹרָה כְּשִׁלְדָּא אֲבָל אִי לֹא רַמְיָא כְּשִׁלְדָּא פָּטוּר דְּאִיבָּעֵי לֵיהּ לְבַעַל חָבִית כְּשֶׁרָאָה שֶׁעָמַד בַּעַל הַקּוֹרָה לְסַגּוּיֵי בְּאִידַךְ גִּיסָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּזַּק אֲבָל כִּי הָוֵי כְּשִׁלְדָּא לֹא פָּשַׁע בַּעַל הֶחָבִית דְּלֹא יָדַע כְּשֶׁעוֹמֵד כְּשִׁלְדָּא אע"פ שֶׁגּוּף הָאָדָם רוֹאֶה כְּשֶׁעָמַד מַה שֶּׁעָמַד כְּשִׁלְדָּא אֵין רוֹאֶה אֲבָל קָשֶׁה דְּבְסֵיפָא אִם עָמַד בַּעַל הֶחָבִית אַמַּאי פָּטוּר דְּחָבִית לֹא מִסְתַּבֵּר דַּהֲוֵי כְּשִׁלְדָּא שֶׁהוּא דָּבָר קָטָן וְה"ל לְבַעַל הַקּוֹרָה לְסַגּוּיֵי בְּאִידַךְ גִּיסָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּזַּק בַּעַל חָבִית דְּהָא כְּשֶׁבַּעַל חָבִית אַחֲרוֹן מוּטָּל עָלָיו לְסַגּוּיֵי בְּאִידַךְ גִּיסָא כְּדֵי שֶׁלֹּא [יוּזַּק] כ"ש כְּשֶׁבַּעַל קוֹרָה אַחֲרוֹן דְּאִיבָּעֵי לְסַגּוּיֵי בְּאִידַךְ גִּיסָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיק כִּדְפִי' (לעיל דף כג.) גַּבֵּי כֶּלֶב שֶׁנָּטַל חֲרָרָה וְעוֹד דְּגַם זֶה דּוֹחַק שֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁהוּא עוֹמֵד וְאֵין רוֹאֶה שֶׁהוּא עוֹמֵד כְּשִׁלְדָּא וְנִרְאֶה לְר"י דְּאוֹרְחָא דְּמִילְּתָא הוּא כְּשֶׁהוֹלְכִין בַּעַל חָבִית וּבַעַל קוֹרָה זֶה אַחַר זֶה דְּאֵין הָאַחֲרוֹן יָכוֹל לְעַיֵּין בְּאוֹתוֹ שֶׁהוֹלֵךְ לְפָנָיו כׇּל שָׁעָה וּלְכַךְ כִּי לֹא הַוְיָא קוֹרָה כְּשִׁלְדָּא יֵשׁ לָאַחֲרוֹן לָלֶכֶת בִּתְחִלַּת הִלּוּכוֹ בְּאִידַךְ גִּיסָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיק אוֹ שֶׁלֹּא יוּזַּק ע"י עֲמִידַת הָרִאשׁוֹן אֲבָל כְּשֶׁנּוֹשֵׂא אֶת הַקּוֹרָה כְּשִׁלְדָּא אֵין לָאַחֲרוֹן לְהִסְתַּלֵּק בְּאִידַךְ גִּיסָא בֵּין שֶׁהוּא בַּעַל קוֹרָה בֵּין שֶׁהוּא בַּעַל חָבִית וּלְכַךְ אֵין פּוֹשֵׁעַ אֶלָּא הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁעָמַד וּמַיְירֵי מַתְנִי' בֵּין רֵישָׁא בֵּין סֵיפָא שֶׁהַקּוֹרָה כְּשִׁלְדָּא:

תַּרְוַיְיהוּ כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ. שֶׁאַף בַּעַל חָבִית מְסַיֵּיעַ בִּשְׁבִירָתָהּ שֶׁבְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ הֵטִיחַ חָבִיתוֹ בְּקוֹרַת חֲבֵירוֹ וְא"ת וְאִם כֵּן ל"ל שֶׁלָּזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ אֲפִי' אֵין רְשׁוּת לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה פָּטוּר בַּעַל הַקּוֹרָה מִטַּעַם זֶה וְי"ל דְּבָא לְמְעוּטֵי אִם הָיָה בַּעַל קוֹרָה רָץ וּבַעַל חָבִית מְהַלֵּךְ אע"פ שֶׁבַּעַל חָבִית עַצְמוֹ הֵטִיחַ הֶחָבִית אע"ג דְּפָטַר בְּמַתְנִי' אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּקָסָבַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ לָרוּץ בִּרה"ר אֲבָל כְּשֶׁנּוֹשֵׂא קוֹרָה עַל כְּתֵיפוֹ אֵין לוֹ רְשׁוּת לָרוּץ א"נ מַתְנִיתִין דְּאֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ מַיְירֵי בְּעֶ"שׁ כִּדְמוֹקֵי לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן אִי נַמִּי י"ל דְּבָא לְמַעֵט בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַלֵּךְ כְּגוֹן בַּחֲצַר בַּעַל הֶחָבִית דְּכֵיוָן דְּאֵין לוֹ רְשׁוּת לְבַעַל [הַקּוֹרָה] לְהַלֵּךְ אֵין לְבַעַל חָבִית לִיזָּהֵר מִמֶּנּוּ מִיהוּ כְּשֶׁעָמַד בַּעַל חָבִית חַיָּיב בַּעַל קוֹרָה אֲפִי' שְׁנֵיהֶם בִּרְשׁוּת כֵּיוָן שֶׁעָשָׂה כׇּל הַהֶיזֵּק דְּדַוְקָא מִשּׁוּם דְּתַרְוַיְיהוּ כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ פַּטְרִינָן לֵיהּ וְלֹא דָּמֵי לְעָמַד בַּעַל חָבִית דְּמַתְנִיתִין דְּכֵיוָן שֶׁהוּא יָדַע שֶׁבָּא אַחֲרָיו בַּעַל קוֹרָה נוֹשֵׂא כְּשִׁלְדָּא פָּשַׁע בַּעֲמִידָה כִּדְפִי' בְּמַתְנִי' וְאִי חָבִית נַמִּי אַיְירֵי דַּהֲוְיָא כְּשִׁלְדָּא אָתֵי נַמִּי שַׁפִּיר:

אִיהוּ קָעָבֵיד מַעֲשֶׂה. וּמִיהוּ לְעִנְיַן חַטָּאת וּלְעִנְיַן מַלְקוֹת חַיֶּיבֶת דְּרַחְמָנָא אַחְשְׁבֵיהּ לַהֲנָאָה מַעֲשֶׂה: **דְּרַמְיָא** כְּשִׁלְדָּא. וְא"ת וַהֲלֹא בְּקַדְרִין מְחַיֵּיב לְעֵיל כְּשֶׁנִּתְקַל הַשֵּׁנִי בָּרִאשׁוֹן וְלֹא אַמְרִינַן אִיבָּעֵי לֵיהּ לְסַגּוּיֵי בְּאִידַךְ גִּיסָא וְהָתָם לֹא מַיְירֵי כְּשִׁלְדָּא דְּלֹא מוֹקְמִינַן דְּפַסְקָהּ לְאוֹרְחָא כְּשִׁלְדָּא אֶלָּא הַהִיא דְּאִם מֵחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ כּוּלָּם וְי"ל כְּשֶׁנָּפַל אֵין רוֹאֵהוּ וְלֹא מָצֵי א"ל אִיבָּעֵי לָךְ לְסַגּוּיֵי בְּאִידַךְ גִּיסָא:

אִיבָּעֵי לָהּ לְסַגּוּיֵי בְּאִידַךְ גִּיסָא. שֶׁלֹּא תְּהֵא נִיזּוֹק וְא"ת וְהָא אֲפִי' לְהַזִּיק אִית לָהּ רְשׁוּת לְסַגּוּיֵי עֲלָהּ וְי"ל מִשּׁוּם דַּהֲוֵי רֶגֶל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְאִיבְעוּט נַמִּי לֹא מִיחַיֵּיב מִשּׁוּם דְּכׇל הַמְּשַׁנֶּה וּבָא אַחֵר וְשִׁינָּה בּוֹ פָּטוּר: **וְהָא** הָכָא דִּכְמְהַלֶּכֶת בִּרְבוּצָה דָּמְיָא. תֵּימָה מַאי ס"ד הַשְׁתָּא וְכִי סוֹבֵר הוּא שֶׁאִם שָׁבַר בְּמִתְכַּוֵּין שֶׁהוּא פָּטוּר כְּמוֹ בָּעֲטָה מְהַלֶּכֶת בִּרְבוּצָה הָא פְּשִׁיטָא לָן בְּרֵישׁ פִּירְקִין דְּשׁוֹבֵר חַיָּיב דִּבְאָדָם לֹא שַׁיָּיךְ כׇּל הַמְשַׁנֶּה כו' וְי"ל דְּס"ד כִּי הֵיכִי דִּבְמַתְנִי' פַּטְרִינַן בַּעַל הַקּוֹרָה לְפִי שֶׁבַּעַל חָבִית גּוֹרֵם לוֹ בַּעֲמִידָתוֹ שֶׁאֵין לוֹ לְבַעַל קוֹרָה לִיזָּהֵר שֶׁמָּא יַעֲמוֹד בַּעַל חָבִית ה"נ פָּרָה רְבוּצָה גָּרְמָה לָהּ לִמְהַלֶּכֶת שֶׁתִּבְעוֹט בָּהּ וְאֵין לְבַעַל הַפָּרָה לִיזָּהֵר שֶׁמָּא תִּמָּצֵא פָּרָה רְבוּצָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְתִבְעוֹט בָּהּ פָּרָתוֹ וּמְשַׁנֵּי דְּבִשְׁבִיל שֶׁרְבָצָה לֹא גָּרְמָה לָהּ בְּכָךְ שֶׁתִּבְעוֹט בָּהּ דְּנְהִי דְּאִית לָךְ רְשׁוּת לְסַגּוּיֵי עֲלַאי לְבְעוּטֵי בִּי לֵית לָךְ רְשׁוּת: **שְׁנַיִם** שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין וְכוּ' וְהִזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה פְּטוּרִין. שֶׁכׇּל אֶחָד גָּרַם לְעַצְמוֹ חַבָּלָה זוֹ וְלֹא הִזִּיקוּ מַמָּשׁ בְּמִתְכַּוֵּין אֶלָּא כְּלוֹמַר הוּזְּקוּ זֶה בָּזֶה כִּדְאַמְרִי' בְּהַפָּרָה (לקמן דף מח: ושם שְׁנֵיהֶם בִּרְשׁוּת שְׁנֵיהֶם שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת הִזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה חַיָּיבִין הוּזְּקוּ זֶה בָּזֶה פְּטוּרִין:

ונתזה

תוספות

וְנִתְּנָה בִּקְעַת וְטִפְחָה לוֹ בְּפָנָיו. לֹא גִּרְסִינַן וּמַת דִּקָּא מוֹקֵי לָהּ לְעִנְיַן אַרְבָּעָה דְּבָרִים: **זֶה** שֶׁלִּדְעַת חֲבֵירוֹ נִכְנַס. מִשְּׁמַע דְּאִיתְּרִי בִּשְׁאָרָאוּ נִכְנַס וְא"ת בְּשׁוֹלֶא בִּרְשׁוּת אַמַּאי פְּטוּר כֵּיוָן שֶׁרָאָהוּ שֶׁנִּכְנַס הָא אָמְרִינַן בְּפ' הַפָּרָה (לקמן מח. ושם ד"ה היזקו) הַנִּכְנָס לְחָצֵר בְּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת דְּאַפִּ' בְּעַל הַבַּיִת הַזִּיקוֹ חַיָּיב אִי הָוֵה יָדֵע בֵּיהּ וְאַפִּילּוּ שֶׁלֹּא בְּבִרְוָחָה דוּמְיָא דְּלֹא הָוֵה יָדֵע דְּפְטוּר הָתָם וְר"ל הָא דְּקָתָנֵי רִישָׁא פְּטוּר הַיְינוּ מִד' דְּבָרִים אֲבָל נָזַק חַיָּיב וְכֵן לוֹ רְשׁוּת לְנַזְּקוֹ לְכַיְּבָנָם לְשָׁם גּוֹלָה וְאִם לְאו אֵינוּ גּוֹלָה וְאַמַּאי גּוֹלָה בְּשֶׁנִּכְנַס בִּרְשׁוּת שֶׁרוֹצֶה וְי"ל דְּהָתָם מִיירֵי בְּגוּן שֶׁיֵּשׁ לוֹ דֶּרֶךְ בְּתוֹכוֹ אוֹ בְּמֻכָּר אוֹ בְּמַתָּנָה אוֹ בְּשֹׁאֵלָה אוֹ בְּשִׁכּוּרוּת שֶׁאֵין בַּעַל הַחָצֵר יָכוֹל לְעַכֵּב עָלָיו אֲבָל הָכָא מִיירֵי בְּאָדָם שֶׁשּׁוֹאֵל רְשׁוּת לְכַיְּבָנָם לְפִי שָׁעָה דְּיוֹדֵעַ הוּא שֶׁיְּכַבֶּנּוּ לְאַלְתַּר כֵּיוָן שֶׁשָּׁאַל מִמֶּנּוּ רְשׁוּת לְהָבִיא חֲבֵי קָרוֹב לְמִזִּיד:

מֵיתִיבִי הַזּוֹרֵק אֶבֶן לְרה"ר וְהָא הָכָא דְּשׁוֹגֵג קָרוֹב לְמִזִּיד. בְּרֵישׁ אֵלּוּ הֵן הַגּוֹלִין (מכות דף ז:) דָּרִישׁ בְּשִׁבְּוּעוֹת פָּרָט לְמִזִּיד וּמוֹקֵי לָהּ בְּאוֹמֵר מוּתָּר וְקָרֵי לֵיהּ מְזִיד מִשּׁוּם דְּאוֹמֵר מוּתָּר קָרוֹב לְמִזִּיד וְהָא דְּלֹא מְיַיתֵי הָךְ מִשְׁנָה דְּהָתָם דְּלֹא מִשְׁמַע לֵיהּ לְרַבּוֹתֵי הָאי קָרוֹב לְמִזִּיד לְהַהוּא אֲבָל הָהוּא דְּלֹא יָדַע לֹא הָוֵי קָרוֹב לְמִזִּיד מִשּׁוּם דְּלֹא מְהָאי וְהָא דְּפָרִיךְ בְּגִמָּ' אַדְּרַבָּה מִשְׁנָה בְּמֻכּוֹת וְהָא מְזִיד הוּא וּמִשְׁנֵינוּ בְּסוֹתֵר כּוֹתֵל וְכוֹלֶה סוֹגְיָא בְּדַהֲכָא סָמִיךְ אֹהֶל דְּפְטָרִינַן הָכָא קָרוֹב לְמִזִּיד וְלֹא אַתְיָא הֲהִיא סוֹגְיָא כְּמַאן דְּמַתְנֵי דְּר' יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא אֲרִישָׁא.

חַיָּיב בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים. פִּ' בְּקוּנְטְרָס כֵּיוָן דְּאִם הָאי דְּעַיֵּיל אִיבָּעֵי לֵיהּ לְעִינְיוֹ וְקָשֶׁה לְרִיבָ"א דְּאִם רָאָה הָיָה לוֹ לְהַתְחַיֵּיב גְּלוּת אע"ג דְּלֹא נָתַן לוֹ רְשׁוּת לְכַיְּבָנָם מִידֵּי דְּהָוָה אִמַּסְרְהֵב בּוֹ לְצֵאת גַּבֵּי נָפַח בְּסִמּוּךְ דְּחַיָּיב גְּלוּת אַאוֹנֵס דְּלֹא הָוֵי שׁוֹלֶא דְּנָפְרִי וְאע"פ שֶׁנִּכְנַס בִּרְשׁוּת כֵּיוָן שֶׁעָתָה מִסְרְהֵב בּוֹ לְצֵאת הָוֵי כְּשֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְי"ל דְּשַׁאנִי הָתָם כֵּיוָן שֶׁהַתְחִילָה בִּנְיָסָתוֹ בִּרְשׁוּת לְפִיכָךְ בְּאוֹנֵס יֵשׁ לוֹ לְחוּשׁ שֶׁמָּא לֹא יָצָא וְדַמֵּי טִפֵּי לְיֵיעֵר כִּי טוֹסַח הוּא שֶׁלֹּא לְמַהֵר לְצֵאת כֵּיוָן שֶׁנִּתַּן לוֹ רְשׁוּת לְכַיְּבָנָם וְהָיָה לוֹ לְנַפֵּחַ לְעֵיכָּן אִם יָצָא אִם לְאו אֲבָל הָכָא שֶׁהִתְחִיל כָּל כָּךְ וְלֹא דָּמֵי כְּנִיסָתוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת אֵין לוֹ לְחוּשׁ כָּל כָּךְ וְלֹא דָּמֵי לְיֵיעֵר וְהָבִיא רְאָיָה מִירוּשָׁלְמִי דְּגַר' א"ר יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא הָיָה עוֹמֵד וּמְכַבֵּד עֵצִים בְּחַצֵּירוֹ וְנִכְנַס פּוֹעֵל לְתְבוֹעַ שְׂכָרוֹ וְנִתְּנָה בִּקְעַת וְהִזִּיקוֹ חַיָּיב וְאִם מֵת אֵינוֹ גּוֹלֶה לְפִי שֶׁאֵין דּוֹמֶה לְיֵיעֵר וְהָתְנָיָא רַבִּי חִיָּיא פְּטוּר אֲמַר ר' חֲנִינָא כְּשֶׁרָאָהוּ וּמָה דְּתָנֵי ר' חִיָּיא בְּשֶׁלֹּא רָאָהוּ דָּרֵי מִשְׁמַע אִפִּי' דְּרָאָהוּ פְּטוּר מִגְּלוּת כֵּיוָן דְּנִכְנַס שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת אע"ג דְּמִסְרְהֵב בּוֹ לְצֵאת מִדְּחַי בְּירוּשָׁלְמִי וּמוֹקֵי דְּר' חֲנִינָא בִּשְׁאוֹמֵר לוֹ הִכָּנֵס וְדַאי צָרִיךְ לְהַעֲמִידָהּ כְּשֶׁלֹּא רָאָהוּ דְּלֹא תִּקְשֶׁה דְּנָפַח עַל מַה שֶּׁהוּא פְּטוּר מִגְּלוּת: **מַאן** דְּמַתְנֵי לָהּ אסיפא כ"ש אריש. מִשְּׁמַע דְּיוֹתֵר דְּרִישָׁא קְרוֹבָה לְאוֹנֵס מִמַּה שֶּׁהסִּיפָּא קְרוֹבָה לְמִזִּיד וְתִימְהַ אי מִשְּׁמַע אוֹנֵס פְּטוּר מִגְּלוּת כ"ש שֶׁהֲיָה לוֹ לְיפָטֵר מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים כְּדַמּוֹסִיף לְעֵיל בְּסוֹף פֶּרֶק שֵׁנִי (דף כו:) בְּהַכִּיר בָּהּ וְשָׁכְחָהּ דְּפָטוּר מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים וְחַיָּיב גְּלוּת וְי"ל דְּלֹא מִשְּׁמַע אוֹנֵס פָּטוּר לֵיהּ הָכָא אֶלָּא לְפִי שֶׁאֵין דּוֹמֶה לְיֵיעֵר כְּשֶׁנִּכְנַס שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְהָא דְּקָאָמַר כָּל שֶׁכֵּן אַרִישָׁא מִשּׁוּם דְּדָמֵי טִיפָּא טִפֵּי לְיֵיעֵר מֵרִישָׁא וְכֵן בְּקוּנְטְרֵס.

והוריא

רש"י

בּוֹאוּ וְנֵצֵא בְּאָדָם הַמְקַבֵּל פְּנֵי מַלְכּוֹ: **מתני'** הַמְכַבֵּס. עֵצִים: וְהִזִּיק בְּרה"ר. שֶׁל אֲחֵרִים: בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק. שֶׁלּוֹ: וְהִזִּיק בִּרְשׁוּת אַחֵר. שֶׁל אֲחֵרִים חַיָּיב: **גמ'** דְּשַׁכִּיחִי רַבִּים. בְּמָקוֹם הַנָּזָק: **פָּטוּר**. מִגְּלוּת: **חַיָּיב הָבֵר הָבֵרִים**. אִם לֹא מֵת אֶלָּא הַזּוֹק נוֹתֵן לוֹ נָזָק צַעַר וּרְפוּי וְשֶׁבֶת וְהָבֵרָה לֵיהּ פּוֹשֵׁעַ אֲבָל בּוֹשֶׁת לֹא דְּאֵינוֹ חַיָּיב עַל הַבּוֹשֶׁת עַד שֶׁיִּתְכַּוְּנוּ וְרִאשָׁא דְּשַׁלֹּא בִּרְשׁוּת מד' דְּבָרִים דְּלִיכָּא פְּשִׁיעָה אֲבָל אַנְזֵק חַיָּיב דִּכְלֵיכָּא לָן פְּצִיעַ תַּחַת פָּצַע לְחַיֵּיב עַל הָאוֹנֵס בְּרֵצוֹן: **לְדַעְתּוֹ**. שֶׁלֹּא נָטַל רְשׁוּת מֵחֲבֵירוֹ: **קָרוֹב לְמִזִּיד**. דְּאִיבָּעֵי לֵיהּ לְעִינְיוֹ: **הוֹסִיף** לוֹ. שְׁלִיחַ ב"ד לְמִי שֶׁהֵזִיק מִלְּקוֹת: **רְצוּעָה אַחַת**. יוֹתֵר עַל מָה שֶּׁאָמַדּוּהוּ ב"ד שֶׁיְּכוֹל לְקַבֵּל וּמֵת גּוֹלֶה עַל יָדוֹ: **תֹּפֶשׁ רָבָא**. לְרַב שִׁימִי: **בְּסַנְדָּלָיו**. דֶּרֶךְ שִׁימִי הַכֹּהֵן עַל סַנְדָּלוֹ לי"א בְּעֵט בְּסַנְדָּלוֹ לְרַב שִׁימִי: **אַמּוֹ הוּא**. הַשְׁלִיחַ מִנַּי: **קוֹרֵא**. וְהִפְלָה ה' אֶת מְכוֹתֶךָ וגו' (דברים כח): ה"ג בְּסוֹתֵר אֶת כּוֹתְלוֹ בְּיוֹם לְאַשְׁפּוֹתָהּ: **לְהַפְנוֹת**. בְּנֵי אָדָם נִפְנִין בָּהּ לִנְקֵבֵיהֶם: **מִתְנֵי לָהּ**. לִדְרִ' בַּר חֲנִינָא: **חַיָּיב בַּר' דְּבָרִים**. דְּהָתָם נָמֵי פּוֹשֵׁעַ הוּא בְּיֵין דְּחַזְיֵיהּ דְּעֵיכָל אֵיבָּעֵי לֵיהּ לְעִינְיוֹ: **מַאן דְּמַתְנֵי לָהּ אסיפא**. פְּטוּר מִגְּלוּת שֶׁאֵינוֹ דּוֹמֶה לְיֵעֵר כ"ש אֲרִישָׁא: **בְּשׁוֹלֶא דְּנָפְרִי**. תַּלְמִידוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נָפַח: **מִסְרְהֵב**. מִפְצִיר בּוֹ לְצֵאת:

אחר

אַחֵר לַיִת לֵיהּ אֵימָתָא. דִּנְפַח עֲלֵיהּ וַהֲוָה לֵיהּ לְאֵסוּרֵי אַדְעָתֵיהּ שְׁמָא לֹא יָצָא: וְחַיֵּיב בַּד' דְּבָרִים. דַּהֲוָה לֵיהּ פּוֹשֵׁעַ שֶׁזָּרַק לְמָקוֹם שֶׁבְּנֵי אָדָם מְצוּיִים: מַאן דְּמַתְנֵי אָהֳא. חַיֵּיב בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים: כָּל שֶׁכֵּן אַקַּפְיֵיתָא. הַנִּכְנָס לְחָנוּתוֹ שֶׁל נָגָר דְּכִיוָן דְּחַזְיֵיהּ דְּעָיֵיל אִינְבֵּי לֵיהּ לְעִינּוֹיֵי: בְּבַיִת. בְּבֵיתוֹ וְלֹא בְּשׁוּק: **מתני'** בְּמוֹתָר: וּבְאוֹתוֹ מוֹתָר מִשָּׁלֹם מִי שֶׁהִזִּיק יוֹתֵר אֶת הַחֲצִי:

מוֹעֵד בְּתָם מְשַׁלֵּם בְּמוּתָר. כְּלוֹמַר אִם הוּא הַזִּיק אֶת הַתָּם יוֹתֵר מִשֶּׁהִזִּיקוֹ תָּם: **גמ'** בְּמַשְׁפֵּט הָיָה לֵיעָשֹׂת לוֹ. רַבָּנָן לָא דַּיְיקִי הָכִי דְּמֵימְיתֵי לֵיהּ לְדִרְשָׁה כְּדִלְקָמָן: כָּךְ מִשְׁפַּט שׁוֹר בְּאָדָם. דְּהָאי קְרָא בְּשׁוֹר בְּאָדָם כְּתִיב אוֹ בֶן יִגַּח וְגוֹ': כַּתַּחְתּוֹן וְלֹא בָּעֶלְיוֹן. מִשְׁפַּט הַתַּחְתּוֹן מִשְׁתַּעֵי בְּמוּעָד וּקְרָא קָמָא בְּתָם רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה דַּיְיקִי בְּלוֹמַר דִּינָא דְּסֵלְיק הָאי קְרָא מִינֵּיהּ: יָכוֹל. תָּם שֶׁחָבַל בְּאָדָם יְהֵא בְּמוּעָד לְכָל דְּבָרָיו אֲפִי' לְשַׁלֵּם מִן הָעֶלְיוֹן: מְגוּפוֹ מְשַׁלֵּם. וְאִם אֵינוֹ שָׁוֶה כְּנֶגֶד כָּל הַחֲבָלָה יַפְסִיד נִיזֵק וְאֵינוֹ נוֹטֵל אֶלָּא הַשּׁוֹר: לְפוֹטְרוֹ מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים. דְּהָכִי מְשַׁמַע מִשְׁפַּט זֶה יֵשׁ לוֹ לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְלֹא מִשְׁפַּט אָדָם הַחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ: חֲנִי מֵילֵי צַעַר לְחוּדַיְיהוּ. מִשּׁוּם דְּלֹא חָסֵר בֵּיהּ מְמוֹנָא: אֲבָל רִפּוּי וְשֶׁבֶת. דְּחָסֵר בֵּיהּ מְמוֹנָא אֵינָא בִּי נֶזֶק נִינְהוּ וּמִיחַיַּיב: קַל"ל. יִתּוֹרָא: **מתני'** נוֹטֵל אֶת הַשּׁוֹר. דְּהֵיינוּ בַּב"ד וְיִתֵּן לוֹ מִזֵּיק מְעוֹת דְּמֵי הַשּׁוֹר שֶׁהוּא חֲצִי נֶזֶק וּבְשֶׁוֶה מָנֶה שַׁנְּגַח לְשָׁוֶה מָאתַיִם וְאֵין הַבְּהֵילָה שָׁוֶה כְּלוּם לְקַמְיֵירֵי: הוּחְלְטוּ הַשּׁוֹר. הַשּׁוֹר עַצְמוֹ יִקַּח וּלְקַמְּן מְפָרֵשׁ מַאי הוּחְלְטוּ: **שותפין** בְּיניהם: בֵּהֶהוּא שׁוֹר דְּמַשְׁתְּעֵי בֵּיהּ קְרָא שֶׁנִּיזְּקוּ וְחָמְנָא שׁוּתָפִין וּקְרָא מְשַׁתְּעֵי בְּשָׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנִּגַּח לְשָׁוֶה מָאתַיִם כְּדִתְנַן בְּמַתְנִיתִין דְּהוּא שׁוֹר הָאָמוּר בְּתוֹרָה הִלְכָךְ הָכָא דְּמֵזִיק אֵינוֹ שָׁוֶה אֶלָּא מָנֶה נוֹטֵל אֶת הַשּׁוֹר: הִקְדִּישׁוֹ לְהַקְדֵּשׁ נֶזֶק **אִיבָּא** בֵּינַיְיהוּ. לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל לֹא קָדִישׁ לֵיהּ לְרַבִּי עֲקִיבָא קָדִישׁ:

כיון

אַחֵר לַיִת לֵיהּ אֵימָתָא דְּרַבִּיהּ הַאי אִית לֵיהּ אֵימָתָא דְּרַבִּיהּ רַב זְבִיד מְשָׁמֵיהּ דְּרַבָּא מַתְנֵי לָהּ אַהָא וּמָצָא פָּרָט לְמַצִּיא אֶת עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ א"ר אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב מִי שֶׁעָצָתָה אֶבֶן מֵהַחַת יָדוֹ וְהוֹצִיא הֶלֶם אֶת רֹאשׁוֹ וְקִיבְּלָהּ פָּטוּר א"ר יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא פָּטוּר מְגֹלוּת וְחַיָּב בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים מַאן דְּמַתְנֵי לָהּ אַהָא כ"ש אַקַּפְיֵיתָא וּמַאן דְּמַתְנֵי לָהּ אַקַּפְיֵיתָא אֲבָל אַהָא פָּטוּר לְגַמְרֵי: ת"ר פּוֹעֲלִים שֶׁבָּאוּ לְתַבּוֹעַ שְׂכָרָן מִבַּעַל הַבַּיִת וְנִגַּח שׁוֹרוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת וְנָשְׁכָן כַּלְבּוֹ שֶׁל בעה"ב וּמֵת פָּטוּר אֲחֵרִים אוֹמְרִים רַשָּׁאִין פּוֹעֲלִין לְתַבּוֹעַ שְׂכָרָן מִבַּעַל הַבַּיִת ה"ד אִי דְּשָׁכִיחַ בְּמָתָא מ"ט דַּאֲחֵרִים אִי דְּשָׁכִיחַ בְּבַיִת מ"ט דִּ"ק לֹא צְרִיכָא בִּנְבֵרָא דְּשָׁכִיחַ וְלֹא שָׁכִיחַ וְקָרֵי אַבָּבָא וְאָמַר לְהוּ אֵין מַר סָבַר אֵין עוֹל תָּא מְשַׁמַע וּמ"ם אֵין קוּם אַדּוֹכְתָּךְ מְשַׁמַע דְּתַנְיָא פּוֹעֵל שֶׁנִּבְנַם כְּמ"ד אֵין קוּם אַדּוֹכְתָּךְ מְשַׁמַע דְּתַנְיָא פּוֹעֵל שֶׁנִּבְנַם לְתַבּוֹעַ שְׂכָרוֹ מִבְּעה"ב וְנִגַּח שׁוֹרוֹ שֶׁל בעה"ב אוֹ נָשְׁכוּ כַּלְבּוֹ פָּטוּר אע"פ שֶׁנִּבְנַם בְּרְשׁוּת אֲפִאי פָּטוּר אֶלָּא לָאו דְּקָרֵי אַבָּבָא וְאָמַר לֵיהּ אֵין וּמ"ם אֵין קוּם אַדּוֹכְתָּךְ מְשַׁמַע: **מתני'** שֵׁנִי שֶׁעוֹרִין תְּמִין שֶׁחָבְלוּ זֶה אֶת זֶה מְשַׁלְּמִין בְּמוֹתָר חֲצִי נֶזֶק שֶׁיֵּינִיהֶן מוּעָדִין מְשַׁלְּמִין בְּמוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד מוּעָד בְּתָם מְשַׁלֵּם בְּמוֹתָר נ"ש תָּם בְּמוּעָד מְשַׁלֵּם בְּמוֹתָר חֲצִי נֶזֶק וְכֵן שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁחָבְלוּ זֶה בְּזֶה מְשַׁלְּמִין בְּמוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם אָדָם בְּמוּעָד וּמוּעָד בְּאָדָם מְשַׁלֵּם בְּמוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם אָדָם בְּתָם וְתָם בְּאָדָם מְשַׁלֵּם בְּמוֹתָר חֲצִי נֶזֶק ר' עֲקִיבָא אוֹמֵר אַף תָּם שֶׁחָבַל בְּאָדָם מְשַׁלֵּם בְּמוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם: **גמ'** ת"ר בְּמִשְׁפַּט הָיָה יַעֲשֶׂה לוֹ בְּמִשְׁפַּט שׁוֹר בְּשׁוֹר כָּךְ מִשְׁפַּט שׁוֹר בְּאָדָם מָה שׁוֹר תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וּמוּעָד נֶזֶק שָׁלֵם אַף שׁוֹר בְּאָדָם תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וּמוּעָד נֶזֶק שָׁלֵם ר' עֲקִיבָא אוֹמֵר בְּמִשְׁפַּט הָיָה בְּתַחְתּוֹן וְלֹא בָּעֶלְיוֹן יָכוֹל מְשָׁלֵם מִן הָעֶלְיוֹן ת"ל יַעֲשֶׂה לוֹ מְגוּפוֹ מְשָׁלֵם וְאֵינוֹ מְשָׁלֵם מִן הָעֶלְיוֹן וְרַבָּנָן זֶה לָמָּה לִי לְפוֹטְרוֹ מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים וְרַבִּי עֲקִיבָא לְפוֹטְרוֹ מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים מָנָא לֵיהּ נַפְקָא לֵיהּ מֵאִישׁ כִּי יִתֵּן מוּם בַּעֲמִיתוֹ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ וְלֹא שׁוֹר בַּעֲמִיתוֹ וְרַבָּנָן אִי מֵהַהִיא הָוֵה אָמֵינָא צַעַר לְחוּדֵיהּ אֲבָל רִיפּוּי וְשֶׁבֶת אֵימָא לֵיתֵי קמ"ל: **מתני'** שׁוֹר שֶׁוֶּה מָנֶה שֶׁנִּגַּח שׁוֹר שֶׁוֶּה מָאתַיִם וְאֵין הַבְּהֵילָה יָפָה כְּלוּם נוֹטֵל אֶת הַשּׁוֹר: **גמ'** מַתְנִיתִין מַנִּי רַבִּי עֲקִיבָא הִיא דְּתַנְיָא יוֹשֵׁם הַשּׁוֹר בְּ"ד הִבְרִי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר הוּחְלְטוּ הַשּׁוֹר בְּמַאי קָמִיפְלְגִי ר' יִשְׁמָעֵאל סָבַר בַּעַל חוֹב הוּא וְזוּזֵי הוּא דְּמַסֵּיק לֵיהּ וְר' עֲקִיבָא סָבַר שׁוּתָפֵי נִינְהוּ וְקָמִיפְלְגִי בְּהַאי קְרָא וּמָכְרוּ אֶת הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ ר' יִשְׁמָעֵאל סָבַר לְבֵי דִינָא קָמַזְהַר רַחֲמָנָא וְר"ע סָבַר לְנִיזֵּק וּמִזֵּיק מַזְהַר לְהוּ רַחֲמָנָא מַאי בֵּינַיְיהוּ הַקְדִּישׁוֹ נִיזֵּק אִיבָּא בֵּינַיְיהוּ בָּעָא מִינֵּיהּ רָבָא מַר"נ מָכְרוּ מַזִּיק לְךָ' יִשְׁמָעֵאל מַהוּ בְּיַן דְּא"ר יִשְׁמָעֵאל בַּעַל חוֹב הוּא וּזוּזֵי הוּא דְּמַסֵּיק לֵיהּ מְכוֹר אוֹ דִלְמָא

כיון

וְהוֹצִיא הִלָּה אֶת רֹאשׁוֹ. לֹא דְּמֵיָיא לְהָכָא תַּחְתֶּיהָ בָּרִים וְנִכְפַּת דְּשָׁלְחֵי כֵּיצַד הֶרֶגֶל (לעיל כו:) דְּאֵין לוֹ לְחַשּׁוֹב שֶׁיִּסָּלְקוּ הַבָּרִים וְיִשְׁבְּרוּ הַכֵּלִים: **אי** דְּשָׁכִיחַ בְּשׁוּקָא מַאי טַעֲמָא דַּאֲחֵרִים. פֵּירוּשׁ יִמְתִּינוּ עַד שֶׁיִּמְצָאֵהוּ בְּשׁוּק חוּץ לְבֵית וְאֵית סְפָרִים דְּגַרְסִי אִי דְּשָׁכִיחַ בְּמָתָא דְּבֵינוֹ וּבֵין הַדְּבָרִים הַמְּזִיקוֹ שֶׁאֵין מַגִּיעִין הַרְבֵּה פְּעָמִים יִמְצָאֵהוּ חוּץ לְבֵיתוֹ אֲבָל לֹא שְׁכִיחַ בְּמָתָא דְּבֵינוֹ וּבֵין הַדְּבָרִים הַמְּזִיקוֹ שֶׁאֵין מַגִּיעִין רַגְלֵי לְצֵאת חוּץ מֵעֵירוֹ הִלְכָּךְ אֲבָל לֹא שְׁכִיחַ

בְּנֵבְרָא דְּשָׁכִיחַ וְלֹא שָׁכִיחַ. אִי שָׁכִיחַ פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּקוּם אִדּוֹכְתֵּהּ מְשַׁמַע וְאִי לֹא שָׁכִיחַ אֵ"א וְדִי"מ דְּקוּם אִדּוֹכְתֵּהּ מְשַׁמַע. וְע"כ בְּשָׁכִיחַ וְלֹא שָׁכִיחַ דְּאִי בְּשָׁכִיחַ זֶה לֹא הָיָה קוֹרֵא בְּרֵעוּת דְּפְשִׁיטָא דְּקוּם אִדּוֹכְתֵּהּ מְשַׁמַע. **שְׁנֵי** שׁוֹרִים תָּמִים שֶׁחָבְלוּ זֶה בְּזֶה כו'. תִּימָה דִּכוּלֵּהּ מִתְנִיתִין שֶׁאֵין צְרִיכָה לוֹ ר"ל דִּלְרַבִּי עֲקִיבָא אִצְטְרִיךְ שֶׁלֹּא תֹּאמַר כֵּיוָן דְּאִית לֵיהּ יוֹתֵר לְהַזִּיק אִם כֵּן שׁוֹרוֹ שֶׁל זֶה קְנוּי לְזֶה וְאִם הִקְדִּישׁוֹ קָדוֹשׁ קְמַ"ל דְּלֹא אָמְרִינַן הָכִי וַאֲפִילּוּ לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל נְמֵי נ"מ אִם נֶאֱבַד הָאֶחָד שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הַבְּעָלִים אֲנַן מִקַּמְּךָ בָּעֵינַן שׁוֹר שֶׁמִּשְׁתַּלֵּם מִשֶּׁלְּךָ וְאַתָּה תִּפְסִיד נִזְקֵךְ שֶׁנֶּאֱבַד שׁוֹרִי שֶׁנִּשְׁתַּלֵּם מִגּוּפוֹ:

וְרַבָּנָן הַזֶּה לָמָּה לִי לְפוֹטְרוֹ כו'. וְא"ת לְרַבָּנָן בְּמִשְׁפַּט לָמָּה לִי דִּבְלֹא בְּמִשְׁפַּט יִדְעִינַן דְּתָם בְּאָדָם מְשַׁלֵּם ח"נ דְּמַזִּיקֵיהּ תַּיְתֵי לְשַׁלֵּם נ"ש וי"ל דְּכֵיוָן דְּהוּזַּק אֵצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב לְפוֹטְרוֹ מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים אֵי לָאו בְּמִשְׁפַּט שׁוֹר בְּשׁוֹר לֹא הָוֵה יָדְעִינַן הָוֵה לְפוֹטְרוֹ מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים אֶלָּא הָוֵה יָדְעִינַן מִסְתַּבְרָא טַפֵּי **לְפוֹטְרוֹ** מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים. תִּימָה מִבְּמִשְׁפַּט שׁוֹר בְּשׁוֹר כָּךְ מִשְׁפַּט שׁוֹר בְּאָדָם שְׁמַעְינַן לֵיהּ דְּיָכוֹל לְלַמֵּד מִשּׁוּם דְּגַבֵּי שׁוֹר לֹא שַׁייכִי אַרְבָּעָה דְּבָרִים דְּצַעַר וּבוּשֶׁת לֵיכָּא וְרִפּוּי וְשֶׁבֶת הָוֵי בְּכֹלֶל נֶזֶק דְּכֵיוָן שֶׁשִּׁמּוּהוּ כְּמָה הָיָה שָׁוֶה מִתְּחִילָּה וּכְמָה הוּא שָׁוֶה עַכְשָׁיו שֶׁאִם יִרְצֶה בְּעָלָיו לֹא יִרְפָּאֵהוּ אֶלָּא יְמַכְּרֵהוּ מִיָּד וְיִקָּנֶה אַחֵר נְמֵיהּ בְּשֶׁמְּשַׁלֵּם לוֹ יָכוֹל לִקְנוֹת שׁוֹר בְּשֶׁלּוֹ אֲבָל אָדָם עַל כָּרְחָךְ צָרִיךְ לִרְפּוֹאוֹת עַצְמוֹ וְשָׁבַת נְמֵי אִיכָּא:

הָוֶה אֶמְינָא צַעַר לְחוּדֵיהּ. יֵשׁ סְפָרִים דְּגַרְסִי צַעַר וּבוּשֶׁת אֲבָל רִפּוּי וְשֶׁבֶת לֹא וְא"ת מַהֵיכָא תֵּיתֵי דִּילְמָא לֵיהּ אִי מִקַּ"ו דְּאָדָם שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם בּוֹפֵר מַה לְּאָדָם שֶׁמְּשַׁלֵּם צַעַר וי"ל דְּלֹא שַׁייךְ בֵּיהּ פִּירְכָא דְּמֵאי דְּכְתִיב בְּאָדָם שֶׁמְּשַׁלֵּם רִפּוּי וְשֶׁבֶת אֵין אָדָם מַכֶּה עַצְמוֹ וְנוֹתֵן מְלוֹתָא בְּעַלְמָא שֶׁכָּל זֶה חָשִׁיב נֶזֶק וְנֶזֶק מִיעֵינוּ בְּהֶדְיָא בְּקֶרֶא שֶׁהַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם:

הִקְדִּישׁוֹ נֶזֶק אִיבָּא בֵּינַיְיהוּ. ה"מ לְמֵימְרַ דְּלְמַר יְכוֹל לְסַלְּקוֹ אֵין יָכוֹל לְסַלְּקוֹ וְכֵן מְכָרוֹ מַזִּיק דְּלְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל מָכוּר לְדִידֵיהּ דְּאִמְרִינַן בִּשְׁמַעְתָּא דִּלְרַבִּי עֲקִיבָא אֵין מָכוּר וְכֵן שִׁיבֵּח מַזִּיק אוֹ כִּיחֵךְ מַזִּיק דְּאִמְרִינַן לְקַמָּן וּמִילֵּי טוֹבָא דְּדָרִישׁ שֶׁנִּגַּח אַרְבָּעָה וְחָמֵשׁ (דף לח) נְמֵי אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ אֶלָּא חַד מִינַּיְיהוּ נָקִט: **אִיבָּא** בֵּינַיְיהוּ. דִּלְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אֵין קָדוֹשׁ וְאִם תֹּאמַר וְאַמַּאי אֵין קָדוֹשׁ לְמַאן דְּאָמַר בְּפֶרֶק כָּל שָׁעָה (פסחים דף ל:) לְמַפְרֵעַ הוּא גּוֹבֶה וי"ל דִּלְמַאן דְּאָמַר לְמַפְרֵעַ הוּא גּוֹבֶה הֵיינוּ הֵיכָא דְּגָבְיָא לְבֵיסּוֹף אֲבָל הָכָא אִם נִתְרַצֶּה נִיזֵּק לְבֵיסּוֹף לְקַבֵּל הַמָּעוֹת וְלֹא גָּבְיָא לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אֵין קָדוֹשׁ וּמִכָּל מָקוֹם לְרַבִּי עֲקִיבָא קָדוֹשׁ דְּשׁוּתָפֵי נִינְהוּ

כֵּיוָן דִּמְשַׁעְבֵּד לֵיהּ לְנִיזָּק לַאו כָּל כְּמִינֵּיהּ א"ל אֵינוֹ מָכוּר וְהָתַנְיָא מְכָרוֹ מָכוּר חוֹזֵר וְגוֹבֵהוּ וְכִי מֵאַחַר שֶׁחוֹזֵר וְגוֹבֵהוּ לָמָּה מָכוּר לְרִידְיָא ש"מ לֹוֶה וּמוֹכֵר מְטַלְטְלִין ב"ד גּוֹבִין לוֹ מֵהֶם שַׁאנִי הָתָם דִּכְמַאן דְּעָשָׂאוֹ אַפּוֹתֵיקִי דָּמֵי וְהָאָמַר רָבָא עָשָׂה עַבְדּוֹ אַפּוֹתֵיקִי וּמְכָרוֹ ב"ח גּוֹבֶה הֵימֶנּוּ שׁוֹרוֹ אַפּוֹתֵיקִי וּמְכָרוֹ אֵין ב"ח גּוֹבֶה הֵימֶנּוּ עֶבֶד מ"ט מִשּׁוּם דְּאִית לֵיהּ קָלָא הַאי נַמִּי כֵּיוָן דְּנָגַח קָלָא אִית לֵיהּ דְּתוֹרָא נַגְחָנָא קָרוּ לֵיהּ תָּנֵי רַב תַּחְלִיפָא בַּר מַעַרְבָא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֲבָהוּ מְכָרוֹ אֵין מָכוּר הִקְדִּישׁוֹ מוּקְדָּשׁ מְכָרוֹ מַאן אִילֵימָא מַזִּיק מְכָרוֹ אֵין מָכוּר מַנִּי ר"ע הִיא דְּאָמַר הוּחְלַט הַשּׁוֹר וְהִקְדִּישׁוֹ מוּקְדָּשׁ אֲתָאָן לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּאָמַר יוּשַׁם הַשּׁוֹר בְּבֵ"ד אֶלָּא נִיזָּק מְכָרוֹ אֵינוֹ מָכוּר מַנִּי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל הִקְדִּישׁוֹ מוּקְדָּשׁ אֲתָאָן לְר"ע לְעוֹלָם מַזִּיק וְדִבְרֵי הַכֹּל מְכָרוֹ אֵינוֹ מָכוּר אֲפִילּוּ לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל דְּהָא מְשַׁעְבְּדָא לֵיהּ לְנִיזָּק הִקְדִּישׁוֹ מוּקְדָּשׁ אֲפִילּוּ לְר"ע מִשּׁוּם דְּר' אֲבָהוּ דְּא"ר אֲבָהוּ גְּזֵירָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ הֶקְדֵּשׁ יוֹצֵא בְּלֹא פִּדְיוֹן: ת"ר שׁוֹר תָּם שֶׁהִזִּיק עַד שֶׁלֹּא עָמַד בְּדִין מְכָרוֹ מָכוּר הִקְדִּישׁוֹ מוּקְדָּשׁ שְׁחָטוֹ וּנְתָנוֹ בְּמַתָּנָה מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי מִשֶּׁעָמַד בְּדִין מְכָרוֹ אֵינוֹ מָכוּר הִקְדִּישׁוֹ אֵינוֹ מוּקְדָּשׁ שְׁחָטוֹ וּנְתָנוֹ בְּמַתָּנָה לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם קָדְמוּ בַּעֲלֵי חוֹבוֹת וְהִגְבִּיהוּ בֵּין חָב עַד שֶׁלֹּא הִזִּיק בֵּין הִזִּיק עַד שֶׁלֹּא חָב לֹא עָשׂוּ וְלֹא כְּלוּם לְפִי שֶׁאֵין מְשַׁתֵּלֵּם אֶלָּא מִגּוּפוֹ מוּעָד שֶׁהִזִּיק בֵּין שֶׁעָמַד בְּדִין בֵּין שֶׁלֹּא עָמַד בְּדִין מְכָרוֹ מָכוּר הִקְדִּישׁוֹ מוּקְדָּשׁ שְׁחָטוֹ וּנְתָנוֹ בְּמַתָּנָה מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי קָדְמוּ בַּעֲלֵי חוֹבוֹת וְהִגְבִּיהוּ בֵּין חָב עַד שֶׁלֹּא הִזִּיק בֵּין הִזִּיק עַד שֶׁלֹּא חָב מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי לְפִי שֶׁאֵין מְשַׁתֵּלֵּם אֶלָּא מִן הָעֲלִיָּיה: אָמַר מַר מְכָרוֹ מָכוּר לְרִדְיָא הִקְדִּישׁוֹ מוּקְדָּשׁ מִשּׁוּם דְּרַבִּי אֲבָהוּ שְׁחָטוֹ וּנְתָנוֹ בְּמַתָּנָה מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי בִּשְׁלָמָא נְתָנוֹ בְּמַתָּנָה מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי לְרִדְיָא אֶלָּא שְׁחָטוֹ לֵיתֵי וְלִשְׁתַּלֵּם מִבִּשְׂרֵיהּ דְּתַנְיָא חַי אֵין לִי אֶלָּא חַי שְׁחָטוֹ מִנַּיִן ת"ל וּמָכְרוּ אֶת הַשּׁוֹר מ"מ אָמַר רַב שֵׁיזְבִי לֹא נִצְרְכָא אֶלָּא לְפְחַת שְׁחִיטָה אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ זֹאת אוֹמֶרֶת הַמַּזִּיק שִׁעְבּוּדוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ פָּטוּר פְּשִׁיטָא מַהוּ דְּתֵימָא הָתָם הוּא דְּא"ל לֹא חַסַּרְתִּיךְ וְלֹא מִידֵי דְּא"ל זִיקָא בְּעָלְמָא הוּא דְּשַׁקְלִי מִינָּךְ אֲבָל בְּעָלְמָא לִיחַיֵּיב קמ"ל הָא נַמִּי רַבָּה אֲמָרָהּ דְּאָמַר רַבָּה הַשּׂוֹרֵף שְׁטָרוֹתָיו שֶׁל חֲבֵירוֹ פָּטוּר מַהוּ דְּתֵימָא הָתָם הוּא דְּא"ל נְיָירָא בְּעָלְמָא קָלַאי מִינָּךְ אֲבָל הֵיכָא דְּחָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת לִיחַיֵּיב קמ"ל דְּהָא הָכָא כְּמַאן דְּחָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת דָּמֵי וְקָאָמַר מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי קָדְמוּ בַּעֲלֵי חוֹבוֹת וְהִגְבִּיהוּ בֵּין חָב עַד שֶׁלֹּא הִזִּיק בֵּין הִזִּיק עַד שֶׁלֹּא חָב לֹא עָשָׂה וְלֹא כְּלוּם לְפִי שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא מִגּוּפוֹ בִּשְׁלָמָא הִזִּיק עַד שֶׁלֹּא חָב נִיזָּקִין קָדְמוּ אֲבָל חָב עַד שֶׁלֹּא הִזִּיק ב"ח קָדִים

ואפילו

רש"י

כֵּיוָן דִּמְשַׁעְבֵּד לֵיהּ. דְּאִי לֹא יָהֵיב לֵיהּ דְּמֵי שָׁקִיל לֵיהּ לַשּׁוֹר דְּרַחֲמָנָא שִׁעְבְּדֵיהּ נִיהֲלֵיהּ: **וְהָתַנְיָא מְכָרוֹ מָכוּר.** אָמַר לֵיהּ חוֹזֵר וְגוֹבֵהוּ נִיזָּק מִלּוֹקֵחַ: **לְרִידְיָא.** שֶׁאִם חָרַשׁ בּוֹ לוֹקֵחַ אֵינוֹ נוֹתֵן דְּמֵי הַחֲרִישָׁה לַנִּיזָּק: **ש"מ.** בִּתְמִיָּה וְהָא מְטַלְטְלִין לַאו מִידֵי דְּקָאֵי בְּעֵינֵיהּ וְלֹא סָמִיךְ מַלְוֶה עֲלַיְיהוּ וְאַמַּאי טַרְפִינַן לְהוּ מִלּוֹקֵחַ: **אַפּוֹתֵיקֵי.** רַחֲמָנָא שַׁוְיֵיהּ לְמִיגְבֵּי מֵהַאי שׁוֹר: **אֵין בַּעַל חוֹב גּוֹבֶה מִמֶּנּוּ.** וְהָכָא אַמַּאי גָּבֵי לֵיהּ מִלּוֹקֵחַ: **וּמְשַׁנֵּי עֶבֶד טַעְמָא מַאי.** גּוֹבֵהוּ מִלּוֹקֵחַ מִשּׁוּם דְּאִית לֵיהּ קָלָא לְשִׁעְבּוּדֵיהּ כִּי שַׁוְיֵיהּ אַפּוֹתֵיקֵי: **בַּר מַעַרְבָא.** מֵא"י הֲוָה: **מְכָרוֹ אֵינוֹ מָכוּר.** קס"ד אֲפִי' לְרִדְיָא: **לְעוֹלָם מַזִּיק.** וּמְכָרוֹ אֵינוֹ מָכוּר לְגוּפֵיהּ קָאָמַר דְּהָדַר גָּבֵי לֵיהּ וַאֲפִילוּ לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל: **הִקְדִּישׁוֹ מוּקְדָּשׁ.** לַאו קָדוֹשׁ מַמָּשׁ אֶלָּא לִיתֵּן דָּבָר מוּעָט בְּפִדְיוֹנוֹ: **כִּדְרַבִּי אֲבָהוּ.** דְּאָמַר בְּמַסֶּכֶת עֲרָכִין (דף כג:) גַּבֵּי מַקְדִּישׁ נְכָסָיו וְהָיְתָה עָלָיו כְּתוּבַּת אִשָּׁה וּבַעַל חוֹב וְקָתָנֵי הָתָם דְּיָהִיב לְהֶקְדֵּשׁ מִידֵי פּוּרְתָּא וְגָבֵי בַּעַל חוֹב דִּילֵיהּ וְאָמַר ר' אֲבָהוּ דְּהָא דְּבָעֵי לְמֵיתַב לְהֶקְדֵּשׁ מִידֵי מִשּׁוּם גְּזֵירָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ הֶקְדֵּשׁ גָּמוּר יוֹצֵא לְחוּלִּין בְּלֹא פִּדְיוֹן: **מְכָרוֹ מָכוּר.** כּוּלָּהּ הַךְ בְּרַיְיתָא מְפָרֵשׁ לְקַמָּן: **מִשֶּׁעָמַד בְּדִין.** נִשְׁתַּעְבֵּד גּוּפוֹ לַנִּיזָּק וְשֶׁלּוֹ הוּא: **מְכָרוֹ.** מַזִּיק: **אֵינוֹ מָכוּר.** וַאֲפִי' לְרִדְיָא: **הִקְדִּישׁוֹ אֵינוֹ מוּקְדָּשׁ.** וַאֲפִילוּ מִידֵי לֹא יָהִיב לְהֶקְדֵּשׁ: **קָדְמוּ בַּעֲלֵי חוֹבוֹת כו'.** מְפָרֵשׁ טַעְמָא לְקַמָּן: **מְכָרוֹ מָכוּר.** אַשּׁוֹר תָּם קָאֵי עַד שֶׁלֹּא עָמַד בְּדִין: **כִּדְרַבִּי אֲבָהוּ.** דְּיָהִיב דָּבָר מוּעָט: **נְתָנוֹ בְּמַתָּנָה מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי לְרִדְיָא.** כִּמְכִירָה: **אֶלָּא שְׁחָטוֹ.** קס"ד מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי לְאַפְקוּעֵי מִנִּיזָּק קָאָמַר דְּהָתָם לֵיכָּא לְמֵימַר לְרִדְיָא: **לִפְחַת שְׁחִיטָה.** מַה שֶּׁנִּפְחֲתוּ דָּמָיו בִּשְׁחִיטָתוֹ אֵין הַמַּזִּיק מְשַׁלֵּם: **שִׁעְבּוּדוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ.** קַרְקַע הַמְשׁוּעְבֶּדֶת לַחֲבֵירוֹ: **פְּשִׁיטָא.** דְּמֵהָכָא שַׁמְעִינַן לָהּ בְּלֹא מֵימְרָא דְּרַב הוּנָא: **ה"ג הָא נַמִּי רַבָּה אֲמָרָהּ דְּאָמַר רַבָּה.** רַבָּה אָדָם חָשׁוּב הָיָה וּמֵאָדָם חָשׁוּב כְּגוֹן רַב אוֹ רַבָּה פָּרְכִינַן כְּאִילּוּ כְּתִיב בְּמִשְׁנָה אוֹ בִּבְרַיְיתָא: **כְּמַאן דְּחָפַר בָּהּ בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת דָּמֵי.** שֶׁהֲרֵי הַשְּׁחִיטָה נִרְאֵית וְנִכֶּרֶת: **בֵּין הִזִּיק עַד שֶׁלֹּא חָב.** עַד שֶׁלֹּא לָוָה בְּעָלָיו הַמָּעוֹת מִבַּעֲלֵי חוֹבִין:

ואפי'

תוספות

נִינְהוּ וְעוֹד דִּלְרַבִּי עֲקִיבָא קָדוֹשׁ הַגּוּף וְהַשְּׁבַח מִשֶּׁהִקְדִּישׁ אֲבָל לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אֲפִילּוּ לְמ"ד לְמַפְרֵעַ הוּא גּוֹבֶה שְׁבַח דְּמַזִּיק הֲוֵי וְלֹא קַדִּישׁ עַד שֶׁיִּגְבֶּנּוּ וְנִרְאֶה דְּאע"ג דִּלְרַבִּי עֲקִיבָא קַיְימָא לֵיהּ בִּרְשׁוּתֵיהּ מִשְּׁעַת הַנֶּזֶק קוֹדֶם הַעֲמָדָה בְּדִין וְחַשְׁבִינַן כְּאִילּוּ בָּא חֲצִי נֶזֶק לְיָדוֹ מֵאוֹתָהּ שָׁעָה וְאע"ג דְּקַיְ"ל פַּלְגָא נִזְקָא קְנָסָא מִכָּל מָקוֹם אִם הֵעִידוּ עֵדִים שֶׁשּׁוֹרוֹ נָגַח בְּיוֹם א' וְאָתוּ עֵדִים אַחֲרִינֵי וְאָמְרוּ בְּיוֹם א' הֱיִיתֶם עִמָּנוּ אֶלָּא בְּעָ"שׁ נָגַח דִּמְשַׁלְּמִין דִּבְעִידָּנָא דְּקָמַסְהֲדֵי גַּבְרָא לַאו בַּר תַּשְׁלוּמִין הוּא דְּכָל זְמַן דְּלֹא נִתְגַּלָּה הַדָּבָר שֶׁלֹּא הֵעִידוּ עָלָיו חָשִׁיב לַאו בַּר תַּשְׁלוּמִין אע"ג דְּקָם בִּרְשׁוּתוֹ דְּנִיזָּק בִּשְׁעַת הַנֶּזֶק כִּדְמוּכָח בִּמְרוּבָּה (לקמן דף עד. ושם גַּבֵּי מְעִידֵנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁהִפִּיל שֵׁן עַבְדּוֹ (שֶׁל פְּלוֹנִי) וְסִימֵּא אֶת עֵינוֹ וְאָתוּ סַהֲדֵי וְאַפְכִינְהוּ וְאַזְמִינְהוּ וּמוֹקִים לָהּ דְּקַדְמֵי אַקְדוּמֵי וְאפ"ה פָּרִיךְ אִי דְּלֹא עָמַד בְּדִין דְּמֵי כּוּלּוֹ עֶבֶד בָּעֵי לְשַׁלּוּמֵי דְּאַכַּתִּי לֹא מְחַיֵּיב גַּבְרָא אַלְמָא לֹא חַשְׁבִינַן גַּבְרָא בַּר תַּשְׁלוּמִין כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נוֹדַע אע"פ שֶׁהָעֶבֶד זוֹכֶה בְּשִׁחְרוּרוֹ לְאַלְתַּר כִּדְדָרְשִׁינַן תַּחַת עֵינוֹ וְלֹא תַּחַת עֵינוֹ וְשִׁינּוֹ וְא"ת דִּבְפֶּרֶק נַעֲרָה (כתובות דף מא: ושם) תְּנַן לֹא הִסְפִּיק לַעֲמוֹד בְּדִין עַד שֶׁבָּגְרָה קְנָסָהּ לְעַצְמָהּ וְאַמַּאי וְהָא מִשְּׁעַת פִּתּוּי זָכָה בָּהּ הָאָב אַלְמָא מַשְׁמַע דִּבִקְנָס לֹא זָכֵי עַד שְׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין וְהָכָא סָבַר רַבִּי עֲקִיבָא דְּזָכֵי מִשְּׁעַת הַנֶּזֶק וְכֵן בִּמְרוּבָּה (דף עד: ושם) מַשְׁמַע דְּאִי לֹא כְּתִיב תַּחַת עֵינוֹ דְּמַשְׁמַע וְלֹא תַּחַת עֵינוֹ וְשִׁינּוֹ הֲוָה אַמְרִינַן דְּסִימֵּא עֵינוֹ וְהִפִּיל שִׁינּוֹ דְּיוֹצֵא בְּעֵינוֹ וְשִׁינּוֹ אַלְמָא לֹא זָכֵי עַד שֶׁיַּעֲמוֹד בְּדִין וְהָכָא סָבַר רַבִּי עֲקִיבָא דְּזָכֵי מִשְּׁעַת הַנֶּזֶק וְעוֹד דְּר' עֲקִיבָא אִית לֵיהּ בְּהַשּׁוֹלֵחַ (גיטין מב:) דְּיוֹצֵא בְּשֵׁן וְעַיִן דְּצָרִיךְ גֵּט שִׁחְרוּר וְהָתָם אָמַר דְּמ"ד דְּצָרִיךְ גֵּט שִׁחְרוּר קָסָבַר שֶׁיּוֹצֵא בְּשִׁינּוֹ וְעֵינוֹ וְשֶׁמָּא י"ל דְּהַיְינוּ טַעְמָא דְּזוֹכֶה מִשְּׁעַת נְגִיחָה מִשּׁוּם דְּגַלֵּי לָן קְרָא דְּמַשְׁמַע לְרַבִּי עֲקִיבָא דְּמָכְרוּ אַמַּזִּיק וְאַנִּיזָּק קָאֵי וְהַהִיא דִּמְרוּבָּה (דף עד:) נַמִּי גַּלֵּי קְרָא לְמַאן דְּאִית לֵיהּ: **אִיכָּא** בֵּינַיְיהוּ. דִּלְרַבִּי עֲקִיבָא קָדוֹשׁ אַף עַל גַּב דְּאִי מוֹדֶה מִפְּטַר דִּקְנָס הוּא מִכָּל מָקוֹם הַשְׁתָּא מִיהָא לֹא הוֹדָה:

מִשּׁוּם דְּרַבִּי אֲבָהוּ. אֲבָל בְּלֹא ר' אֲבָהוּ לֹא קָדִישׁ מִשּׁוּם דִּקְדוּשַּׁת דָּמִים אֵין מַפְקַעַת מִידֵי שִׁעְבּוּד וּמַיְירֵי הָכָא בְּבַעַל מוּם א"נ בְּתָם וּכְגוֹן שֶׁהִקְדִּישׁוֹ לְבֶדֶק הַבַּיִת דְּקָדוֹשׁ קְדוּשַּׁת דָּמִים וְכִדְאַמְרִינַן (תמורה דף ו.) הַמַּתְפִּיס תְּמִימִים לְבֶדֶק הַבַּיִת מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי וְקָשֶׁה מִכַּאן לְר"ת שֶׁמְּפָרֵשׁ דִּבְכָל קְדוּשַּׁת מְטַלְטְלִין מַפְקַעַת מִידֵי שִׁעְבּוּד וַאֲפִי' קְדוּשַּׁת דָּמִים וְאוֹמֵר ר"ת דְּאַלְמוּהַ רַבָּנָן לְשִׁעְבּוּדָא דְּנִיזָּק כִּדְאַמְרִינַן בְּהַחוֹבֵל (לקמן צ. ושם) אַלְמוּהַ רַבָּנָן לְשִׁעְבּוּדֵיהּ דְּבַעַל: **זֹאת** אוֹמֶרֶת הַמַּזִּיק שִׁעְבּוּדוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ פָּטוּר. וּפְלִיגָא אַדְּרַשְׁבַּ"ג דִּמְחַיֵּיב בְּהַשּׁוֹלֵחַ (גיטין מא. ושם) לְחַד מֵאָמוֹרָאֵי דְּהָתָם: **שְׁמַע** מִינָּהּ ב"ח מְאוּחָר שֶׁקָּדַם וְגָבָה כו'. וּדְלֹא כְּבֶן נַנָּס בְּפֶרֶק מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי (כתובות דף צד.) דִּלְדִידֵיהּ כִּי הֵיכִי דִּבְקַרְקָעוֹת עָדִיף ב"ח מְאוּחָר מִשּׁוּם נְעִילַת דֶּלֶת טְפֵי מִלּוֹקֵחַ מְאוּחָר הָכֵי נַמִּי אע"ג דְּמִלּוֹקֵחַ מְאוּחָר גָּבֵי לֵיהּ נִיזָּק כִּדְאָמַר לְעֵיל מִשּׁוּם דְּאִית לֵיהּ קָלָא מִב"ח מְאוּחָר לֹא גָּבֵי לֵיהּ מִשּׁוּם נְעִילַת דֶּלֶת:

אילו

ואפי' חזיק עד שלא חב. נמי בעל חוב קדים לתפיסה וכיון דתפס אמאי מפקינן מיניה: ש"מ. בתמיה דפלוגתא היא בעלמא (כתובות דף צד) דאיכא למ"ד מה שגבה גבה: את דעתי ואפי' חזיק עד שלא חב נמי דיניקן קדים ש"מ כו'. בלומר אע"ג דניזק קדים שיעבודיה קשיא ליה האי: אילו נגך היה. דכבר גבית ליה קודם שהזיק: לאו מיגו משלמתא. בתמיה: ושבח. ניזק ועמד על ד' מאות זוז: שאלמלא כו'. בלומר הועיל ואיבדא למימר אלמלא לא הזיקו לא היה עומד על שמונה מאות זוז נותן לו ב"ה זוזים כשעת הגזק ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך היא שבח בפני עצמן ליה ניזק אי לא אזיקקן חזי שבח וקאי על תמני מאה. ל"א שאלמלא לא הזיקו כו' ועכשיו תובע ניזק מאתים חציין של ד' מאות חצי גזק שהפסידו אינו נותן לו אלא ב"ה כשעת הגזק וראשון עיקר: ביישב. הניזק מחמת המכה ונראה עכשיו הזיקו גדול יותר מתחילה בשעת הגזק נותן לו כפי גזק שבשעת העמדה בדין כדקאמר לקמן מאה דתורך קבירא ביה: שבח מיזק. ועמד על ד' מאות: נותן לו. ב"ה זוז כשעת הגזק ואין יכול ניזק לומר לו תן לי חלק שמנית שבו שזבית בו משעת הגזק וברשותי השביח: בחמש בשעת העמדה בדין. נותן לו חלק שמנית שבו שברשותו בחש ולקמן פריך רישא לסיפא: ה"נ בולה ר' עקיבא היא ובשפיטמו. מזיק לשור וחסר ממונו לשבודיה הלכך לא שקיל ניזק בשבתא: אימא רישא שיבח ניזק ועמד על ארבע מאות זוז. אפי' הכי נותן לו כשעת הגזק ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך משום דא"ל ניזק אלמלא לא הזיקו היה עומד על ח' מאות: אי כשפיטמו. ניזק לשורו צריכא למימר דקיהיב לו כשעת הגזק ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך הא האי דאשבח משום פיטומא הוא וחסר ביה ממונא ללישנא אחרינא הכי משמע אימא רישא שבח ניזק נותן לו כשעת הגזק ותו לא ולא מצי למימר ניזק תן לי ב' מאות שאלמלא לא הזיקו כו' ואי בשפיטמו למזיק ב' מאות האי דאשבח משום פיטומא הוא ולקשיא לי הא ודאי אאפסדתיך לאשמועינן דאשתבח בהאי פיטומא דקמשמע לן תמני מאה ולשון ראשון שמעתי ועיקר: רישא נותן לו כשעת הגזק. ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך בין דפטומי פטימיה בין דשבח ממילא ותיכא דפטימיה לא קניא אצטריך למיתנא אלא משום הכי דשבח ממילא אצטריך לאשמועינן: בחש מתני' בשעת העמדה בדין . ארישא מהדרה: וחצי את בשפו. דהיינו חצי גזק: וכן הלכה. ודאי כן הלכה דמנה נותן לו דהיינו ח"נ אבל אין זה שור האמור בתורה דקיימינן ומכרו את השור החי וגו' ובגמ' מפרש במאי פליגי: והנבילה יפה נ' זוז. דה"ל הזיקו ק"נ ופלגא נזקא דהיינו ע"ה בעי ניזק להפסיד והלכך שקיל חצי (גזק) החי וחצי המת דשוו כה"ב ומטי לכל אחד פסידא ע"ה: גמ' פחת שפחתתו מיתה מחצין בחל. כלומר נבילה לא שייכא בלי מזיק כלל אלא שמין את הנבילה כמה פחותיתן דמיה עכשיו משעה שהזיקו ואי אפשיל קב"ח קא שקיל ואי קב"ח קא שקיל נ' דהיכא דנבילה שוי ר' דהיכא דנבילה ש"מ גופי' שקיל נ' דנבילה וע"ה מן החי דהיינו חצי הפחת שפחתה מיתה ודנו קב"ה ולרבי יהודה נמי נוטל הניזק חצי החי דהיינו ק' וחצי המת דהיינו ב"ה ובמאי פליגי: פחת נבילה. אם פחתו דמיה משעת מיתה עד שעת מכירה לר"מ דאמר לא שייך מזיק בנבילה פחת דניזק הוי ולא יהיב ליה אלא חצי מה שפחתה מיתה:

תם

אילו נגך היה לאו מיגך היה אי נמי תימה אז הוא בדין שיגבה שפשע בשמירתו וי"ל דלא קאמר אלא כלומר דאין גוף השור משועבד לב"ח כמו שהוא משועבד לניזק שמשתלם מגופו וכן פירש בקונטרס בריש שור שנגח ארבעה (לקמן ד' לו.):

שאלמלא לא הזיקו היה עומד על שמונה מאות זוז נותן בשעת הגזק. לא נקטיה לאשמועינן שלא ישלם כל מה שהיה ראוי להחסיבית אלמלא לא הזיק דמיולתא דפשיטא הוא דאטו אם נגח שור קטן הייתי קבור שישלם דמי שור גדול לפי שהיה ראוי להיות גדול ומשביח ועוד אי להכי אצטריך מאי פריך בסמוך אי כשפטמו צריכא למימר אלא י"ל כפי הקונטי בלשון אחר: הכא במאי עסקינן כשפטמו. ובגמ' שאין השבח יותר על היזיאה שאם היה יותר נהי נמי דאמרינן בחזקת הבתים (ב"ב ד' מב:) דשותף היי ביורד ברשות מ"מ מה שאדם רוצה ליתן למפקם לפטם יטול המזיק והמותר יש לו להיות לניזק וא"ת א"כ אמאי אצטריך למיפרך מרישא מסיפא נפקא ליפרוך אי בשפטמו צריכא למימר וי"ל דסיפא אצטריך דסד"א כיון דאמר ר"ע המחלט השור היי ליה מזיק כשפטמו מניחו מעותיו על קרן הבור כמו בהלך למדינת הים וכו' אחר ופרנס אשתו (כתובות ד' קו:) ועוד מצינו למימר דאיירי שפיר שהשבח יתר על היזיאה והא דקאמר נותן בשעת הגזק לאו דוקא אלא בא להשמיענו שיטול יותר מדמי יציאותיו דכיורד ברשות דמי:

כשפיטמו. וא"ת אמאי מפקינן בין שבח לבחש לפלוגא בשבח ונפיה דשבח ממילא בשעת העמדה בדין וי"ל דאגב דנקט ברישא שבח ובחש בסיפא נמי נקט הכי: זה נוטל חצי החי וחצי המת. האי לישנא לאו דוקא ולא אתי למימר אלא שמקבל עליו חצי הפחת ולפי המסקנא שקיל בשבחא: דרבי מאיר סבר פחת נבלה דניקח. אע"ג דבפ"ק (ד' י:) נפקא לן מדהמת יהיה לו מ"מ האי קרא דהכא אצטריך לאשמועינן דלא משלם אלא חצי נזק דאי מדחצאו את בסכו ה"א יותר מ"ח ומשני אית ליה לרב יהודה דמשלם שפחתו מיתה מחצין אלמא נפקא לן מגזם את המת יחצון דלא משלם אלא חצי נזק:

מצינו

ואפילו חזיק עד שלא חב בעל חוב קדים ש"מ ב"ח מאוחר שקדם ונבח מה שגבה גבה לא נבה לא לעולם אימא לך מה שגבה גבה ושאני התם דא"ל אילו נגבך היה לאו מיגך היה דאזקן מיניה משתלמנא: ת"ר שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים וחבל בו בחמשים וזו ושבח ועמד על ארבע מאות זוז שאלמלא (לא) הזיקו היה עומד על שמונה מאות זוז נותן בשעת הגזק שבח מיזק נותן לו כשעת הגזק ואין יכול ניזק לומר לו תן לי חלק שמנית שבו שזבית בו משעת הגזק וברשותי השביח: בחמש בשעת העמדה בדין. נותן לו חלק שמנית שבו שברשותו בחש ולקמן פריך רישא לסיפא: ה"נ בולה ר' עקיבא היא ובשפיטמו. מזיק לשור וחסר ממונו לשבודיה הלכך לא שקיל ניזק בשבתא: אימא רישא שיבח ניזק ועמד על ארבע מאות זוז. אפי' הכי נותן לו כשעת הגזק ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך משום דא"ל ניזק אלמלא לא הזיקו היה עומד על ח' מאות: אי כשפיטמו. ניזק לשורו צריכא למימר דקיהיב לו כשעת הגזק ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך הא האי דאשבח משום פיטומא הוא וחסר ביה ממונא ללישנא אחרינא הכי משמע אימא רישא שבח ניזק נותן לו כשעת הגזק ותו לא ולא מצי למימר ניזק תן לי ב' מאות שאלמלא לא הזיקו כו' ואי בשפיטמו למזיק ב' מאות האי דאשבח משום פיטומא הוא ולקשיא לי הא ודאי אאפסדתיך לאשמועינן דאשתבח בהאי פיטומא דקמשמע לן תמני מאה ולשון ראשון שמעתי ועיקר: רישא נותן לו כשעת הגזק. ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך בין דפטומי פטימיה בין דשבח ממילא ותיכא דפטימיה לא קניא אצטריך למיתנא אלא משום הכי דשבח ממילא אצטריך לאשמועינן: בחש מתני' בשעת העמדה בדין . ארישא מהדרה: וחצי את בשפו. דהיינו חצי גזק: וכן הלכה. ודאי כן הלכה דמנה נותן לו דהיינו ח"נ אבל אין זה שור האמור בתורה דקיימינן ומכרו את השור החי וגו' ובגמ' מפרש במאי פליגי: והנבילה יפה נ' זוז. דה"ל הזיקו ק"נ ופלגא נזקא דהיינו ע"ה בעי ניזק להפסיד והלכך שקיל חצי (גזק) החי וחצי המת דשוו כה"ב ומטי לכל אחד פסידא ע"ה: גמ' פחת שפחתתו מיתה מחצין בחל. כלומר נבילה לא שייכא בלי מזיק כלל אלא שמין את הנבילה כמה פחותיתן דמיה עכשיו משעה שהזיקו ואי אפשיל קב"ח קא שקיל ואי קב"ח קא שקיל נ' דהיכא דנבילה שוי ר' דהיכא דנבילה ש"מ גופי' שקיל נ' דנבילה וע"ה מן החי דהיינו חצי הפחת שפחתה מיתה ודנו קב"ה ולרבי יהודה נמי נוטל הניזק חצי החי דהיינו ק' וחצי המת דהיינו ב"ה ובמאי פליגי: פחת נבילה. אם פחתו דמיה משעת מיתה עד שעת מכירה לר"מ דאמר לא שייך מזיק בנבילה פחת דניזק הוי ולא יהיב ליה אלא חצי מה שפחתה מיתה:

תם

גמ' ת"ר שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים וחבל בו בחמשים וזו ושבח ועמד על ארבע מאות זוז שאלמלא (לא) הזיקו היה עומד על שמונה מאות זוז נותן בשעת הגזק שבח מיזק נותן לו כשעת הגזק ואין יכול ניזק לומר לו תן לי חלק שמנית שבו שזבית בו משעת הגזק וברשותי השביח: בחמש בשעת העמדה בדין. נותן לו חלק שמנית שבו שברשותו בחש ולקמן פריך רישא לסיפא: ה"נ בולה ר' עקיבא היא ובשפיטמו. מזיק לשור וחסר ממונו לשבודיה הלכך לא שקיל ניזק בשבתא: אימא רישא שיבח ניזק ועמד על ארבע מאות זוז. אפי' הכי נותן לו כשעת הגזק ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך משום דא"ל ניזק אלמלא לא הזיקו היה עומד על ח' מאות: אי כשפיטמו. ניזק לשורו צריכא למימר דקיהיב לו כשעת הגזק ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך הא האי דאשבח משום פיטומא הוא וחסר ביה ממונא ללישנא אחרינא הכי משמע אימא רישא שבח ניזק נותן לו כשעת הגזק ותו לא ולא מצי למימר ניזק תן לי ב' מאות שאלמלא לא הזיקו כו' ואי בשפיטמו למזיק ב' מאות האי דאשבח משום פיטומא הוא ולקשיא לי הא ודאי אאפסדתיך לאשמועינן דאשתבח בהאי פיטומא דקמשמע לן תמני מאה ולשון ראשון שמעתי ועיקר: רישא נותן לו כשעת הגזק. ולא מצי א"ל מאי אפסדתיך בין דפטומי פטימיה בין דשבח ממילא ותיכא דפטימיה לא קניא אצטריך למיתנא אלא משום הכי דשבח ממילא אצטריך לאשמועינן: בחש מתני' בשעת העמדה בדין . ארישא מהדרה: וחצי את בשפו. דהיינו חצי גזק: וכן הלכה. ודאי כן הלכה דמנה נותן לו דהיינו ח"נ אבל אין זה שור האמור בתורה דקיימינן ומכרו את השור החי וגו' ובגמ' מפרש במאי פליגי: והנבילה יפה נ' זוז. דה"ל הזיקו ק"נ ופלגא נזקא דהיינו ע"ה בעי ניזק להפסיד והלכך שקיל חצי (גזק) החי וחצי המת דשוו כה"ב ומטי לכל אחד פסידא ע"ה: גמ' פחת שפחתתו מיתה מחצין בחל. כלומר נבילה לא שייכא בלי מזיק כלל אלא שמין את הנבילה כמה פחותיתן דמיה עכשיו משעה שהזיקו ואי אפשיל קב"ח קא שקיל ואי קב"ח קא שקיל נ' דהיכא דנבילה שוי ר' דהיכא דנבילה ש"מ גופי' שקיל נ' דנבילה וע"ה מן החי דהיינו חצי הפחת שפחתה מיתה ודנו קב"ה ולרבי יהודה נמי נוטל הניזק חצי החי דהיינו ק' וחצי המת דהיינו ב"ה ובמאי פליגי: פחת נבילה. אם פחתו דמיה משעת מיתה עד שעת מכירה לר"מ דאמר לא שייך מזיק בנבילה פחת דניזק הוי ולא יהיב ליה אלא חצי מה שפחתה מיתה:

תם

מָצִינוּ תם חמור ממועד. וא"ת וקא ר"י אית ליה (לקמן דף מה:) צד תמות במקומה עומדת וי"ל דה"פ מצינו צד תמות חמור מצד מועד ומייתי מברייתא דשור ר"י אומר תם חייב. אם שמרו שמירה פחותה וקא והזיק ומועד פטור: **רבינו** תם חמור ממועד. דהא גבי מועד אמרינן בפ"ק (דף י:) בעלים משתפלים בנבילה דכתיב והמת יהיה לו וגו' לנזיקין: **חכי נמי.** ד"ס"ל תם חמור: **ברתנן.** לקמן בפרק שור שנגח ד' וה': **וחיני דקשיא ליה ברייתא קראי.** ר"י אומר תם חייב. אם שמרו שמירה פחותה והזיק ומועד פטור: **דכתיב קראי.** כדמפרש התם: **וה נוטל חצי חצי.** שפשוה חציו ר"ב סלעין וקבלא בשביל תשלומין שלו שלא שווה אלא ה' סלעים: **תם הלך לא ב"ש.** אלמא לר' יהודה תם קל קרי ליה: **ר"ט כבר שבת בבילה דניזק חיי.** דלית להו שום שיפוחות: **וחיני דקשיא ליה ברייתא.** דשמעינן ליה בברייתא דלקמן דקאמר יכול שור שווה ה' סלעים שנגח שלשה שוורים ואחד שוה ה' סלעים ושנגח שלשה שוורים ואחד שוה ה' סלעים ושנגח ג' זוזים דשקיל מזיק חצי החד והוו שני סלעים ופלגא וחצי השקיל מזיק חצי החד והוו שש סלעים ורביעי: **אמרת** יכי היכן מצינו מזיק נשכר. שאינו מפסיד בלום דאע"ג דקאמר ר"י לעיל דמזיק שקיל בשבחא בתשלומי ח"נ מיהא איתא ומפסיד ע"ה משור החי: **שלם ישלם.** במועד כתיב אלא שני תשלומים כתב לך אחד לתם ואחד למועד: לומר בעלים משלמין ואין הבעלים נוטלין: **והבבילה יפה חמש סלעים זוז.** שהובררה הנבילה משפחתה דשקיל מזיק חמשה זוזי באותן י' זוזי שהשביחתה דהא לא מטי פסידא לניזק דהוא נמי מרויח ה': **אם כן מצינו לר"י תם משלם יותר מחצי נזק.** א"כ דלא כדריש ר"י פרת שפחתתו מיתה מחצין בחי מצינו בתם משלם יותר מחצי נזק והיכי דמי שור שוה נ' שנגח לשור שוה מ' והבבילה יפה ב' והוי נזק ב' ופלגא נזקא עשרה וכי פלגי חצי חי וחצי מת נוטל ניזק בחי כ"ה ובמת י' הרי (ל"ה) נמצא מזיק משלם יותר מחצי נזק דבשלמא לר"מ לא משלם אלא חצי מה שפחתתו מיתה אלא לר"י נהי נמי דהיכא דמטי חצי החי יותר מנזקו שלם נפקא ליה האי דלא שקיל ניזק חצי החי מקל וחומר ממועד דבקרקעי לעיל מה מועד חמור אינו משלם אלא מה שהזיק תם הקל לא כ"ש אבל הכא דליכא למימר הכי דהא פחות ממה שהזיק משלם ומיהו טפי מחצי נזק איכא: **אית ליה לרבי יהודה פחת שפחתתו מיתה.** הלכך בההוא נמי מקרא נפקא ליה דלא שקיל אלא חצי נזק: **א"כ.** דלפחות שפחתתו מיתה לחזר אתא לכתוב את נבתוב קרא ואת המת מאי וגם ש"מ תרתי: **מתני'** יש חייב על מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו פטור על מעשה שורו וחייב על מעשה עצמו כיצד שורו שבייש פטור והוא שבייש חייב שיימא את עין עבדו והפיל את שינו חייב פטור והוא שיימא את עין עבדו והפיל את שינו חייב שורו שחבל באביו ואמו חייב והוא שחבל באביו ואמו פטור שורו שהרליך את הגדיש בשבת חייב והוא שהרליך את הגדיש בשבת פטור מפני שהוא מתחייב בנפשו: **גמ'** תני רבי אבהו קמיה דרבי יוחנן כל המקלקלין פטורין חוץ מהחובל ומכעיר א"ל פוק תני לברא שהחובל ומכעיר אינה משנה ואם תימצי לומר משנה שהחובל בצרוך לכלבו מכעיר בצרוך לאפרו תנן שורו שהרליך את הגדיש בשבת חייב והוא שהרליך את הגדיש בשבת פטור וקתני היה פוחת ומוסיף אף

אַף הוּא נַמִּי דְּלֹא קָבָעֵי לֵיהּ וְקָתָנֵי פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִדּוֹן בְּנַפְשׁוֹ לֹא שׁוֹרוֹ דּוּמְיָא דִּידֵיהּ מַה הוּא דְּקָבָעֵי לֵיהּ אַף שׁוֹרוֹ דְּקָבָעֵי לֵיהּ שׁוֹרוֹ הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לָהּ א"ל רַב אַוְיָא הָכָא בְּמַאי עָסְקִינָן בְּשׁוֹר פִּקֵּחַ שֶׁעָלְתָה לוֹ נְשִׁיכָה בְּגַבּוֹ וְקָא בָּעֵי לְמִקְלְיֵיהּ וְאִיגַּנְדַּר בְּקוּטְמָא וּמְנָא יַדְעִינָן דִּלְבָתַר דִּקַלְיֵיהּ קָמִגַּנְדַּר בְּקוּטְמָא וּמִי אִיכָּא כִּי הַאי גַּוְונָא אִין דְּהַהוּא תּוֹרָא דַּהֲוָה בֵּי רַב פָּפָּא דַּהֲוָה כָּיְבִין לֵיהּ חִינְכֵיהּ עָיֵיל וּפַתְקֵיהּ לִנְזִייתָא וְשָׁתֵי שִׁיכְרָא וְאִיתְּסֵי אָמְרוּ רַבָּנָן קַמֵּיהּ דְּרַב פָּפָּא מִי מָצֵית אָמְרַת שׁוֹרוֹ דּוּמְיָא דִּידֵיהּ וְהָא קָתָנֵי שׁוֹרוֹ שֶׁבִּיֵּישׁ פָּטוּר וְהוּא שֶׁבִּיֵּישׁ חַיָּיב שׁוֹרוֹ דּוּמְיָא דִּידֵיהּ נִתְכַּוֵּון לְבַיֵּישׁ הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לָהּ כְּגוֹן שֶׁנִּתְכַּוֵּון לְהַזִּיק דְּאָמַר מַר נִתְכַּוֵּון לְהַזִּיק אע"פ שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּון לְבַיֵּישׁ רָבָא אָמַר מַתְנִיתִין בְּשׁוֹגֵג וּכְדִתְנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה דְּתָנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה מַכֵּה אָדָם וּמַכֵּה בְהֵמָה מַה מַכֵּה בְּהֵמָה לֹא חָלַקְתָּ בָּהּ בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד בֵּין מִתְכַּוֵּין לְשֶׁאֵין מִתְכַּוֵּין בֵּין דֶּרֶךְ יְרִידָה לְדֶרֶךְ עֲלִיָּיה לְפוֹטְרוֹ מָמוֹן אֶלָּא לְחַיְּיבוֹ מָמוֹן אַף מַכֵּה אָדָם לֹא תַּחְלוֹק בּוֹ בֵּין שׁוֹגֵג לְמֵזִיד בֵּין מִתְכַּוֵּין לְשֶׁאֵין מִתְכַּוֵּין בֵּין דֶּרֶךְ יְרִידָה לְדֶרֶךְ עֲלִיָּיה לְחַיְּיבוֹ מָמוֹן אֶלָּא לְפוֹטְרוֹ מָמוֹן אָמְרוּ לֵיהּ רַבָּנָן לְרָבָא מִי מָצֵית מוֹקְמַתְּ לָהּ בְּשׁוֹגֵג וְהָא מִפְּנֵי שֶׁנִּדּוֹן בְּנַפְשׁוֹ קָתָנֵי הָכִי קָאָמַר כֵּיוָן דִּבְמֵזִיד נִדּוֹן בְּנַפְשׁוֹ וְהֵיכִי דָּמֵי דְּקָא בָּעֵי לְאֶפְרוֹ הַשְׁתָּא בְּשׁוֹגֵג פָּטוּר: **מַתְנִי'** שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹדֵף אַחַר שׁוֹר אַחֵר וְהוּזַּק זֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק וְזֶה אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא בְּסֶלַע לָקָה הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה הָיוּ שְׁנַיִם רוֹדְפִים אַחַר אֶחָד זֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק וְזֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק

שניהם

רש"י

אַף הוּא נַמִּי דְּלֹא קָבָעֵי. לְאֶפְרוֹ וּמְקַלְקֵל הוּא וְקָתָנֵי פָּטוּר מִתַּשְׁלוּמִין אַלְמָא חִיּוּב מִיתָה אִיכָּא: **אַף שׁוֹרוֹ דְּקָבָעֵי לֵיהּ.** לַאו דַּוְקָא דַּאֲפִי' לֹא בָּעֵי לֵיהּ נַמִּי חַיָּיב לְשַׁלֵּם אֶלָּא עַל כָּרְחֵיהּ תַּרְוַיְיהוּ בְּחָדָא מִילְּתָא מוֹקְמִינַן הַאי לְחִיּוּבָא וְהַאי לִפְטוּרָא דְּהָכֵי מַשְׁמַע מַתְנִי' דִּבְמָקוֹם שֶׁזֶּה חַיָּיב זֶה פָּטוּר דְּאִי שׁוֹרוֹ בְּלֹא קָבָעֵי לֵיהּ לֹא מִתּוֹרֶץ יֵשׁ חַיָּיב עַל מַעֲשֵׂה שׁוֹרוֹ וּפָטוּר עַל מַעֲשֵׂה עַצְמוֹ דְּהָא אִיהוּ בִּדְלֹא בָּעֵי לֵיהּ מְחַיֵּיב בְּתַשְׁלוּמִין: **בְּשׁוֹר פִּקֵּחַ.** שֶׁהַשּׁוֹר חָכָם: **וּמְנָא יַדְעִינָן.** דִּלְהָכֵי אִיכַּוֵּין דְּאִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינָן מַתְנִי' דְּאע"ג דְּמָרֵיהּ כִּי הַאי גַּוְונָא מִפְּטַר בְּתַשְׁלוּמִין הֲוֵי שׁוֹר חַיָּיב דְּאִי מִסְתָּמָא אֲפִי' מָרֵיהּ נַמִּי מִיחַיֵּיב אִי לֹא יַדְעִינָן בֵּיהּ דְּצָרִיךְ לְאֶפְרוֹ וְאֵין כַּאן יֵשׁ חַיָּיב עַל מַעֲשֵׂה שׁוֹרוֹ וּפָטוּר עַל מַעֲשֵׂה עַצְמוֹ: **חִינְכֵיהּ.** שִׁינָּיו: **וּפַתְקֵיהּ לִנְזִייתָא.** דָּחַף כִּסּוּי הַכְּלִי שֶׁהַשֵּׁכָר בְּתוֹכוֹ: **שׁוֹרוֹ.** דְּפָטוּר דּוּמְיָא דְּחִיּוּבָא דִּידֵיהּ הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לָהּ הָא חִיּוּבָא דִּידֵיהּ לֵיתָא אֶלָּא בְּמִתְכַּוֵּין לְבַיֵּישׁ וְשׁוֹר אֵין בּוֹ דַּעַת לְהִתְכַּוֵּין לְבוֹשֶׁת: **וּמְשַׁנֵּי מַשְׁכַּחַת לָהּ כְּגוֹן שֶׁנִּתְכַּוֵּון הַשּׁוֹר לְהַזִּיק.** דְּגַבֵּי אָדָם כִּי הַאי גַּוְונָא מְחַיֵּיב אַבּוֹשֶׁת דְּאָמַר מַר כּוּ': **רָבָא אָמַר.** לְעוֹלָם מַתְנִי' בִּדְלֹא קָבָעֵי לֵיהּ לְאֶפְרוֹ וְהַאי דְּפָטוּר מִתַּשְׁלוּמִין לַאו מִשּׁוּם דְּלֶיהֱוֵי בֵּיהּ חִיּוּב מִיתָה דְּהָא מַתְנִי' אֲפִי' בְּשׁוֹגֵג נַמִּי דְּלֵיכָּא חִיּוּב מִיתָה מִיתוֹקְמָא דְּפָטוּר מִתַּשְׁלוּמִין כִּדְתָנֵי דְּבֵי חִזְקִיָּה: **מַכֵּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה וּמַכֵּה אָדָם יוּמָת.** הוּקְשׁוּ יַחַד דְּמָה מַכֵּה בְּהֵמָה לְעוֹלָם מְשַׁלֵּם וַאֲפִי' בְּשׁוֹגֵג כִּדְאַמְרִי' (לעיל דף כו.) אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם אַף מַכֵּה אָדָם דְּפַטְרֵיהּ קְרָא מִתַּשְׁלוּמִין דִּכְתִיב יוּמָת לְעוֹלָם פָּטוּר וַאֲפִילוּ בְּשׁוֹגֵג הוֹאִיל וּבְמֵזִיד שַׁיְיכָא מִיתָה: **דֶּרֶךְ עֲלִיָּיה.** שֶׁהֲרָגוֹ כִּלְאַחַר יַד בַּהֲרִימוֹ הַגַּרְזֶן דְּקַיְימָא לָן (מכות דף ז:) דְּפָטוּר מִגָּלוּת אפ"ה פָּטוּר מִתַּשְׁלוּמִין הִלְכָּךְ גַּבֵּי חִילּוּל שַׁבָּת נַמִּי אֲפִי' בְּשׁוֹגֵג פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם: **ה"ג הָכֵי קָאָמַר כֵּיוָן דִּבְמֵזִיד נִידּוֹן בְּנַפְשׁוֹ.** וְהֵיכִי דָּמֵי בְּצָרִיךְ לְאֶפְרוֹ הַשְׁתָּא דְּשׁוֹגֵג פָּטוּר: **מַתְנִי'** **וְהוּזַּק.** הַנִּרְדָּף: **בְּסֶלַע לָקָה.** מִתְחַכֵּךְ הָיָה בְּסֶלַע וְלָקָה: **הָיוּ שְׁנַיִם רוֹדְפִין אַחַר אֶחָד.** וּשְׁלָשְׁתָּן שֶׁל שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם:

שניהם

תוספות

וְעי"ל דַּאֲפִי' בִּמְקַלְקֵל גָּמוּר מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּהִיא צְרִיכָה לְגוּפָהּ כְּגוֹן חוֹבֵל בְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה שֶׁסָּבוּר שֶׁיָּכוֹל לֵיהָנוֹת לִיתֵּן לְכַלְבּוֹ וְכֵן מַבְעִיר בְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה שֶׁסּוֹבֵר שֶׁיָּכוֹל לְבַשֵּׁל בּוֹ קְדֵירָה וְא"ת וְרַבִּי יוֹחָנָן מַאי טַעְמָא דְּלֹא מְחַיֵּיב מְקַלְקֵל גָּמוּר דְּהָא טַעְמָא דִּמְקַלְקְלִים פְּטוּרִין הַיְינוּ מִשּׁוּם דִּבְעִינָן מְלֶאכֶת מַחְשֶׁבֶת כִּדְמוּכַח בְּספ"ק דַּחֲגִיגָה (דף י:) וּלְעִנְיַן חַבּוּרָה לֹא חַיְישִׁינַן אַמְּלֶאכֶת מַחְשֶׁבֶת כִּדְמוּכַח בְּס"פ סָפֵק אָכַל (כריתות דף יט:) דְּאָמַר הַנַּח לְחַבּוּרָה הוֹאִיל וּמְקַלְקֵל חַיָּיב מִתְעַסֵּק נַמִּי מְחַיֵּיב וּמִתְעַסֵּק לֹא מִפְּטַר אֶלָּא מִטַּעַם מְלֶאכֶת מַחְשֶׁבֶת וְי"ל נְהִי דְּלֹא בְּעִינָן מְלֶאכֶת מַחְשֶׁבֶת מִיהוּ כֵּיוָן דְּגַמְרִינָן מִמִּילָה וּמֵהַבְעָרַת בַּת כֹּהֵן לֹא מְחַיְּיבִינָן אֶלָּא דּוּמְיָא דְּהַנְהוּ דְּלֹא הֲוֵי מְקַלְקֵל גָּמוּר אֶלָּא תִּקּוּן בְּמִקְצָת וְר' אֲבָהוּ נְהִי דְּצוֹרֶךְ מִצְוָה לֹא מַשְׁוֵי לֵיהּ תִּקּוּן מ"מ צְרִיכָה לְגוּפָהּ מַשְׁוֵי לֵיהּ מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לְמִצְוָה וְא"ת צָרִיךְ לְכַלְבּוֹ וּלְאֶפְרוֹ הֵיכִי חָשִׁיב צְרִיכָה לְגוּפָהּ מ"ש מֵחוֹפֵר גּוּמָּא וְאֵין צָרִיךְ אֶלָּא לַאֲפָרָהּ וְי"ל דְּלֹא דָּמֵי דְּהָכָא צָרִיךְ הוּא לִנְטִילַת נְשָׁמָה דְּהַיְינוּ הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ כְּדֵי לָתֵת לְכַלְבּוֹ וּמַבְעִיר נַמִּי לְהַבְעָרָה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֵפֶר כְּמוֹ מַבְעִיר לְבַשֵּׁל קְדֵירָה וְלֹא דָּמֵי לְחוֹפֵר גּוּמָּא דְּמִמֵּילָא וְאֵין נֶהֱנֶה כְּלָל מִמֶּנּוּ וְא"ת הָא דְּאָמַר בְּפ"ק דִּיבָמוֹת (דף ו:) דְּאִצְטְרִיךְ קְרָא לְמֵיסַר הַבְעָרַת בַּת כֹּהֵן מִשּׁוּם דַּהֲוָה ס"ד לְמִשְׁרֵי מִקַּל וָחוֹמֶר דַּעֲבוֹדָה דְּדַחְיָא שַׁבָּת תֵּיפּוּק לֵיהּ דְּאִי לֹא כְּתִיב הַבְעָרַת בַּת כֹּהֵן הֲוָה שָׁרִינָן כָּל הַמְקַלְקְלִין בְּהַבְעָרָה וְי"ל דְּהָתָם כְּר' יְהוּדָה דְּחָשִׁיב לֵיהּ תִּקּוּן:

מַה שׁוֹרוֹ דְּלֹא קָבָעֵי לֵיהּ. מַשְׁמַע דְּלֹא פָּרִיךְ אֶלָּא אַלִּיבָּא דְּר' יוֹחָנָן וְתֵימַהּ דִּלְר' אֲבָהוּ נַמִּי תִּקְשֶׁה מַה שׁוֹרוֹ דְּלֹא צָרִיךְ לְגוּפוֹ כוּ' וְאִם נֹאמַר דְּרַבִּי אֲבָהוּ מְחַיֵּיב בִּמְקַלְקֵל גָּמוּר וְלֹא בָּעֵי צְרִיכָה לְגוּפָהּ א"ש:

נִתְכַּוֵּון לְבַיֵּישׁ הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לָהּ. תֵּימַהּ כֵּיוָן דְּלֹא אַסִּיק אַדַּעְתֵּיהּ נִתְכַּוֵּון לְהַזִּיק אֲפִילוּ הוּא דּוּמְיָא דְּשׁוֹרוֹ נַמִּי תִּקְשֶׁה לֵיהּ דִּבְשׁוֹר לֵיכָּא כַּוָּונָה וּבְאָדָם בָּעֵי כַּוָּונָה וְי"ל דְּאִי אַמְרַתְּ הוּא דּוּמְיָא דְּשׁוֹרוֹ אָז מַשְׁמַע שַׁפִּיר כַּוָּונָתוֹ לְהַזִּיק וּבָא לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְּלֹא בְּעִינָן כַּוָּונָה לְבַיֵּישׁ אֶלָּא לְהַזִּיק דּוּמְיָא דְּשׁוֹרוֹ אֲבָל שׁוֹר דּוּמְיָא דִּידֵיהּ מַשְׁמַע כַּוָּונָה דִּשְׁכִיחַ טְפֵי בְּאָדָם מִבְּשׁוֹר דְּהַיְינוּ כַּוָּונָה דִּידֵיהּ לְבַיֵּישׁ וְאָתָא לְאַשְׁמוּעִינָן שׁוֹר דּוּמְיָא דְּאָדָם דִּבְעִי' שֶׁיִּתְכַּוֵּין לְבַיֵּישׁ דְּאִילוּ מִתְכַּוֵּון לְהַזִּיק שְׁכִיחַ יוֹתֵר בְּשׁוֹר מִבְּאָדָם [וְעוֹד] דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דִּלְהַשְׁמִיעֵנוּ דְּשׁוֹר פָּטוּר בְּמִתְכַּוֵּין לְהַזִּיק מִבּוֹשֶׁת דִּלְהָא לֹא אִצְטְרִיךְ דְּהָא תְּנַן בְּהַחוֹבֵל (לקמן דף פז.) דְּשׁוֹר פָּטוּר בְּכָל אַרְבָּעָה דְּבָרִים וּסְתָם שׁוֹר הוּא קֶרֶן שֶׁמִּתְכַּוֵּון לְהַזִּיק וְא"כ ע"כ שׁוֹרוֹ דּוּמְיָא דִּידֵיהּ שֶׁמִּתְכַּוֵּון לְבַיֵּישׁ וְזֶה א"א שֶׁשּׁוֹר אֵין מִתְכַּוֵּון לְבַיֵּישׁ וְעַל כָּרְחָךְ אִית לָן לְמֵימַר הוּא דּוּמְיָא דְּשׁוֹרוֹ וְקמ"ל דְּלֹא בְּעִינָן מִתְכַּוֵּון לְבַיֵּישׁ וּמְשַׁנֵּי לְעוֹלָם שׁוֹרוֹ דּוּמְיָא דִּידֵיהּ שֶׁמִּתְכַּוֵּון וְקמ"ל שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת שֶׁשּׁוֹרוֹ דּוּמְיָא דִּידֵיהּ וְא"כ בְּדִידֵיהּ לֹא בְּעִינָן שֶׁיִּתְכַּוֵּון לְבַיֵּישׁ שֶׁזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת בְּשׁוֹר: **מַתְנִיתִין** בְּשׁוֹגֵג. פֵּי' בַּקּוּנְט' דְּרָבָא מוֹקֵי מַתְנִיתִין דְּלֹא בָּעֵי לְאֶפְרוֹ וּפָטוּר מֵאוֹתוֹ טַעַם שֶׁשּׁוֹגֵג פָּטוּר וְאֵין הַלָּשׁוֹן מַשְׁמַע כֵּן וְעוֹד דְּלֹא דָּמֵי לְשׁוֹגֵג שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אִיסּוּר מְלָאכָה אֲבָל כַּאן אֵין אִיסּוּר מְלָאכָה אֶלָּא י"ל מַתְנִי' בְּשׁוֹגֵג דִּבְהָא מִלְּתָא אַשְׁמוּעִינַן הוּא דּוּמְיָא דְּשׁוֹרוֹ מַה שׁוֹרוֹ בְּשׁוֹגֵג אַף הוּא בְּשׁוֹגֵג וַאֲפִילוּ הָכֵי פָּטוּר מִדְּתָנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה:

מַכֵּה אָדָם וּמַכֵּה בְּהֵמָה. תֵּימַהּ דִּבְרֵישׁ הַנֶּחֱנָקִין (סנהדרין דף פד:) מוֹקֵי הַאי קְרָא דְּתָנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה בְּמַכֵּה אָבִיו וְאע"ג דִּבְמַסְקָנָא נַפְקָא לָן חַבּוּרָה מֵאִם אֵינוֹ עִנְיָן לְנֶפֶשׁ בְּהֵמָה מ"מ מַפִּיק מִינֵּיהּ הָתָם דְּמוּתָּר לְהַקִּיז דָּם לְאָבִיו וּמַה שַּׁיָּיךְ לְכָאן לַחֲלֵק בֵּין דֶּרֶךְ יְרִידָה לְדֶרֶךְ עֲלִיָּיה וְי"ל דְּמַיְירֵי בֵּין בְּמַכֵּה אָבִיו בֵּין בְּמַכֵּה חֲבֵירוֹ בְּמַכֵּה אָבִיו מִדִּכְתִיב הַכָּאָה סְתָם וְלֹא כְּתִיב וּמֵת וּבְמַכֵּה חֲבֵירוֹ דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ דּוּמְיָא דִּלְעֵיל מִינֵּיהּ דִּקְרָא אִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם דְּמַיְירֵי בְּרוֹצֵחַ כִּדְמוּכַח בְּפֶרֶק יוֹצֵא דּוֹפֶן (נדה דף מד: ושם וְלִצְדָדִים מַיְירֵי לְעִנְיַן חֲבֵירוֹ בְּמִיתָה וּלְעִנְיַן אָבִיו בְּחַבּוּרָה בְּעָלְמָא וְכֵיוָן דִּבְכוּלְּהוּ מַיְירֵי קְרָא גַּמְרִינַן שַׁפִּיר מִמַּכֵּה בְּהֵמָה:

בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד. בִּג' עִנְיָינֵי מָמוֹן אַיְירֵי תָּנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד אַיְירֵי בְּמָמוֹן אַחֵר בַּהֲדֵי מִיתָה וְנַפְקָא לָן מִינָּהּ דְּחַיָּיבֵי מִיתוֹת שׁוֹגְגִים פְּטוּרִין [מִתַּשְׁלוּמִין] מִשּׁוּם דְּלֹא חִלַּקְתָּ דְּאַהָכֵי מַיְיתֵי לָהּ בִּשְׁמַעְתִּין וּבְאֵלּוּ נְעָרוֹת (כתובות דף לה. ושם) וּלְעִנְיַן זֶה אִית לְהוּ לְכ"ע הֶקֵּישָׁא דְּתָנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה כִּדְאַמְרִינַן בְּפ' אֵלּוּ נְעָרוֹת וּמִי אִיכָּא לְמַאן דְּלֵית לְהוּ דְּתָנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה אֲבָל בֵּין מִתְכַּוֵּון לְשֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּון לַאו בְּמָמוֹן אַחֵר בַּהֲדֵי מִיתָה אַיְירֵי דְּמִקַּל וָחוֹמֶר מִשּׁוֹגֵג נַפְקָא אֶלָּא לִפְטוֹר מִדְּמֵי הַנֶּהֱרָג לְאַפּוּקֵי מִדְּרַבִּי דְּדָרֵישׁ בְּמִתְכַּוֵּון לַהֲרוֹג זֶה וְהָרַג זֶה וְנָתַתָּ נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ מָמוֹן וְקמ"ל תָּנָא דְּבֵי חִזְקִיָּה דְּכֵיוָן שֶׁנִּתְכַּוֵּון פָּטוּר הָכֵי נַמִּי שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּון פָּטוּר וְאַהָכֵי מַיְיתֵי לָהּ בְּפֶרֶק הַנִּשְׂרָפִין (סנהדרין דף עט:) וּבֵין דֶּרֶךְ יְרִידָה לְדֶרֶךְ עֲלִיָּיה אָתָא דִּכְמוֹ דְּדֶרֶךְ עֲלִיָּיה לֹא נִיתַּן שִׁגְגָתוֹ לְכַפָּרָה דְּלֹא שַׁקְלִינַן מִינֵּיהּ מָמוֹנָא לְמִפְטְרֵיהּ הָכֵי נַמִּי דֶּרֶךְ יְרִידָתוֹ אע"ג שֶׁנִּיתְּנָה שִׁגְגָתוֹ לְכַפָּרָה וְלִפְטוֹר מֵזִיד אִצְטְרִיךְ וְיֵשׁ טוֹעִים לוֹמַר דְּלִפְטוֹר שׁוֹגֵג דֶּרֶךְ עֲלִיָּיה כְּמוֹ דֶּרֶךְ יְרִידָה אִצְטְרִיךְ אֲבָל בְּפֶרֶק אֵלּוּ נְעָרוֹת (כתובות דף לה. ושם) בִּשְׁמַעְתָּא דְּלֹא יִהְיֶה אָסוֹן מוֹכִיחַ סוּגְיָא כִּדְפְרִישִׁית:

זאת

שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִים אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם שֶׁל אִישׁ אֶחָד שְׁנֵיהֶם חַיָּיבִים הָיָה אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן הַנִּיזָּק אוֹמֵר גָּדוֹל הִזִּיק וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא קָטָן הִזִּיק אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד הַנִּיזָּק אוֹמֵר מוּעָד הִזִּיק וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא תָּם הִזִּיק הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה הָיוּ הַנִּיזָּקִין שְׁנַיִם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן וְהַמַּזִּיקִין שְׁנַיִם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן הַנִּיזָּק אוֹמֵר גָּדוֹל הִזִּיק אֶת הַגָּדוֹל וְקָטָן אֶת הַקָּטָן וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא קָטָן אֶת הַגָּדוֹל וְגָדוֹל אֶת הַקָּטָן אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד הַנִּיזָּק אוֹמֵר מוּעָד הִזִּיק אֶת הַגָּדוֹל וְתָם אֶת הַקָּטָן וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא תָּם אֶת הַגָּדוֹל וּמוּעָד אֶת הַקָּטָן הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה: **גמ'** אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא [זֹאת אוֹמֶרֶת] חֲלוּקִים עָלָיו חֲבֵירָיו עַל סוּמְכוֹס דְּאָמַר מָמוֹן הַמּוּטָל בְּסָפֵק חוֹלְקִין א"ל ר' אַבָּא בַּר מַמָּל לְר' חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר סוּמְכוֹס אֲפִילּוּ בָּרִי וּבָרִי א"ל אֵין אָמַר סוּמְכוֹס אֲפִילּוּ בָּרִי וּבָרִי וּמִמַּאי דְּמַתְנִי' בְּבָרִי וּבָרִי הוּא דְּקָתָנֵי זֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק וְזֶה אוֹמֵר לֹא כִּי מַתְקִיף לָהּ רַב פָּפָּא מִדְּרֵישָׁא בָּרִי וּבָרִי סֵיפָא נַמִּי בָּרִי וּבָרִי אֵימָא סֵיפָא הָיָה אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן נִיזָּק אוֹמֵר גָּדוֹל הִזִּיק וּמַזִּיק אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא קָטָן הִזִּיק אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד נִיזָּק אוֹמֵר מוּעָד הִזִּיק וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא תָּם הִזִּיק הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה הָא לֹא מַיְיתֵי רְאָיָה שָׁקֵיל כִּדְאָמַר מַזִּיק נֵימָא תֶּהֱוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרַבָּה בַּר נָתָן דְּאָמַר טְעָנוֹ חִטִּים וְהוֹדָה לוֹ בִּשְׂעוֹרִים פָּטוּר אֶלָּא בְּבָרִי וְשֶׁמָּא דְּקָאָמַר בָּרִי מַאן דְּקָאָמַר שֶׁמָּא מַאן אִי נֵימָא דְּקָאָמַר נִיזָּק בָּרִי וְקָאָמַר מַזִּיק שֶׁמָּא אַכַּתִּי לֵימָא תֶּהֱוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרַבָּה בַּר נָתָן אֶלָּא דְּקָאָמַר נִיזָּק שֶׁמָּא וְקָאָמַר מַזִּיק בָּרִי וּמִדְּסֵיפָא נִיזָּק שֶׁמָּא וּמַזִּיק בָּרִי רֵישָׁא נַמִּי נִיזָּק שֶׁמָּא וּמַזִּיק בָּרִי וְאָמַר סוּמְכוֹס אֲפִי' בְּהָא דְּאִיצְטְרִיךְ לַאֲשְׁמוֹעִינַן דְּלָא לֹא סֵיפָא נִיזָּק שֶׁמָּא וּמַזִּיק בָּרִי רֵישָׁא נִיזָּק בָּרִי וּמַזִּיק שֶׁמָּא וְהָא לֹא דָּמְיָא רֵישָׁא לְסֵיפָא אָמְרֵי בָּרִי וְשֶׁמָּא שֶׁמָּא וּבָרִי חֲדָא מִילְּתָא הִיא בָּרִי וּבָרִי שֶׁמָּא וּבָרִי תְּרֵי מִילֵּי נִינְהוּ: גּוּפָא אָמַר רַבָּה בַּר נָתָן טְעָנוֹ חִטִּין וְהוֹדָה לוֹ בִּשְׂעוֹרִין פָּטוּר מַאי קמ"ל תְּנֵינָא טְעָנוֹ חִטִּין וְהוֹדָה לוֹ בִּשְׂעוֹרִין פָּטוּר אִי מֵהָתָם הֲוָה אֲמִינָא פָּטוּר מִדְּמֵי חִטִּין וְחַיָּיב בִּדְמֵי שְׂעוֹרִין קמ"ל דְּפָטוּר לְגַמְרֵי תְּנַן הָיוּ הַנִּיזָּקִין שְׁנַיִם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן וְכוּ' הָא לֹא מַיְיתֵי רְאָיָה שָׁקֵיל כִּדְקָאָמַר מַזִּיק אַמַּאי חִטִּים וּשְׂעוֹרִים נִינְהוּ רָאוּי לִיטּוֹל וְאֵין לוֹ וְהָתַנְיָא הֲרֵי זֶה מְשַׁתַּלֵּם עַל הַקָּטָן מִן הַגָּדוֹל וְלַגָּדוֹל מִן הַקָּטָן דְּתָפַס תְּנַן הָיָה אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד הַנִּיזָּק אוֹמֵר מוּעָד הִזִּיק אֶת הַגָּדוֹל וְתָם אֶת הַקָּטָן וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא תָּם אֶת הַגָּדוֹל וּמוּעָד אֶת הַקָּטָן הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה הָא לֹא מַיְיתֵי רְאָיָה שָׁקֵיל כִּדְקָאָמַר מַזִּיק וְאַמַּאי חִטִּין וּשְׂעוֹרִין נִינְהוּ

ראוי

רש"י

שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִים. דְּתַרְוַיְיהוּ מַדְחוּ לֵיהּ: **שְׁנֵיהֶם חַיָּיבִין.** מְפָרֵשׁ בַּגְּמָרָא: **גָּדוֹל הִזִּיק.** וְיֵשׁ בְּגוּפוֹ שָׁוֶה חֲצִי נֶזֶק: **קָטָן הִזִּיק.** וּדְמֵי הַקָּטָן תִּקַּח וּמוֹתָר חֲצִי נֶזֶק תַּפְסִיד: **וְקָטָן הִזִּיק אֶת הַגָּדוֹל.** וְאע"ג שֶׁחֲצִי נִזְקוֹ שֶׁל גָּדוֹל מְרוּבֶּה לֹא תִּקַּח אֶלָּא קָטָן שֶׁלִּי וַחֲצִי נֶזֶק שֶׁל קָטָן שֶׁלְּךָ קַח מִן הַגָּדוֹל: **גמ' עַל סוּמְכוֹס.** דְּאָמַר לְקַמָּן (דף מו) בִּבְרַיְיתָא בַּגְּמָ' בְּשׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה מָמוֹן הַמּוּטָל בְּסָפֵק חוֹלְקִין וּמִמַּתְנִי' שַׁמְעִינַן דַּחֲלוּקִים עָלָיו חֲבֵירָיו דְּקָתָנֵי הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ כו': **אָמַר סוּמְכוֹס אֲפִילּוּ בָּרִי וּבָרִי.** דִּשְׁנֵיהֶם טוֹעֲנִים טַעֲנַת בָּרִי וַאֲפִילּוּ הֵיכָא דְּנִתְבָּע טוֹעֵן בָּרִי לִי שֶׁאֵינִי חַיָּיב וַאֲפִילּוּ הָכִי כֵּיוָן דִּלְבֵי דִּינָא מְסַפְּקָא אִי קָאָמַר קוּשְׁטָא חוֹלְקִין דְּקָאַמְרַת מַתְנִיתִין דְּלָא כְּסוּמְכוֹס: **לֹא כִּי.** מַשְׁמַע דִּפְשִׁיטָא לֵיהּ דִּבְסֶלַע לָקָה: **שָׁקֵיל כִּדְאָמַר מַזִּיק.** וְגוֹבֶה מִן הַתָּם וְאע"ג דְּקָאָמַר נִיזָּק בָּרִי לִי שֶׁזֶּה לֹא הִזִּיקַנִי: **פָּטוּר.** אַף מִדְּמֵי שְׂעוֹרִין דְּהָא אָמַר לֵיהּ תּוֹבֵעַ לַאו שְׂעוֹרִין יָהֲבִי לָךְ וְאַחוּלֵי מָחִיל גַּבֵּיהּ: **דְּקָאָמַר נִיזָּק בָּרִי לִי.** וַאפ"ה שָׁקֵיל מִן הַתָּם כָּל שֶׁכֵּן דַּהֲוָה תְּיוּבְתָּא דְּרַבָּה בַּר נָתָן: **אֶלָּא דְּקָאָמַר נִיזָּק שֶׁמָּא.** הִלְכָּךְ מִתַּרְוַייהוּ תָּבַע וְכִי לֹא מַיְיתֵי רְאָיָה שָׁקֵיל מִן הַתָּם: **רֵישָׁא נַמִּי נִיזָּק.** אוֹמֵר שֶׁמָּא שׁוֹרְךָ הִזִּיק וּמַזִּיק אוֹמֵר בָּרִי בְּסֶלַע לָקָה וְכִי אפ"ה קָאָמַר סוּמְכוֹס דְּחוֹלְקִין דְּאִיצְטְרִיךְ לְרַבָּנָן לְאִפְלוּגֵי וּלְאַשְׁמוּעִינַן דְּלָא פַּלְגֵי: **רֵישָׁא דְּקָאָמַר מַזִּיק שֶׁמָּא וְנִיזָּק בָּרִי.** וְהָתָם אָמַר סוּמְכוֹס שֶׁהוּרַע כֹּחוֹ שֶׁל נִתְבָּע וְחוֹלְקִין וְאָתוּ רַבָּנָן לְאַשְׁמוּעִינַן דִּלְעוֹלָם יַד נִתְבָּע עַל הָעֶלְיוֹנָה: **וְהָא לֹא דָּמְיָא רֵישָׁא לְסֵיפָא.** וְכֵיוָן דְּסוֹף סוֹף לַאו בַּחֲדָא מִילְּתָא מוּקְמַת לְהוּ שַׁפִּיר מָצֵי ר' חִיָּיא בַּר אַבָּא לְאוֹקְמֵי לְרֵישָׁא בְּבָרִי וּבָרִי וּלְמִפְשַׁט דְּסוּמְכוֹס אֲפִי' בְּבָרִי וּבָרִי אָמַר וּמַאי אִתְקַפְתֵּיהּ דְּרַב פָּפָּא: ה"ג. **תְּנַן הָיוּ נִיזָּקִין שְׁנַיִם כו': רָאוּי לִיטּוֹל.** אִי מַיְיתֵי רְאָיָה וְאֵין לוֹ אִי לֹא מַיְיתֵי וְלֹא תִדּוֹק מִינָּהּ כִּדְקָדֵייקְתְּ ולהכי

תוספות

זֹאת אוֹמֶרֶת חֲלוּקִים עָלָיו חֲבֵירָיו עַל סוּמְכוֹס. דַּוְקָא בְּכִי הַאי גַּוְונָא פָּלִיג סוּמְכוֹס שֶׁרָאוּי לְהִסְתַּפֵּק בַּדָּבָר וְהַהִיא (ב"מ דף ק. ושם) דְּמַחֲלִיף פָּרָה בַּחֲמוֹר וְהַמּוֹכֵר שִׁפְחָתוֹ וְיָלְדָה בְּכָל הָנָךְ בְּלָא טַעֲנוֹתָם רָאוּי לְהִסְתַּפֵּק ל"ד אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁהַסָּפֵק בָּא ע"פ דִּבְרֵיהֶם לֹא פָּלִיג סוּמְכוֹס דַּהֲרֵי לְמ"ד אָמַר סוּמְכוֹס אֲפִילּוּ בָּרִי וּבָרִי אָטוּ אִם אָמַר אָדָם לַחֲבֵירוֹ טַלִּית זוּ שֶׁאַתָּה לָבוּשׁ שֶׁלִּי הוּא מִי אָמַר סוּמְכוֹס חוֹלְקִים וּבִשְׁנַיִם אוֹחֲזִים בְּטַלִּית אָמַר דְּאִי אָתוּ לְקַמָּן כִּי תָּפִיס חַד וְחַד מִיסְרַךְ סְרוּכֵי דַּאֲפִי' לְסוּמְכוֹס סְרוּכֵי לַאו כְּלוּם הוּא:

מִמַּאי דְּמַתְנִי' בָּרִי וּבָרִי. וְא"ת וְהֵיכִי דְּאַמְרִינַן דְּמַתְנִי' בָּרִי וּבָרִי אִי מִשּׁוּם דְּאָמַר אָמַר סוּמְכוֹס בָּרִי וּבָרִי הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּאִי לֹא אָמַר סוּמְכוֹס בְּבָרִי וּבָרִי לֹא הָיָה יָכוֹל לְדַקְדֵּק מִמִּשְׁנָה דְּחוֹלְקִים דַּהֲוֵי מָצֵי לְאוֹקְמֵי בְּבָרִי וּבָרִי וְדִבְרֵי הַכֹּל וְי"ל דְּה"ק מִמַּאי דְּמַתְנִי' מָצֵי לְאוֹרוּיֵי כְּלָל בְּבָרִי וּבָרִי דִּלְמָא בְּבָרִי וְשֶׁמָּא דַּוְקָא אַיְירֵי כִּדְאַמְרִינַן בְּסָמוּךְ דְּרֵישָׁא דּוּמְיָא דְּסֵיפָא דְּקָתָנֵי זֶה אוֹמֵר לֹא כִּי וְאַף עַל גַּב דִּבְפ"ק דִּכְתוּבּוֹת (דף יב: ושם תְּנַן וְהוּא אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא עַד שֶׁלֹּא אֵרַסְתִּיךְ נֶאֱנַסְתְּ וְהָיָה מִקְחִי מִקַּח טָעוּת וּמוּכַח הָתָם דְּהַיְינוּ שֶׁמָּא הָתָם לֵיכָּא לְמִיטְעֵי שֶׁאֵין הַבַּעַל רָגִיל לֵידַע אֲבָל הָכָא אִי בְּשֶׁמָּא אַיְירֵי לֹא ה"ל לְמִיתְנֵי לֹא כִּי כֵּיוָן דְּאִיכָּא לְמִיטְעֵי:

הָא לֹא מַיְיתֵי רְאָיָה שָׁקֵיל כִּדְאָמַר מַזִּיק. וְא"ת דִּלְמָא הָא לֹא מַיְיתֵי רְאָיָה לֹא שָׁקֵיל מִידֵּי וְי"ל דִּלְשׁוֹן הַמּוֹצִיא מַשְׁמַע בְּמַה שֶּׁבָּא לְהוֹצִיא צָרִיךְ רְאָיָה אֲבָל מַה שֶּׁהוּא מוֹדֶה לוֹ לֹא וּלְקַמָּן דִּמְשַׁנֵּי רָאוּי לִיטּוֹל וְאֵין לוֹ הַיְינוּ בְּלֹא תָּפַס אֲבָל בְּתָפַס יֵשׁ לוֹ וּלְהָכֵי א"ש לְשׁוֹן הַמּוֹצִיא:

לֵימָא תֶּיהֱוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרַבָּה בַּר נָתָן. וְא"ת וְאַמַּאי לֹא מוֹקֵי לָהּ כְּר"ג דְּאָמַר בְּפ' שְׁבוּעַת הַדַּיָּינִין (שבועות דף מ. ושם) טְעָנוֹ חִטִּין וְהוֹדָה לוֹ בִּשְׂעוֹרִין פָּטוּר וְר"ג מְחַיֵּיב וְי"ל דִּמְהַדַּר לְאוֹקְמֵי כְּרַבָּנָן וְעוֹד י"ל דְּרַבָּה בַּר נָתָן אָמְרָהּ לְמִילְּתֵיהּ כְּכוּלֵּי עָלְמָא וְלֹא מְחַיֵּיב ר"ג אֶלָּא שְׁבוּעָה דְּאִי הֲוָה מְחַיֵּיב בִּדְמֵי שְׂעוֹרִים מְנָלֵיהּ לְרַבָּה בַּר נָתָן דְּרַבָּנָן פְּלִיגֵי עֲלֵיהּ בְּהָא דִּלְמָא לְעִנְיַן שְׁבוּעָה דַּוְקָא פְּלִיגֵי דִּכְתִיב כִּי הוּא זֶה דִּבְעִינַן הוֹדָאָה מִמִּין הַטַּעֲנָה וְכִי תֵּימָא דְּרַבָּה בַּר נָתָן סָבַר דְּמֵהַאי טַעְמָא דְּפַטְרֵי רַבָּנָן שְׁבוּעָה לֹא הָוְיָא נַמִּי הוֹדָאָה לְהִתְחַיֵּיב שְׂעוֹרִין הָא לֵיתָא דְּהָא אַמְרִינַן בִּשְׁבוּעַת הַדַּיָּינִין (שם דף מ:) טְעָנוֹ חִטִּים וּשְׂעוֹרִים וְהוֹדָה לוֹ בְּאֶחָד מֵהֶן פָּטוּר וְהָתָם וַדַּאי לְכ"ע חַיָּיב בְּמַה שֶּׁטְּעָנוֹ וַאפ"ה פָּטוּר מִשְּׁבוּעָה ע"כ נִרְאֶה דְּרַבָּה בַּר נָתָן לְכ"ע פּוֹטֵר מִדְּמֵי שְׂעוֹרִים דְּמַשְׁמַע לֵיהּ דִּסְבָרָא הוּא שֶׁהוּא פָּטוּר כֵּיוָן שֶׁהוֹדָה לוֹ שֶׁאֵין חַיָּיב לוֹ שְׂעוֹרִין וּמָחַל לוֹ וּבִשְׁבוּעָה דַּוְקָא פְּלִיגֵי אִי בְּעִינַן מִמִּין הַטַּעֲנָה:

מִדְּסֵיפָא נִיזָּק שֶׁמָּא וּמַזִּיק בָּרִי רֵישָׁא נַמִּי כו' וְאָמַר סוּמְכוֹס כו'. אֲבָל מִסֵּיפָא גּוּפָהּ לֵיכָּא לְמִיפְרַךְ דְּאִיכָּא לְמֵימַר כֵּיוָן דְּאִיכָּא הוֹדָאָה בְּמִקְצָת שֶׁהֲרֵי מוֹדֶה שֶׁהַקָּטָן הִזִּיקוֹ לְכָל הַפָּחוֹת הִלְכָּךְ אִיכָּא לְמֵימַר דְּקָאָמַר סוּמְכוֹס חוֹלְקִים אע"ג דְּנִיזָּק קָאָמַר שֶׁמָּא וּמַזִּיק אָמַר בָּרִי וְאִם תֹּאמַר דְּנֵימָא בָּרִי וְשֶׁמָּא בָּרִי עָדִיף כִּדְקָאָמַר רַב יְהוּדָה בְּהַגּוֹזֵל בַּתְרָא (לקמן דף קיח.) גַּבֵּי מָנֶה לִי בְּיָדְךָ וְהַלָּה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהָתָם הָוֵי בָּרִי טוֹב שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ פָּנִים לְשַׁקֵּר כֵּיוָן שֶׁחֲבֵירוֹ יָכוֹל לֵידַע בְּשִׁקְרוֹ זֶה וְהַשֶּׁמָּא אֵינוֹ טוֹב שֶׁאֵין זוֹכֵר אִם חַיָּיב לוֹ וּמוּכְחָא מִילְּתָא דְּחַיָּיב לוֹ אֲבָל הָכָא בָּרִי שֶׁלֹּא גָּרוּעַ שֶׁיּוֹדֵעַ בַּחֲבֵירוֹ שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַכְחִישׁוֹ וּלְכַךְ טוֹעֵן בָּרִי וְהַאי נַמִּי דְּקָאָמַר שֶׁמָּא לְפִי שֶׁלֹּא רָאָה הַמַּעֲשֶׂה הִלְכָּךְ לֹא אַמְרִינַן בָּרִי עָדִיף: **רֵישָׁא** בְּמַזִּיק שֶׁמָּא. וְאִם תֹּאמַר וְהָא לֹא כִּי קָתָנֵי וְי"ל דִּבְבָרִי וּבָרִי נַמִּי אַיְירֵי:

ראוי

רָאוּי לִיטּוֹל וְאֵין לוֹ וְהָתַנְיָא הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם לְקָטָן מִן הַמּוּעָד וּלְגָדוֹל מִן הַתָּם דְּתָפַס: הָיוּ שְׁנֵיהֶם שֶׁל אִישׁ אֶחָד שְׁנֵיהֶם חַיָּיבִים: א"ל רָבָא מִפַּרְזִיקָא לְרַב אַשִׁי ש"מ שְׁוָורִים תַּמִּים שֶׁהִזִּיקוּ רָצָה מִזֶּה גּוֹבֶה רָצָה מִזֶּה גּוֹבֶה הָכָא בְּמַאי עַסְקִינָן בְּמוּעָדִין אִי בְּמוּעָדִין אֵימָא סֵיפָא הָיָה אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן הַנִּיזָּק אוֹמֵר גָּדוֹל הִזִּיק וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא קָטָן הִזִּיק הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה אִי בְּמוּעָדִין מַאי נַפְקָא לֵיהּ מִינֵּיהּ סוֹף סוֹף דְּמֵי תּוֹרָא מְעַלְּיָא בָּעֵי לְשַׁלּוֹמֵי א"ל סֵיפָא בְּתַמִּין וְרֵישָׁא בְּמוּעָדִין א"ל רַב אַחָא סָבָא לְרַב אַשִׁי אִי בְּמוּעָדִין חַיָּיבִים חַיָּיב גַּבְרָא מִיבְּעֵי לֵיהּ וְתוּ מַאי שְׁנֵיהֶם אֶלָּא לְעוֹלָם בְּתַמִּין וְרַבִּי עֲקִיבָא הִיא דְּאָמַר שׁוּתָּפִין נִינְהוּ וְטַעְמָא דְּאִיתְנְהוּ לְתַרְוַיְיהוּ דְּלָא מָצֵי מַדְחֵי לֵיהּ אֲבָל לֵיתְנְהוּ לְתַרְוַיְיהוּ מָצֵי אָמַר לֵיהּ זִיל אַיְיתֵי רְאָיָה דְּהַאי תּוֹרָא אַזְּקָךְ וַאֲשַׁלֵּם לָךְ:

הַדְרָן עֲלָךְ הַמֵּנִיחַ

שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שְׁוָורִים זֶה אַחַר זֶה יְשַׁלֵּם לָאַחֲרוֹן שֶׁבָּהֶם וְאִם יֵשׁ בּוֹ מוֹתָר יַחֲזִיר לְשֶׁלְּפָנָיו וְאִם יֵשׁ בּוֹ מוֹתָר יַחֲזִיר לְשֶׁלִּפְנֵי פָנָיו וְהָאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִשְׂכָּר דִּבְרֵי ר"מ רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם וְאֵין הַנְּבֵלָה יָפָה כְּלוּם זֶה נוֹטֵל מָנֶה וְזֶה נוֹטֵל מָנֶה חָזַר וְנָגַח שׁוֹר אַחֵר שָׁוֶה מָאתַיִם הָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מָנֶה וְשֶׁלְּפָנָיו זֶה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים זוּז וְזֶה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים זוּז חָזַר וְנָגַח שׁוֹר אַחֵר שָׁוֶה מָאתַיִם הָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מָנֶה וְשֶׁלְּפָנָיו חֲמִשִּׁים זוּז וּשְׁנַיִם הָרִאשׁוֹנִים דִּינָר זָהָב: **גמ'** מַתְנִיתִין מַנִּי דְּלָא כְּר' יִשְׁמָעֵאל וּדְלָא כְּר' עֲקִיבָא אִי כְּר' יִשְׁמָעֵאל דְּאָמַר בַּעֲלֵי חוֹבוֹת נִינְהוּ הַאי אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִשְׂכָּר רִאשׁוֹן נִשְׂכָּר מִבְּעֵי לֵיהּ אִי כְּר' עֲקִיבָא דְּאָמַר תּוֹרָא דְּשׁוּתְּפֵי הוּא הַאי יֵשׁ בּוֹ מוֹתָר

יחזיר

רש"י

וּלְהָכֵי מוֹקִים לָהּ הָכֵי וְלָא מוֹקִים לָהּ כִּדְאוֹקֵים לִמְצִיעָתָא לְעֵיל בְּנִיזָּק שֶׁמָּא וּמַזִּיק בָּרִי דְּאִם כֵּן הַיְינוּ הַךְ וְסֵיפָא אַמַּאי אִצְטְרִיךְ וְרַבָּה דְּאוֹקְמָא לִמְצִיעָתָא דְּנִיזָּק שֶׁמָּא וּמַזִּיק בָּרִי וְלָא אוֹקְמָהּ בְּבָרִי וּבָרִי וְלִישְׁנֵי רָאוּי לִיטּוֹל וְאֵין לוֹ מִשּׁוּם דְּס"ל דְּסוּמְכוּס לֹא אָמַר חוֹלְקִין בְּבָרִי וּבָרִי הִלְכָּךְ רֵישָׁא דְּקָתָנֵי לֹא כִּי אֶלָּא בְּסֶלַע לָקָה לֹא אִצְטְרִיךְ לְמִיתְנֵי' בְּבָרִי וּבָרִי לְאַשְׁמוּעִינָן דְּמוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ כּוּ' לְהָכֵי אוֹקְמָהּ לִמְצִיעָתָא בְּשֶׁמָּא וּבָרִי דְּתֵיקוּ נַמִּי רֵישָׁא בְּבָרִי וְשֶׁמָּא: **דְּתָפַס.** שֶׁקָּדַם נִיזָּק וְתָפַס הַשּׁוֹר: **שְׁמַע מִינָּהּ.** מִדְּקָתָנֵי שְׁנֵיהֶם: רָצָה מִזֶּה גּוֹבֶה רָצָה מִזֶּה גּוֹבֶה. וְאִם אָבַד הָאֶחָד קָם חֲבֵירוֹ בִּמְקוֹמוֹ וּמִשְׁתַּלֵּם הֵימֶנּוּ: **בְּמוּעָדִין.** דְּסוֹף סוֹף מְשַׁלֵּם מֵעַלְיָה לְפִיכָךְ כָּל נְכָסָיו אַחְרָאִין לְפֵרָעוֹן: ה"ג מַאי נַפְקָא לֵיהּ מִינָּהּ סוֹף סוֹף דְּמֵי תּוֹרָא מְעַלְּיָא בָּעֵי לְשַׁלּוֹמֵי: **אֶלָּא לְעוֹלָם בְּתַמִּין.** וְהַאי דְּקָתָנֵי שְׁנֵיהֶם לַאו כִּדְקָאָמְרַתְּ דְּמֵאֵיזֶה שֶׁיִּרְצֶה יִגְבֶּה אֶלָּא הָא קמ"ל דְּכָל זְמַן שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּפָנֵינוּ גּוֹבֶה אֲבָל אָבַד הָאֶחָד אֵינוֹ גּוֹבֶה: **וְר' עֲקִיבָא הִיא דְּאָמַר שׁוּתָּפִין נִינְהוּ.** בְּגוּף שֶׁל שׁוֹר הִלְכָּךְ אָבַד הַשּׁוֹר אָבַד נִזְקוֹ הִלְכָּךְ כִּי הֲווּ שְׁנֵיהֶם הוּא דְּמִחַיֵּיב וְאִי לֵיתְנְהוּ לְתַרְוַיְיהוּ אֶלָּא אֶחָד אָמַר לֵיהּ אַיְיתֵי רְאָיָה כּוּ' אֲבָל לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל כֵּיוָן דְּאָמַר בַּעַל חוֹב הוּא וְזוּזֵי הוּא דְּאַסִּיק בֵּיהּ אָבַד הָאֶחָד לֹא אִיבֵּד אֶת זְכוּתוֹ:

הַדְרָן עֲלָךְ הַמֵּנִיחַ

שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. וּבְכוּלָּן הָיָה תָּם דְּמִשְׁתַּלֵּם מִגּוּפוֹ וְהֵיכִי דָּמֵי כְּגוֹן רָאָה שׁוֹר וְנָגַח וְרָאָה שׁוֹר וְלֹא נָגַח וְרָאָה שׁוֹר וְנָגַח וְאַחַר נְגִיחָה שְׁנִיָּה רָאָה ב' פְּעָמִים אוֹ ג' שׁוֹר וְלֹא נָגַח דַּאֲפִי' מוּעָד לְסֵירוּגִין לֵיכָּא דְּשׁוֹר אֵין נַעֲשֶׂה מוּעָד אא"כ נָגַח הַג' נְגִיחוֹת בִּשְׁלֹשָׁה שֶׁרָאָה כְּסִדְרָן אוֹ שֶׁלֹּא כְּסִדְרָן וְנַעֲשֶׂה מוּעָד לְסֵירוּגִין וְהֵיכָא דְּסֵירוּגִין שָׁוִין כִּדְתַנְיָא לְקַמָּן בְּפִירְקִין: **יְשַׁלֵּם.** ח"נ תְּחִילָּה לָאַחֲרוֹן וּבִגְמָרָא מְפָרֵשׁ מַנִּי: **וְאִם יֵשׁ בּוֹ מוֹתָר יַחֲזִיר לְשֶׁלְּפָנָיו.** כָּל חֲצִי נִזְקוֹ וְהָרִאשׁוֹנִים יַפְסִידוּ: **רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר.** שׁוּתָּפִין הֵן בִּנְזָקִין כֵּיצַד שׁוֹר [שָׁוֶה] מָאתַיִם שֶׁנָּגַח כו': **וְשֶׁלְּפָנָיו.** זֶה נִיזָּק רִאשׁוֹן נוֹטֵל חֲמִשִּׁים זוּז וְהַבְּעָלִים חֲמִשִּׁים זוּז דְּיֵשׁ לְנִיזָּק רִאשׁוֹן בּוֹ הַחֵצִי הִלְכָּךְ מְשַׁלֵּם חֲצִי תַּשְׁלוּמֵי נִזְקוֹ דְּסָבַר לָהּ כְּר' עֲקִיבָא דְּאָמַר שׁוּתָּפִים נִינְהוּ: **חָזַר וְנָגַח שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם הָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מָנֶה.** הַחֵצִי מִכָּל מִי שֶׁהוּא דְּמִגּוּפוֹ מִשְׁתַּלֵּם וְנִמְצָא אוֹתוֹ שֶׁלְּפָנָיו שֶׁהָיָה הַחֵצִי שֶׁלּוֹ מְשַׁלֵּם מֵחֶלְקוֹ חֲצִי מְנֶזֶק שֶׁנּוֹטֵל הָאַחֲרוֹן: **וּשְׁנַיִם הָרִאשׁוֹנִים.** נִיזָּק רִאשׁוֹן וְהַבְּעָלִים שֶׁהָיָה לָהֶן לְכָל אֶחָד רְבִיעַ מְשַׁלְּמִין כָּל אֶחָד רְבִיעִית שֶׁל נִזְקוֹ: **דִּינָר זָהָב.** עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה דִּינָרִים כֶּסֶף בְּפֶרֶק הַזָּהָב (ב"מ דף מה:): **גמ' רִאשׁוֹן נִשְׂכָּר מִבְּעֵי לֵיהּ.** וְהָאַחֲרוֹן יַפְסִיד שֶׁהֲרֵי אֵין רִאשׁוֹן שׁוּתָּף בּוֹ שֶׁתְּהֵא שְׁמִירָתוֹ עָלָיו לְהִתְחַיֵּיב בִּנְזָקִין וְהָא לֹא דַּמְיָא לְחָב עַד שֶׁלֹּא הִזִּיק דְּאַמְרִינָן בְּהַמֵּנִיחַ (לעיל דף לג:) קָדְמוּ בַּעֲלֵי חוֹבוֹת וְהִגְבִּיהוּ לֹא עָשׂוּ כְּלוּם דְּהָתָם הוּא דְּאָמַר לֵיהּ נִיזָּק לְבַעַל חוֹב מֵהַאי תּוֹרָא דְּאַזְּקָן מִינֵּיהּ מִשְׁתַּלֵּימְנָא וּבַעַל חוֹב לֹא מָצֵי לְמֵימַר לֵיהּ הָכֵי הִלְכָּךְ ב"ח יִטּוֹל נְכָסִים אֲחֵרִים אֲבָל הָכָא הַאי נִיזָּק וְהַאי נִיזָּק וְלָא מִשְׁתַּלֵּם אֶלָּא מִגּוּפוֹ וּמַאי דְּשָׁקֵיל הַאי מַפְסִיד הַאי הִלְכָּךְ קַמָּא קַמָּא קָדִים:

יחזיר

תוספות

רָאוּי לִיטּוֹל וְאֵין לוֹ. פֵּירוּשׁ רָאוּי לִיטּוֹל אִם תָּפַס וְאֵין לוֹ אִם לֹא תָּפַס וְדַוְקָא הֵיכָא דְּיֵשׁ לוֹ תְּבִיעָה עַל שְׁנֵי הַשְּׁוָורִים עַל הַגָּדוֹל וְעַל הַקָּטָן אִם תָּפַס מִשְׁתַּלֵּם אֲבָל מַתְנִי' דִּלְעֵיל דְּאֵין לוֹ תְּבִיעָה אֶלָּא עַל הַגָּדוֹל אֲפִי' תָּפַס הַקָּטָן אֵין מִשְׁתַּלֵּם מִינֵּיהּ וְלָא שַׁיָּיךְ לְשַׁנּוּיֵי לְעֵיל רָאוּי לִיטּוֹל וְאֵין לוֹ כֵּיוָן דְּאִם תָּפַס לֹא מִשְׁתַּלֵּם מִינֵּיהּ וּבְטָעֲנוּ חִטִּים נִרְאֶה דְּאִם תָּפַס שְׂעוֹרִים לֹא מִשְׁתַּלֵּם וְא"ת אַמַּאי לֹא מְשַׁנֵּי הָכָא כִּדִלְעֵיל דְּקָאָמַר נִיזָּק שֶׁמָּא וּמַזִּיק בָּרִי וְי"ל דְּא"כ הו"מ לְמִיפְרַךְ הַיְינוּ הַךְ כִּדְפֵירֵשׁ בְּקוּנְטְרֵס וְהַשְׁתָּא אִיכָּא צְרִיכוּתָא בְּכוּלְּהוּ בָּבֵי דְּמַתְנִיתִין דְּרֵישָׁא אַשְׁמוּעִינָן אֲפִילּוּ מַזִּיק שֶׁמָּא וְנִיזָּק בָּרִי פְּלִיגֵי רַבָּנָן עֲלֵיהּ דְּסוּמְכוּס וְאָמְרֵי הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה וְהַהוּא דְּקָטָן וְגָדוֹל מַשְׁמִיעֵנוּ אֲפִילּוּ נִיזָּק שֶׁמָּא וּמַזִּיק בָּרִי פָּלִיג סוּמְכוּס וְאֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד אַשְׁמְעִינָן דַּאֲפִילּוּ לְר' אַחָא דְּאָמַר בְּרֵישׁ פֶּרֶק הַמּוֹכֵר פֵּירוֹת (ב"ב דף צג.) גָּמָל הָאוֹחֵר בֵּין הַגְּמַלִּים בְּיָדוּעַ שֶׁזֶּה הֲרָגוֹ מוֹדֶה הָכָא דְּלָא תָּלִינָן בְּמוּעָד כֵּיוָן דִּשְׁנֵיהֶם רָצִין וְהַךְ דְּהַנִּיזָּקִין שְׁנַיִם אַשְׁמוּעִינָן דְּנִתְפַּס שָׁקֵיל כִּדְאָמַר מַזִּיק וְסֵיפָא דְּתָם וּמוּעָד אַיְּידֵי דְּאַיְירֵי בָּבָא דִּלְעֵיל בְּגָדוֹל וְקָטָן וְתָם וּמוּעָד אַיְירֵי נַמִּי הָכָא:

ש"מ. מִדְּקָתָנֵי שְׁנֵיהֶם רָצָה כו' וְאִם אָבַד הָאֶחָד קָם חֲבֵרוֹ תַּחְתָּיו וּמִשְׁתַּלֵּם הֵימֶנּוּ כָּךְ פֵּירֵשׁ בְּקוּנְטְרֵס וְקָשֶׁה דְּלָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר שְׁמַע מִינָּהּ אֶלָּא מִסֵּיפָא הֲוָה לֵיהּ לְמִפְרַךְ דְּקָתָנֵי אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה וּמְשַׁלֵּם לַגָּדוֹל מִן הַקָּטָן א"כ כְּשֶׁאָבַד אֶחָד מֵהֶן לֹא מִשְׁתַּלֵּם מֵאוֹתוֹ שֶׁנִּשְׁאַר וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּבִשְׁנֵי שְׁוָורִים שֶׁהִזִּיקוּ שׁוֹר בְּוַדַּאי אַיְירֵי דְּחָשִׁיב כְּאִילּוּ הֲוֵי חַד גּוּפָא וּמִשְׁתַּלֵּם מִן הַשֵּׁנִי וְאע"ג דְּמַתְנִיתִין לֹא אַיְירֵי אֶלָּא בְּעִנְיָן שֶׁאָנוּ מְסוּפָּקִים אֵיזֶה מֵהֶן נָגַח מ"מ דַּיֵּיק מִלִּישְׁנָא דְּקָתָנֵי שְׁנֵיהֶם חַיָּיבִים לְאַשְׁמוּעִינָן שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם חַיָּיבִין כְּגוֹן אִי יָדְעִינָן בְּוַדַּאי שֶׁהִזִּיקוּ שְׁנֵיהֶם יַחַד:

וְרַבִּי עֲקִיבָא הִיא דְּאָמַר שׁוּתָּפִין נִינְהוּ. פֵּירֵשׁ בַּקּוּנְטְרֵס דִּלְר' יִשְׁמָעֵאל דְּאָמַר ב"ח הוּא וְזוּזֵי הוּא דְּמַסִּיק בֵּיהּ אִם אָבַד הָאֶחָד לֹא אִיבֵּד זְכוּתוֹ וְקָשֶׁה דְּהָא לְעֵיל (דף לג.) אָמַר אֲפִילּוּ לְר' יִשְׁמָעֵאל שָׁחְטוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּמִשּׁוּם הָכֵי מוֹקֵי לָהּ כְּר' עֲקִיבָא מִשּׁוּם דִּלְר' יִשְׁמָעֵאל אֵין שׁוּם חִידּוּשׁ דִּפְשִׁיטָא דְּאִיבֵּד זְכוּתוֹ כְּשֶׁאָבַד הָאֶחָד כֵּיוָן דְּב"ח הוּא אֲבָל לְר' עֲקִיבָא דְּשׁוּתְּפֵי נִינְהוּ ס"ד דַּהֲוֵי כְּאִילּוּ הָאֶחָד מִן הַשְּׁנַיִם בְּחֶזְקַת הַנִּיזָּק וּמָצֵי לְמֵימַר נִיזָּק שֶׁלְּךָ נֶאֱבַד וְלֹא שֶׁלִּי:

הַדְרָן עֲלָךְ הַמֵּנִיחַ

שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה: אִי כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּאָמַר שׁוּתָּפִין נִינְהוּ יַחֲזִיר לְכוּלָּן מִבְּעֵי לֵיהּ. תֵּימַהּ דִּלְר' עֲקִיבָא נַמִּי אַמַּאי אֵין רִאשׁוֹן נִשְׂכָּר דִּלְמָא יְהֵא מוּטָל עָלָיו לִשְׁמוֹר חֶלְקוֹ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא עָמַד בְּדִין וְלֹא בָּאוּ עֵדִים דְּמָה הוּא יוֹדֵעַ אִם יִזְכֶּה וְצָרִיךְ לִדְחוֹת דְּכֵיוָן שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לְהָבִיא עֵדִים לְאַלְתַּר וְלִזְכּוֹת מִתְחַיֵּיב בִּשְׁמִירָתוֹ וְלֹא מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי כְּגוֹן שֶׁאֵין בְּיָדוֹ דְּאִם כֵּן תִּיקְשֵׁי לֵיהּ לְרַבִּי עֲקִיבָא רִאשׁוֹן נִשְׂכָּר מִבְּעֵי לֵיהּ:

כגון

תוספות

רש"י

גנון שתפסו ניזק כו'. דקתני לר' ישמעאל הוא נעשה שומר שכר אבל לר' עקיבא דאמר שומר ליה: **שתפסו** ניזק כו'. וכן שני וכן שלישי הלכך אין שמירתו אלא עליו: יחזיר לבעלים מבעי ליה. דאין על הבעלים להפסיד מנה שהיזק לחן בו משעת נזק הראשון שהרי לא היתה שמירתו עליהן אלא על הניזק וכשהזיק לשני אובד ראשון מנה שלו ותפסו שני ונעשה עליו שומר וכן כולן נעשו שומרי שכר לשמור חלק הבעלים בהזיה הנאה דמשתלמי נזקיהו מהשור דלא אערבוה ליה בעלים לאגמא: **אם** יש בו **מותר בנזקיו.** כגון שהיזק נזק של רביעי מרובה משל חמישי כגון שור של רביעי שוה מנה ושל חמישי שוה נ' ואין לו על זה אלא דינר זהב יחזיר דינר זהב לשלפניו וכן כולם אם נזקו של ראשון יותר על של אחרון: **משום פשיעת שומרי** שמעאל היא: **שבוק מתני'** ולא תטרח לאוקמי פלוגתא דר"מ ור"ש אליבא דחד ואי קשיא נוקמא לדר"מ נמי כר' עקיבא ושפיתפסו ניזק וכדשנינן דמאי טעמא מפקינן לה מר' עקיבא משום דקתני יחזיר לשלפניו וקא אוקמינן אם יש בו מותר בנזקין לא אפשר לאוקמא כר' עקיבא דאי אמרת ר' ישמעאל היא אצטריך לאשמועינן דאחרון דאחרון נשכר דקמ"ל דהואיל ותפסו ניזק נעשה עליו שומר ושכר) וקם ליה כרשתיתיה ואע"ג דלא נישום השור בב"ד כדקא בעינן לר' ישמעאל אלא לר"ע ל"ל למיתני בלא בלא תפיקה נמי דני אחרון נשכר: **המזיק** בנגד כו'. ל"ג (מאי בינייהו: **תיתקן.** המזיק בנגד אזנו לשון מורי ל"א תקיעה ממש: **נותן** לו **מלע.** דמי בושתו לבד צער ונזק וריפוי אם ישנם שם: **והוא** דיתקע ליה. והיינו זה תפוס משלו דאי לאו הכי לא מגבינן ליה בבבל: **מלע מדינה.** ד' זוזים: **בין** שקל הני שמעינן לצורי: **לפלוג.** אפתי ולימני במתני' חזר ונגח לשור אחר שוה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים זו ולשלפניו דיבר והב ושנים הראשונים הבעלים וניזק ראשון י"ב דיבר ומלע מדינה שהוא חצי דיבר אלא ש"מ לא תני תנא מלע מדינה ולהכי לא פליג תו דלא בעי למיתני חצי דיבר דבחצאין לא איירי: **ושל** הניזקים. בגון דאי דישיורא דבבבל הוא: **מלע** צורי. הסלע ד' דינר והדינר שוה שקלו וחב וכן קורין בקושטנטינא"ש לזהב דינר והוא שנים ומחצה למשקל הכרגל: **הואיל ופלגא דיוקא הוא** . דמיתייב לי ותו לא בסיפא לי מילתא למישקליה לתבריה לשניהם: **אמן יד עניים אמן.** רב יוסף דהוה גבאי בשילהי החובל (לקמן ד' צו.):

אין

אם יש בו מותר בנזקיו כו'. והשתא אתרון אתרון נשכר דמתניתין אאחרון שבקולם דהוה ליה שמשי' נזקיו ושיבח דבי ר' מאיר ובין ר' שמעון איירי בשתפסו נזק ולא בפירוש הקונטרס:

יחזיר לשלפניו לכולם מבעי ליה אמר רבא לעולם פר' ישמעאל דאמר בעלי חובות ניזונו ודקשיא לך אחרון אחרון נשכר ראשון ראשון נשכר מבעי ליה הב"ע בגון שתפסו ניזק לגבות היזמנו ונעשה עליו כשומר שכר לגזקן אי הכי יש בו מותר יחזיר לשלפניו יחזיר לבעלים מבעי ליה אמר רבינא הכי קתני אם יש בו מותר בנזקיו יחזיר לשלפניו וכן כי אתא רבין אמר ר' יוחנן משום פשיעת שומרין נגעו בה במאי אוקימתא פר' ישמעאל אי הכי אימא סיפא ר' שמעון אומר שור שוה מאתים שגנח שור שוה מאתים ואין הנבלה יפה בלום זה נוטל מנה וזה נוטל מנה חזר ונגח שור אחר שוה מאתים האחרון נוטל חמשים זו ושנים הראשונים דינר והב אתאן לר' עקיבא דאמר תורא דשותפי הוא ריישא ר' ישמעאל וסיפא ר' עקיבא אמרי אין דהא אמר ליה שמואל לרב יהודה שינוא שבוק מתניתין ותא בתראי ריישא ר' ישמעאל וסיפא ר' עקיבא (איתמר נמי אמר ר' יוחנן הקדישו ניזק איפא ביניהו) תנן התם התוקע לחבירו נותן לו סלע ר' יהודה אומר משום ר"י הגלילי מנה והוא גברא דיתקע לחבריה שלחיה רב טוביה בר מתנה לקמיה דרב יוסף סלע צורי תנן או סלע מדינה תנן אמר ליה תניתוה ושנים הראשונים דינר והב ואי סלקא דעתך תני תנא סלע מדינה נפלוג ונתני עד תריסר וסלע א"ל תנא כי רוכלא ליתני ולימל מאי חיי עלה פשטוה מהא דאמר רב יהודה אמר רב כל כסף האמור בתורה כסף צורי ושל דבריהם כסף מדינה סלע מדינה הוא אמר ליה והוא גברא הואיל ופלגא דיוקא הוא לא בעינא נתביה לעניים חדר אמר ליה נתביה ילהלי אייזיל ואברי ליה נפשאי א"ל רב יוסף יד עניים הכא אנן זכו ליה עניים ואף על גב דליקא עניים הכא אנן יד עניים אנן דאמר רב יהודה אמר שמואל יתומים

אינן

אין צריכין פרוזבול. דבלאו הכי לא משמט שביעית לחוב שלקחו ידיהם אגן ורמי עלן להפסדי בזבוחיהן הלכך שטרות שלקחן כמסורים לב"ד מדי ותנן המוסר שטרותיו לב"ד אין משמיטין ודוקא גופו של פרוזבול מוסרני לבם פלוני ופלוני הדיינין במסכת גטין (דף לו.) להכי נקט ר"ג דתשיא חדה ובית דינו ב"ד חשוב: זיוף מבא. פתורה

מתני' להכנים. לא היה יכול להוציאו: שבתות. לעבדים: חדי הוא מועד לשבתות. לפי שהוא בטל ממלאכה וחדה דעתו עליה: ואינו מועד ליטות החול. מה משפטו של זה תלמידיו היו שואלין אותו: ג' ימי שבתות. לאחר שהודוד לשבתות העבירו לפניו שורים בג' שבתות ולא נגח חזר לתמותו ואם חזר ונגח אין משלם אלא חצי נזק. גמ' ואינו מועד תנן. ואין מועד לשאינו מינו דידיעינן ביה דלא נגח וכבון דעברינהו להו קמיה ולא נגח הלכך לימי שאינו מועד לו אם נגחו אחר זמן משלם חצי נזק אבל מסתמא אם הועד לזה מועד אף לזה וכן אם הועד לקטנים מועד לגדולים: השתא. יש לומר מקטנים לקטנים. כגון מומינו לשאינו מינו אשמעינן רישא אינו מועד מקטנים לגדולים מבעיא: דאפילו באדם. דאית ליה מזלא לא חדי מתמיה מועד לבהמה: אלא אי אמרת. ואינו מועד. לשאינו מינו תנן: אבל מתמיה מועד. ממינו לשאינו מינו: השתא מבהמה לבהמה חדי מועד. ואפי' למין אחר: מאדם לבהמה מבעיא. והא ליכא למימר דהיא גופה אצטריך לאשמעינן דהיכא דאינו מועד לבהמה אינו משלם אלא בהמה אלא חצי נזק דהא פשיטא לן דתם משלם חצי נזק. רישא אחווה קאי. והיא גופה אצטריך דאבהמה לא משלם אלא חצי נזק ואע"ג דאייעיר ליה הואיל וחדר ביה חזר לתמותו ואע"ג דלא חדר ביה מאדם: שיולי משיילי ליה. היכא דחזנן דהועד לשבתות ובימי החול לא נגח מאי דינים: ותו איהו מאי קא מהדר לחו. הא אינהו נמי אינו מועד קאמרי: פרושי קא משמע לה. איידי דנקט לה משום דוקא בהמתו לא סתמא הוי מועד על בהמה אסקיה למילתיה: אלא אי אמרת אינו מועד תנן פפקה. למילתיה ואשמעינן דאינו מועד מאי תו דקתני לשם שאינו מועד כו': עד השתא כו'. בתמיה: ואם תמצא לומר נמי איתא לדרב פפא. דסתמיה לא חדי מועד לשאינו מינו: נגח שור וחמור וגמל נעשה מועד לכל. ולא בעינן ג' נגיחות לכל חד וחד מאחר שנתקיימה העדאתו ע"י ג' מינין: אם יגח רצופין אינו משלם אלא חצי נזק על האחרון: עירה. חמור הבר:

חמור

אין צריכין פרוזבול. דשטרות שלהם דמי כמוסרין לב"ד כך פירש בקונטרס וא"ת מלוה על פה מוכא איבא למימר דכותבין עליה פרוזבול כדמוכח בהשולחן (גיטין דף לו.) וי"ל דהני כאילו הזהב שלהם מסור לב"ד ואפי' אין ללוה קרקע מקנים לו חכמים קרקע בשביל תקנת הדיומוסים שאין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע:

חמר הוא מועד לשבתות. מפרש בירושלמי לפי שראה אותם במלבושים נאים אחרים וחשובים בעיניו נברים ואינו מכירם:

משחזור בו ג' שבתות. אע"ג דכבר אשמעינן רבי יהודה בפ"ב (דף כב:) אצטריך דס"ד הואיל ולאו מועד אלא לשבתות לא בעי חזרה כ"כ ולפ"ז ניחא דמפקרא מועד לשבתות לפי שאין עושה מלאכה דקמ"ל דאפי' שבת ממלאכה בימי החול ולא נגח לא הוי חזרה:

רב זביד אמר ואינו מועד תנן. הא סתמא הוי מועד לשאין מינו ואפילו מבהמה לאדם נמי שמעי' לה דלקמן בפירקין (דף מא.) דסתמא הוי מועד גבי הא דפריך וכי מאחר דמתם קטלינן ליה מועד היכי משכחת לה ומפקרא רב זביד בגון שהרג ג' בהמות והוזהר מצי למימני במתני' מועד לבהמה ואינו מועד לאדם דאשמעינן דסתמא הוי מועד ומיהו שמא חזר בו רב זביד מההיא דלקמן בפרק עלה התם שאם לא תאמר כן קשין ליה ההיא דרבי מכילתין (דף ב:):

שור ולא נגח. בתרא ודנקט כדי שאם יגח לאלתר משלם נ"ש:

נעשה מועד לסירוגין לשוורים. וא"ת לרב זביד אפי' לכל דבר הוי מועד וי"ל בגון שראה שאר בהמות ולא נגחן:

נעשה מועד לסירוגין לכל. ע"כ בשלא ראה בינתיים כלום דאי ראה לא הוי מועד (ולכל) לסירוגין וא"ת כיון שלא ראה אחרים לשוורים לחודיה הוי מועד לכל לסירוגין לרב זביד וי"ל דקסבר רב זביד דרבותא קמ"ל דס"ד בהנך מיני דחזנה ולא נגח לא הוי מועד ולאו בסירוגין תליא מלתא א"נ בשעה שנגח ג' מינים הללו היו לפניו מינים הרבה ולא נגח אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוורים הייתי אומר כיון דכל שעה מזומן ליגח השוורים ומנחי שאר מינים אין מועד ליגח אלא שוורים אבל השתא דהוו ג' מינים האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור

אין צריכין פרוזבול ר"ג ובית דינו אביהן של יתומים היו חנן בישא תקע ליה להאוא גברא אתא לקמיה דרב הונא א"ל זיל הב ליה פלגא דזוזא הוה ליה זוזא מאה בעי למיתבה ליה מיניה פלגא דזוזא לא הוה משתקיל ליה תקע ליה אחרינא וייהבי ליה נהליה:

מתני' שור שהוא מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו מועד לאדם ואינו מועד לבהמה מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים אית שהוא מועד לו משלם נזק שלם שלם נזק ואת משלם חצי נזק אמרו לפני רבי יהודה ה"ו מועד לשבתות משלם נזק שלם לימות החול משלם חצי נזק שמע מינה תם משחזור הוא תם משחזור בו ג' ימי שבתות:

גמ' איתמר רב זביד אמר ואינו מועד תנן רב פפא אמר אינו מועד תנן רב זביד אמר ואינו מועד תנן הא סתמא הוי מועד רב פפא אמר אינו מועד תנן דסתמא לא הוי מועד רב זביד חייש מפיקא דקתני מועד פפא חייש מריישא רב זביד חייש מפיקא דקתני מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים אי אמרת בשלמא ואינו מועד קתני הא סתמא הוי מועד הא קמ"ל דאפי' מקטנים לגדולים נמי מסתמא הוי מועד אלא אי אמרת אינו מועד קתני הא סתמא לא הוי מועד קמ"ל דאפי' מקטנים לקטנים לא הוי מועד רב זביד חייש מפיקא דקתני מועד פפא אמר אצטריך ליה דפרץ ביה בההוא מינא פרץ ביה לא שנא גדולים דידיה ולא שנא קטנים דידיה קמ"ל דלא הוי מועד רב פפא חייש מריישא דקתני מועד לאדם ואינו מועד לבהמה אי אמרת בשלמא אינו מועד תנן סתמא לא הוי מועד קמ"ל דאפי' מאדם לבהמה נמי סתמא לא הוי מועד אלא אי אמרת ואינו מועד קתני הא סתמא מהו דתימא דיתמא ליתי ולא נגח אלא אלו דהשתא אם היו שלשתן שוורים הייתי אומר כיון דכל שעה מזומן ליגח השוורים ומנחי שאר מינים אין מועד ליגח אלא שוורים אבל השתא דהוו ג' מינים האחד מהם נוגח ואינו חושש ליגח אלא האחד:

שור

היא קמ"ל דחזרה דבהמה מיתא חזרה היא מיתיבי סומכוס אומר מועד לאדם מועד לבהמה מק"ו ומה לאדם מועד לבהמה לכ"ש מכלל דת"ק אינו מועד קאמר א"ל רב זביד סומכוס אחזרה קאי והכי קא"ל ת"ק דקאמרת חזרה דבהמה חזרה היא חזרה דבהמה לאו חזרה היא מק"ו מה לאדם ומה מאדם לא קא מהדר ביה מבהמה לא כ"ש אמר רב אשי ת"ש ואינו מועד לשבתות ואינו מועד לימות החול אמר להן לשבתות משלם נזק שלם לימות החול משלם חצי נזק אי אמרת בשלמא ואינו מועד קתני שיולי הוא דקא משייליל ליה] והוא נמי קמהדר להו אלא אי אמרת אינו מועד קתני הא קא מגמרי ליה ותו אידחו מאי קא מהדר לחו אי אמרת אינו מועד קתני דקתני את שמועה לו משלם נזק שלם ואת שאינו מועד לו משלם] ח"נ אי אמרת בשלמא ואינו מועד קתני פרושי קא מפרש לה אלא אי אמרת אינו מועד קתני פסקה מאי תו את שמועה לו משלם נזק שלם ואת שאינו מועד לו משלם ח"נ עד השתא לא אשמעינן דהתם משלם ח"נ ומועד משלם נזק שלם ואת"ל נמי איתא לדרב פפא נגח שור וחמור ונעשה מועד לכל: ת"ר ראה שור נגח שור לא נגח שור נגח שור לא נגח שור נגח שור לא נגח שור נגח נעשה מועד לסירוגין לשוורים: ת"ר ראה שור נגח חמור לא נגח סום נגח נמל לא נגח פרד נגח עירוד לא נגח נעשה מועד לסירוגין לכל איבעיא להו נגח

שור

שׁוֹר שור וְשׁוֹר חָמוֹר וְגָמָל. וּכְגוֹן שֶׁבְּיָן שְׁוָורִים רִאשׁוֹנִים רָאָה בְּהֶמּוֹת אֲחֵרוֹת וְלֹא נָגַח וּבַבְּעִיָּא שְׁנִיָּיה בְּיָן שְׁוָורִים אַחֲרוֹנִים וְאַתְּי שְׁפִיר בּוּכְּיָא סוֹגְיָא כְּרַב זְבִיד וְלֹא כְּרַב אַלְפַס שֶׁפֵּירֵשׁ סוֹגְיָא כְּרַב פָּפָּא וְנִרְאֶה לְר"י דְּהָנֵי תְּרֵי בָּעְיוֹת בְּאֹם תַּמְצָא לוֹמַר דְּשׁוֹר לְבַדּוֹ שְׁוָורִים שֶׁבְּיָן לְיֵיהּ דְּאִיכָּא תְּרֵי טַעֲמֵי דְּסָבְרָא לְמִשְׁדְּיֵיהּ בְּתַר קַמָּאֵי וּבְתַר מִינּוֹ חֲמוֹר וְגָמָל שׁוֹר וְשׁוֹר מֵהוּ מִשְׁדְּיֵינַן לְיֵיהּ בְּתַר קַמָּאֵי אוֹ בְּתַר שְׁוָורִים שֶׁהֵן מִינּוֹ:

יום ט"ו בְּחֹדֶשׁ וְה כו'. נִרְאֶה דְּג' פְּעָמִים בְּט"ו בְּחֹדֶשׁ לְכ"ע הָוֵי מוֹעֵד וּבִנְדָרִים נַמִי קוֹבַעַת וְסָתָה דְּלֵיכָּא אֶלָּא שְׁתֵּי פְּעָמִים סוֹף ל' יוֹם דְּלֹא סוֹף ל' יוֹם גָּרִים אֶלָּא ט"ו בְּחֹדֶשׁ גָּרִים כְּמוֹ רֵישׁ יְרֵחָא וְרֵישׁ יְרֵחָא דְּקָבַע וְסָתָה בְּג' רְאִיּוֹת הַלָּלוּ בְּדַמְשְׁמַע בְּשִׁילְהֵי בְּנוֹת כּוּתִים (נדה ד' לט:) וּכְמוֹ שִׁבְעָה שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה דְּסָבַר בְּשֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים דְּלֹא סוֹף ז' גָּרִים אֶלָּא יוֹם שִׁבְעָה וְהֵיכָא דְּאִין שָׁם הַיּוֹם גּוֹרֵם וְלֹא שָׁם מְגִין הַחֹדֶשׁ כְּגוֹן בְּמוֹ רָאֲתָה הַיּוֹם וְלִסּוֹף עֲשָׂרִים לְרֵאִיָּיתָהּ זוֹ רָאֲתָה וְחָזְרָה וְרָאֲתָה לְסוֹף עֲשָׂרִים לכ"ע אֵין הָרִאשׁוֹנוֹת מִן הַמְּנִין דְּהָא סוֹף עֲשָׂרִים גָּרִים וְכֵן מִשְׁמַע דְּנִדָּה בְּפ' רְאִשָׁה (ד' סג:) דְּתָנֵן הָיְתָה לְמוּדָּהּ לִרְאוֹת לְיוֹם ט"ו וְשִׁינְּתָה לְיוֹם עֲשָׂרִים זֶה וָזֶה אֲסוּרִים שִׁינְּתָה ג"פ לְיוֹם עֲשָׂרִים הוֹתַר יוֹם ט"ו וְאֲסַר יוֹם כ' שֶׁאִין הָאִשָּׁה קוֹבַעַת כו' אֶלְמָא בְּעִי' ג"פ לְיוֹם כ' וְאִין הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל ט"ו יוֹם מִן הַמְּנִין וְאִין נִרְאֶה לְחַלֵּק מִשּׁוּם דְּהָתָם לְמוּדָּהּ לִרְאוֹת וְעוֹד מִדְּקָתָנֵי שֶׁאִין הָאִשָּׁה קוֹבַעַת כו' מִשְׁמַע דְּסִכְיקָא לֵיהּ הָכִי בְּכָל הַנָּשִׁים וּלְפִ"ז אִם נָגַח יוֹם א' וְיוֹם ב' לֹא נָגַח יוֹם ג' נָגַח וְיוֹם ד' לֹא נָגַח יוֹם ה' נָגַח וְיוֹם ו' לֹא נָגַח אֵין נַעֲשֶׂה מוֹעֵד לְכ"ע עַד שֶׁיִּשְׁלֹשׁ בְּדוֹגְמָא וְאִין הָרִאשׁוֹנִים מִן הַמְּנִין וְתֵימַה דְּגַבֵּי רָאָה שׁוֹר וְנָגַח וְרָאָה שׁוֹר וְלֹא נָגַח הֲוֵי רִאשׁוֹן מִן הַמְּנִין וְצָרִיךְ לְחַלֵּק בֵּין סִירוּגִים שֶׁל יָמִים לְסִירוּגִים שֶׁל שְׁוָורִים:

דאם

הוא דְּנָקְטֵיהּ קמ"ל: מתני' שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרְאֵל שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וְשֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל הֶדְיוֹט פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר שׁוֹר רֵעֵהוּ וְלֹא שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרְאֵל שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל כֹּהֲנִים פָּטוּר וְשֶׁל כֹּהֲנִים לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרְאֵל שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרְאֵל בֵּין תָּם בֵּין מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק **גמ' מַתְנִיתִין דִּלְא כְּר"ש** בֶּן מְנַסְיָא דְּתָנֵי"א שׁוֹר שֶׁל הֶדְיוֹט שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר שׁוֹר רֵעֵהוּ וְלֹא שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ ר"ש בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל הֶדְיוֹט פָּטוּר וְשֶׁל הֶדְיוֹט שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ בֵּין תָּם בֵּין מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק קָא סָבַר ר"ש אִי רֵעֵהוּ דְּוָקָא אֲפִילּוּ שֶׁל הֶדְיוֹט שֶׁנָּגַח שֶׁל הֶקְדֵּשׁ לִיפְטַר וְאִי רֵעֵהוּ לָאו דְּוָקָא אֲפִילּוּ דְּהֶקְדֵּשׁ נַמִי כִּי נָגַח דְּהֶדְיוֹט לֵיחַיֵּיב וְכִי תֵּימָא לְעוֹלָם קָסָבַר רֵעֵהוּ דְּוָקָא וּמִיהוּ דְּהֶדְיוֹט כִּי נָגַח דְּהֶקְדֵּשׁ הֵיינוּ טַעֲמָא דְּמִיחַיֵּיב מִשּׁוּם דְּקָא מַיְיתֵי לֵיהּ מִקַּל וָחוֹמֶר דְּהֶדְיוֹט וּמַה הֶדְיוֹט שֶׁנָּגַח שֶׁל הֶדְיוֹט חַיָּיב כִּי נָגַח דְּהֶקְדֵּשׁ לֹא כָּל שֶׁכֵּן דְּמִיחַיֵּיב דַּיְינוּ לְהוֹצִיא מִנָּה לְהַלָּן תָּם חַצִי נֶזֶק **הָכָא** נַמִי חַצִי נֶזֶק **אֶלָּא** אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ הָכָל הָיוּ בִּכְלַל נֶזֶק שֶׁלֹּא בִּשְׁפָרַט לְךָ הַכָּתוּב רֵעֵהוּ **גַּבֵּי** תָּם רֵעֵהוּ הוּא דְּתָם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִכְּלַל דְּהֶקְדֵּשׁ בֵּין תָּם בֵּין מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שֶׁלֵּם

דאם

כְּתִיב דְּאִתָּם דְּלֵיעֵיל קָאֵי אוֹ נוֹדֵע כִּי שׁוֹר נָגַח הוּא:

הופיע

חֲמוֹר וְגָמָל שׁוֹר שׁוֹר וְשׁוֹר מֵהוּ. אִם תִּמְצָא לוֹמַר הֵיכָא דְּהִתְחִיל בְּשׁוֹרִים שְׁדִינַן לְשׁוֹר בְּתַרְאֶה בְּתַר מִינוֹ הָכָא מִינוֹ הוּא: **רָאֲתָה יוֹם ט"ו בְּחֹדֶשׁ זֶה וְיוֹם ט"ו בְּחוֹדֶשׁ זֶה כו'.** וּמִתְּחִילָּה הָיְתָה לְמוּדָּהּ לִסְתּוֹת בֵּימִים אֲחֵרִים: **קַבָּעָה לָהּ וְסָת.** לְדִידְהוּ וְכִי חָזְיָא לְהָךְ רְאִייָה שְׁלִישִׁית בְּי"ז בְּחֹדֶשׁ שְׁלִישִׁי דַּיְיהּ שֶׁעַתָּה וְאֵינָהּ מְטַמְּאָה טְהָרוֹת מֵעַת לְעֵת בְּתַרְתֵּן כָּל אִשָּׁה שֵׁשׁ לָהּ וְסָת דַּיְיהּ שֶׁתְּטַמֵּא **אֲפִילּוּ עַד שֶׁתְּשַׁלֵּשׁ בְּדִילּוּג.** אֵין לָהּ וְסָת קָבוּעַ עַד שֶׁתִּרְאֶה רְאִייָה רְבִיעִית בְּי"ח דְּרְאִייָה רְבִיעִית מְקַיֶּימֶת לְאוֹ מִמְּנִיָּנָא דִּלְאוֹ מִמְּנִיָּנָא דְּלָא נָגַח כו' לְרַב חִזְיָא וְהָכָא נַמִי לֹא נָגַח כו' לְרַב לְעֵיל (ורְאָה) שׁוֹר וּנְגַח שׁוֹר וְלֹא נָגַח כו' לְרַב נַעֲשֶׂה מוֹעֵד דְּקָתָנֵי אֲשְׁלִישִׁית (קַאֵי) וְלִשְׁמוּאֵל ה"ק נַעֲשֶׂה מוֹעֵד לְסִירוּגִין דְּכִי הַדַּד נָגַח מִשְּׁלֹשׁ נָזֶק שָׁלֵם אֲבָל בְּהָךְ שְׁלִישִׁית תָּם הוּא: **סיוּמָא.** בִּיעוּתָא שְׁנִבְעֵית מִקּוֹל הַשּׁוֹפָר: **כִּי נָגַח הֶקְדֵּשׁ לִיפְטַר.** לְעֵמֵי: הָכָל הָיוּ בִּכְלַל נֶזֶק שָׁלֵם. הָאֲמוּר בְּמוֹעֵד דְּכִתְיב בְּמוֹעֵד שָׁלֵם יִשָּׁלֵם שׁוֹר וּבְמוֹעֵד לֹא נֶאֱמַר רֵעֵהוּ הִלְכָךְ כּוּלָּם בְּמַשְׁמָע הַרֵי לָךְ הֶדְיוֹט חַיָּיב בְּהֶקְדֵּשׁ הִלְכָךְ כְּשִׁפְרַט לְךָ הַכָּתוּב רֵעֵהוּ בְּתָם לֹא לִפְטוֹר הֶדְיוֹט בְּגֶזֶק הֶקְדֵּשׁ בָּא אֶלָּא לְהַחֲמִיר עָלָיו בָּא לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם בְּהֶקְדֵּשׁ לִימָּדֵךְ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא תָּם מִכְּלַל נֶזֶק שָׁלֵם אֶלָּא **גַּבֵּי רֵעֵהוּ: דְּא"כ.** דִּלְיפְטַר בָּא בִּכְתִיבִי גַּבֵּי מוּעָד אֲבָל הֶקְדֵּשׁ בְּהֶדְיוֹט פָּטוּר דְּהֶקְדֵּשׁ אֲפִילּוּ בִּכְלַל מוּעָד לֹא הָיָה לִכְתּוֹב לְמִימַר וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְכ"ש בְּתָם דִּכְתִיב וְכִי יִגּוֹף שׁוֹר אִישׁ לְשׁוֹן אַחֵר מִפִּי הַמּוֹרָה אֶלָּא אָמַר ר"ל הָכִל הָיוּ בִּכְלַל נֶזֶק שָׁלֵם הָאי אֶלָּא לְאוֹ לְאַפּוֹקֵי מִכּוּלְּהוּ מִלְּתָא דְּלֵיעֵיל קַאֲתֵי אֶלָּא לְאַפּוֹקֵי ק"ו מֵאֲתִי וְאַרְעוּמֵי דְּוָקָא סָמִיךְ וְה"ק אֶלָּא אָמַר ר"ל פָּטוּר דְּהֶקְדֵּשׁ בְּהֶדְיוֹט כְּדִקְאָמְרִי' דְּתַרְעוּמֵי דְּוָקָא אֲבָל חִיּוּב דְּהֶדְיוֹט בְּהֶקְדֵּשׁ לֵאו בְּק"ו אִתְיָא דְּא"כ פַּרְכִינַן דַּיְינוּ אֶלָּא הֵיינוּ טַעְמָא דְּחַיָּיבִי דְּאַרְעוּמֵי דְּוָקָא לֵיכָּא לְמִדְרְשִׁיהּ גַּבֵּי הֶדְיוֹט תָּם שֶׁנָּגַח הֶקְדֵּשׁ לִפְטוֹרָא דְּהֵיכִי הָוֵי בִּכְלַל נֶזֶק שָׁלֵם אֶחָד הֶדְיוֹט בְּהֶקְדֵּשׁ וְאֶחָד הֶדְיוֹט בְּהֶקְדֵּשׁ דִּכְתִיב בְּמוֹעֵד שָׁלֵם יְשַׁלֵּם שׁוֹר וְגוֹ' וְלֹא פָּרַט הַכָּתוּב כֵּאן רֵעֵהוּ לְפָטוּר הֶדְיוֹט בְּהֶקְדֵּשׁ וּמִדְּלֹא פָּרַט לְפָטוּרָא בְּמוּעָד ש"מ בְּשִׁפָּרַט לְךָ רֵעֵהוּ בְּתָם לֹא לְפָטוּר הֶדְיוֹט בְּהֶקְדֵּשׁ בָּא אֶלָּא לְהַחֲמִיר עָלָיו לְחַיֵּיב תָּם נֶזֶק שָׁלֵם לְהֶקְדֵּשׁ וּלְמִימְרָךְ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא תָּם מִכְּלַל נֶזֶק שָׁלֵם דְּאִי לְפוֹטְרוֹ לְגַמְרֵי בָּא נִכְתְּבֵיהּ לְפָטוּרָא גַּבֵּי מוּעָד אֲבָל הֶקְדֵּשׁ בְּהֶדְיוֹט בֵּין דְּרֵעֵהוּ דְּוָקָא לֹא הָיָה בִּכְלַל נֶזֶק שָׁלֵם דְּבֵין הֶקְדֵּשׁ תָּם לְגַמְרֵי פָּטוּר דְּהָא לֵיכָא לְמִדְרְשִׁינְהוּ בְּדִדְרְשִׁינְהוּ גַּבֵּי הֶדְיוֹט וּלְמִימְרָא רֵעֵהוּ הוּא דְּתָם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק דְּהָא אֵין רֵעֵהוּ לְהֶקְדֵּשׁ וְעַל כָּרְחָךְ לְגַמְרֵי קָא מַמְעֵט לֵיהּ הִלְכָךְ הֶקְדֵּשׁ מוּעָד נַמִי לֹא הָיָה בִּכְלַל נֶזֶק שָׁלֵם דְּכִי הֵיכִי דְּתָם פָּטוּר מוּעָד נַמִי פָּטוּר דְּכִי כְּתִיב בְּמוּעָד נֶזֶק שָׁלֵם הֵיכָא דְּמִיחַיֵּיב חֲצִי נֶזֶק בְּתַמּוּתוֹ

וְכָל הַזָּתִים מְאַבְּדִין שַׁמְנָן? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: כָּל הַזָּתִים, הַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין עֲלֵיהֶן וְהֵן פּוֹלְטִין אֶת שַׁמְנָן, וְזֶה הַגֶּשֶׁם יוֹרֵד עָלָיו וְהוּא אוֹגֵר אֶת שַׁמְנוֹ לְתוֹכוֹ.

וּדְבָשׁ – אֵלּוּ הַתְּמָרִים. יָכוֹל דְּבַשׁ מַמָּשׁ? רַבִּי תַּנְחוּמָא בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק בִּי רַבִּי לְעָזָר: כְּתִיב (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב לא) **וְכִפְרֹץ הַדָּבָר הִרְבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רֵאשִׁית דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר וּדְבָשׁ.** וּדְבָשׁ חַיָּיב בְּמַעֲשְׂרוֹת?! אֶלָּא אֵלּוּ הַתְּמָרִים שֶׁהֵן חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת.

רַבִּי בֶּרֶכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: וְלָמָּה כְּתִיב **אֶרֶץ אֶרֶץ** שְׁנֵי פְּעָמִים? לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁאֵין הַבַּיִת עוֹמֵד אֶלָּא עַל שְׁנֵי דְּבָרִים חַלָּלוֹ.

וְלָמָּה נִכְלְלוּ? רַבִּי יְהוּדָה בִּי רַבִּי וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן, חַד אָמַר: לִבְרָכָה. וְחָרָנָא אָמַר לְשַׁעְוִרִין. מַאן דְּמַר לִבְרָכָה – נִיחָא. מַאן דְּמַר לְשַׁעְוִרִין, וְהָא תָּנֵינַן: בַּהֲרֶת בִּגְרִיס! לֵית הוּא מֵימָן. כְּעַדָשָׁה מִן הַשֶּׂרֶץ! לֵית הוּא מֵימָן.

[דף ג' ע"א]

פְּשִׁיטָא הָדָא מִילְתָא, הִפְרִישׁ בְּכּוּרִים חוּץ מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים – לֹא קָדְשׁוּ. מַה פְּלִיגִין? בַּתְּמָרִים שֶׁבָּהָרִים וּבַפֵּרוֹת שֶׁבָּעֲמָקִים. רַבִּי וְעֶזְרָא, רַבִּי יֶסָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: לֹא קָדְשׁוּ. רַבִּי אֵילָא בְּשֵׁם רַבִּי אַמִּי: אִתְפַּלְגוּן רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לֹא קָדְשׁוּ, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר קָדְשׁוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: סַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, שֶׁמָּא אִם עָבַר וְתָרַם מִן הָרַע עַל הַיָּפָה – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שָׁמְעִינַן פֵּרוֹת הָרָעִים – חַיָּבִין בְּמַעֲשְׂרוֹת, שָׁמְעִינַן פֵּרוֹת הָרָעִים – חַיָּבִין בְּבִכּוּרִין. מַתְנִיתִין מְסַיַּע לְרַבִּי יוֹסֵי אֵין מְבִיאִין מִן הַצִּיפּוֹרְנִין וְלֹא מִן הַבַּיְשָׁנִין, וְאִם הֵבִיא – לֹא קִדֵּשׁ.

אָמַר רַבִּי וְעֶזְרָא: וְתָנֵי תַּמָּן, תְּאֵנִים סוֹכוֹת מְנֻקָּבוֹת, עֲנָבִין מְאוּבָּקוֹת וּמְעוּשָּׁנוֹת – אֵין מְבִיאִין. אֲבָל מְבִיאִין מִן הַתְּאֵנִים בְּנוֹת שָׁבַע, וּמִן הָעֲנָבִים הַלַּבְלוּבִית. מִן הַמַּבְחָר הֵן וְתֵימַר "אֲבָל"! אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי: שֶׁלֹּא תֹּאמַר הוֹאִיל וְהֵן בַּסּוֹף לֹא יָבִיא.

תָּנֵי: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין מְבִיאִין תְּמָרִים אֶלָּא מִירִיחוֹ. וְאֵין קוֹרִין אֶלָּא עַל הַכּוֹתֶבוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: רְמוֹנֵי עֲמָקִים מְבִיאִין וְקוֹרִין:

הֲלָכָה ד' מתני' אֵלּוּ מְבִיאִים וְלֹא קוֹרִין, הַגֵּר – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא, שֶׁאֵין יָכוֹל לוֹמַר (דְּבָרִים כו) **אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לַאֲבוֹתֵינוּ לָתֵת לָנוּ.** וְאִם הָיְתָה אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל – מֵבִיא וְקוֹרֵא.

וּכְשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ – אוֹמֵר: אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם. וְאִם הָיְתָה אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל – אוֹמֵר: אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ:

גמרא רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יֵסָא תַּרְוֵיהוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: בִּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה הִיא מַתְנִיתָא. וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה מִבִּיאִין וְקוֹרִין דִּכְתִיב (בְּמִדְבַּר י) **לְכָה אִתָּנוּ וְהֵטַבְנוּ לָךְ.**

רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר לֹא אָמַר כֵּן. אֶלָּא מַה טַּעַם אָמְרוּ הָאֶפִּיטְרוֹפִּים וְהָעֶבֶד וְהַשַּׁלִּיחַ וְהָאִשָּׁה וְטוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינִים מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין, שֶׁהַגֵּר הֲרֵי אָמוּר בַּפָּרָשָׁה.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: תִּפָּתֵר בְּהָהֵן גֵּר דְּהָכָא בִּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה. וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה מְבִיאִין וְקוֹרִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: קַיְימָהּ בִּנְיָמִן בַּר עַשְׁתּוֹר קוֹמֵי רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא, בְּגוֹי שֶׁבָּא בַּעֲבֶרָה עַל בַּת יִשְׂרָאֵל הֵיא מַתְנִיתָא.

רַבִּי יוֹנָה לֹא אָמַר כֵּן, אֶלָּא רַבִּי שָׁמַע לְאִילֵּין דְּבֵי בַּר עַשְׁתּוֹר דְּאִינוּן גֵּרִים בְּנֵי

[דף ג' ע"ב]

גֵּרִים אוֹמְרִים: אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. וְהָא תָּנֵינַן: אִם הָיְתָה אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל – אוֹמֵר: אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, הָא גֵּרִים בְּנֵי גֵּרִים – לֹא! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: קַיְימָהּ בִּנְיָמִין בַּר עַשְׁתּוֹר קוֹמֵי רַבִּי חִיָּא בַּר בָּא.

רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּא בַּר בָּא: קַיְימָהּ בַּר עַשְׁתּוֹר קוֹמְיְנָן, בְּגוֹי שֶׁבָּא בַּעֲבֶרָה עַל בַּת יִשְׂרָאֵל הֵיא מַתְנִיתָא.

רַבִּי זְרִיקָן אָמַר, רַבִּי זְעִירָא בָּעֵי: כְּלוּם הוּא מִתְבַּוֵּן לֹא לְאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְכִי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֲבוֹתֵיהֶם הָיוּ! [כְּלוּם] נִשְׁבַּע הַקָּבָ"ה אֶלָּא לְזִכְרִים, שֶׁמָּא לִנְקֵבוֹת!

תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה: גֵּר עַצְמוֹ – מֵבִיא וְקוֹרֵא. מַה טַּעַם? (בְּרֵאשִׁית יז) **כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ.** לְשֶׁעָבַר הָיִיתָ אַב לְאָדָם, וְעַכְשָׁו מִכָּאן וָאֵילָךְ אַתָּה אַב לְכָל הַגּוֹיִם.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. אַתָּא עָבְדָא קוֹמֵי דְּרַבִּי אַבָּהוּ וְהוֹרֵי כְּרַבִּי יְהוּדָה:

הֲלָכָה ה' מתני' רַבִּי לְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הָאִשָּׁה בַּת גֵּרִים לֹא תִינָּשֵׂא לַכְּהוּנָּה, עַד שֶׁתְּהֵא אִמָּהּ מִיִּשְׂרָאֵל.

אֶחָד גֵּרִים וְאֶחָד עֲבָדִים מְשׁוּחְרָרִים, אֲפִילוּ עַד עֲשָׂרָה דּוֹרוֹת, עַד שֶׁתְּהֵא אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל.

הָאֶפִּיטְרוֹפִין, וְהָעֶבֶד, וְהַשַּׁלִּיחַ, וְהָאִשָּׁה, וְטוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס – מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין, שֶׁאֵינָן יְכוֹלִין לוֹמַר **אֲשֶׁר נָתַתָּ לִי:**

גמרא רַבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר כו׳. תַּמָּן תְּנִינַן: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּת גֵּר זָכָר כְּבַת חָלָל זָכָר.

וְכוּלְּהוֹן מִקְרָא אֶחָד הֵן הוֹרִשִׁין, **כִּי אִם בְּתוּלוֹת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל.** רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיְּהֵא אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אוֹ אָבִיהָ אוֹ אִמָּהּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עַד שֶׁיִּוָּלְדוּ בִּקְדוּשַּׁת יִשְׂרָאֵל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עַד שֶׁיָּבִיאוּ בְתוּלִים בִּקְדוּשַּׁת יִשְׂרָאֵל.

תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: גִּיּוֹרֶת פְּחוּתָה מִבַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד שֶׁנִּתְגַּיְּרָה – כְּשֵׁירָה לַכְּהוּנָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: **וְכֹל הַטַּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הַחֲיוּ לָכֶם,** וּפִנְחָס עִמָּהֶן. וְרַבָּנִין, **הַחֲיוּ לָכֶם** – לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת.

רַבִּי יֵסָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי. וְכֹהֲנִים נָהֲגוּ סִלְסוּל בְּעַצְמָן כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. חַד כֹּהֵן נָסַב בַּת גֵּרִים. אֲתָא עוֹבָדָא קוֹמֵי רַבִּי אַבָּהוּ. וְאַרְכְּעֵיהּ עַל סַפְסִילָא. אָמַר לֵיהּ רַב בִּיבִי: לֹא כֵן אִלְּפָן רַבִּי: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי! אָמַר לֵיהּ: וְלֹא כֹּהֲנִים נָהֲגוּ סִלְסוּל בְּעַצְמָן כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב! אָמַר לֵיהּ: וְעַל מְנָהֶג לוֹקִין? אָמַר לֵיהּ: אֵין כָּךְ אָתָ חָמֵי, מְפַיֵּים לִי וַאֲנָא מוֹקִים לֵיהּ. מִן דְּקַיְימֵיהּ, אָמַר לֵיהּ: הוֹאִיל וְהוּתְּרָה הָרְצוּעָה אַף אֲנִי מוּתָּר בָּהּ.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בַּר אוֹשַׁעְיָה: מַעֲשֶׂה בַּמִּשְׁפָּחָה בַּדָּרוֹם שֶׁחָיוּ קוֹרִין עֲלֵיהֶ עֲרָעָר, וְשָׁלַח רַבִּי אֶת רַבִּי רוֹמִינִים לְבוֹדְקָן, וּמְצָא שֶׁנִּתְגַּיְּרָה זְקֵנָתָהּ פְּחוּתָה מִבַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד, וְהִכְשִׁירָהּ לַכְּהוּנָּה.

רַבִּי הוֹשַׁעְיָה אָמַר: כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִכְשִׁירָהּ.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: דִּבְרֵי הַכֹּל הֵיאַ! דְּאָמַר רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַב אַדָּא בַּר אֲהוּבָה, רַבִּי יוּדָא מָטֵי בָּהּ בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: יָוְלָד בּוֹגֶרֶת – כָּשֵׁר, שֶׁהוּא בִּלֹּא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּא מִכֹּחַ עֲשֵׂה עֲשֵׂה, וְהוּא אִשָּׁה בִּבְתוּלֶיהָ יִקָּח, וְכָל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּא מִכֹּחַ עֲשֵׂה – עֲשֵׂה הוּא. וְדִכְוָותַהּ, כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה, וְלֹא מִן גִּיּוֹרֶת, כָּל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּא מִכֹּחַ עֲשֵׂה – עֲשֵׂה הוּא.

הֲתִיב רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: הֲרֵי דּוֹר שֵׁנִי שֶׁל מְצֹרְעֵי הֲרֵי הוּא בִּלֹּא תַעֲשֶׂה שֶׁבָּא מִכֹּחַ עֲשֵׂה – עֲשֵׂה הוּא! חָזַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה וְאָמַר: לֹא דָמֵי עֲשֵׂה שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה שֶׁבַּכֹּהֲנִים, עֲשֵׂה שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל – אָסוּר בַּכֹּל, וַעֲשֵׂה שֶׁבַּכֹּהֲנִים – אָסוּר בַּכֹּהֲנִים וּמוּתָּר בַּלְּוִיִּים וּבְיִשְׂרְאֵלִים:

[דף ד׳ ע״א]

שָׁלִיחַ. רַבִּי יוֹסֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּשֶׁלָּקְטָן לְשֶׁלָּקְטָן בְּיַד אַחֵר, אֲבָל אִם שָׁלַח לָהּ – לֹא יִשְׁלְחֶנָּה בְּיַד אַחֵר. וְלֹא מְחַסַּל לָהּ. רַבִּי יוֹנָה מְחַסַּל לָהּ. רַבִּי זְעֵירָא רַבִּי אַמִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: בְּשֶׁלָּקְטָן לְשֶׁלָּקְטָן בְּיַד אַחֵר, אֲבָל אִם לָקְטָן לְהָבִיאָן הוּא – לֹא יִשְׁלְחֶנָּה בְּיַד אַחֵר, שֶׁכָּל הַבִּכּוּרִים שֶׁנִּרְאוּ לִיתּוֹר בִּקְרָיָה אֵינָן נִתָּרִים אֶלָּא בִּקְרָיָה.

אָמַר רַבִּי מָנָא: אַף עַל גַּב דְּלֹא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי הָדָא מִילְּתָא אָמַר דִּכְוָותַהּ.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא לְרַבִּי יֵסָא: נָהִיר אַתְּ כַּד אִתְאֲמְרַת הֲדָא דְּרַבִּי הוֹשַׁעְיָה, וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי חֲנִינָא: מַתְנִיתָא פְּלִיגָא! הִפְרִישׁ בִּכּוּרָיו וְאַחַר כָּךְ מָכַר שָׂדֵהוּ – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא.

קַיְימוֹנַהּ בְּשֶׁנָּתַן דַּעְתּוֹ לִמְכֹּר מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה. וְהָתַנֵּינַן: יָבֵשׁ הָאִילָן נִקְצַץ הָאִילָן. עוֹד הִיא בְּיָבֵשׁ מִשָּׁעָה הָרִאשׁוֹנָה.

וּקְרִיָּיה מְעַכָּבֶת? אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: הָרָאוּי לִקְרִיָּיה – אֵין קְרִיָּיה מְעַכָּבֶת.

לִיקְטָן לְשָׁלְחָם בְּיַד אַחֵר – לֹא יְשַׁלְּחֵם בְּיַד אַחֵר, שֶׁמָּא יִמָּלֵךְ הוּא לַהֲבִיאָן.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַיּוֹרֵשׁ – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. מַה נַן קַיְימִין? אִם יוֹרֵשׁ בְּחַיֵּי אָבִיו – שְׁלוּחוֹ [הוּא]! וְאִם לְאַחַר מִיתַת אָבִיו – שָׁלוֹ הֵן! אֶלָּא כַּי נָן קַיְימִין, כְּשֶׁהָיָה אָבִיו חוֹלֶה אוֹ מְסַכָּן.

כְּתִיב (דְּבָרִים כו) **וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ ה׳ אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתֶךָ.** מְלַמֵּד שֶׁאָדָם מֵבִיא בִּכּוּרִים מִנִּכְסֵי אִשְׁתּוֹ וְקוֹרֵא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: לְאַחַר מִיתָה, הָא בַּחַיִּים לֹא. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לֹא שַׁנְיָיא, הִיא בַּחַיִּים הִיא לְאַחַר מִיתָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּדַעְתֵּיהּ. דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: אֵין אָדָם יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה:

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: הַנָּחָה מְעַכֶּבֶת. אֵין קְרִיָּיה מְעַכֶּבֶת. וְהָא תָּנֵינַן: הָאוֹכֵל בִּכּוּרִין עַד שֶׁלֹּא קָרָא עֲלֵיהֶן! רַב הוֹשַׁעְיָה, רַב יְהוּדָה

[דף ד׳ ע״ב]

בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: דְּרַבִּי עֲקִיבָה הִיא.

רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: הַיְידָן רַבִּי עֲקִיבָה? אָמַר רַבִּי מָנָא: שְׁמַעְיַת אַבָּא תָּנֵי: הַנָּחָה מְעַכֶּבֶת, אֵין קְרִיָּיה מְעַכֶּבֶת. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: קְרִיָּיה מְעַכֶּבֶת.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: מַה טַעַם אָמְרוּ הַנָּחָה מְעַכֶּבֶת? מִפְּנֵי שֶׁהִיא נוֹהֶגֶת בַּכֹּל.

רַבִּי תַּנְחוּמָא, רַבִּי הוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: מִפְּנֵי שֶׁשָּׁנָה עָלֶיהָ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי: תַּרְתֵּי, חֲדָא כְּרַבִּי יוּדָה, וַחֲדָא כְּרַבָּנִין. חֲדָא כְּרַבִּי יוּדָה, דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: לְצֹרֶךְ נִשְׁנֵית מִפְּנֵי שֶׁהִיא נוֹהֶגֶת בַּכֹּל. כְּרַבָּנִין דְּאִינּוּן מְרִין שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ נִשְׁנֵית, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁנָה עָלֶיהָ:

הֲלָכָה ו׳ מתני׳ הַקּוֹנֶה שְׁנֵי אִילָנוֹת בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מֵבִיא וְקוֹרֵא.

יָבֵשׁ הַמַּעֲיָן וְנִקְצָץ הָאֵילָן – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מֵבִיא וְקוֹרֵא. מִן הַחַג וְעַד הַחֲנֻכָּה – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: מֵבִיא וְקוֹרֵא:

גמרא רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא בָּעֵי: קָנָה אִילָן אֶחָד – לֹא קָנָה קַרְקַע. שְׁנַיִם – לֹא קָנָה קַרְקַע. אֶחָד – אֵינוֹ מֵבִיא כָּל עִקָּר. שְׁנַיִם – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי לְעָזָר: מִילִּין דִּצְרִיכִין לְרַבָּנִין בְּבֵית וַוּעַדָא אַתְּ שָׁאַל.

דְּרַבִּי יְהוּדָה עָבַד אֶת הָאִילָן כְּקַשִּׁין.

תַּמָּן תָּנֵינָן: בֵּרַךְ עַל פֵּרוֹת הָאִילָן בּוֹרֵי פְּרִי הָאֲדָמָה – יָצָא. רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: דְּרַבִּי יוּדָה הִיא, דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: עָבַד אֶת הָאִילָן כְּקַשִּׁין.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. פֵּרוֹת הָאִילָן – בְּכָלָל פֵּרוֹת הָאֲדָמָה, וְאֵין פֵּרוֹת הָאֲדָמָה בְּכָלָל פֵּרוֹת הָאִילָן.

רַבִּי בּוֹן בַּר חַנָּא בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי אִילָא:

[דף ה' ע"א]

מָכַר לוֹ שָׂדֶה בְּקָמָתָהּ, הַלּוֹקֵחַ מַהוּ שֶׁיָּבִיא מִמֶּנָּה בִּכּוּרִים? אָמַר לֵיהּ: לָמָּה לָאו.

עַד כְּדוֹן לַחָה, אֲפִילּוּ יְבֵשָׁה? אָמַר לֵיהּ: אֲפִילּוּ יְבֵישָׁה, אֲפִילּוּ קְצוּרָה. מֵעַתָּה אֲפִילּוּ חִטִּין! כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים: הַלּוֹקֵחַ מִן הַשּׁוּק – מֵבִיא בִּכּוּרִין.

פְּשִׁיטָא הָדָא מִילְּתָא, מָכַר לוֹ פֵּרוֹת וְשִׁיֵּיר לוֹ קַרְקַע, הַמּוֹכֵר אֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִיא, שֶׁאֵין לוֹ פֵּרוֹת. חָזַר וּלְקָחָן מִמֶּנּוּ?

נִשְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא: נָתַן לָהּ קָדָשִׁים – הֲרֵי אֵלּוּ מַתָּרִין. יֵינוֹת שְׁמָנִין וּסְלָתוֹת, כָּל דָּבָר שֶׁכַּיּוֹצֵא בּוֹ קָרֵב לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ – אָסוּר. אֵין בְּכָלָל אֶלָּא פֵּרְכֵילֵי עֲנָבִים וַעֲטָרוֹת שֶׁל שִׁיבָּלִין. מַה נָן קַיְימִין? אִם כְּשֶׁנָּתַן לָהּ בְּאֶתְנַנָּהּ, כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים: הַלּוֹקֵחַ מִן הַשּׁוּק – מֵבִיא בִּכּוּרִים! אֶלָּא כַּי נָן קַיְימִין: בְּשֶׁהָיוּ הַגִּפָּנִים מְשֻׁלָּשׁוֹת וּמָכְרָה לוֹ פֵּירוֹתֶיהָן וְחָזַר וּנְתָנָם לָהּ בְּאֶתְנַנָּהּ. מִפְּנֵי שֶׁהָיָה אֶתְנַן, הָא לֹא הָיָה אֶתְנַן – מֵבִיא, הָדָא אָמְרָה: חָזַר וּלְקָחָן מִמֶּנּוּ – מֵבִיא.

חַבְרַיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הִפְרִישָׁן קוֹדֶם לַחַג וְעָבַר עֲלֵיהֶן הֶחָג – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. הִפְרִישָׁן קוֹדֶם לְחֲנֻכָּה וְעָבַר עֲלֵיהֶן חֲנוּכָּה וְנִרְקְבוּ, לְאַחַר חֲנוּכָּה לֹא קָדְשׁוּ.

וְלֵית לֵיהּ לְרַבִּי זְעֵירָא כַּהֲדָא דְּחֲבְרַיָּיא? סָבַר רַבִּי זְעֵירָא: שָׂכָל הַבִּכּוּרִים שֶׁנִּרְאוּ לִיתְּלוֹר בְּקְרָיָיה – אֵינָן נִיתְּלָרִין אֶלָּא בְּקְרָיָיה. וְלֵית לְחַבְרַיָּיא בֵּן? אִית לְהוֹן כְּשֶׁהִפְרִישָׁן קוֹדֶם לָחָג לַחֲבִיאָן אַחַר הֶחָג.

וְהָתַנִינַן: אֵין מְבִיאִין בְּכוּרִים לֹא מִן הֶחָדָשׁ עַל הַיָּשָׁן, וְלֹא מִן הַיָּשָׁן עַל הֶחָדָשׁ. מַה נָן קָיְמִין? אִם בְּפֵרוֹת שֶׁהֵבִיאוּ שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל הַפֵּרוֹת שֶׁהֵבִיאוּ שְׁלִישׁ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מִכֵּיוָן שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דָּבָר בָּרוּר שֶׁלֹּא הִשְׁרִישׁוּ קוֹדֶם לָעֲמָר, וְהֵן אֲסוּרִין עַד שֶׁיָּבוֹא הָעֹמֶר וְיַתִּירָן!

אֶלָּא כִּי אֲנַן קָיְמִין, בְּפֵרוֹת שֶׁחָנְטוּ קוֹדֶם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט עַל פֵּרוֹת שֶׁחָנְטוּ לְאַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט, מִכֵּיוָן שֶׁהוּא מֻחְדָּשׁ עַל הַיָּשָׁן, הָא מִן הֶחָדָשׁ עַל הֶחָדָשׁ – מֵבִיא. וְסַבְרִינָן מֵימָר: לְאַחַר חֲנוּכָּה אֲנַן קָיְמִין. אָמַר רַבִּי חִינְנָא בְּזִמְנָן:

[דף ה' ע"ב]

הֲלָכָה ז' מתני' הִפְרִישׁ בִּכּוּרָיו וּמָכַר אֶת שָׂדֵהוּ – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. וְהַשֵּׁנִי, מֵאוֹתוֹ הַמִּין – אֵינוֹ מֵבִיא, מִמִּין אַחֵר – מֵבִיא וְקוֹרֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מֵאוֹתוֹ הַמִּין מֵבִיא וְקוֹרֵא.

הִפְרִישׁ אֶת בִּכּוּרָיו, נָמַקּוּ נִבְזְזוּ נִגְנְבוּ אָבְדוּ אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ – מֵבִיא אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶן וְאֵינוֹ קוֹרֵא. וְהַשְּׁנִיִּים אֵין חַיָּבִים עֲלֵיהֶן חֹמֶשׁ. נִטְמְאוּ בָּעֲזָרָה – נוֹפֵץ וְאֵינוֹ קוֹרֵא.

וּמִנַּיִן שֶׁהוּא חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן עַד שֶׁיְּבִיאָן לְהַר הַבַּיִת? שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) **רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'** – מְלַמֵּד שֶׁהוּא חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן עַד שֶׁיְּבִיאֵם לְהַר הַבַּיִת. חֲרֵי שֶׁהֵבִיא מִמִּין אֶחָד וְקָרָא, וְחָזַר וְהֵבִיא מִמִּין אַחֵר – חֲרֵי זֶה אֵינוֹ קוֹרֵא:

גמרא מַה טַּעֲמוֹן דְּרַבָּנִין? (דברים כו) **הַגַּדְתִּי הַיּוֹם** – פַּעַם אַחַת הוּא מַגִּיד וְאֵינוֹ מַגִּיד פַּעַם שְׁנִיָּיה. וְלֵית [לֵיהּ] לְרַבִּי יוּדָה בֵּן? אִית לֵיהּ בְּאָדָם אֶחָד, אֲבָל בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם – מַגִּיד וְחוֹזֵר וּמַגִּיד.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְשׁוּם יְחִידִי אֲנִי שׁוֹנֶה אוֹתָהּ. וְתָנֵי כֵּן: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה [אוֹמֵר] מְשׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: שְׁנַיִם אֵין חַיָּבִים עֲלֵיהֶן חֹמֶשׁ.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בְּשֵׁם רַב הוּנָא: שְׁנַיִם לוֹקְחִין אֲפִילוּ מִן הַשּׁוּק.

מַה אַתְּ עָבִיד לוֹן כְּתוֹסֶפֶת הַבִּכּוּרִים אוֹ כְּעִטּוּר הַבִּכּוּרִים? אֵין תַּעֲבְדִינוּן כְּתוֹסֶפֶת הַבִּכּוּרִים – פְּטוּרִים מִן הַדְּמַאי. אֵין תַּעֲבְדִינוּן כְּעִטּוּר הַבִּכּוּרִים – חַיָּבִין בִּדְמַאי:

נִטְמְאוּ בָּעֲזָרָה נוֹפֵץ וְאֵינוֹ קוֹרֵא. רַבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא: נִטְמְאוּ הַבִּכּוּרִים, הַסַּלִּים נִתָּנִין לַכֹּהֲנִים, דִּכְתִיב (שם) **וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנָא מִיָּדֶךָ**:

לְמִי נִצְרְכָה? לְרַבִּי יוּדָה. אַף עַל גַּב דְּרַבִּי יוּדָה אָמַר: מַגִּיד וְחוֹזֵר וּמַגִּיד, חֲרֵי שֶׁהֵבִיא מִמִּין אֶחָד וְקָרָא, וְחָזַר וְהֵבִיא מִמִּין אַחֵר – חֲרֵי זֶה אֵינוֹ קוֹרֵא.

אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: תָּנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי בֵּן: **וְאָמַרְתָּ וְשָׂמַחְתָּ** – הֲוֵי אוֹמֵר עַל הַשִּׂמְחָה:

[דף ו' ע"א]

הֲלָכָה ח' מתני' אֵלּוּ מְבִיאִין וְקוֹרִין; מִן הָעֲצֶרֶת וְעַד הֶחָג, מִשִּׁבְעַת הַמִּינִין, מִן הַפֵּרוֹת שֶׁבָּהָרִים, וּמִן הַתְּמָרִים שֶׁבָּעֲמָקִים, וּמִזֵּיתֵי שֶׁמֶן, וּמֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן.

רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אֵין מְבִיאִין בִּכּוּרִים מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן, שֶׁאֵינָהּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

גמרא רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. רַבִּי יוֹנָה, רַבִּי זְעִירָה בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: שִׁשָּׁה עָשָׂר מִיל חֵיזוּר לְצִיפּוֹרִין – הֵן הֵן אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: מָאן דְּמַקַּדַּר אִילֵּין שִׁיגְרוֹנָייֵה דְּבֵישָׁן מִינְּהוֹן. מָאן דְּמַקַּדַּר הָדָא בְּקֶעֶת גִּינוֹסַר מִינְּהוֹן.

מְתִיבוּן לְרַבִּי יוֹנָה: וְהָא כְּתִיב (שמות ג) **וָאֹמַר אַעֲלֶה אֶתְכֶם מֵעֳנִי מִצְרַיִם אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחָבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ.** אָמַר לוֹן: אֲשֶׁר בָּהּ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

תָּנֵי: (דְּבָרִים כו) **אֲשֶׁר נָתַתָּה לִי** – לֹא שָׁנַטְלְתִּי לִי מֵעַצְמִי. מַה בֵּינֵיהוֹן? אָמַר רַבִּי אָבִין: חֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה בֵּינֵיהוֹן. מָאן דְּאָמַר **אֲשֶׁר נָתַתָּה לִי** וְלֹא שָׁנַטְלְתִּי לִי מֵעַצְמִי, חֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה לֹא נָטְלוּ מֵעַצְמָן. מַאן דְּאָמַר **אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ,** אֲפִלּוּ כֵּן אֵינָהּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

הֲלָכָה ט' מתני' הַקּוֹנָה שִׁלְשָׁה אִילָנוֹת בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ – מֵבִיא וְקוֹרֵא.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֲפִלּוּ שְׁנַיִם.

קָנָה אִילָן וְקַרְקָעוֹ – מֵבִיא וְקוֹרֵא.

רַבִּי יְהוּדָא אוֹמֵר: אַף בַּעֲלֵי אֲרִיסוּת וְחַכִּירוֹת מְבִיאִין וְקוֹרִין:

גמרא תָּנֵי: חַכּוּרֵי בָּתֵּי אָבוֹת – אֵינָן מְבִיאִין. רַבִּי יוּדָה אָמַר: הֵן עַצְמָן מְבִיאִין וְקוֹרִין.

רַבִּי זְעִירָה, רַבִּי חִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בַּחֲכוּרֵי בָּתֵּי אָבוֹת הִיא מַתְנִיתָא.

רַבִּי הִילָא, רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּבַעֲלֵי אֲרִיסוּת וַחֲכִירוֹת הִיא מַתְנִיתָא.

הָווֹן בָּעֵיי מֵימַר: מַאן דְּאָמַר בְּבַעֲלֵי אֲרִיסוּת וַחֲכִירוֹת הִיא מַתְנִיתִין, הָא בְּאָרִים וְחָכִיר, לֹא בְּאָרִים לְשָׁעָה, בְּחָכִיר לְשָׁעָה. הָא בְּאָרִים לְעוֹלָם וּבְחָכִיר לְעוֹלָם – מֵבִיא.

אַתָּא רַבִּי בָּא, רַבִּי חִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִלּוּ בְּאָרִים לְעוֹלָם וּבְחָכִיר לְעוֹלָם – אֵינוֹ מֵבִיא. לָמָּה? בְּבַעֲלֵי אֲרִיסוּת וַחֲכִירוֹת הִיא מַתְנִיתָא:

הַדָּרָן עָלָךְ יֵשׁ מְבִיאִין

פֶּרֶק שֵׁנִי

הֲלָכָה א׳ מתני׳ הַתְּרוּמָה וְהַבִּכּוּרִים – חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִיתָה, וְחֹמֶשׁ, וַאֲסוּרִים לְזָרִים, וְהֵן נִכְסֵי כֹּהֵן, וְעוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאָה, וּטְעוּנִים רְחִיצַת יָדַיִם, וְהַעֲרֵב שֶׁמֶשׁ.

חֲרֵי אֵלּוּ בִּתְרוּמָה וּבְבִכּוּרִים. מַה שֶּׁאֵין בְּמַעֲשֵׂר:

גמרא הַתְּרוּמָה וְהַבִּכּוּרִים וְכוּ׳. כְּתִיב (בְּמִדְבַּר יז) **וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמוֹתָי** – שְׁתֵּי תְּרוּמוֹת, הַתְּרוּמָה וְהַבִּכּוּרִים.

תְּרוּמָה, דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא כב) **וְלֹא יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא וָמֵתוּ בּוֹ כִּי יְחַלְּלוּהוּ.** הַבִּכּוּרִים דִּכְתִיב (דְּבָרִים יג) **וַהֲבֵאתָם שָׁמָּה עוֹלוֹתֵיכֶם** – אֵלּוּ הַבִּכּוּרִים, דִּכְתִיב (דְּבָרִים כו) **וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ.**

אוֹ נֹאמַר בְּקָדָשִׁים הַפָּתוּב מְדַבֵּר! כְּבָר כְּתִיב פֶּרֶט בְּקָדָשִׁים.

וְיֵהֵא מִיתָה וְכָרֵת בְּקָדָשִׁים! וְכִי יֵשׁ מֵת וְחוֹזֵר וּמֵת?! כַּהֲדָא דְתָנֵי: הַמֵּת לַחֲמִשִּׁים שָׁנָה – מֵת בְּהִכָּרֵת. לַחֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם – זוֹ הִיא מִיתַת שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא. לְשִׁשִּׁים – מִיתָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה. לְשִׁבְעִים – מִיתָה שֶׁל חִיבָּה. לִשְׁמוֹנִים – מִיתָה שֶׁל זִקְנָה. מִכָּאן וָאֵילָךְ – חַיֵּי צַעַר.

מַה חֲמִית מֵימַר מֵת לַחֲמִשִּׁים מֵת בְּהִכָּרֵת? כְּתִיב (בְּמִדְבַּר ד) **אַל תַּכְרִיתוּ אֶת שֵׁבֶט מִשְׁפְּחוֹת הַקְּהָתִי וְגוֹ׳ וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחָיוּ וְלֹא יָמוּתוּ.** עֲשׂוּ לָהֶם דָּבָר שֶׁל תַּקָּנָה שֶׁלֹּא יִזּוֹנוּ עֵינֵיהֶם מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. וּכְתִיב (שָׁם) **יָבוֹאוּ לִרְאוֹת כְּבַלַּע אֶת הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ.** וּכְתִיב (בְּמִדְבַּר ח) **חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצְּבָא הָעֲבוֹדָה.**

רַבִּי אָבִין בְּרֵיהּ דְּרַבִּי תַּנְחוּם בַּר טְרִיפוֹן שָׁמַע לָהּ מִן הָכָא: (תְּהִלִּים צ) **יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה,** צֵא מֵהֶן עֶשְׂרִים בְּהִכָּרֵת.

לַחֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם – מִיתַת שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא. רַבִּי אַבָּא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי פַּפִּי, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּסִיכְנִין בְּשֵׁם רַבִּי לֵוִי: (מִשְׁלֵי יח) **בְּכָל עֵצֶב יִהְיֶה מוֹתָר וּדְבַר שְׂפָתַיִם אַךְ לְמַחְסוֹר.** הַנָּה, עַל יְדֵי שֶׁרִבְּתָה בִּתְפִלָּתָהּ – קִצְּרָה בְּיָמָיו שֶׁל שְׁמוּאֵל, שֶׁאָמְרָה (שְׁמוּאֵל א א) **וְיָשַׁב שָׁם עַד עוֹלָם,** וַהֲלֹא אֵין עוֹלְמוֹ שֶׁל לֵוִי אֶלָּא חֲמִשִּׁים שָׁנָה, דִּכְתִיב **וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצְּבָא הָעֲבוֹדָה,** וְהֵי דַלּוֹן חַמְשִׁין וְתַרְתֵּי? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: וּשְׁתַּיִם שֶׁנִּמְלַטְתָּ.

לְשִׁשִּׁים – מִיתָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה. רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: כְּתִיב (בְּמִדְבַּר לא) **אִם יִרְאֶה אִישׁ בָּאֳנָשִׁים הָאֵלֶּה הַדּוֹר הָרַע הַזֶּה וְגוֹ׳,** הַגַּע עַצְמְךָ, שֶׁיָּצָא מִמִּצְרַיִם בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה, וְעוֹד

עָשָׂה בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וּמֵת, נִמְצֵאת אוֹמֵר: הַמֵּת לְשִׁשִּׁים שָׁנָה – מִיתָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה, וּכְתִיב (איוב ה) **תָּבֹא בְכֶלַח אֱלִי קֶבֶר.**

לְשִׁבְעִים [שָׁנָה] – מִיתָה שֶׁל חִבָּה, [דִּכְתִיב] (תְּהִלִּים צ) **יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה.**

לִשְׁמוֹנִים – מִיתָה שֶׁל זְקֵנָה, שֶׁנֶּאֱמַר **וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה.** וְכֵן בַּרְזִילַי אָמַר לְדָוִד (שמואל ב יט) **בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם הַאֵדַע בֵּין טוֹב לְרָע.**

אָפֵר חֲמִשִּׁים וְעָשָׂה דָּבָר שֶׁהוּא בְּהִכָּרֵת, אֲבָל רַב חָדֵי. אָפֵר שִׁיתִּין וְעָשָׂה דָּבָר שֶׁהוּא בַּעֲוֹן מִיתָה, אֲבָל חָדֵי.

תָּנֵי רַבִּי חֲנִינָא בֶּן אַנְטִיגְנוֹס אוֹמֵר: זָקֵן שָׁאָכַל אֶת הַחֵלֶב, וְכִי מִי מוֹדִיעֲנוּ שֶׁהוּא בְּהִכָּרֵת? בְּהָדָא דְתַנְיָא: אוֹ שֶׁחִלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת – מֵת בְּהִכָּרֵת. אֶלָּא בֵּינִי: הַמֵּת לְיוֹם אֶחָד – מִיתָה שֶׁל זַעַם. לִשְׁנַיִם – מִיתָה שֶׁל בֶּהָלָה. לִשְׁלֹשָׁה – מֵת בַּמַּגֵּפָה.

תָּנֵי רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן שָׁאוּל: מֵת בְּאֶחָד, בִּשְׁנַיִם, בִּשְׁלֹשָׁה – [מֵת] בְּהִכָּרֵת, לְאַרְבָּעָה, לַחֲמִשָּׁה – מִיתָה הֲדוּפָה. לְשִׁשָּׁה – מִיתַת דֶּרֶךְ הָאָרֶץ. לְשִׁבְעָה – מִיתָה שֶׁל חִבָּה, מִכָּאן וָאֵילָךְ – מֵת בִּיסוּרִים.

מַה חַמֵּית מֵימַר מֵת לִשְׁלֹשָׁה יָמִים מֵת בַּמַּגֵּפָה. חִילְפֵּי בַּר בְּרֵיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ אָמַר: שְׁמַעְיַת קָלֵיהּ דְּרַבִּי דָּרַשׁ (שמואל א כה) **וַיְהִי כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים וַיִּגֹּף ה׳ אֶת נָבָל וַיָּמֹת.** תְּלָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שִׁבְעַת יְמֵי אֵבְלוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל, שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב אֶבְלוֹ עִם הַצַּדִּיק, וְעָשָׂה עוֹד שִׁלְשָׁה יָמִים וּמֵת בַּמַּגֵּפָה.

רַבִּי חַגַּי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: לַעֲשֶׂרֶת יָמִים אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים, תָּלָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲשָׂרָה יָמִים כַּעֲשֶׂרֶת יָמִים שֶׁבֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַיּוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה

[דף ז׳ ע״א]

וְלֹא עָשָׂה. כַּהֲנָא שָׁאַל לְרַבִּי זְעִירָא: זָר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה? אָמַר לֵיהּ: בַּעֲוֹן מִיתָה. מִן דְּצַלִּי, אָמַר לֵיהּ: **אֲנִי ה׳** – הִפְסִיק הָעִנְיָן. כֹּהֵן שֶׁאָכַל תְּרוּמָה בְּטוּמְאָה – בְּמִיתָה. וְאֵין זָר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה בְּמִיתָה.

רַבִּי חִיָּיא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: זָר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה – בַּעֲוֹן מִיתָה. מַתְנִיתִין מְסַיֵּיעַ לְרַבִּי יוֹחָנָן: אוֹכְלֵי תְרוּמָה בְּזָדוֹן, טָהוֹר שֶׁאָכַל טָהוֹר, וְטָמֵא שֶׁאָכַל טָמֵא, וְטָהוֹר שֶׁאָכַל טָמֵא, וְטָמֵא שֶׁאָכַל טָהוֹר – בַּעֲוֹן מִיתָה. אוֹכְלֵי תְרוּמָה בַּכֹּהֲנִים, טָהוֹר שֶׁאָכַל טָהוֹר – בִּמְצוּתוֹ. טָהוֹר שֶׁאָכַל טָמֵא – בַּעֲשֵׂה. טָמֵא שֶׁאָכַל טָהוֹר, וְטָמֵא שֶׁאָכַל טָמֵא – בְּלֹא תַעֲשֶׂה.

מַה חַמֵּית מֵימַר טָהוֹר שֶׁאָכַל טָמֵא – בַּעֲשֵׂה? אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל (ויקרא כב:) **וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקָּדָשִׁים** מִן הַטְּהוֹרִים, וְלֹא מִן הַטְּמֵאִים. כָּל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁהוּא בָּא מִכֹּחַ עֲשֵׂה – עֲשֵׂה הוּא.

אָמַר רַבִּי אֶבְיָנָא: (דברים יד) מִמַּשְׁמָע שֶׁנֶּאֱמַר: **כֹּל אֲשֶׁר לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת תֹּאכֵלוּ**, אֵין אָנוּ יוֹדְעִין **וְכָל אֲשֶׁר אֵין לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת לֹא תֹאכֵלוּ**? לִיתֵּן עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה עַל הַטְּמֵאִים. בְּגִין דִּכְתִיב. הָא אִילּוּ לֹא הֲוָה כְּתִיב – עֲשֵׂה הוּא. הֲווּ: כָּל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁהוּא בָּא מִכֹּחַ עֲשֵׂה – עֲשֵׂה הוּא.

רַבִּי יֶמָא שָׁמַע לָהּ מִן הָכָא, (דברים יב) **הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו יֹאכֵלֻנּוּ**. כָּאן – הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר אוֹכְלִין בְּקָעָרָה אַחַת. בִּתְרוּמָה – אֵין הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר אוֹכְלִין בְּקָעָרָה אַחַת. דִּלְמָא בְּקָדָשִׁים? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בַּר מָרִי: אֵין בְּגִין קָדָשִׁים, כְּבַר כְּתִיב (ויקרא ז) **וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל.**

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבּ: הַתְּרוּמָה וְהַבִּכּוּרִים – חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִיתָה. פָּתַר לָהּ בְּכֹהֲנִים. וְהָא תָּנִינַן חוֹמֶשׁ! וְכִי יֵשׁ חוֹמֶשׁ בְּכֹהֲנִים? פָּתַר לָהּ, לַצָּדָדִין הִיא מַתְנִיתָא, רֵישָׁא – בְּכֹהֲנִים, וְסֵיפָא – בְּיִשְׂרְאֵל.

מַתְנִיתִין פְּלִיגָא לְרַבִּי יוֹחָנָן! וַאֲסוּרִים לְזָרִים! פָּתַר לָהּ פָּחוֹת מִכַּשְׁעוּר.

וְהֵן נִיכְּסֵי כֹּהֵן. רַבִּי בָּא בַּר חִייָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: (במדבר יח) **לְךָ נְתַתִּים לְמִשְׁחָה. לְמָשְׁחָה** – לִגְדוּלָה. **לְמִשְׁחָה** – לִסְכָּה. **לְמָשְׁחָה** – לְהַדְלָקָה. הָיִיתִי אוֹמֵר: בֵּין טְמֵאִים בֵּין טְהוֹרִים! רַבִּי אֶבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: (דברים כו) **לֹא בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא.** מַבְעִיר אֶת הַתְּרוּמָה בְּטוּמְאָה.

רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: מִנַּיִן לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַצְמוֹ שֶׁנִּיטְמָא שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר: **לֹא בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא.** רָאוּי לְפָדוֹתוֹ וְאַתְּ אָמַר הָכֵין? לָא אָתְיָא דְּלָא אוֹ בְּלָקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֶׁנִּטְמָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה. אוֹ בְּבִיכּוּרִין שֶׁנִּטְמְאוּ, דִּבְרֵי הַכֹּל.

[דף ז' ע"ב]

חֲרֵי אֵלּוּ בִּתְרוּמָה וּבְבִיכּוּרִים מַה שֶּׁאֵין בֵּן בְּמַעֲשֵׂר. תַּמָּן תָּנֵינַן: נוֹטְלִין לַיָּדַיִם לְחוּלִין וּלְמַעֲשֵׂר וְלִתְרוּמָה, וְלַקְדָּשׁ מַטְבִּילִין. תַּמָּן אַתְּ אָמַר אֵין הַמַּעֲשֵׂר טָעוּן רְחִיצָה, וְהָכָא אַתְּ אָמַר הַמַּעֲשֵׂר טָעוּן רְחִיצָה! הָן דְּתֵימַר הַמַּעֲשֵׂר טָעוּן רְחִיצָה – רַבָּנִין. הָן דְּתֵימַר הַמַּעֲשֵׂר אֵין טָעוּן רְחִיצָה – רַבִּי מֵאִיר.

דְּתַמָּן תָּנֵינַן: כָּל הַטָּעוּן בִּיאַת מַיִם מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים – מְטַמֵּא אֶת הַקֹּדֶשׁ וּפוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה, וּמוּתָּר בְּחוּלִין וּבְמַעֲשֵׂר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין בְּמַעֲשֵׂר. וְלָא שְׁמִיעַ דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא, מַהוּ וַחֲכָמִים אוֹסְרִין בְּמַעֲשֵׂר, נִפְסָל גּוּפוֹ מִלּוֹכַל בְּמַעֲשֵׂר!

מַיי כְּדוֹן? הָן דְּתֵימַר הַמַּעֲשֵׂר טָעוּן רְחִיצָה – בְּרוֹצָה לוֹכַל. הָן דְּתֵימַר אֵין הַמַּעֲשֵׂר טָעוּן רְחִיצָה – בְּרוֹצָה לְיַבֵּשׁ. לֹא הוּא רוֹצָה לוֹכַל, הוּא רוֹצָה לְיַבֵּשׁ? אֶלָּא, מִשּׁוּם נְטִילַת יָרָךְ. וְהָתַנִּינַן: חוּלִין! וְכִי יֵשׁ בְּחוּלִין מִשּׁוּם נְטִילַת יָרָךְ? אֶלָּא, בְּחוּלִין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל גַּב הַקּוֹדֶשׁ.

וְחוּלִין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל גַּב הַקּוֹדֶשׁ לֹא כְּחוּלִין הֵן? תִּיפָּתֵר אִי כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר, אִי כְּרַבִּי לְעָזָר בִּי רַבִּי צָדוֹק. אִי כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר, דְּתָנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: הַיָּדַיִם – תְּחִילָּה לְחוּלִין וּשְׁנִיּוֹת לִתְרוּמָה. אִי כְּרַבִּי לְעָזָר בִּי רַבִּי צָדוֹק, דְּתָנֵינַן תַּמָּן: וְחוּלִין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל גַּב

הַקּוֹדֶשׁ – חֻלִּין. רַבִּי אֶלְעָזָר בִּי רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: חֻלִּין אֵלּוּ פִּתְרוּמָה, לְטַמֵּא שְׁנַיִם וְלִפְסוֹל אֶחָד.

הֲלָכָה ב׳ מתני׳ יֵשׁ בְּמַעֲשֵׂר וּבִכּוּרִים מַה שֶּׁאֵין בֵּן בַּתְּרוּמָה, שֶׁהַמַּעֲשֵׂר וְהַבִּכּוּרִים – טְעוּנִין הֲבָאַת מָקוֹם, וּטְעוּנִין וִידּוּי, וַאֲסוּרִין לָאוֹנֵן. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. וְחַיָּיבִים בַּבִּיעוּר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר. וְאוֹסְרִים בְּכָל שֶׁהֵן מִלּוֹכַל בִּירוּשָׁלַיִם, וְגִדּוּלֵיהֶן אֲסוּרִים מִלּוֹכַל בִּירוּשָׁלַיִם אַף לַזָּרִים וְאַף לַבְּהֵמָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. הֲרֵי אֵלּוּ בַּמַּעֲשֵׂר וּבַבִּכּוּרִים, מַה שֶּׁאֵין בֵּן בַּתְּרוּמָה.

[דף ח׳ ע״א]

גמרא טְעוּנִין הֲבָאַת מָקוֹם, דִּכְתִיב (דברים יב) **וְהֵבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יֶדְכֶם. תְּרוּמַת יֶדְכֶם** – אֵלּוּ הַבִּכּוּרִים. דִּכְתִיב (דברים כו) **וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ.** עַד כְּדוֹן מַעֲשֵׂר. בִּכּוּרִים מְנַיִין? כַּיי דְּאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: **הַקּוֹדֶשׁ**, הַקּוֹדֶשׁ הָעֶלְיוֹן בְּמַשְׁמַע.

וּטְעוּנִין וִידּוּי. דִּכְתִיב (שם) **וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה׳ אֱלֹהֶיךָ.** עַד כְּדוֹן מַעֲשֵׂר, בִּכּוּרִים מְנַיִין? כַּיי דְּאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: הַקּוֹדֶשׁ, הַקּוֹדֶשׁ הָעֶלְיוֹן בְּמַשְׁמַע. וַאֲסוּרִין לְאוֹנֵן דִּכְתִיב (שם) **לֹא אָכַלְתִּי בְאוֹנִי מִמֶּנּוּ.**

עַד כְּדוֹן מַעֲשֵׂר, בִּכּוּרִים מְנַיִין? כַּיי דְּאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: **הַקּוֹדֶשׁ**, הַקּוֹדֶשׁ הָעֶלְיוֹן בְּמַשְׁמַע. תָּנֵינַן כָּל אִילֵּין מִילַּייָא וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פָּלִיג. וְגַבֵּי וִידּוּי לֵית רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּלִיג? וִידּוּי זוֹ קְרָייָה. וְלֵית רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּלִיג, דִּכְתִיב **וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ.**

כֵּינִי מַתְנִיתִין, וְאוֹסְרִין כָּל שֶׁהֵן מִלּוֹכַל בִּירוּשָׁלַיִם, רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. וְגִדּוּלֵיהֶן אֲסוּרִין מִלּוֹכַל בִּירוּשָׁלַיִם, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. וְאַף לְזָרִים וְאַף לִבְהֵמָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר.

וְאוּף רַבָּנִין מוֹדֵיי לֵיהּ, מִן מַה דּוּ מוֹתִיב לוֹן, אֵין אַתֶּם מוֹדִין שֶׁהֵן מוּתָּרִים לְזָרִים! שֶׁהֵן מוּתָּרִים לָאֲכִילַת בְּהֵמָה! וְיֵשׁ מְחִיצָה לַאֲכִילַת זָרִים?! וְיֵשׁ מְחִיצָה לַאֲכִילַת בְּהֵמָה?! בְּשֵׁם שֶׁאֵין מְחִיצָה לְזָרִים וְלִבְהֵמָה – כָּךְ אֵין מְחִיצָה לַאֲכִילַת אָדָם וְכֹהֲנִים.

רַבָּנִין אָמְרִין: יְרוּשָׁלַיִם – עָשׂוּ אוֹתָהּ כְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִים. כְּמָה דְּתֵימַר: דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין – אוֹסֵר בְּכָל שֶׁהֵן, וְדִכְוָותֵיהּ יְרוּשָׁלַיִם אוֹסֶרֶת בְּכָל שֶׁהֵן. מַה פְּלִיגִין רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנִין? בְּגִידּוּלִין. אֲבָל בְּעֵירוּבִין אוּף רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדֵיי.

וְעוֹד מִן הָדָא, בְּאֵיזֶה מַעֲשֵׂר אָמְרוּ? בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי טָהוֹר שֶׁנִּטְּמָא לִירוּשָׁלַיִם וְיָצָא. וְעוֹד מִן הָדָא דְּתָנֵי לָהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן: יֵשׁ בַּמַּעֲשֵׂר, שֶׁהַמַּעֲשֵׂר – אוֹסֵר דָּמְיוֹ וְעֵירוּבְיוֹ וְקִנְקַנָּיו, וְסָפֵק עֵירוּבוֹ בְּכָל שֶׁהוּא,

וְאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ. וְאָמַר אוּף בְּגִידּוּלִין כֵּן. מַה בֵּין עֵירוּבִין מַה בֵּין גִּידּוּלִין? עֵירוּבִין – בְּעֵינָן חֵן. גִּידּוּלִין – כְּבַר בָּטְלוּ.

כְּמָה דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדֵי לְרַבָּנִין בְּעֵירוּבֵי מַעֲשֵׂר. אֲבָל בְּעֵירוּבֵי בִּכּוּרִים, כְּגִידּוּלִין הֵן. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין הַבִּכּוּרִין אוֹכְרִין אֶת עֵירוּבֵיהֶן וְגִידּוּלֵיהֶן מִלּוֹכַל בִּירוּשָׁלַיִם. מַה בֵּין מַעֲשֵׂר מַה בֵּין בִּיכּוּרִין? מַעֲשֵׂר – אֵין לוֹ עֲלִיָּיה. בִּכּוּרִים – יֵשׁ לָהֶן עֲלִיָּיה.

[דף ח' ע"ב] תֵּיוּ, מַה דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדֵי לְרַבָּנִין, בְּדָבָר שֶׁאֵין לוֹ עֲלִיָּיה, מוֹדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּאוֹתָהּ הַסְּאָה שֶׁהֶעֱלָה מִתּוֹךְ מֵאָה – שֶׁהֵיא טְעוּנָה מְחִיצָה וּטְעוּנָה חֲבָאָה. וְרַבָּנִין אָמְרִין: כּוּלְּהוֹן טְעוּנוֹת מְחִיצָה וּטְעוּנוֹת חֲבָאָה.

רַבִּי יוֹחָנָן אָזַל לְחַד אֲתַר, אָמַר, אֲנָא בֶּן עַזַּאי דְּהָכָא! אֲתָא חַד סַב, שָׁאַל לֵיהּ, אָמַר: גִּידּוּלֵי תְּרוּמָה תְּרוּמָה, גִּידּוּלֵי גִדּוּלִין חוּלִין. אֲבָל טֶבֶל, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, וּפִּדְיוֹנוֹ שֶׁל בְּכוֹר, וּתְרוּמַת חוּץ לָאָרֶץ, וְהַמְּדוֹמָע, וְהַבִּכּוּרִין, גִּידּוּלֵיהֶן – חוּלִין. תַּמָּן אַתְּ אָמַר: גִּידּוּלֵיהֶן מוּתָּרִין, וְהָכָא אַתְּ אָמַר גִּידּוּלֵיהֶן אֲסוּרִין! אָמַר לוֹ: הָן דְּאַתְּ אָמַר גִּידּוּלֵיהֶן מוּתָּרִין – בְּדָבָר שֶׁזַּרְעוֹ כָּלֶה. וְהָן דְּתֵימַר גִּידּוּלֵיהֶן אֲסוּרִין – בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה. אָמַר לוֹ: וְהָתַנִינַן (שם ט,ו) אֵיזֶהוּ דָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה? כְּגוֹן הַלּוּף וְהַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים. וְהַלּוּף וְהַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים חַיָּבִים בְּבִכּוּרִים? אָמַר: אָזַל בֶּן עַזַּאי דְּהָכָא. אָתָא שָׁאַל לְרַבִּי יַנַּאי, אָמַר לֵיהּ: לְמַעֲשֵׂר הוּשְׁבָה בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה.

מְחַלְּפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן! תַּמָּן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, לְקַרְנָהּ שֶׁל גְּבִילָה הוּשְׁבָה. אָמַר לֵיהּ: לֹא בֵן אִילְפָן רַבִּי וַחֲשׁוּבֵי בְּנָדִים בְּמַזְנֵע, שְׁנַיִם. וְאָמַר אוּף הָכָא וְגִידּוּלֵיהֶן, שְׁנַיִם. וְעוֹד מִן הָדָא: בְּאֵיזֶה מַעֲשֵׂר אָמְרוּ? בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי טָהוֹר שֶׁנִּטְנַם לִירוּשָׁלַיִם וְיָצָא. וְעוֹד מִן הָדָא דְּתָנֵי לָהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן. תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: יֵשׁ בַּמַּעֲשֵׂר, שֶׁהַמַּעֲשֵׂר אוֹסֵר דָּמָיו וְעֵירוּבָיו וְקִנְקָנָיו, וְסָפֵק עֵירוּבוֹ – כָּל שֶׁהוּא.

[דף ט' ע"א]

וְאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ. וְאָמַר אוּף בְּגִידּוּלִין כֵּן. אָמַר רַבִּי הִילָא: הָן דְּתֵימַר גִּידּוּלֵיהֶן אֲסוּרִין – רַבָּנִין. וְהָן דְּתֵימַר גִּידּוּלֵיהֶן מוּתָּרִים –רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר לֵיהּ: וְהָא תָּנֵינַן: גִּידּוּלֵי הֶקְדֵּשׁ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – חוּלִין וּפוֹדֶה אוֹתָן בִּזְמַן זַרְעָן. לְאֵיזֶה דָּבָר הוּא פּוֹדֶה אוֹתָן? לֹא מִפְּנֵי קְדוּשָׁה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן?! אוּף הָכָא יִטְעֲנוּ מְחִיצָה מִפְּנֵי קְדוּשָׁה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן!

רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: הָן דְּתֵימַר גִּידּוּלֵיהֶן אֲסוּרִין – אִיפּוּר מְחִיצָה. וְהָן דְּתֵימַר גִּידּוּלֵיהֶן מוּתָּרִים – הֱיוֹתֵר זָרוּת.

חֲרֵי אִלּוּ בְּמַעֲשֵׂר וּבְבִכּוּרִים מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּתְרוּמָה. תַּמָּן תָּנֵינַן: (דברים כו) **וְגַם נְתַתִּיו** – זוֹ תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. תַּמָּן אַתְּ אָמַר: תְּרוּמָה טְעוּנָה וִידּוּי, וְהָכָא אַתְּ אָמַר תְּרוּמָה אֵינָהּ טְעוּנָה וִידּוּי!

אָמַר רַבִּי הִילָא: תָּנְיֵי תַּמָּן הַמַּעֲשֵׂר וְהַבִּכּוּרִים אֶחָד הַנּוֹתְנָן וְאֶחָד הַנּוֹטְלָן – טְעוּנִין וִידּוּי. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: רַבָּנִין דְּתַמָּן סָבְרִין, וַרְבָּנִין דְּהָכָא אָמְרִין: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲשֵׂר בִּפְנֵי עַצְמוֹ – מִתְוַדֶּה. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּרוּמָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ – אֵינוֹ מִתְוַדֶּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן (שם) רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יֵשׁ לָהֶן עָרֵי מִקְלָט. מַה נַן קַיְימִין? אִם בִּתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר – שֶׁלּוֹ הֵן! אֶלָּא כַּיְ נַן קַיְימִין, בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. אָמַר רַבִּי הִילָא: שָׁמְעִינָן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲשֵׂר בִּפְנֵי עַצְמוֹ – מִתְוַדֶּה. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּיכּוּרִים בִּפְנֵי עַצְמָן – מִתְוַדֶּה. שָׁמְעִינָן מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּרוּמָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ מִתְוַדֶּה?

הֲלָכָה ג׳ מתני׳ יֵשׁ בַּתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבִּכּוּרִים. שֶׁהַתְּרוּמָה וְהַמַּעֲשֵׂר – אוֹכְרִין אֶת הַגּוֹרֶן, וְיֵשׁ לָהֶן שִׁיעוּר, וְנוֹהֲגִין בְּכָל הַפֵּירוֹת, בִּפְנֵי הַבַּיִת וְשֶׁלֹּא בִּפְנֵי הַבַּיִת. וּבָאֲרִיסִין וּבַחֲכִירוֹת וּבַפִּיקְרִיקִין וּבַגּוֹזְלָן – חֲרֵי אֵלּוּ בַתְּרוּמָה וּבַמַּעֲשֵׂר, מַה שֶּׁאֵין בַּבִּכּוּרִים.

יֵשׁ בַּבִּכּוּרִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר. שֶׁהַבִּכּוּרִים – נִקְנִין בִּמְחוּבָּר לַקַּרְקַע. עוֹשֶׂה אָדָם כָּל שֶׁדְּהוּ בִּכּוּרִים. וְחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן. וּטְעוּנִין קָרְבָּן וְשִׁיר, וּתְנוּפָה, וְלִינָה.

תְּרוּמַת הַמַּעֲשֵׂר שָׁוָה לַבִּכּוּרִים בִּשְׁתֵּי דְּרָכִים, וְלִתְרוּמָה בִּשְׁתֵּי דְּרָכִים. נִיטֶּלֶת מִן הַטְּהוֹרָה עַל הַטְּמֵאָה וְשֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף – כַּבִּכּוּרִים. וְאוֹסֵר אֶת הַגּוֹרֶן, וְיֵשׁ לָהּ שִׁיעוּר – כַּתְּרוּמָה.

גמרא נִיחָא הַתְּרוּמָה אוֹסֶרֶת אֶת הַגּוֹרֶן, הַמַּעֲשֵׂר

[דף ט׳ ע״ב]

אוֹסֵר הַגּוֹרֶן? תִּיפָּתֵר שֶׁהֻקְדִּימוֹ בְּשִׁיבָּלִין. דְּאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁהֻקְדִּימוֹ בְּשִׁיבָּלִין – פָּטוּר מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה.

נִיקְנִין בִּמְחוּבָּר לַקַּרְקַע. דִּכְתִיב (במדבר יח) **בִּכּוּרֵי כֹל אֲשֶׁר בְּאַרְצָם.** עוֹשֶׂה אָדָם כָּל שֶׁדְּהוּ בִּיכּוּרִים. דִּכְתִיב (יחזקאל מד) **וְרֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹל.** וְחַיָּיבִים בְּאַחֲרָיוּתָן, דִּכְתִיב (שמות כג) **רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא.**

וּטְעוּנִין קָרְבָּן. נֶאֱמַר כָּאן **שִׂמְחָה,** וְנֶאֱמַר לְהַלָּן **שִׂמְחָה,** מַה שִּׂמְחָה שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן – שְׁלָמִים, אַף כָּאן – שְׁלָמִים. **וְשִׁיר.** נֶאֱמַר כָּאן **שִׁיר** וְנֶאֱמַר לְהַלָּן (יחזקאל לג) **וְהִנֵּךְ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים.**

וּתְנוּפָה. דִּכְתִיב (דברים כו) **וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנָא מִיָּדֶךָ וְהִנִּיחוֹ** – לְרַבּוֹת הַבִּכּוּרִים שֶׁטְּעוּנִין תְּנוּפָה. כְּרַבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב.

וְלִינָה. דִּכְתִיב (שם טז) **וּפָנִיתָ בַבֹּקֶר וְהָלַכְתָּ לְאָהָלֶיךָ,** הָא כָּל פִּינּוֹת שֶׁאַתָּ פּוֹנֶה – לֹא יְהוּ אֶלָּא בַּבּוֹקֶר. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הָדָא דְאַתְּ אָמַר כְּשֶׁאֵין עִמָּהֶן קָרְבָּן. אֲבָל יֵשׁ עִמָּהֶן קָרְבָּן בְּלֹא כָךְ טָעוּן לִינָה מֵחֲמַת הַקָּרְבָּן.

רַבִּי יוֹנָה אָמַר רַבִּי מְיַשָּׁא, וְחַד מִן רַבָּנִין, חַד מִינְהוֹן אָמַר, זֹאת אוֹמֶרֶת: שֶׁהַפֵּירוֹת הַטְּמֵאִים – חַיָּבִין בְּבִיכּוּרִים. וְחָרָנָה אָמַר: מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁהֻקְדִּימוֹ בְּשִׁיבָּלִין – פָּטוּר מִתְּרוּמָה גְּדוֹלָה.

הֲלָכָה ד' מתני' אֶתְרוֹג שָׁוֶה לְאִילָן בִּשְׁלֹשָׁה דְּרָכִים, וְלַיֶּרֶק בְּדֶרֶךְ אֶחָד. שָׁוֶה לָאִילָן, בָּעָרְלָה וּבְרָבָעִי וּבַשְּׁבִיעִית. וְלַיֶּרֶק, שֶׁבִּשְׁעַת לְקִיטָתוֹ – עֲשׂוּרוֹ; דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל.

רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר: שָׁוֶה לָאִילָן לְכָל דָּבָר.

גמרא אִם לָאִילָן לָמָּה לְיֶרֶק, אִם לְיֶרֶק לָמָּה לָאִילָן? תַּמָּן אָמְרֵי: נִכְנָם מִשִּׁשִּׁית לִשְׁבִיעִית – חֲרֵי הוּא לִבְעָלִין כְּאִילָן, וּפְטוּר

[דף י' ע"א]

מִמַּעֲשְׂרוֹת כְּיֶרֶק. אָמַר לוֹן רַב חַמְנוּנָא: אָמְרִין דְּבַתְרָה, נִכְנָם מִשְּׁבִיעִית לִשְׁמִינִית – חֲרֵי הוּא הֶבְקֵר כְּאִילָן, וְחַיָּיב בְּמַעֲשְׂרוֹת כְּיֶרֶק. וְהֶבְקֵר חַיָּיב בְּמַעֲשְׂרוֹת? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּשָׁאר שְׁנֵי שָׁבוּעַ אַתְּ מְחַלֵּף בּוֹ כְּיֶרֶק, וּבַשְּׁבִיעִית אַתְּ מְחַלֵּף בּוֹ כְּאִילָן.

הֵיאַךְ עֲבִידָא? מֻחֲמִישִׁית לַשִּׁשִּׁית – שִׁשִּׁית. מִשִּׁשִּׁית לַשְּׁבִיעִית – שִׁשִּׁית. נִכְנָם מֻחֲמִישִׁית לַשִּׁשִּׁית וְלַשְּׁבִיעִית. לְקָטָן בַּשִּׁשִּׁית – שִׁשִּׁית. לְקָטָן בַּשְּׁבִיעִית – חֲמִישִׁית. נִכְנָם מִשִּׁשִּׁית לִשְׁבִיעִית לִשְׁמִינִית, לְקָטָן בַּשְּׁמִינִית שְׁמִינִית.

רַבּוֹתֵינוּ חָזְרוּ וְנִמְנוּ, אֶתְרוֹג – בִּשְׁעַת לְקִיטָתוֹ עֲשׂוּרוֹ לְמַעֲשְׂרוֹת וְלַשְּׁבִיעִית. רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הַכֹּל מוֹדִין שֶׁרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלּוֹ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט.

רַבִּי יוֹחָנָן שָׁאַל לְרַבִּי יוֹנָתָן: כְּסִדְרָן שֶׁל שָׁנִים אוֹ כְּסִדְרָן שֶׁל תְּקוּפוֹת? אָמַר לֵיהּ: כְּסִדְרָן שֶׁל שָׁנִים, וַאֲפִילּוּ שָׁנָה מְעוּבֶּרֶת. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָה שֶׁקִּטֵּט אֶתְרוֹג וְנָהַג עָלָיו חוּמְרֵי בֵּית שַׁמַּאי וְחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל.

לָמָּה לִי אֶתְרוֹג? אֲפִילּוּ שְׁאָר כָּל הָאִילָן! תֵּנֵי כְּחוּמְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל וּכְחוּמְרֵי רַבִּי לְעָזָר.

וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לֹא מִן בֵּית הִלֵּל אִינּוּן הֲווּ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן, תִּיפְתַּר בְּשֶׁחָנַט קוֹדֶם לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט שֶׁל שְׁנָיָה, וְנִכְנְסָה שְׁלִישִׁית. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל – עֲשׂוּרוֹ עָנִי. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי לְעָזָר – עֲשׂוּרוֹ שֵׁנִי. מַה עָשָׂה לוֹ? קָרָא שֵׁם לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שָׁבוּ, וּפָדָיוֹ וְנוֹתְנוֹ לְעָנִי.

הֲלָכָה ה' מתני' דַּם מְהַלְּכֵי שְׁתַּיִם – שָׁוֶה לְדָם בְּהֵמָה לְהַכְשִׁיר אֶת הַזָּרִעִים. דַּם הַשֶּׁרֶץ – אֵין חַיָּבִים עָלָיו:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. הַגּוֹזֵז מִן הַבְּהֵמָה, מִן הַחַיָּה, וּמִן הָעוֹף, אֲפִילוּ מִן הַשֶּׁלַח מְלֹא הַסְּיט כְּפוּל - חַיָּב. יֵשׁ חוֹלְקִים בַּחֲזִיר בֵּין חֲטָטָרְתּוֹ לִשְׁאָר גּוּפוֹ.

ב. הַמֵּסֵךְ שְׁתֵּי חוּטִין בַּתְּחִלָּה - חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַשּׁוֹבֵט, וְהַמְדַקְדֵּק עַל גַּבֵּי אָרִיג כָּל שֶׁהוּא - חַיָּב. הַצָּד חִלָּזוֹן וְהִפּוֹצָעוֹ אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אֶחָת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חַיָּב שְׁתַּיִם, שֶׁהָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: פְּצִיעָה בִּכְלָל דִּישָׁה. אָמְרוּ לוֹ: אֵין פְּצִיעָה בִּכְלָל דִּישָׁה.

ג. כָּל אֲבוֹת מְלָאכוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, עֶשְׂרִים כֻּלָּם בְּהֶעְלֵם אֶחָד - חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. כָּל הַמְקַלְקְלִין פְּטוּרִין, חוּץ מִן הַחוֹבֵל וּמַבְעִיר בַּשַּׁבָּת.

ד. גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר, וְגֵר שֶׁנִּתְגַּיֵּר בֵּין הַנָּכְרִים, וְתִינוֹק שֶׁנִּשְׁבָּה לְבֵין נָכְרִים, וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה - אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת, וְחַיָּב עַל הַדָּם אַחַת וְעַל הַחֶלֶב אַחַת, וְעַל הָעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים אַחַת, וּמוֹנְבֵז פּוֹטֵר. וְהַדִּין נוֹתֵן שֶׁיְּהֵא פָּטוּר: הוֹאִיל וְשׁוֹגֵג חַיָּב חַטָּאת וּמֵזִיד חַיָּב כָּרֵת, מַה מְּזִיד אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּבֹא לִכְלָל יְדִיעָה, אַף שׁוֹגֵג אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּבֹא לִכְלָל יְדִיעָה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: מוֹסִיף אֲנִי עַל דְּבָרֶיךָ; מַה מְּזִיד אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּבֹא לִכְלָל יְדִיעָה בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה, אַף שׁוֹגֵג לֹא יְהֵא חַיָּב עַד שֶׁיְּבֹא לִכְלָל יְדִיעָה בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה. אָמַר לוֹ: כָּל שֶׁכֵּן שֶׁהוֹסַפְתָּה, אִם בָּא לִכְלָל יְדִיעָה בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה אַף הוּא אֵינוֹ שׁוֹגֵג אֶלָּא מֵזִיד.

ה. הַשּׁוֹכֵחַ אֶת הַתּוֹרָה וְעָבַר עֲבֵרוֹת הַרְבֵּה - אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת. וְחַיָּב עַל הַחֶלֶב אַחַת וְעַל הַדָּם אַחַת. הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ חֵלֶב, וְאָמַר: 'אֵין זֶה חֵלֶב שֶׁחַיָּבִין עָלָיו', הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ דָּם, וְאָמַר: 'אֵין זֶה דָּם שֶׁחַיָּבִין עָלָיו' - חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא כַּיּוֹצֵא בּוֹ כְּשֵׁר לְהַצְנִיעוֹ, וְהִצְנִיעוֹ, וּבָא אַחֵר וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת - חַיָּב חַטָּאת. וְכָל שֶׁאֵינוֹ כְּשֵׁר לְהַצְנִיעוֹ, וְאֵין מַצְנִיעִין כְּמוֹתוֹ, וּבָא אַחֵר וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת - חַיָּב.

הַשָּׁלֵם

וְהִכְשֵׁר כַּיּוֹצֵא בּוֹ לְהַצְנִיעוֹ, וְהִצְנִיעוֹ, וּבָא אַחֵר וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת - חַיָּב חַטָּאת. וְכָל שֶׁאֵינוֹ כְּשֵׁר לְהַצְנִיעוֹ, וְאֵין מַצְנִיעִין כְּמוֹתוֹ, וּבָא אַחֵר וְהוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת - חַיָּב.

ו. הַמּוֹצִיא מֶרְסָן: לַאֲכִילָה - כִּגְרוֹגֶרֶת; לַבְּהֵמָה - כְּמִלֹּא פִי הַגְּדִי; לַצַּבָּע - כְּדֵי לִצְבֹּעַ בּוֹ בֶּגֶד קָטָן; לוּלְבֵי זְרָדִין וְהַחֲרוּבִין עַד שֶׁלֹּא יַמְתִּיקוּ - כְּמִלֹּא פִי הַגְּדִי, מִשֶּׁיַּמְתִּיקוּ - כִּגְרוֹגֶרֶת. אֲבָל הַלּוּף, וְהַחַרְדָּל, וְהַתּוּרְמוּסִין, וּשְׁאָר כָּל הַנִּכְבָּשִׁין - בֵּין מִשֶּׁיַּמְתִּיקוּ וּבֵין עַד שֶׁלֹּא יַמְתִּיקוּ - כִּגְרוֹגָרוֹת. שֻׁמָּן - כְּדֵי סִיכַת אִבָּר קָטָן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: קָטָן בֶּן יוֹמוֹ. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: כְּדֵי לְסוֹךְ אִבָּר קָטָן. הוּצִין - כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֹזֶן לִכְפִיפָה מִצְרִית. סִיב - אֲחֵרִים אוֹמְרִים: כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי מַשְׁפֵּךְ קָטָן לְסַנֵּן בּוֹ אֶת הַיַּיִן; רְבָב - כְּדֵי לָתֵת תַּחַת אִסְפָּגִין קְטַנָּה, וְכַמָּה הוּא שִׁעוּרָהּ? כַּסָּלַע; מוֹכִין - כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כַּדּוּר קְטַנָּה, וְכַמָּה שִׁעוּרָהּ? כָּאֱגוֹז.

ז. הַמּוֹצִיא יַיִן - כְּדֵי גְּמִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס יָפָה. יָבֵשׁ - כַּזַּיִת, דִּבְרֵי רַבִּי נָתָן. חָלָב - כְּדֵי גְּמִיעָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם שֶׁל בְּהֵמָה - כְּדֵי גְּמִיעָה, אִם שֶׁל אִשָּׁה - כְּדֵי לִתֵּן בְּשִׁיפָּה שֶׁל קִילּוֹר, קִילּוֹר כְּדֵי לָשׁוּף בַּמַּיִם. מַיִם - כְּדֵי גְּמִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: - כְּדֵי לָשׁוּף בָּהֶן אֶת הַקִּילּוֹר. דָּם וּשְׁאָר כָּל הַמַּשְׁקִין - בָּרְבִיעִית. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: דָּם - כְּדֵי לִכְחוֹל עַיִן אַחַת, שָׁכָךְ כּוֹחֲלִין לִבְרָקִית. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי מֵאִיר: דָּם - כְּדֵי לִכְחֹל עַיִן אַחַת, שָׁכָךְ כּוֹחֲלִין לְיָארוּד[1].

ח. הַמּוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכְסִין עַד שֶׁלֹּא הֵרָאהוּ לַמּוֹכֵס - חַיָּב. מִשֶּׁהֵרָאהוּ לַמּוֹכֵס - פָּטוּר.

---

[1] נֻסְחַת הַסְּפָרִים: לְחָרוּד - הֵן נְקֻדּוֹת דַּקּוֹת לְבָנוֹת שֶׁנּוֹלְדוֹת בָּעַיִן.

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מְשֻׁהֲרָאהוּ לַמּוֹכֵס חַיָּב. מִפְּנֵי שֶׁמְּשַׁמְּרוֹ לְהַרְאוֹתוֹ לְבַעַל הַמּוֹכֵס.

ט. הַמּוֹצִיא נֵיר מְחוּק, וְיֵשׁ בּוֹ בְּמָקוֹם הַלָּבָן כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, אוֹ בְּכֻלּוֹ כְּדֵי לִכְרֹךְ עַל פִּי צְלוֹחִית קְטַנָּה שֶׁל פִּלְיָטוֹן - הֲרֵי זֶה חַיָּב, וְאִם לָאו - פָּטוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַמּוֹצִיא שְׁטַר פָּרוּעַ כָּל שֶׁהוּא - הֲרֵי זֶה חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁמְּשַׁמְּרוֹ לְהַרְאוֹת לְבַעֲלֵי חוֹבוֹ. שְׁטָרֵי מִקָּח וּמִמְכָּר, שְׁטָרֵי דִּיתַקָּאוֹת וְאַפּוֹתִיקָאוֹת, וּמַתָּנוֹת כָּל שֶׁהֵן - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

י. דּוֹכְסוֹסְטוֹס וּקְלָף - כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו אֶת הַמְּזוּזָה. קֻלָּף כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו פָּרָשָׁה קְטַנָּה שֶׁבַּתְּפִלִּין שֶׁהִיא 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל'. גְּוִיל - כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו פָּרָשָׁה קְטַנָּה שֶׁבַּתּוֹרָה. שֹׁעֶר לְגַבֵּל בּוֹ אֶת הַטִּיט. טִיט - כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּי כּוּר שֶׁל צוֹרְפֵי זָהָב. פֶּחָמִין - כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מֶהֶן צִינוֹרָא קְטַנָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לִתֵּן עַל פִּי מוּלָיָאר[2] קְטַנָּה.

יא. הַמּוֹצִיא כֵּלָיו מְקֻפָּלִין וּמְנֻחִין עַל כְּתֵפוֹ, וְסַנְדָּלָיו, וְטַבָּעוֹתָיו בְּקֶמְצוֹ - הֲרֵי זֶה חַיָּב, וְאִלּוּ הָיָה מְלֻבָּשׁ בָּהֶן - פָּטוּר. הַמּוֹצִיא אָדָם וְכֵלָיו עָלָיו, וְסַנְדָּלָיו בְּרַגְלָיו, וְטַבָּעוֹתָיו בְּיָדָיו - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. וְאִלּוּ הוֹצִיאָן כְּמוֹת שֶׁהֵן - חַיָּב. חל, עָפָר וָאֹפֶר - שְׁעוּרָן כַּזָּבֶל. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: עָפָר - כְּדֵי לְכַסּוֹת בּוֹ דָּם צִפּוֹר קְטַנָּה. אֵיזוֹ הִיא דָּם צִפּוֹר קְטַנָּה? זֶה דְּרוֹר. חוֹל הַגֵּס - כְּדֵי לִתֵּן עַל מְלֹא פִּי כְּלִי שֶׁל סַיָּדִין. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא - בְּחוֹל הַדַּק, וְדִבְרֵי חֲכָמִים - בְּחוֹל הַגֵּס. סִיד - כְּדֵי לָסוּד אֶצְבַּע קְטַנָּה שֶׁבַּבָּנוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת כִּלְכָּל[3]. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אַנְדִּיפִי[4]. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בִּזְמַן שֶׁהוּא חָבִיט[5], וְדִבְרֵי רַבִּי נְחֶמְיָה בִּזְמַן שֶׁהוּא כְּבִיצַת הַסִּיד[6].

יב. קָנֶה - כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קוֹלְמוֹס, מַגִּיעַ לְקִשְׁרֵי אֶצְבְּעוֹתָיו. חֻלְיוֹת לַעֲשׂוֹת הֵימֶנּוּ צְלוֹחִית קְטַנָּה שֶׁל פִּלְיָטִין. זְכוּכִית - אֲחֵרִים אוֹמְרִים: כְּדֵי לְפַצֵּעַ שְׁתֵּי נִימִין כְּאַחַת. צְרוֹר וְאֶבֶן - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: מִשְׁקַל עֶשְׂרָה דִּינָרִים. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹתוֹ מְסִיפָּס[7].

יג. מִנַּיִן לְמַאֲדִים בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא חַיָּב? שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כה, ה): "עֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים", אֵיזוֹ הִיא חֲבוּרָה? כָּל שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה דָּם. נִצְרַר הַדָּם, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יָכוֹל לָצֵאת - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

יד. מִנַּיִן לַדָּם שֶׁהוּא מַשְׁקֶה? שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר כג, כד): "וְדָם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה", מִנַּיִן לַיַּיִן שֶׁהוּא מַשְׁקֶה? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לב, יד): "וְדַם עֵנָב תִּשְׁתֶּה חָמֶר". מִנַּיִן לָדָבַשׁ שֶׁהוּא מַשְׁקֶה? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לב, יג): "וַיֵּנִיקֵהוּ דְבַשׁ מִסֶּלַע" וְגוֹ'. מִנַּיִן לַשֶּׁמֶן שֶׁהוּא מַשְׁקֶה? שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה כה, ו): "מִשְׁתֵּה שְׁמָנִים מִשְׁתֵּה שְׁמָרִים". מִנַּיִן לֶחָלָב שֶׁהוּא מַשְׁקֶה? שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים ד, יט): "וַתִּפְתַּח אֶת נאוד הֶחָלָב וַתַּשְׁקֵהוּ". מִנַּיִן לַטַּל שֶׁהוּא מַשְׁקֶה? שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים ו, לח): "וַיִּמְץ טַל מִן הַגִּזָּה" וְגוֹ'. מִנַּיִן לְדַם נְדָּה שֶׁהוּא מַשְׁקֶה? שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יב, ז): "מִמְּקֹר דָּמֶיהָ", וְאוֹמֵר (זְכַרְיָה יג, א):

---

[2] כְּלִי לְהָחֵם בּוֹ חַמִּים בְּפֶחָמִים שֶׁנּוֹתְנִים לוֹ בְּבֵית קִבּוּל קָטָן אֵצֶל דּוּפְנוֹ מִבַּחוּץ.

[3] לְהָשִׁיר הַשֵּׂעָר שֶׁבְּרַקָּתָה.

[4] לְהַאֲדִים הַמֵּצָח.

[5] לָשׁוֹן עֲרוּב, סִיד שֶׁנִּמּוֹחַ בְּמַיִם הַרְבֵּה הֶעָשׂוּי לָסוּד כַּלְכּוּל.

[6] שֶׁנִּגְבַּל בַּמַּיִם וְעָשׂוּי בֵּיצִים בֵּיצִים.

[7] שְׁעוֹר הַצְּרוֹר אוֹ הָאֶבֶן שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לִמְסִיפָּס, הוּא מְהִיצָה קְטַנָּה הַמַּבְדֶּלֶת בֵּין חָצֵר לְחָצֵר.

תּוֹסֶפְתָּא

"בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִד" וְגוֹ'. מִנַּיִן לְדִמְעַת הָעַיִן שֶׁהוּא מַשְׁקֶה? שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פ, ו): "הַאֲכַלְתָּמוֹ בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ". מִנַּיִן לְמֵי הָאָף שֶׁהוּא מַשְׁקֶה? שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה ט, יז): "וְעַפְעֵפֵינוּ יִזְּלוּ מָיִם".

טו. מִנַּיִן לַזְּרוֹעַ שֶׁהוּא יָד? שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים טו, יד): "וַתִּהְיֶינָה הָעֲבתִים אֲשֶׁר עַל זְרוֹעוֹתָיו כַּפִּשְׁתִּים וַיִּמַּסוּ אֲסוּרָיו מֵעַל יָדָיו". מִנַּיִן לְמֵי שֶׁאָחֲזוֹ בֶּלְמוּס שֶׁמַּאֲכִילִין אוֹתוֹ דְּבֵלָה קָעִילִית? שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל-א ל, יב): "וַיִּתְּנוּ לוֹ פֶּלַח דְּבֵלָה" וְגוֹ'.

טז. הַמּוֹצִיא שְׁנֵי נִימִין מִזְּנַב הַסּוּס וּמִזְּנַב הַפָּרָה - חַיָּב; שְׁמַצְנִיעִין אוֹתָן לִנְשִׁבִּין, נְקֵשָׁה שֶׁל חֲזִיר - אַחַת. הַמּוֹצִיא שְׁנֵי נְצָרִים כְּאַחַד - הֲרֵי זֶה חַיָּב. תּוֹרֵי דֶּקֶל - אֶחָד. זְמוֹרָה אַחַת לַנְּטִיעָה, שְׁתַּיִם לַבְּהֵמָה - כְּמִלֹּא פִי הַגְּדִי, לָעֲצִים - כְּשִׁעוּר הָעֲצִים. חֲבִילֵי אֱזוֹב, הַסְּאָה וְהַקּוֹרָנִית שֶׁהִכְנִיסָן לָאֲכִילָה - כִּגְרוֹגֶרֶת. לַבְּהֵמָה - כְּמִלֹּא פִי הַגְּדִי. לָעֲצִים - כְּשִׁעוּר הָעֲצִים. לְהַזָּאָה - כְּשִׁעוּר הַזָּאָה. גַּרְעִינִין לִנְטִיעָה - שְׁתַּיִם. לַבְּהֵמָה - כְּמִלֹּא פִי חֲזִיר. כַּמָּה מִלֹּא פִי חֲזִיר? אַחַת; אִם לְהָסֵק - כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה קַלָּה, אִם לְחֻשְׁבּוֹן - שְׁתַּיִם. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: לְחֻשְׁבּוֹן - חָמֵשׁ. הַמּוֹצִיא מֵאַבְנֵי בַּיִת מְנָגָּע, מֵעֲצֵיו וּמֵעָפְרוֹ כָּל שֶׁהוּא - הֲרֵי זֶה חַיָּב. כְּחוֹל - רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם לִרְפוּאָה - כְּדֵי לִכְחֹל עַיִן אַחַת. אִם לְתַכְשִׁיט - כְּדֵי לִכְחֹל שְׁתֵּי עֵינַיִם.

יז. הַמּוֹצִיא מִין בְּהֵמָה, מִין חַיָּה וְעוֹף, בֵּין חַיִּים וּבֵין מֵתִים - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: מֵתִים - חַיָּב. חַיִּים - פָּטוּר.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. הַמּוֹצִיא שְׁנֵי נִימִין מִזְּנַב הַסּוּס וּמִזְּנַב הַפָּרָה, הֲרֵי זֶה חַיָּב - מִפְּנֵי שֶׁמַּתְקִינָן לַנְּשִׁבִּים[8]. הַמּוֹצִיא שְׁנֵי נִימִין מִן הַקֵּשֶׁה

[8] לְצֹדֶת עוֹפוֹת.

הַשָּׁלֵם

שֶׁבַּחֲזִיר[9] - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֲפִלּוּ אֶחָד. יֵשׁ חוֹלְקִין חֲטָרָתוֹ[10] לִשְׁאָר גּוּפוֹ.

ב. הַמּוֹצִיא מִצָּמֵר גֶּפֶן וּמִצָּמֵר כָּלָךְ, מִצָּמֵר גְּמַלִּים וּמִצָּמֵר אַרְנָבִים, וּמִצָּמֵר חַיָּה שֶׁבָּיִם, וּשְׂאָר כָּל הַנִּטְוִין כֻּלָּם, כְּמִלֹּא הַסִּיט כָּפוּל - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַבֶּגֶד, הַשַּׂק וְהָעוֹר - כִּשְׁעוּר לְטַמְאָתָן כָּךְ שִׁעוּר לְהוֹצִיאָן.

ג. הַמּוֹצִיא בֵּין כֵּלִים גְּדוֹלִים בֵּין כֵּלִים קְטַנִּים - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַמּוֹצִיא גְּחֶלֶת כָּל שֶׁהִיא - הֲרֵי זֶה חַיָּב. שַׁלְהֶבֶת כָּל שֶׁהִיא - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. בַּרְזֶל - רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ דָּרְבָּן. נְחֹשֶׁת - כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ צִינוֹרָא קְטַנָּה. נְעוֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן - כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה פְּתִילָה קְטַנָּה לַנֵּר. מְשִׁיחָה - רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: כְּדֵי לִקְשֹׁר בָּהּ בֵּין כְּתֵפָיו. מוֹכִין - כְּדֵי לִתֵּן בְּתוֹךְ כַּדּוּר קְטַנָּה. כַּמָּה כַּדּוּר קְטַנָּה? כָּאֱגוֹז. אַרְגָּמָן - כְּדֵי לִטּוֹל מִמֶּנּוּ דִּגְמָא לְאֵירָא. אִסְטִיס וְקוֹנֹס וּפוּאָה[11] - כְּדֵי לִצְבֹּעַ בָּהֶן בֶּגֶד קָטָן, כַּמָּה בֶּגֶד קָטָן? פִּי סְבָכָה.

ד. הַמִּתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא בְּפַנְדָּתוֹ וּפִיהָ לְמַעְלָה, וְהוֹצִיא בְּפַנְדָּתוֹ וּפִיהָ לְמַטָּה. בְּתוֹךְ פַּנְדָּתוֹ, וְהוֹצִיא בֵּין פַּנְדָּתוֹ לַחֲלוּקוֹ, וּבִשְׁפַת חֲלוּקוֹ - פָּטוּר. הַמִּתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא בְּפַנְדָּתוֹ וּפִיהָ לְמַטָּה - רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֲנִי אָמַרְתִּי דָּבָר אֶחָד וְהֵן אוֹמְרִים דָּבָר אֶחָד, אֲנִי אוֹמֵר לָהֶם: אִי אַתֶּם מוֹדִים בְּמִתְכַּוֵּן לְהוֹצִיא לְפָנָיו, וּבָא לוֹ לְאַחֲרָיו - שֶׁהוּא פָּטוּר, וְאִם נִתְכַּוֵּן וְהוֹצִיא לְאַחֲרָיו שֶׁהוּא חַיָּב? וְהֵם אָמְרוּ לִי: אִי אַתָּה מוֹדֶה בְּמוֹצִיא לְאַחַר יָדוֹ, בְּרַגְלוֹ, בְּפִיו וּבְמַרְפְּקוֹ - שֶׁהוּא פָּטוּר, שֶׁלֹּא הוֹצִיא כְּדֶרֶךְ הַמּוֹצִיאִים?! אֲנִי לֹא מָצָאתִי תְּשׁוּבָה לִדְבָרֵיהֶם, וְהֵם לֹא מָצְאוּ תְּשׁוּבָה לִדְבָרַי.

[9] מִן הַשְּׂעָרוֹת הַקְּשׁוֹת שֶׁבְּשַׁדְרָתוֹ.

[10] גַּבּוֹ שֶׁל הַחֲזִיר.

[11] סַמָּנִין שֶׁעוֹשִׂים מֵהֶם צֶבַע לִצְבֹּעַ.

תּוֹסֶפְתָּא

ה. שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּמַלְגּוֹ וְלוֹגְזִין, בְּכִרְכָּר וְשׁוֹטֶה, בְּקַלְמוֹס וְכוֹתְבִין, בְּקָנֶה וְהוֹצִיאוּהוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים - שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִין. בְּעִגּוּל שֶׁל דְּבֵלָה וְהוֹצִיאוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, בַּקּוֹרָה וְהוֹצִיאוּהוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים - שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם אֵין אֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ וְהוֹצִיאוּהוּ שְׁנַיִם - חַיָּבִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁאֵין אֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ וְהוֹצִיאוּהוּ שְׁנַיִם - פְּטוּרִין, שֶׁאֵין שְׁנַיִם חַיָּבִין עַל הַמְּלָאכָה אַחַת.

ו. שְׁנַיִם שֶׁעָשָׂה אֶחָד מֵהֶם מְלָאכָה, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה הוּא - יָבִיאוּ שְׁנֵיהֶם חַטָּאת בְּשֻׁתָּפוּת וְיִתְּנוּ עָלֶיהָ וְתֹאכַל; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי, שֶׁזֶּה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי וְזֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. וּמוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי, בִּשְׁנַיִם שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶם מְחַסַּר כַּפָּרָה, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה מֵהֶן - שֶׁיָּבִיאוּ חַטָּאת בְּשֻׁתָּפוּת וְיִתְּנוּ עָלֶיהָ וְתֹאכַל.

ז. הוֹצִיא כַּחֲצִי גְרוֹגֶרֶת, וְחָזַר וְהוֹצִיא כַּחֲצִי גְרוֹגֶרֶת בְּהֶעְלֵם אֶחָד - חַיָּב. בִּשְׁנֵי הֶעְלֵמוֹת - פָּטוּר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בְּהֶעְלֵם אֶחָד בִּרְשׁוּת אַחַת - חַיָּב. בְּהֶעְלֵם אֶחָד בִּשְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת אוֹ בִּשְׁתֵּי הֶעְלָמוֹת בִּרְשׁוּת אַחַת - פָּטוּר. נֶאֱכַל הָרִאשׁוֹן עַד שֶׁלֹּא הוֹצִיא הַשֵּׁנִי - בֵּין בְּהֶעְלֵם אֶחָד בֵּין בִּשְׁנֵי הֶעְלָמוֹת - פָּטוּר. הוֹצִיא כַּחֲצִי גְרוֹגֶרֶת, וּנְתָנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְחָזַר וְהוֹצִיא כַּחֲצִי גְרוֹגֶרֶת, אִם הִנִּיחַ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת לָרִאשׁוֹנָה - אִם הֶעֱבִירָן דֶּרֶךְ עָלֶיהָ - חַיָּב. וְאִם לָאו - פָּטוּר.

ח. הַנּוֹטֵל מִלֹּא הַזּוֹג מִשָּׁעָרוֹ - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְכַמָּה מִלֹּא הַזּוֹג? - שְׁתַּיִם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֲפִלּוּ אֶחָת. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, בְּבוֹרֵר שְׁחוֹרוֹת מִבֵּין לְבָנוֹת וּלְבָנוֹת מִבֵּין שְׁחוֹרוֹת - חַיָּב; וְדָבָר זֶה אַף בְּחוֹל אָסוּר מִשּׁוּם (דְּבָרִים כב, ה): "לֹא יִלְבַּשׁ" וְגוֹ'.

ט. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: צִפֹּרֶן שֶׁפָּרְשָׂה רֻבָּהּ, וְיֵיצִין שֶׁפָּרְשׂוּ רֻבָּן, בַּיִד - מֻתָּר. נִטְלָן בִּכְלִי - הֲרֵי זֶה חַיָּב חַטָּאת.

הַשָּׁלֵם

י. הַחוֹלֵב, וְהַמְחַבֵּץ, וְהַמְגַבֵּן כִּגְרוֹגֶרֶת, הַמְכַבֵּד, וְהַמְרַבֵּץ, וְהַמְרַחְיִץ, וְהַסָּךְ, וְהָרוֹדֶה חֲלוֹת דְּבַשׁ - שָׁגַג בְּשַׁבָּת חַיָּב חַטָּאת, הַזִּיד בְּיוֹם-טוֹב לוֹקֶה אַרְבָּעִים; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בְּיוֹם-טוֹב אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁבוּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הַגּוֹדֶלֶת וְהַכּוֹחֶלֶת וְהַפּוֹקֶסֶת - לְעַצְמָהּ פְּטוּרָה, לַאֲחֵרוֹת - חַיֶּבֶת. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא תַעֲבִיר סָרָק עַל פָּנֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁצּוֹבַעַת.

יא. הַתּוֹלֵשׁ, בֵּין בִּימִינוֹ וּבֵין בִּשְׂמֹאלוֹ - הֲרֵי זֶה חַיָּב, לְאַחַר יָדוֹ, בְּרַגְלוֹ, בְּפִיו וּבְמַרְפְּקוֹ, אוֹ שֶׁהָיָה מְהַלֵּךְ עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ, וְנִתְּזוּ צְרוֹרוֹת מִתַּחַת רַגְלָיו, וְנָפַל עַל גַּבֵּי עֲשָׂבִים וְתָלַשׁ - פָּטוּר. מְהַלֵּךְ אָדָם עַל גַּבֵּי עֲשָׂבִים וְעַל גַּבֵּי צְרוֹרוֹת בְּשַׁבָּת, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

יב. הַתּוֹלֵשׁ עֶלְשִׁין לָאֱכֹל - כִּגְרוֹגֶרֶת. לִבְהֵמָה - כְּמִלֹּא פִי גְדִי, אִם לְהַסִּיק - כְּדֵי לְבַשֵּׁל בֵּיצָה קַלָּה. לְתַקֵּן הָאָרֶץ - כָּל שֶׁהֵן. אִם נִתְכַּוֵּן בְּכֻלָּן - חַיָּב שְׁתַּיִם. וְאִם הָיָה מִתְעַסֵּק וְתָלַשׁ - פָּטוּר. הַמְזָרֵד זָרְדִין לַאֲכִילָה - כִּגְרוֹגֶרֶת. לִבְהֵמָה - כְּמִלֹּא פִי הַגְּדִי. לְתַקֵּן הָאִילָן - כָּל שֶׁהֵן. אִם מִתְכַּוֵּנִין בְּכֻלָּן - חַיָּב שְׁתַּיִם. אִם הָיָה מִתְעַסֵּק וְזָרַד - פָּטוּר.

יג. הַחוֹפֵר, הַחוֹרֵשׁ, וְהַחוֹרֵץ - מְלָאכָה אַחַת הֵן. הַדָּשׁ וְהַמְנַפֵּט[12], וְהַמְנַפֵּץ - מְלָאכָה אַחַת הֵן. הַתּוֹלֵשׁ, וְהַקּוֹצֵר[13], וְהַבּוֹצֵר[14], וְהַמּוֹסֵק[15], וְהַגּוֹדֵר[16], וְהָאוֹרֶה[17] - מְלָאכָה

---

[12] מַכָּה בַּקֶּשֶׁת עַל צֶמֶר גֶּפֶן - לְהַפְרִיד וּלְהָסִיר עַל יְדֵי זֶה הַפְּסֹלֶת מֵהַגֶּרְעִינִים.

[13] תְּבוּאָה.

[14] עֲנָבִים.

[15] זֵיתִים.

[16] קוֹצִין תְּמָרִים.

תּוֹסֶפְתָּא

אַחַת. הַמְכַבֵּשׁ וְהַסּוֹחֵט - מְלָאכָה אַחַת. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: הַצָּבָעִים שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם אֵין עוֹשִׂין סְחִיטָה מְלָאכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. הַבּוֹרֵר, הַטּוֹחֵן, הַזּוֹרֶה, וְהַמְרַקֵּד, וְהַלָּשׁ וְהָאוֹפֶה לָאֲכִילָה - כַּגְּרוֹגָרוֹת. לִבְהֵמָה - כִּמְלֹא פִּי גְדִי. לִצְבַע - כְּדֵי לִצְבֹּעַ בּוֹ בֶּגֶד קָטָן. וּשְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים: כְּשִׁעוּר לְטַמְאָתָן כָּךְ שִׁעוּר לְהוֹצִיאָן. הַתּוֹלֵשׁ כָּנָף מִן הָעוֹף, וְהַקּוֹטֵמוֹ וְהַמּוֹרְטוֹ - חַיָּב שֶׁלֹּשׁ חֲטָאוֹת.

יד. אֵין יוֹנְקִין מִבְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּיוֹם-טוֹב וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. אֲבָא שָׁאוּל אוֹמֵר: יוֹנְקִין הָיִינוּ מִבְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּיוֹם-טוֹב. לֹא תָקֵל אִשָּׁה מִדַּדֶּיהָ וְתַחֲלִיב לְתוֹךְ הַכּוֹס אוֹ לְתוֹךְ הַקְּעָרָה וְתָנִיק אֶת בְּנָהּ. אֵין יוֹנְקִין לֹא מִן הַנְּכָרִית וְלֹא מִבְּהֵמָה טְמֵאָה, וְאִם הָיָה דָּבָר שֶׁל סַכָּנָה - מַתִּר, שֶׁאֵין כָּל דָּבָר עוֹמֵד בִּפְנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, חוּץ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וּגְלוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק אַחַד עָשָׂר

א. הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּרְשׁוּת הַיָּחִיד בָּאֶמְצַע, בְּאַרְבַּע אַמּוֹת - פָּטוּר. פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת - חַיָּב.

ב. שְׁתֵּי סְרָטָאוֹת[18] זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, וְזָרַק מִן הָעֶלְיוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה, חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת - חַיָּב. בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - פָּטוּר. זָרַק מִן רְשׁוּת הָרַבִּים לַדִּיר, וְלַסַּהַר, וְלַמְּקֻצָּה, וְלֶחָצֵר, אֲפִילּוּ הֵן בַּבְקָעָה - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַזּוֹרֵק מִן הַחֲנוּת דֶּרֶךְ סְטָיו לַפַּלְטְיָא - חַיָּב. מִן הַחֲנוּת לַסְּטָיו, וּמִסְּטָיו לַפַּלְטְיָא - פָּטוּר.

ג. שְׁתֵּי בְקָעוֹת זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, זָרַק מִן הַתַּחְתּוֹנָה לָעֶלְיוֹנָה, וּמִן הָעֶלְיוֹנָה לַתַּחְתּוֹנָה, בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - פָּטוּר. אִיסְטַרְיטָיָא עַל גַּבֵּי בְקָעָה, וְזָרַק מִן הָאִיסְטַרְיטָיָא לַבְּקָעָה - פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם יֵשׁ בְּמָקוֹם שֶׁזָּרַק עֹמֶק עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרוֹחַב אַרְבָּעָה - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

הַשָּׁלֵם

ד. מְבוֹי שֶׁשָּׁוֶה לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וַעֲשׂוּיָה מִדְּרוֹן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אִם יֵשׁ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - אֵין צָרִיךְ לֶחִי וְקוֹרָה. רְשׁוּת הָרַבִּים הַשּׁוֹפֵעַ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד - הֲרֵי הוּא כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. שָׁוֶה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְנַעֲשָׂה מִדְּרוֹן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אִם יֵשׁ גֹּבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - אֵין צָרִיךְ לֶחִי וְקוֹרָה. רְשׁוּת הַיָּחִיד הַשּׁוֹפֵעַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים - הֲרֵי הוּא כִּרְשׁוּת הָרַבִּים, שָׁוֶה לְכָאן וּלְכָאן וְגָבוֹהַּ מִן הָאֶמְצַע, אִם יֵשׁ גֹּבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - אֵין צָרִיךְ לֶחִי וְקוֹרָה. רְשׁוּת הַיָּחִיד הַשּׁוֹפֵעַ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד - הֲרֵי הוּא כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, לִרְשׁוּת הָרַבִּים -הֲרֵי הוּא כִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

ה. תֵּל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים - רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם יֵשׁ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, הַנּוֹטֵל הֵימֶנּוּ וְהַנּוֹתֵן עַל גַּבּוֹ - חַיָּב. פָּחוֹת מִכֵּן, בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - פָּטוּר. חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת - חַיָּב. גֵּו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה, וְנָטַל הֵימֶנּוּ וְנָתַן עַל גַּבָּיו -חַיָּב. פָּחוֹת מִכֵּן, בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - פָּטוּר. חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת - חַיָּב. עַמּוּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחָב אַרְבָּעָה, וְנָטַל הֵימֶנּוּ וְנָתַן עַל גַּבָּיו - חַיָּב. פָּחוֹת מִכֵּן, בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - פָּטוּר. חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת - חַיָּב.

ו. מְנוֹרָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה, וּפָרַח שֶׁבְּרֹאשָׁהּ רָחָב אַרְבָּעָה, וְנָטַל הֵימֶנָּה וְנָתַן עַל גַּבָּהּ - חַיָּב. הָיָה פָּחוֹת מִכֵּן, בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - פָּטוּר. חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת - חַיָּב. עֲגָלָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּרְחָבָה אַרְבָּעָה, אֶחָד הַפּוֹרֵק וְאֶחָד הַטּוֹעֵן - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

ז. הַזּוֹרֵק בַּכֹּתֶל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְהָלְכָה וְיָשְׁבָה בְּחוֹר שֶׁהוּא אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים - הֲרֵי זֶה חַיָּב; שֶׁאֵין מְטַלְטְלִין מֵרְשׁוּת לִרְשׁוּת, כְּגוֹן אֵלּוּ

---

[17] קוֹצִין תְּאֵנִים.

[18] רְשׁוּת הָרַבִּים.

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁמְּשַׁחְקִין בַּכַּדּוּר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְיָצָאָה הַכַּדּוּר מִתַּחַת יָדוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן לַכּוֹתֶל וְחָזְרָה לַאֲחוֹרֶיהָ, חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת - חַיָּב. קֻפָּה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וּרְחָבָה אַרְבָּעָה. וְכֵן גּוּמָא אֵין מְטַלְטְלִין מִתּוֹכָן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְלֹא מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכָן, אֲבָל יוֹרֵד לְתוֹכָן וְאוֹכֵל. פָּחוֹת מִכֵּן, תּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת - פָּטוּר. חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת - חַיָּב. לְשׁוֹן יָם הַנִּכְנָס לֶחָצֵר - אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת, אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לוֹ מְחִיצָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּכְנָס בְּפִרְצָה שֶׁהִיא יְתֵרָה עַל עֲשָׂרָה אַמּוֹת, אֲבָל הַנִּכְנָס בַּפֶּתַח - אֵין צָרִיךְ כְּלוּם. סֶלַע שֶׁהוּא גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים - אֵין מְטַלְטְלִין, לֹא מִתּוֹכוֹ לַיָּם, וְלֹא מַיִם לְתוֹכוֹ. פָּחוֹת מִכֵּן - חֲרֵי זֶה מַתָּר, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא בֵּית סָאתַיִם.

ח. הַזּוֹרֵק מִן הַיָּם לַיַּבָּשָׁה, וּמִן הַיַּבָּשָׁה לַיָּם, מִן הַסְּפִינָה לַיָּם, מִן הַיָּם לַסְּפִינָה וּמִן הַסְּפִינָה לַחֲבֶרְתָּהּ - פָּטוּר. זָרַק מִן הָאִיסְטַרְטִיָּא לַיָּם - פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם יֵשׁ בְּמָקוֹם שֶׁזָּרַק עֹמֶק עֲשָׂרָה טְפָחִים - חֲרֵי זֶה חַיָּב. וּבְבוֹר אֲפִלּוּ עֹמֶק מְאָה אַמָּה - חֲרֵי זֶה חַיָּב. סְפִינָה שֶׁבַּיָּם, גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים - אֵין מְטַלְטְלִין לֹא מִתּוֹכָהּ לַיָּם, וְלֹא מַיִם לְתוֹכָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עָמוּקָה עֲשָׂרָה וְאֵינָהּ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה - מְטַלְטְלִין מִתּוֹכָהּ לַיָּם, אֲבָל לֹא מַיִם לְתוֹכָהּ.

ט. סְפִינוֹת קְשׁוּרוֹת זוֹ בְּזוֹ - מְעָרְבִין וּמְטַלְטְלִין מִזּוֹ לְזוֹ. הִתִּירוּ - נֶאֶסְרוּ. חָזְרוּ וְקִשְּׁרוּם - בֵּין אֲנוּסִין, בֵּין שׁוֹגְגִין, בֵּין מְזִידִין, בֵּין מְטַעִין - חָזְרוּ לְהֶתֵּרָן. מַחֲצָלוֹת פְּרוּסוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים - מְעָרְבִין וּמְטַלְטְלִין מִזּוֹ לְזוֹ, נִקְפְּלוּ - נֶאֶסְרוּ. חָזְרוּ וּפְרָסוּהָ, בֵּין אֲנוּסִין, בֵּין שׁוֹגְגִין, בֵּין מְזִידִין, בֵּין מְטַעִין - חָזְרוּ לְהֶתֵּרָן. שֶׁכָּל מְחִיצָה הַנַּעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת, בֵּין שׁוֹגְגִין, בֵּין מְזִידִין, בֵּין אֲנוּסִין, בֵּין מְטַעִין - הֲרֵי זוֹ מְחִצָּה.

הַשָּׁלֵם

י. בָּתִּים שֶׁבַּסְּפִינָה - חַיָּבִין בְּעֵרוּב. וְהַשֹּׁאֵר שֶׁבַּסְּפִינָה שֶׁאֵין לָהֶם בָּתִּים - הֲרֵי הֵן כִּשְׁרוּיִין בֶּחָצֵר. לְוָיוֹתִין שֶׁבַּסְּפִינָה - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָם. אִם הָיוּ מְכֻסִּין בָּהֶן פֵּרוֹת אוֹ כֵּלִים - הֲרֵי הֵן כִּכְסוּי כֵּלִים וּמְטַלְטְלִין אוֹתָן.

יא. לֹא יִתְלֶה אָדָם בְּשָׁרְשֵׁי אִילָן לְמַעְלָה מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים, וְיוֹרֵד וְטוֹבֵל, אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ רַגְלָיו נוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ. אֲבָל נִתְלֶה בַּחֶבֶל הַקָּשׁוּר בַּסֶּלַע אוֹ בַּסְּפִינָה - יוֹרֵד וְטוֹבֵל.

יב. הַזּוֹרֵק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְנִזְכַּר לְאַחַר שֶׁיָּצְתָה מִיָּדוֹ - קָלְטָהּ אַחֵר אוֹ קָלְטָהּ כֶּלֶב, אוֹ שֶׁנִּשְׁרְפָה - רַבִּי מְחַיֵּב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. מוֹדֶה רַבִּי לַחֲכָמִים, שֶׁאִם זָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁהוּא פָּטוּר, עַד שָׁעָה שֶׁתְּנוּחַ.

יג. זֶה הַכְּלָל, כָּל חַיָּבֵי חַטָּאוֹת - אֵין חַיָּבִין עַד שֶׁתְּהֵא תְּחִלָּתָן וְסוֹפָן שְׁגָגָה. תְּחִלָּתָן זְדוֹן וְסוֹפָן שְׁגָגָה, תְּחִלָּתָן שְׁגָגָה וְסוֹפָן זְדוֹן - פְּטוּרִים, עַד שֶׁתְּהֵא תְּחִלָּתָן וְסוֹפָן שְׁגָגָה. אִם יֵשׁ בִּשְׁגָגָה שֶׁל אֶחָד מֵהֶם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה - חַיָּב. כֵּיצַד? הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא שַׁבָּת, וְהִזִּיד בַּמְּלָאכָה - זֶה הוּא מְזִיד הָאָמוּר בַּתּוֹרָה. אִם הָיָה מִתְעַסֵּק - פָּטוּר. שָׁגַג בְּשַׁבָּת וְהִזִּיד בַּמְּלָאכָה, אוֹ שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא שַׁבָּת, וְנִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת בָּהּ מְלָאכָה. אֲבָל לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁעַל אוֹתָהּ מְלָאכָה חַיָּב חַטָּאת - זֶה הוּא שׁוֹגֵג הָאָמוּר בַּתּוֹרָה.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. הַבּוֹנֶה כָּל שֶׁהוּא - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֶחָד נָתַן אֶת הָאֶבֶן וְאֶחָד נָתַן אֶת הַטִּיט - הַנּוֹתֵן אֶת הַטִּיט, הֲרֵי זֶה חַיָּב; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶם חַיָּבִים. נָטַל אֶת הָאֶבֶן וּנְתָנָהּ עַל גַּבֵּי דִּימוּס, וְהִתְקִינָהּ לְבִנְיָן, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן עָלֶיהָ אֶת הַטִּיט - הֲרֵי זֶה חַיָּב, וַהֲרֵי הִיא כְּקַרְקַע לְכָל דָּבָר.

ב. הַמַּכֶּה בַּפַּטִּישׁ, אֶחָד טְפִיחָה גְּדוֹלָה וְאֶחָד טְפִיחָה קְטַנָּה - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף הַמַּכֶּה

תּוֹסֶפְתָּא

בְּקוּרְנָס עַל הַסַּדָּן בִּשְׁעַת מְלָאכָה - חַיָּב, שֶׁכֵּן מְרַדְּדִין טַסִּין לַעֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן.

ג. הַקּוֹדֵחַ, וְהַגּוֹרֵר, וְהַקּוֹצֵץ כָּל שֶׁהוּא, וְהַצָּר צוּרָה, וְהַצּוֹבֵעַ אֶת הָעוֹר, וְהַמַּעֲבִד אֶת הָעוֹר - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עַד שֶׁיְּקַדֵּיחַ אֶת כָּלוֹ, עַד שֶׁיְּגָרֵר אֶת כָּלוֹ, עַד שֶׁיְּקַלֵּף אֶת כָּלוֹ. הַצָּר צוּרָה - עַד שֶׁיְּצַוֵּר אֶת כָּלוֹ. הַצּוֹבֵעַ אֶת הָעוֹר - עַד שֶׁיְּעַבֵּד אֶת כָּלוֹ. הַמַּעֲבִד אֶת הָעוֹר - עַד שֶׁיְּעַבֵּד אֶת כָּלוֹ. הַמְּכַבֶּה וְהַמַּבְעִיר - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַנּוֹתֵן שֶׁמֶן בַּנֵּר, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁמֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. טִלְטְלוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם - פָּטוּר. הִטָּהוּ עַל צִדּוֹ - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הָיוּ לְפָנָיו שְׁנֵי נֵרוֹת דּוֹלְקִין - נִתְכַּוֵּן לְכַבּוֹת אֶת זֶה וְכִבָּה אֶת זֶה - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. שְׁנֵי נֵרוֹת כְּבוּיִן - נִתְכַּוֵּן לְהַבְעִיר אֶת זֶה וְהִבְעִיר אֶת זֶה - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. אֶחָד כָּבוּי וְאֶחָד דָּלוּק - נִתְכַּוֵּן לְכַבּוֹת אֶת הַדָּלוּק וּלְהַבְעִיר אֶת הַכָּבוּי, וְהִבְעִיר אֶת הַכָּבוּי וְכִבָּה אֶת הַדָּלוּק בְּנִשִּׁימָה אַחַת - חַיָּב, בִּשְׁתֵּי נְשִׁימוֹת - פָּטוּר.

ד. אֶחָד נָתַן אֶת הָאוּר, וְאֶחָד נָתַן אֶת הָעֵצִים, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַקְּדֵרָה, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַמַּיִם, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַבָּשָׂר, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַתַּבְלִין, וּבָא אֶחָד וְהֵגִיס - כֻּלָּן חַיָּבִין. אֶחָד נָתַן אֶת הָעֵצִים, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַקְּדֵרָה, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַמַּיִם, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַבָּשָׂר, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַתַּבְלִין, וְאֶחָד הֵבִיא אֶת הָאוּר, וּבָא אֶחָד וְהֵגִיס - שְׁנֵיהֶם הָאַחֲרוֹנִים חַיָּבִין.

ה. הַסּוֹרֵט סְרִיטָה אַחַת עַל גַּבֵּי שְׁנֵי נְסָרִים כְּאַחַת - הֲרֵי זֶה חַיָּב. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לֹא חַיְּבוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אֶלָּא מִשּׁוּם רוֹשֶׁם, שֶׁכֵּן רוֹשְׁמִין עַל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן לֵידַע אֵיזֶהוּ בֵּן זוּגוֹ. כָּתַב אוֹת אַחַת בְּרֹאשׁ הַיְרִיעָה מִכַּאן, וְאוֹת אַחַת בְּרֹאשׁ הַיְרִיעָה מִכָּאן, אִם כְּשֶׁמַּדְבִּיקָן זוֹ לְזוֹ וְהֵן נִרְאוֹת כְּאַחַת - חַיָּב, וְאִם לָאו - פָּטוּר. כָּתַב אוֹת אַחַת, וּבָא אַחֵר וְכָתַב אוֹת אַחַת, וּבָא אַחֵר וְכָתַב אוֹת אַחַת - אֲפִלּוּ כָּל הַשֵּׁם כֻּלּוֹ, אֲפִלּוּ כָּל הַפָּסוּק כֻּלּוֹ - פָּטוּר. הִרְוִשֵּׁם אוֹת אַחַת וְהִשְׁלִים אֶת הַשֵּׁם, אוֹת אַחַת וְהִשְׁלִים אֶת הַסֵּפֶר - חַיָּב.

ו. הַמְקָרֵעַ עַל הָעוֹר כְּתַבְנִית כְּתָב - פָּטוּר. הִרְוִשֵּׁם עַל הָעוֹר כְּתַבְנִית כְּתָב - חַיָּב. כָּתַב בְּקַלְיְפֵי אֱגוֹזִין, בְּקַלְיְפֵי רִמּוֹנִים - חַיָּב. בְּדָם קָרוּשׁ, בְּחֶלֶב קָרוּשׁ, עַל עֶלֶה זַיִת, וְעַל עֶלֶה חָרוּב, וְעַל עֶלֶה דִּלַעַת, וְעַל כָּל דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קַיָּמָא - חַיָּב. עַל עֶלֶה חַזְרִין, וְעַל עֶלֶה כְּרִשִּׁין, וְעַל עֶלֶה בְּצָלִים, וְעַל עֶלֶה יְרָקוֹת, וְעַל כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא - פָּטוּר. זֶה הַכְּלָל: כָּתַב דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קַיָּמָא עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא, אוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא עַל דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קַיָּמָא - פָּטוּר. אֵינוֹ חַיָּב, עַד שֶׁיִּכְתֹּב דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קַיָּמָא עַל דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל קַיָּמָא.

ז. הַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת גְּדוֹלָה, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּמִקּוֹמָהּ כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת - פָּטוּר. הַמּוֹחֵק אוֹת אַחַת גְּדוֹלָה, אִם יֵשׁ בְּמִקּוֹמָהּ כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת - חַיָּב. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם בְּרַבִּי יוֹסֵי: זֶה חִמֵּר בְּמוֹחֵק מִבְּכוֹתֵב, חִמֵּר בְּכוֹתֵב מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמוֹחֵק. הַכּוֹתֵב לְקַלְקֵל - חַיָּב. וְהַמּוֹחֵק לְקַלְקֵל - פָּטוּר. נָפְלָה דְּיוֹ עַל גַּבֵּי סֵפֶר וּמְחָקָהּ, שֶׁעָוָה עַל גַּבֵּי פְּנֵקָס וּמְחָקוֹ, אִם יֵשׁ בְּמְקוֹמָהּ כְּדֵי לִכְתֹּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת - חַיָּב. וְהַמּוֹחֵק לְקַלְקֵל - פָּטוּר. אֵין לְךָ שֶׁחַיָּב, אֶלָּא הַמּוֹחֵק עַל מְנָת לִכְתֹּב, וְהַמּוֹחֵק כְּדֵי לְתַקֵּן כָּל שֶׁהוּא - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

ח. הַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת וְעָשָׂה שְׁתַּיִם. שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת וַעֲשָׂאָן אוֹת אַחַת - הֲרֵי זֶה חַיָּב. נִתְכַּוֵּן לִכְתֹּב אוֹת אַחַת וְנַעֲשָׂה בְיָדוֹ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת וַעֲשָׂאָן אוֹת אַחַת - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. עָשָׂה שְׁנֵי נְקוּדִין, וּבָא אַחֵר וְגָמְרָן וַעֲשָׂאָן שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת - הָאַחֲרוֹן חַיָּב. כָּתַב עַל הַזָּוִית מִבִּפְנִים - הֲרֵי זֶה חַיָּב. מִבַּחוּץ - פָּטוּר. הַמְצַיֵּר בְּקַלְיְפֵי פּוֹלִין, בְּקַלְיְפֵי תּוּרְמְסִין - פָּטוּר.

ט. הַמְסָרֵט עַל בְּשָׂרוֹ - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. אָמַר לָהֶם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: וַהֲלֹא בֶּן סְטָדָא לֹא לָמַד אֶלָּא בְּכָךְ? אָמְרוּ

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

לוֹ: מִפְּנֵי שׁוֹטֶה אֶחָד נִתַּיֵּב אֶת כָּל הַפִּקְחִין?

י. אֶחָד אוֹחֵז בְּקֶלְמוֹס וְאֶחָד אוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכוֹתֵב - פָּטוּר. וְהָאוֹחֵז בְּקֶלְמוֹס - הָאוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכוֹתֵב - חַיָּב. נִתְכַּוֵּן לְסַיְּעוֹ - הָאוֹחֵז בְּקֶלְמוֹס - חַיָּב, וְהָאוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכוֹתֵב - פָּטוּר. שׁוֹגֵג אוֹחֵז בְּקֶלְמוֹס, וּמֵזִיד אוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכוֹתֵב - פָּטוּר. מֵזִיד אוֹחֵז בְּקֶלְמוֹס, וְשׁוֹגֵג אוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכוֹתֵב - חַיָּב. קָטָן אוֹחֵז בְּקֶלְמוֹס וְגָדוֹל אוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכוֹתֵב - חַיָּב. גָּדוֹל אוֹחֵז בְּקֶלְמוֹס וְקָטָן אוֹחֵז בְּיָדוֹ וְכוֹתֵב - פָּטוּר.

יא. מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לַחֲכָמִים, שֶׁאִם כָּתַב אוֹת אַחַת בְּשַׁבָּת זוֹ, וְאוֹת אַחַת בְּשַׁבָּת אַחֶרֶת, אוֹת אַחַת בְּשַׁבָּת וְאוֹת אַחַת בְּיוֹם-טוֹב, אוֹת אַחַת בְּשַׁבָּת וְאוֹת אַחַת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים - שֶׁהוּא פָּטוּר, שֶׁאֵין שְׁנֵי יָמִים מִצְטָרְפִין לִמְלָאכָה אַחַת.

יב. אֶחָד נָתַן אֶת הַדְּיוֹ, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַמַּיִם, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַקַּנְקַנְתּוֹם - שְׁנַיִם הָאַחֲרוֹנִים חַיָּבִין. אֶחָד נָתַן אֶת הַדְּיוֹ וְאֶחָד נָתַן אֶת הַקַּנְקַנְתּוֹם, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַמַּיִם, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַדְּיוֹ - שְׁנַיִם הָאַחֲרוֹנִים חַיָּבִין. אֶחָד נָתַן אֶת הַדְּיוֹ, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַקַּנְקַנְתּוֹם, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַמַּיִם - הָאַחֲרוֹן חַיָּב. אֶחָד נָתַן אֶת הַדְּיוֹ וְאֶחָד נָתַן אֶת הַקַּנְקַנְתּוֹם, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַמַּיִם, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַקּוֹמֶס, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַמַּיִם. אֶחָד נָתַן אֶת הַמַּיִם וְאֶחָד נָתַן אֶת הָאֵפֶר. אֶחָד נָתַן אֶת הָאֵפֶר וְאֶחָד נָתַן אֶת הַמַּיִם - הָאַחֲרוֹן חַיָּב; דִּבְרֵי רַבִּי. וְרַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַד שֶׁיְּגַבֵּל.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק שְׁלִשָּׁה עָשָׂר

א. הָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין עַל גַּבֵּי הַגֵּס. וְעַל גַּבֵּי הָאִמְרָא - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֲפִלּוּ אֶחָד. הָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין עַל גַּבֵּי שָׂפָה עַל הָרֹחַב שְׁלשָׁה בָּתִּים - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הָאוֹרֵג שְׁלשָׁה חוּטִין בַּתְּחִלָּה - הֲרֵי זֶה חַיָּב,

הַשָּׁלֵם

הָא לְמָה זֶּה דּוֹמֶה? לְצַלְצַל קָטָן שֶׁאָרַג בּוֹ שְׁנֵי חוּטִין עַל רֹחַב שְׁלשָׁה בָּתִּים. וְהָאוֹרֵג שְׁלשָׁה בָּתִּים מִתְּחִלָּה - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

ב. שְׁנַיִם שֶׁצָּדוּ אֶת הַצְּבִי - שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין, שֶׁאֵין שְׁנַיִם חַיָּבִין עַל מְלָאכָה אַחַת. צָדוּ הָרִאשׁוֹן וְהִנִּיחוּ - שְׁנֵיהֶם חַיָּבִין. צָדוּ הָרִאשׁוֹן וְנָתְנוּ לַשֵּׁנִי - הָרִאשׁוֹן חַיָּב וְהַשֵּׁנִי פָּטוּר.

ג. הַצָּד צְבִי בְּחָצֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי פְּתָחִים - פָּטוּר. נָעַל הָרִאשׁוֹן אֶת הַפֶּתַח וּבָא הַשֵּׁנִי וְנָעַל אֶת הַפֶּתַח הַשֵּׁנִי - הַשֵּׁנִי חַיָּב וְהָרִאשׁוֹן פָּטוּר. חָזַר הָרִאשׁוֹן וּפָתַח וְנָעַל - הָרִאשׁוֹן חַיָּב עַל צָדָּה הַשֵּׁנִי.

ד. הַצָּד צְבִי חִגֵּר, חוֹלֶה, זָקֵן - פָּטוּר. הַצָּד אֶת הַיָּשֵׁן וְאֶת הַסּוּמָא - חַיָּב. הַצָּד יוֹנֵי שׁוֹבָךְ, יוֹנֵי עֲלִיָּה, וְצִפֳּרִין שֶׁקִּנְּנוּ בַּטְּפִיחִין וּבַבִּירָה, וְכָל דָּבָר שֶׁמְּחַסֵּר צֵידָה - חַיָּב. אַוָּזִין וְתַרְנְגוֹלִין, וְיוֹנֵי הַרְדְּסָיוֹת, וְכָל דָּבָר שֶׁאֵין מְחַסֵּר צֵידָה - פָּטוּר. הַצָּד זְבוּבִין וַיְתוּשִׁין - חַיָּב. וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר. הַצָּד חֲגָבִים - בְּשָׁעַת הַטַּל - פָּטוּר. בְּשָׁעַת הַשָּׁרָב - חַיָּב. אֶלְעָזָר בֶּן מְהֲבַאי אוֹמֵר: אַף בְּשָׁעַת הַשָּׁרָב, אִם הָיוּ מְקֻלְחִין - פָּטוּר.

ה. הַצָּד בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף מֵאֶפֶר שֶׁבִּרְשׁוּת אָדָם, אִם הָיוּ מְחַסְּרִין צֵידָה - חַיָּב. לְאֵפֶר שֶׁבִּרְשׁוּת אָדָם, אַף עַל פִּי שֶׁמְּחַסְּרִין צֵידָה - פָּטוּר. הַפּוֹרֵשׂ מְצוּדָּה עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף, אַף עַל פִּי שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹכָהּ - פָּטוּר, הַפּוֹרֵשׂ מְצוּדָּה עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה, חַיָּה וְעוֹף, אִם נִכְנְסוּ לְתוֹכָהּ - חַיָּב. הַמְפָרֵק בְּהֵמָה וְעוֹף מִן הַמְּצוּדָּה - פָּטוּר.

ו. שְׁנַיִם שֶׁיָּשְׁבוּ עַל הַפֶּתַח - שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִין, שֶׁאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה מֵהֶן קֹדֶם. יָשְׁבוּ זֶה רִאשׁוֹן וְזֶה שֵׁנִי - הָרִאשׁוֹן חַיָּב וְהַשֵּׁנִי פָּטוּר. יָשַׁב אֶחָד עַל הַפֶּתַח, וּבָא אַחֵר וְצָדוֹ מִבִּפְנִים - הַיּוֹשֵׁב עַל הַפֶּתַח חַיָּב. וְהַצָּדוֹ מִבִּפְנִים - פָּטוּר. יָשַׁב אֶחָד עַל הַפֶּתַח, וּבָא אַחֵר וְיָשַׁב לוֹ מִבִּפְנִים - פָּטוּר, יָשַׁב אֶחָד עַל הַפֶּתַח, וּבָא אַחֵר וְיָשַׁב לוֹ מִבִּפְנִים, וּבָא אַחֵר וְיָשַׁב

תּוֹסֶפְתָּא

לוֹ מִבַּחוּץ - הַיּוֹשֵׁב עַל הַפֶּתַח חַיָּב, וּשְׁנַיִם הָאֲחֵרוֹנִים פְּטוּרִין. יָשַׁב אֶחָד עַל הַפֶּתַח, וְנִמְצָא צָבִי בְּתוֹכוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְכַּוֵּן לֵישֵׁב עַל הַפֶּתַח עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ - פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁקָּדְמָה צֵידָה לַמַּחְשָׁבָה, אֵין לְךָ שֶׁיֵּהָא חַיָּב אֶלָּא הַמִּתְכַּוֵּן לָצוּד, אֲבָל קָדְמָה צֵידָה לַמַּחְשָׁבָה - פָּטוּר. לָמָּה זֶה דּוֹמֶה? לְנוֹעֵל אֶת בֵּיתוֹ לְשָׁמְרוֹ וְנִמְצָא צָבִי בְּתוֹכוֹ, וּלְמִתְכַּסֶּה בְּטַלִּית, וְנִמְצָא צְפוֹרִית בְּתוֹכָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְכַּוֵּן לֵישֵׁב עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ - פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁקָּדְמָה צֵידָה לַמַּחְשָׁבָה, אֵין לְךָ שֶׁחַיָּב אֶלָּא הַמִּתְכַּוֵּן לָצוּד. אִם קָדְמָה צֵידָה לַמַּחְשָׁבָה - פָּטוּר.

ז. אֵין לוֹעֲסִין מִסְתִּיכִין[19] בְּשַׁבָּת. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁמִּתְכַּוֵּן לִרְפוּאָה, אֲם מִפְּנֵי רֵיחַ הַפֶּה - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. לֹא יִשְׁחֹק אָדָם סַם יָבֵשׁ בְּשִׁנָּיו, אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁמִּתְכַּוֵּן לִרְפוּאָה. אִם מִפְּנֵי רֵיחַ הַפֶּה - הֲרֵי זֶה מֻתָּר.

ח. הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁנָּיו - לֹא יִגְמַע בָּהֶן יַיִן וְחֹמֶץ וּפוֹלֶט, אֲבָל מְגַמֵּעַ וּבוֹלֵעַ. וּמַטְבִּיל כְּדַרְכּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. הַחוֹשֵׁשׁ בְּגִרוֹנוֹ - לֹא יְעַרְעֲנוּ בְּשֶׁמֶן, אֲבָל נוֹתֵן שֶׁמֶן הַרְבֵּה לְתוֹךְ אֲנִיגְרוֹן וּבוֹלֵעַ, וּמַטְבִּיל כְּדַרְכּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. הַחוֹשֵׁשׁ בְּרֹאשׁוֹ, וְכֵן מִי שֶׁעָלוּ בוֹ חֲטָטִים - סָךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶן וְאֵינוֹ סָךְ יַיִן וְחֹמֶץ, שֶׁהַשֶּׁמֶן דַּרְכּוֹ לִסְיָכָה, יַיִן וְחֹמֶץ אֵין דַּרְכָּן לְסוּךְ. סָךְ אָדָם שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי מַכָּתוֹ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא עַל גַּבֵּי מַכָּתוֹ.

ט. עוֹשִׂין אַלּוּנְתִּית לְחוֹלֶה בְּשַׁבָּת, אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁטָּרְפָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת, לֹא טָרְפָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת - אֲסוּרָה, שֶׁאֵין טוֹרְפִין מִתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת. אֵין טוֹרְפִין יַיִן וְשֶׁמֶן לְחוֹלֶה בְּשַׁבָּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: טוֹרְפִין יַיִן וְשֶׁמֶן לְחוֹלֶה בְּשַׁבָּת. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: פַּעַם אַחַת

הַשָּׁלֵם

חָלָה רַבִּי מֵאִיר[20], וּבִקְּשׁוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ וְלֹא הִנִּיחָנוּ, אָמְרוּ לוֹ: תִּבְטַל דְּבָרֶיךָ בְּחַיֶּיךָ? אָמַר לָנוּ: אַף עַל פִּי שֶׁאֲנִי אוֹמֵר כֵּן וַחֲבֵרַי אוֹמְרִים כֵּן - לֹא מִלְּאַנִי לִבִּי מִימַי, לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי חֲבֵרַי.

י. וְשׁוֹתִין מֵי זְבָלִין, מֵי דְקָלִין, וְכוֹס עֻקְרִין, וּמַדִּיחַ בָּהֶן פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו. לֹא יָדִיחַ בָּהֶן אֶת הַסַּנְדָּל. רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר מַתִּיר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הָאִשָּׁה רוֹחֶצֶת בְּנָהּ בַּיַּיִן, אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְכַּוֶּנֶת לִרְפוּאָה.

יא. רוֹחֵץ אָדָם בְּמֵי טְבֶרְיָא וּמֵי יַם הַגָּדוֹל, אֲבָל לֹא בְּמֵי הַגֶּרֶר, וְלֹא בְּמֵי הַמִּשְׁרָה, וְלֹא בְּיָמָּהּ שֶׁל סְדוֹם. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁמִּתְכַּוֵּן לִרְפוּאָה, אֲבָל אִם לְהַעֲלוֹת מִטְמְאָה לְטָהֳרָה - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. לֹא יִתֵּן אָדָם מַיִם עַל גַּבֵּי סְפוֹג, וְיִתֵּן עַל גַּבֵּי מַכָּתוֹ. אֲבָל נוֹתֵן הוּא עַל גַּבֵּי רַגְלָיו וְהֵן יוֹרְדִין לִסְפוֹג. נוֹתֵן אָדָם מוֹךְ יָבֵשׁ, וּסְפוֹג יָבֵשׁ עַל גַּבֵּי מַכָּתוֹ. אֲבָל לֹא גֶּמִי יָבֵשׁ, וְלֹא כְּתִיתִין יְבֵשִׁין עַל גַּבֵּי מַכָּתוֹ.

יב. נוֹתְנִין מַיִם לְתוֹךְ קֻמַּח וְקָלִי, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִגַּבֵּל. נוֹתְנִין שֻׁמְשְׁמִין וֶאֱגוֹזִין לְתוֹךְ הַדֶּבֶשׁ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְעָרֵב. מְפָרְפְּרִין גְּלוּסְקִין לַחוֹלֶה בְּשַׁבָּת, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְגַבֵּל. אֲבָל מְחַבֵּץ הוּא מַעֲשֵׂה קְדֵרָה - וְאוֹכֵל.

יג. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁאֵין עוֹשִׂין אֲהָלִים בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת, עַל מָה נָחְלְקוּ? עַל הַמּוֹסִיפִין, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מוֹסִיפִין בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מוֹסִיפִין בְּשַׁבָּת וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב.

יד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קֶרֶן עֲגוּלָה - חַיָּב, קֶרֶן פְּשׁוּטָה - פָּטוּר. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַמַּרְכִּיב קָנֶה שֶׁל מְנוֹרָה -

---

[19] שֹׁרֶף הָעֵץ שֶׁעוֹשִׂים מִמֶּנּוּ זֶפֶת וּמְשַׁמֵּשׁ לִרְפוּאָה וְגַם לְהָסִיר רֵיחַ הַפֶּה.

[20] הַגְּרַ"א ז"ל הִגִּיהַּ רַבִּי אֶלְעָזָר. אֲבָל בִּגְמָרָא אִיתָא רַבִּי מֵאִיר.

תּוֹסֶפְתָּא

חַיָּב לְשַׁלֵּם, וְשֶׁל צַיָּדִין - פָּטוּר[21]. נִשְׁמְטוּ לוֹ רְצוּעוֹת מִנְּעָל וְסַנְדָּל, אוֹ שֶׁנִּשְׁמַט רֹב הָרֶגֶל - הֲרֵי זֶה יַחֲזִיר, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְשֹׁר.

טו. סַנְדָּל שֶׁנִּפְסְקָה אַחַת מֵאָזְנָיו, אוֹ אֶחָד מִתַּרְסִיּוֹתָיו - יוֹצְאִין בּוֹ. שְׁתַּיִם - אָסוּר, מִפְּנֵי מַשּׂוּי שַׁבָּת. נִפְסַק עֻקְבָתוֹ, אוֹ שֶׁנִּטַּל חוֹטְמוֹ, אוֹ שֶׁנֶּחְלָק לִשְׁנַיִם - אָסוּר, מִפְּנֵי מַשּׂוּי שַׁבָּת. נִשְׁמַט חוֹטְמוֹ - הֲרֵי זֶה יַחֲזִיר, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְשֹׁר.

טז. הַדָּגִים, וְהַגְּבִינִין, וְהַמְסָדְרִין עַל גַּבֵּי קָנִים. וְעַל גַּבֵּי עֵלִין - מְפָרֵק וְאוֹכֵל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַחֲזִיר. חוֹתֶל שֶׁל תְּמָרִים, וּפַטָּלְיָא[22] שֶׁל גְּרוֹגָרוֹת - מְקָרֵעַ וְאוֹכֵל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְשֹׁר. זֶה הַכְּלָל: כָּל קֶשֶׁר שֶׁהוּא שֶׁל קַיָּמָא, וְיָכוֹל לְהַתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו, אוֹ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קַיָּמָא, וְאֵין יָכוֹל לְהַתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו - אֵין חַיָּבִין עָלָיו, עַד שֶׁיְּהֵא קֶשֶׁר שֶׁל קַיָּמָא, וְאֵין יָכוֹל לְהַתִּירוֹ בְּאַחַת מִיָּדָיו.

יז. חֶבֶל הַקֶּשׁוּר בַּפָּרָה - קוֹשְׁרוֹ בְּאֵבוּס, וְהַקֶּשׁוּר בְּאֵבוּס קוֹשְׁרוֹ בַּפָּרָה; אֲבָל לֹא יִקְשֹׁר בְּאֵבוּס וּבַפָּרָה. חֶבֶל שֶׁבְּתוֹךְ הַבַּיִת מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ, וּשְׁבַהֶפְתֵּק[23] אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. אִם הִתְקִינוֹ בַּעַל הַבַּיִת לִהְיוֹת מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן - מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ.

יח. חֶבֶל דְּלִי שֶׁנִּפְסַק - אֵין קוֹשְׁרִין אוֹתוֹ, אֶלָּא עוֹנְבִים אוֹתוֹ. מְפַצְּעִין בָּאֲגוֹזִים וּמְפָרְדִין בָּרִמּוֹנִים. וּמְחַתְּכִין בַּנְּבֵלָה מִשַּׁבָּת לְאוֹתָהּ שַׁבָּת, אֲבָל לֹא מִשַּׁבָּת לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִתַּקֵּן מִקְדֶּשׁ לְחוֹל. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מְפַצְּעִין בָּאֲגוֹזִים וּמְפָרְדִין בָּרִמּוֹנִים, וּמַדִּיחִין בַּכְּבוּשִׁין בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים עִם חֲשֵׁכָה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ, שֶׁהוּא כְּמִתַּקֵּן מִקְדֶּשׁ לְחוֹל.

יט. מַדִּיחִין כֵּלִים מִשַּׁבָּת לְאוֹתָהּ שַׁבָּת, אֲבָל לֹא מִשַּׁבָּת זוֹ לְשַׁבָּת אַחֶרֶת. כֵּיצַד? אֲכָל בָּהֶן בְּלֵילֵי שַׁבָּת - מְדִיחָן שֶׁיֹּאכַל בָּהֶן לְשַׁחֲרִית, בְּשַׁחֲרִית - מְדִיחָן שֶׁיֹּאכַל בָּהֶן בְּסָעֲדַת צָהֳרַיִם. בְּסָעֲדַת צָהֳרַיִם - מְדִיחָן שֶׁיֹּאכַל בָּהֶן לַמִּנְחָה. בַּמִּנְחָה לֹא יְדִיחַ מֵעַתָּה. הַכּוֹסוֹת - מְדִיחָן כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁאֵין קֶבַע לִשְׁתִיָּה. מְדִיחִין עֲשָׂרָה כוֹסוֹת, שֶׁאִם יִרְצֶה יִשְׁתֶּה בְּאֶחָד מֵהֶן. מַצִּיעִין עֶשֶׂר מִטּוֹת, שֶׁאִם יִרְצֶה - יָסֵב עַל אַחַת מֵהֶן. שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל לֹא הָיוּ מְקַפְּלִין כְּלֵי לָבָן שֶׁלָּהֶן, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחֲלִיפִין.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק אַרְבָּעָה עָשָׂר

א. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ: אֵין קוֹרִין בִּכְתֻבֵי הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל שׁוֹנִין בָּהֶן וְדוֹרְשִׁין בָּהֶן. וְאִם צָרִיךְ לוֹ דָּבָר לִבְדּוֹק - בּוֹדֵק. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ - 'אֵין קוֹרִין בִּכְתֻבֵי הַקֹּדֶשׁ מִפְּנֵי שִׁטְרֵי הֶדְיוֹטוֹת'? שֶׁיֹּאמְרוּ: בִּכְתֻבֵי הַקֹּדֶשׁ אֵין קוֹרִין, קַל וָחֹמֶר בִּשְׁטָרֵי הֶדְיוֹטוֹת.

ב. הָיוּ כְתוּבִין תַּרְגּוּם בְּכָל לָשׁוֹן - מַצִּילִין אוֹתָן וְגוֹנְזִין אוֹתָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין מַצִּילִין אוֹתָן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה וְהָלַךְ אַבָּא חֲלַפְתָּא אֵצֶל רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְטַבֶּרְיָא, וּמְצָאוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן הַנָּזוּף, וּבְיָדוֹ סֵפֶר אִיּוֹב תַּרְגּוּם, וְהָיָה קוֹרֵא בּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי חֲלַפְתָּא: זָכוּר הָיִיתִי בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל הַזָּקֵן, אֲבִי אָבִיךָ, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל גַּב מַעֲלָה בְּהַר הַבַּיִת, וְהֵבִיאוּ לְפָנָיו סֵפֶר אִיּוֹב תַּרְגּוּם, וְאָמַר לַבַּנַּאי: 'תִּגְנְזוּהוּ תַּחַת הַנִּדְבָךְ'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, שָׁלַח רַבָּן גַּמְלִיאֵל וּגְנָזוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲרֵבָה שֶׁל טִיט כָּפָה עָלָיו. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר, טִיט לֹא הָיָה בְּהַר הַבַּיִת. וְעוֹד, וְכִי מַאֲבְדִין אוֹתָהּ בַּיָּד? אֶלָּא מַנִּיחִין אוֹתָהּ בְּמָקוֹם הַתָּרְפָּה וְהֵן מִתְאַבְּדִין מֵאֲלֵיהֶן.

---

[21] בְּנוּסְחַת הַפְּפָרִים מוּבָא כָּאן: 'רַבִּי סִימַאי אוֹמֵר: קֶרֶן עֲגוּלָה חַיָּב וּפְשׁוּטָה פָּטוּר'.

[22] סַל הֶעָשׂוּי מִמִּינֵי עֲרָבָה שֶׁאוֹצְרִים בּוֹ גְּרוֹגָרוֹת.

[23] אוֹצָר.

תּוֹסֶפְתָּא

ג. הָיוּ כְּתוּבִין בְּסֵם, בְּסִקְרָא, בְּקוֹמוֹס, בְּקַנְקַנְתּוֹם - מְצִילִין אוֹתָן וְגוֹנְזִין אוֹתָן. הַבְּרָכוֹת וְהַקְּמֵעוֹת. אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מֵאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם וּמֵעֲנִינוֹת הָרִבּה שֶׁבַּתּוֹרָה - אֵין מַצִּילִין אוֹתָן, אֶלָּא נִשְׂרָפִין בִּמְקוֹמָן. מִכָּאן אָמְרוּ: כּוֹתְבֵי בְּרָכוֹת כְּשׁוֹרְפֵי תּוֹרָה. וּמֵעֲשֶׂה בְּאֶחָד בְּצִידוֹן שֶׁהָיָה כּוֹתֵב בְּרָכוֹת, וְאָמְרוּ עָלָיו לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהָלַךְ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לְבוּדְקוֹ, כְּשֶׁהָיָה עוֹלֶה בַּסֻּלָּם הִרְגִּישׁ בּוֹ, נָטַל טוּמוֹס שֶׁל בְּרָכוֹת וּנְתָנוֹ לְתוֹךְ סֶפֶל שֶׁל מַיִם. בַּלָּשׁוֹן הַזֶּה אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: ׳עֹנֶשׁ הָאַחֲרוֹן קָשֶׁה מִן הָרִאשׁוֹן׳.

ד. הַגִּלְיוֹנִים וְסִפְרֵי מִינִים - אֵין מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵקָה, אֶלָּא נִשְׂרָפִין בִּמְקוֹמָן, הֵן וְאִזְכְּרוֹתֵיהֶן. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: בַּחוֹל - קוֹדֵר אֶת אִזְכְּרוֹתֵיהֶן וְגוֹנְזָן, וְשׁוֹרֵף אֶת הַשְּׁאָר. אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן: אֲקַפֵּחַ אֶת בָּנַי, שֶׁאִם יְבוֹאוּ לְיָדַי - שֶׁאֶשְׂרוֹף, הֵם וְאִזְכְּרוֹתֵיהֶן. שֶׁאֶפְלוּ הָרוֹדֵף רוֹדֵף אַחֲרָיו לְהוֹרְגוֹ וְנָחָשׁ רָץ אַחֲרָיו לְהַכִּישׁוֹ, נִכְנָס לְבֵית עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְאֵינוֹ נִכְנָס לְבָתֵּיהֶן שֶׁל אֵלּוּ, שֶׁהַלָּלוּ אֵין מַכִּירִין אוֹתוֹ וְכוֹפְרִין בּוֹ וְהַלָּלוּ מַכִּירִין וְכוֹפְרִין בּוֹ, וַעֲלֵיהֶן אָמַר הַכָּתוּב (יְשַׁעְיָה נז, ח): ״וְאַחַר הַדֶּלֶת וְהַמְּזוּזָה שַׂמְתָּ זִכְרוֹנֵךְ״ וְגוֹ׳. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מַה אִם לְהַטִּיל שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אָמְרָה תּוֹרָה: שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה יִמָּחֶה עַל הַמַּיִם, סְפָרִים הַלָּלוּ שֶׁמַּטִּילִין אֵיבָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁיִּמָּחוּ, הֵן וְאִזְכְּרוֹתֵיהֶן. וַעֲלֵיהֶן אָמַר הַכָּתוּב (תְּהִלִּים קלט, כא): ״הֲלֹא מְשַׂנְאֶיךָ ה׳ אֶשְׂנָא״ וְגוֹ׳; כְּשֵׁם שֶׁאֵין מַצִּילִין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלֵקָה - כָּךְ אֵין מַצִּילִין אוֹתָן, לֹא מִן הַמַּפֶּלֶת וְלֹא מִן הַמַּיִם, וְלֹא מִכָּל דָּבָר הַמְאַבֵּד אוֹתָן.

ה. סֵפֶר שֶׁאָחֲזוֹ הָאוּר בְּרֹאשׁוֹ הָאֶחָד - נוֹטְלוֹ וּמִתְכַּסֶּה בּוֹ, אִם כְּבָתָה - כְּבָתָה. כְּלִי שֶׁאָחֲזוֹ הָאוּר בְּרֹאשׁ אֶחָד - כּוֹפְלוֹ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, אִם כְּבָתָה - כְּבָתָה. סֵפֶר שֶׁנָּפַל לַתַּנּוּר - מְטַמֵּא אֶת הַתְּרוּמָה. מְכַבִּין אֶת הַדְּלֵקָה

הַשָּׁלֵם

וְאֵין מְכַבִּין לְהַצִּיל אֶת הַתְּרוּמָה. יָפָה כֹּחַ הַקְּדֻשׁ מִכֹּחַ הַתְּרוּמָה, שֶׁהַקְּדֻשׁ מַצִּיל אֶת כֻּלּוֹ, תְּרוּמָה אֵין מַצִּיל אֶלָּא כְּדֶרֶךְ שֶׁמַּצִּיל בַּחֻלִּין.

ו. מַצִּילִין מִיּוֹם-טוֹב לַשַּׁבָּת, אֲבָל לֹא מִשַּׁבָּת לְיוֹם-טוֹב, וְלֹא מִשַּׁבָּת לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְלֹא מִיּוֹם הַכִּפּוּרִים לַשַּׁבָּת, וְלֹא מִשַּׁבָּת זוֹ לְשַׁבָּת אַחֶרֶת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִיּוֹם-טוֹב לַחוֹל. חָבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה בְּראשׁ הַגַּג, מֵבִיא כְּלִי אַחַר וּמַנִּיחַ תַּחְתֶּיהָ, וְלֹא יְהֵא מֵבִיא כְּלִי אַחַר וְקוֹלֵט, כְּלִי אַחַר וּמְצָרֵף, וְלֹא יִקְלֹט וְאַחַר כָּךְ יְזַמֵּין, אֶלָּא מְזַמֵּין וְאַחַר כָּךְ יִקְלֹט. הִצִּיל פַּת נְקִיָּה - אֵין רַשַּׁאי לְהַצִּיל פַּת הַדְּרָאָה. פַּת הַדְּרָאָה - רַשַּׁאי לְהַצִּיל נְקִיָּה. וְאֵין מַעֲרִימִין בְּכָךְ. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר: מַעֲרִימִין בְּכָךְ.

ז. אֵין מַצִּילִין אֶת הַמֵּת מִפְּנֵי הַדְּלֵקָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לָקִישׁ: שָׁמַעְתִּי, שֶׁמַּצִּילִין אֶת הַמֵּת מִפְּנֵי הַדְּלֵקָה. שָׁכַח פַּת בַּתַּנּוּר, וְקָדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם - מַצִּילִין מִמֶּנּוּ מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת, וְאוֹמֵר לַאֲחֵרִים: בּוֹאוּ וְהַצִּילוּ לָכֶם, בִּלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה עִמָּהֶם חֶשְׁבּוֹן אַחַר הַשַּׁבָּת. וּכְשֶׁהוּא רוֹדֶה - רוֹדֶה בְּסַכִּין, אֲבָל לֹא בְּמַרְדֵּדָה.

ח. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: פּוֹרְסִין עוֹר שֶׁל גְּדִי עַל גַּבֵּי שְׂדֵה תֵּבָה וּמִגְדָּל שֶׁאָחַז בָּהֶן אֶת הָאוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְחָרֵךְ. וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים.

ט. נָכְרִי שֶׁבָּא לְכַבּוֹת, אֵין אוֹמְרִים לוֹ: ׳כַּבֵּה׳ וְ׳אַל תְּכַבֵּה׳. מַעֲשֶׂה שֶׁנָּפְלָה דְּלֵקָה בַּחֲצֵרוֹ שֶׁל יוֹסֵף בֶּן סִימַאי בְּשִׁיחִין, וּבָאוּ אַנְשֵׁי גַּסְטָרָא שֶׁל צִפּוֹרִי לְכַבּוֹתָהּ, וְלֹא הִנִּיחָן. יָרְדוּ גְּשָׁמִים וְכִבּוּ, אָמְרוּ חֲכָמִים: לֹא הָיָה צָרִיךְ, אַף עַל פִּי כֵן, לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת שָׁלַח לָהֶם סֶלַע לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּלְאַפְרְכוּס שֶׁבָּהֶן שָׁלַח חֲמִשִּׁים דִּינָרִים.

י. אֵין מַשְׁכִּירִין כֵּלִים לְנָכְרִי בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וּבָרְבִיעִי וּבַחֲמִישִׁי - מֻתָּר, אֵין מְשַׁלְּחִין אִגְּרוֹת בְּיַד נָכְרִי בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וּבָרְבִיעִי

תּוֹסֶפְתָּא

וּבַחֲמִישִׁי - מָתַר. אָמְרוּ עָלָיו עַל יוֹסֵף הַכֹּהֵן, שֶׁלֹּא נִמְצָא כְּתָב יָדוֹ בְּיַד נָכְרֵי מֵעוֹלָם.

יא. מִלֵּא מַיִם לְהַשְׁקוֹת בְּהֶמְתּוֹ - מַשְׁקֶה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל. וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל - אָסוּר. לִקֵּט עֲשָׂבִים לְהַאֲכִיל בְּהֶמְתּוֹ - מַאֲכִיל אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל. אִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל - אָסוּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּנָכְרֵי שֶׁאֵין מַכִּירוֹ, אֲבָל נָכְרֵי שֶׁמַּכִּירוֹ - הֲרֵי זֶה אָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁמַּרְגִּילוֹ וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ לְשַׁבָּת אַחֶרֶת, וְכֻלָּם שֶׁעֲשָׂאָן יִשְׂרָאֵל, בֵּין אֲנוּסִין, בֵּין שׁוֹגְגִין, בֵּין מְזִידִין, בֵּין מֻטְעִין - הֲרֵי זֶה אָסוּר.

יב. אֵין מַפְלִיגִין בַּסְּפִינָה בְּיָם הַגָּדוֹל פָּחוֹת מִשִּׁלְשָׁה יָמִים קֹדֶם לַשַּׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּיוֹרֵד לְדָבָר הָרְשׁוּת, אֲבָל בְּיוֹרֵד לִדְבַר מִצְוָה, אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת - מָתַר. וּפוֹסֵק עִמּוֹ עַל מְנַת לִשְׁבֹּת, וְאֵינוֹ שׁוֹבֵת. דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ, וּמְצוֹר לְצִידוֹן, אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת - מָתַר.

יג. סְפִינָה הַבָּאָה בַּיָּם - אֵין עוֹלִין מִתּוֹכָהּ לַיַּבָּשָׁה, אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ בְתוֹךְ הַתְּחוּם עַד שֶׁלֹּא חָשְׁכָה. מַעֲשֶׂה בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּזְקֵנִים, שֶׁהָיוּ בְאִין בַּסְּפִינָה, וְקָדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם. אָמְרוּ לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל: מַה אָנוּ לֵירֵד? אָמַר לָהֶם: מָתָר, שְׁצוֹפָּה הָיִיתִי, וְהָיִינוּ בְתוֹךְ הַתְּחוּם עַד שֶׁלֹּא חָשְׁכָה, אֶלָּא שֶׁנִּטְרְפָה הַסְּפִינָה פְּעָמִים הַרְבֵּה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָשָׂה נָכְרֵי אַסְקְלָיָא[24] לֵירֵד בּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מַה אָנוּ לֵירֵד? אָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וְלֹא בְּפָנֵינוּ עָשָׂה - מָתָּרִין אָנוּ לֵירֵד בּוֹ, וְיָרְדוּ בּוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְהַזְּקֵנִים.

יד. מִלֵּבֵן שֶׁל מִטָּה, וְשֶׁל עֲרִיסָה וְנַקְלִיטֵי הַמִּטָּה, לְווּחִים שֶׁל סְקָבִים וְכַרְעֵי שֻׁלְחָן, וְיַד שֶׁל סַכִּין - הֲרֵי זֶה לֹא יַחֲזִיר. וְאִם הֶחֱזִיר - פָּטוּר. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְקַע. וְאִם תָּקַע - חַיָּב חַטָּאת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הָיוּ רְפִין - נוֹטֵל וּמַחֲזִיר.

הַשָּׁלֵם

טו. מְטַלְטְלִין אֶת הַשּׁוֹפָר לְהַשְׁקוֹת בּוֹ אֶת הַתִּינוֹק. מְטַלְטְלִין אֶת הַקַּרְקֵשׁ וְאֶת הַפִּנְקָס לְתִינוֹק בְּשַׁבָּת. אֵין מְקַרְקְשִׁין, לֹא אֶת הַזּוֹג וְלֹא אֶת הַקַּרְקֵשׁ לְתִינוֹק בְּשַׁבָּת. מְטַלְטְלִין אֶת הַפִּנְקָס וְאֶת הַמַּרְאָה לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת הַכֵּלִים, וְאֵין רוֹאִין בַּמַּרְאָה. וְאִם הָיְתָה קְבוּעָה בַּכֹּתֶל - מָתָּר. אֵין מְטַלְטְלִין, לֹא אֶת הַמַּקֵּבֶת, וְלֹא אֶת הַמַּקֵּדַח, וְלֹא אֶת הַקַּשְׁתָּנִיּוֹת, לֹא יַכֶּה בַּמַּקֵּבֶת עַל גַּבֵּי מַפְסֶלֶת, וְלֹא יַקְדִּיחַ בַּקַּשְׁתָּנִיּוֹת, כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בַּחוֹל. כְּלֵי גְלָלִים כְּלֵי אֲבָנִים כְּלֵי אֲדָמָה - הֲרֵי הֵן כְּכָל הַכֵּלִים, וּמְטַלְטְלִין אוֹתָן.

טז. כִּפָּה[25], בֵּין חָקוּק וּבֵין שֶׁאֵינוֹ חָקוּק - מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ בְּשַׁבָּת, וְלֹא אָמְרוּ "חָקוּק" אֶלָּא לְעִנְיַן טֻמְאָה. מִדּוֹכָה - אִם יֵשׁ בָּהּ שׁוּם, מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. וְאִם לָאו - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִדּוֹכָה קְטַנָּה הַנְּתוּנָה עַל גַּבֵּי שֻׁלְחָן - הֲרֵי הִיא כִּקְעָרָה וּמְטַלְטְלִין אוֹתָהּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: צְרוֹר, וְאֶבֶן הַמִּקְרָזֶלֶת - כַּזַּיִת. כָּאֱגוֹז וְכֵבֵיצָה - נוֹטְלוֹ וּמְקַנֵּחַ בּוֹ אֶת רַגְלָיו. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: מְלֹא הַיָּד.

מַסֶּכֶת שַׁבָּת פֶּרֶק חֲמִשָּׁה עָשָׂר

א. בָּרְאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: שְׁלֹשָׁה כֵּלִים נִטָּלִין בַּשַּׁבָּת, מִקְצוֹעַ שֶׁל דִּבְלָה, וְזוֹמָא-לִיסְטְרָא שֶׁל קְדֵרָה, וְסַכִּין קְטַנָּה שֶׁעַל גַּבֵּי הַשֻּׁלְחָן. חָזְרוּ לְהָיוֹת מוֹסִיפִין וְהוֹלְכִין, עַד שֶׁאָמְרוּ: כָּל הַכֵּלִים נִטָּלִין בַּשַּׁבָּת, חוּץ מִן הַמַּסָּר הַגָּדוֹל וְיָתֵד שֶׁל מַחֲרֹשָׁה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף הָעִגּוּל שֶׁל סְפִינָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף צִפֳּרֶן גְּדוֹלָה. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אֲפִילּוּ טַלִּית, אֲפִילּוּ תַּרְוָד - אֵין נִטָּלִין אֶלָּא לְצָרְךְ. רַבָּן שִׁמְעוֹן

[24] סַלָּם אוֹ כֶּבֶשׁ.

[25] שֵׁם כְּלִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל.

תּוֹסֶפְתָּא

בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נְטָלִין אֶלָּא לְצָרְכָּן. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: לְצָרְכָּן וְשֶׁלֹּא לְצָרְכָּן.

ב. דֶּלֶת שֶׁל תֵּבָה וּמִגְדָּל וְשָׁדָה - נוֹטְלִין וְלֹא מַחֲזִירִין. דֶּלֶת שֶׁל לוּל, וְשֶׁל בֵּית תַּרְנְגוֹלִין - לֹא נוֹטְלִין וְלֹא מַחֲזִירִין. דֶּלֶת מִטָּה שֶׁנִּשְׁבְּרָה - הֵיא וּשְׁבָרֶיהָ נְטָלִין בַּשַּׁבָּת. מַכְבֵּשׁ[26] שֶׁנִּשְׁבַּר - הוּא וּשְׁבָרָיו נְטָלִין בַּשַּׁבָּת. מְגוּפַּת חָבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה - הִיא וּשְׁבָרֶיהָ נְטָלִין בַּשַּׁבָּת. לֹא יִסְפּוֹת מִמֶּנָּהּ שֶׁבֶר, לֹא לִסְמֹךְ בָּהּ כַּרְעֵי מִטָּה וְלֹא לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת הַכֵּלִים. זָרָקָהּ לָאַשְׁפָּה - הִיא וּשְׁבָרֶיהָ אֵין נְטָלִין בַּשַּׁבָּת. שִׁבְרֵי תַּנּוּר יָשָׁן - אֵין נְטָלִין בַּשַּׁבָּת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נְטָלִין. הֵעִיד רַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, עַל שִׁבְרֵי תַּנּוּר יָשָׁן שֶׁנְּטָלִין בַּשַּׁבָּת, וְעַל כְּסוּיוֹ שֶׁאֵין צָרִיךְ בֵּית יָד. אֵין נוֹטְלִין בְּמוֹט בַּשַּׁבָּת, אֲבָל נוֹטְלִין בִּשְׁנַיִם. שִׁלְשָׁה וְאַרְבָּעָה - אָסוּר.

ג. קֶנֶה שֶׁהִתְקִינוֹ בַּעַל הַבַּיִת לִהְיוֹת פּוֹתֵחַ וְנוֹעֵל בּוֹ. אִם הָיָה קָשׁוּר וְתָלוּי - פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ. וְאִם לָאו - אֵין פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין בּוֹ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְתֻקָּן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קָשׁוּר, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ תָּלוּי. מַקֵּל שֶׁעָשָׂה בְּרֹאשׁוֹ מַסְמֵר, לְהְיוֹת נוֹטֵל בּוֹ אֶת הַפַּת מֵאֲפֵאפִירְיוֹת[27] - הֲרֵי הִיא כְּדוֹקָרָן, וּמְטַלְטֶלֶת בְּחָצֵר.

ד. מְטַלְטְלִין אֶת הַמַּשְׁלִיא[28] לְהַעֲלוֹת בָּהּ דְּלִי אוֹ קִיתוֹן שֶׁל דִּבְלָה. כִּלְכְּלָה - לְיַשֵּׁב עָלֶיהָ תַּרְנְגֹלֶת. בְּהֵמָה שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ הַבּוֹר - עוֹשִׂין לָהּ פַּרְנָסָה בִּמְקוֹמָהּ, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תָּמוּת.

---

[26] הַגֶּרְסָה עַל פִּי הַיְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת פב ע"ב.

[27] כְּפֵא שֶׁמַּנִּיחִים עָלָיו כְּפָרִים וְהוּא שֶׁל עֵץ וְעָגֹל וּמִתְקַפֵּל וְנִכְנָר וּמִתְפַּשֵּׁט וְנִפְתָּח, וְיֵשׁ שֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ שֻׁלְחָן.

[28] מַזָּלֵג.

הַשָּׁלֵם

ה. אֵין מְפַנִּין אֶת הָאוֹצָר בַּתְּחִלָּה בַּשַּׁבָּת. אֲבָל עוֹשֶׂה בּוֹ שְׁבִיל, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִכְנָס וְיוֹצֵא.

ו. חָצֵר גְּדוֹלָה שֶׁיֵּרַד בָּהּ גְּשָׁמִים, וְהָיָה בָּהּ בֵּית אָבֵל אוֹ בֵּית הַמִּשְׁתֶּה, מֵבִיא תֶּבֶן בַּקֻּפָּה וּמְרַדֵּד, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְרַדֵּד בְּיָדוֹ וּבַקֻּפָּה כְּדַרְכּוֹ שֶׁעוֹשֶׂה בַּחוֹל. נָסְרִים שֶׁל בֵּית אוּמָן - אַף עַל פִּי מְשׁוּפִין וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּתֻקָּנִין - מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

ז. חֲבָלִים שֶׁל טַבָּחִין, וְטוּמּוֹס שֶׁל שְׁטָרוֹת, וְעוֹרוֹת שֶׁאֵינָן עֲבוּדִין, אִם הִתְקִינָן בַּעַל הַבַּיִת - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְאִם לָאו - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עוֹרוֹת עֲבוּדִין וְשֶׁאֵינָן עֲבוּדִין - מְטַלְטְלִין אוֹתָן. אֲבָל גִּזֵּי צֶמֶר, וַאֲנִיצֵי פִּשְׁתָּן, וּלְשׁוֹנוֹת שֶׁל אַרְגָּמָן, וּמוֹכִין - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

ח. מְטַלְטְלִין אֶת הֶחָדָשׁ בַּשַּׁבָּת, וּמְטַלְטְלִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם, אֲבָל לֹא בִּגְבוּלִין. מַעֲלִין אֶת הַמְּדֻמָּע בְּאֶחָד וּמֵאָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: נוֹתֵן עֵינָיו בְּאֶחָד מֵהֶן וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר.

ט. שִׁבְרֵי עֲרֵבָה - לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת פִּי הֶחָבִיּוֹת. שִׁבְרֵי זְכוּכִית - לְכַסּוֹת בָּהֶן אֶת פִּי הַפַּךְ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: וּבִלְבַד שֶׁיְּהוּ עוֹשִׂין מֵעַיִן מִלַּאכְתָּן. שִׁבְרֵי עֲרֵבָה - לְצֹאק בְּתוֹכָן מִקְקָפָה, שִׁבְרֵי זְכוּכִית - לְצֹאק לְתוֹכָן שֶׁמֶן לְתִינוֹק. חָבִית שֶׁנִּתְגַּלָּה, וַאֲבָטִיחַ שֶׁנִּקַּר - נוֹטְלָן וּמַנִּיחָן בְּמָקוֹם הַמְּצֻנָּע.

י. מְטַלְטְלִין אֶת הֶחָצָב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל צְבָיִים. וְאֶת הַחֲרָדָל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל יוֹנִים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְטַלְטְלִין שִׁבְרֵי זְכוּכִית מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכַל נַעֲמִיּוֹת. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אִם כֵּן, יְטַלְטְלוּ חֲבִילֵי זְמוֹרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַאֲכָל פִּילִין? זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁהוּא מִן הַמּוּכָן - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְכָל שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּכָן - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. מַיִם שֶׁנִּתְגַּלּוּ - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִין לַבְּהֵמָה - דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל עַצְמָן אָסוּר לְקַיְּמָן מִפְּנֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת.

יא. חֲבִילֵי קַשׁ וַחֲבִילֵי עֵצִים וַחֲבִילֵי זְרָדִין, אִם הִתְקִינָן לְמַאֲכָל בְּהֵמָה - מְטַלְטְלִין אוֹתָן. וְאִם לָאו - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם נִטְּלִין בְּאַחַת יָד - מְטַלְטְלִין אוֹתָן, וְאִם לָאו - אֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן.

יב. חֲבִילֵי אֲזוֹב, הַסְּאָה, וְהַקּוֹרָנִית - שֶׁהִכְנִיסָן לָעֵצִים - אֵין אוֹכֵל מֵהֶן בַּשַּׁבָּת. לְמַאֲכָל בְּהֵמָה - אוֹכֵל מֵהֶן. קוֹטֵם וְאוֹכֵל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקְטֹם בִּכְלִי. מוֹלֵל וְאוֹכֵל - וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמְלוֹל בִּכְלִי הַרְבֵּה - דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מוֹלֵל בְּרֹאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו וְאוֹכֵל, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמְלוֹל בְּיָדַיִם הַרְבֵּה כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בַּחוֹל. וְכֵן בַּחֲמִיתָה[29], וְכֵן בַּפַּגִּים[30], וְכֵן בִּשְׁאָרֵי כָּל הַתַּבְלִין.

יג. שַׁחֲלַיִם שֶׁטָּרְפָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת - נוֹתֵן לְתוֹכָן חֹמֶץ וְשֶׁמֶן. וְאֵין טוֹרְפָן אֶלָּא מֵעֶרֶב, וּמַמְשִׁיךְ אֶת הַחֲמִיתָה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָן. חַרְדָּל שֶׁשָּׁחָקוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - מֵבִיא דְּבַשׁ וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ, וְאֵין טוֹרֵחַ אֶלָּא מְעָרֵב. שׁוּם שֶׁרִסְקוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת - מֵבִיא גְּרִיסִין וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ, וְאֵין טוֹרֵחַ אֶלָּא מְעָרֵב. אֵין כּוֹתְשִׁין אֶת הַמֶּלַח בְּמָדוֹךְ שֶׁל עֵץ, אֲבָל מְרַסְקָן הוּא בְּיַד שֶׁל סַכִּין וּבְעֵץ הַפָּרוּר וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. אֵין מְרַסְקִין דְּבֶלָה וּגְרוֹגָרוֹת וְחָרוּבִין לִפְנֵי זְקֵנִים בַּשַּׁבָּת. אֲבָל מְרַסֵּק הוּא בְּיַד שֶׁל סַכִּין וּבְעֵץ הַפָּרוּר, וְאֵין חוֹשֵׁשׁ.

יד. הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת - מְנַפֵּחַ עַל יָד עַל יָד וְאוֹכֵל, אֲבָל לֹא בַּקָּנוֹן וְלֹא בַּתַּמְחוּי. הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - מְנַפֵּחַ בַּקָּנוֹן וּבַתַּמְחוּי, אֲבָל לֹא בַּטַּבְלָא וְלֹא בַּנָּפָה, וְלֹא בַּכְּבָרָה, כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה בַּחוֹל. רַבִּי דּוֹסְתַּאי בֶּן רַבִּי יַנַּאי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: מוֹלְלִין אֶת הַמְּלוּל וּמַצִּיעִין אֶת הַמּוּצָּע, וְאוֹפִין אֶת הָאָפוּי, וּמְבַשְּׁלִים אֶת הַמְבֻשָּׁל.

---

[29] בַּגְּמָרָא: 'אמיתה', וְהוּא שֵׁם שֶׁל צָמַח בּוֹשְׁמִי.

[30] הַגְּרָ"א גָּרַס: בִּפְנִים.

ירמיהו פרק מג

א וַיְהִי֙ כְּכַלּ֣וֹת יִרְמְיָ֔הוּ לְדַבֵּ֖ר אֶל־כָּל־הָעָ֑ם אֶת־
כָּל־דִּבְרֵ֣י יְהוָ֔ה אֱלֹהֵיהֶ֖ם אֲשֶׁ֣ר שְׁלָח֣וֹ יְהוָ֣ה
אֱלֹהֵיהֶ֗ם אֲלֵיהֶם֙ אֵ֚ת כָּל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה:
{ס} **ב** וַיֹּ֣אמֶר עֲזַרְיָ֣ה בֶן־הוֹשַׁעְיָ֗ה וְיוֹחָנָ֙ן בֶּן־קָרֵ֔חַ
וְכָל־הָאֲנָשִׁ֖ים הַזֵּדִ֑ים אֹמְרִ֣ים אֶל־יִרְמְיָ֗הוּ שֶׁ֚קֶר
אַתָּ֣ה מְדַבֵּ֔ר לֹ֣א שְׁלָחֲךָ֔ יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֑ינוּ לֵאמֹ֙ר֙ לֹ֣א־
תָבֹ֔אוּ מִצְרַ֖יִם לָג֥וּר שָֽׁם: **ג** כִּ֣י בָרוּכְךָ֔ בֶּן־נֵרִיָּ֖ה
מַסִּ֣ית אֹתְךָ֑ בֶּנוּ֙ לְמַעַ֣ן תֵּת אֹתָ֔נוּ בְּיַד־הַכַּשְׂדִּ֖ים
לְהָמִ֣ית אֹתָ֔נוּ וּלְהַגְלוֹת אֹתָ֖נוּ בָּבֶֽל: **ד** וְלֹא־שָׁמַ֣ע
יוֹחָנָ֣ן בֶּן־קָרֵ֗חַ וְכָל־שָׂרֵ֤י הַחֲיָלִים֙ וְכָל־הָעָ֔ם בְּקוֹל
יְהוָ֖ה לָשֶׁ֥בֶת בְּאֶֽרֶץ יְהוּדָֽה: **ה** וַיִּקַּ֣ח יוֹחָנָ֣ן בֶּן־קָרֵ֗חַ
וְכָל־שָׂרֵ֤י הַחֲיָלִים֙ אֵ֚ת כָּל־שְׁאֵרִ֣ית יְהוּדָ֔ה אֲשֶׁ֣ר
שָׁ֔בוּ מִכָּל־הַגּוֹיִ֖ם אֲשֶׁ֣ר נִדְּח֑וּ שָׁ֖ם לָג֥וּר בְּאֶֽרֶץ
יְהוּדָֽה: **ו** אֶת־הַגְּבָרִ֗ים וְאֶת־הַנָּשִׁים֙ וְאֶת־הַטַּ֔ף
וְאֶת־בְּנ֥וֹת הַמֶּ֖לֶךְ וְאֵ֣ת כָּל־הַנֶּ֑פֶשׁ אֲשֶׁ֣ר הִנִּ֣יחַ
נְבוּזַרְאֲדָ֣ן רַב־טַבָּחִ֗ים אֶת־גְּדַלְיָ֙הוּ֙ בֶּן־אֲחִיקָ֣ם בֶּן־
שָׁפָ֔ן וְאֵת֙ יִרְמְיָ֣הוּ הַנָּבִ֔יא וְאֶת־בָּר֖וּךְ בֶּן־
נֵרִיָּֽהוּ: **ז** וַיָּבֹ֣אוּ אֶ֔רֶץ מִצְרַ֖יִם כִּ֣י לֹ֣א שָׁמְע֑וּ בְּקוֹל
יְהוָ֔ה וַיָּבֹ֖אוּ עַד־תַּחְפַּנְחֵ֥ס: {ס} **ח** וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה
אֶל־יִרְמְיָ֑הוּ בְּתַחְפַּנְחֵ֥ס לֵאמֹֽר: **ט** קַ֚ח בְּיָדְךָ֔
אֲבָנִ֖ים גְּדֹלֹ֑ות וּטְמַנְתָּ֣ם בַּמֶּ֔לֶט בְּמַלְבֵּ֖ן אֲשֶׁ֥ר
בְּפֶ֛תַח בֵּית־פַּרְעֹ֖ה בְּתַחְפַּנְחֵ֥ס לְעֵינֵ֖י אֲנָשִׁ֥ים
יְהוּדִֽים: **י** וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵיהֶ֗ם כֹּה־אָמַ֤ר יְהוָה֙ צְבָאֹ֔ות
אֱלֹהֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל הִנְנִ֞י שֹׁלֵ֣חַ ׀ וְלָקַחְתִּי֮ אֶת־
נְבוּכַדְרֶאצַּר֒ מֶ֣לֶךְ־בָּבֶל֮ עַבְדִּי֒ וְשַׂמְתִּ֣י כִסְאֹו֮ מִמַּ֣עַל
לָאֲבָנִים֒ הָאֵ֣לֶּה אֲשֶׁ֣ר טָמַ֔נְתִּי וְנָטָ֥ה אֶת־
שְׁפָרוּרֹ֖ו עֲלֵיהֶֽם: **יא** וּבָא֙ וְהִכָּ֣ה
אֶת־אֶ֔רֶץ מִצְרַ֖יִם אֲשֶׁ֣ר לַמָּ֑וֶת וַאֲשֶׁ֖ר לַשִּׁבְיָ֣ה
לַשִּׁבְיָ֔ה וַאֲשֶׁ֖ר לַחֶ֑רֶב לֶחָֽרֶב: **יב** וְהִצַּ֣תִּי אֵ֔שׁ בְּבָתֵּ֖י
אֱלֹהֵ֣י מִצְרַ֑יִם וּשְׂרָפָ֣ם וְשָׁבָ֔ם וְעָטָ֥ה אֶת־אֶ֖רֶץ
מִצְרַ֑יִם כַּאֲשֶׁר־יַעְטֶ֥ה הָרֹעֶ֖ה אֶת־בִּגְדֹּ֑ו וְיָצָ֥א מִשָּׁ֖ם
בְּשָׁלֹֽום: **יג** וְשִׁבַּ֗ר אֶת־מַצְּבוֹת֙ בֵּ֣ית שֶׁ֔מֶשׁ אֲשֶׁ֖ר
בְּאֶ֣רֶץ מִצְרַ֑יִם וְאֶת־בָּתֵּ֥י אֱלֹהֵֽי־מִצְרַ֖יִם יִשְׂרֹ֥ף
בָּאֵֽשׁ: {פ}

ירמיהו פרק מד

א הַדָּבָר֙ אֲשֶׁ֣ר הָיָ֔ה אֶל־יִרְמְיָ֖הוּ אֶל כָּל־הַיְהוּדִ֑ים
הַיֹּשְׁבִ֣ים בְּאֶ֔רֶץ מִצְרַ֖יִם הַיֹּשְׁבִ֣ים בְּמִגְדֹּ֗ל
וּבְתַחְפַּנְחֵס֙ וּבְנֹ֣ף וּבְאֶ֔רֶץ פַּתְרֹ֖וס לֵאמֹֽר: **ב** כֹּה־
אָמַ֞ר יְהוָ֣ה צְבָאֹ֗ות אֱלֹהֵי֙ יִשְׂרָאֵ֔ל אַתֶּ֣ם רְאִיתֶ֔ם
אֵ֚ת כָּל־הָרָעָ֔ה אֲשֶׁ֥ר הֵבֵ֖אתִי עַל־יְרוּשָׁלַ֑ם וְעַ֕ל כָּל־
עָרֵ֖י יְהוּדָ֑ה וְהִנָּ֤ם חָרְבָה֙ הַיֹּ֔ום הַזֶּ֖ה וְאֵ֥ין בָּהֶ֖ם
יוֹשֵֽׁב: **ג** מִפְּנֵ֣י רָעָתָ֔ם אֲשֶׁ֥ר עָשׂ֖וּ לְהַכְעִסֵ֑נִי לָלֶ֣כֶת
לְקַטֵּ֞ר לַעֲבֹ֤ד לֵאלֹהִים֙ אֲחֵרִ֔ים אֲשֶׁ֥ר לֹ֣א יְדָע֑וּם
הֵ֚מָּה אַתֶּ֣ם וַאֲבֹתֵיכֶ֔ם: **ד** וָאֶשְׁלַ֨ח אֲלֵיכֶ֜ם אֶת־כָּל־
עַבְדַּ֣י הַנְּבִיאִ֗ים הַשְׁכֵּ֤ים וְשָׁלֹחַ֙ לֵאמֹ֔ר אַל־נָ֣א
תַעֲשׂ֔וּ אֶת דְּבַר־הַתֹּעֵבָ֖ה הַזֹּ֑את אֲשֶׁ֥ר
שָׂנֵ֖אתִי: **ה** וְלֹ֣א שָׁמְע֗וּ וְלֹא־הִטּ֤וּ אֶת־אָזְנָם֙ לָשׁ֣וּב
מֵרָעָתָ֔ם לְבִלְתִּ֖י קַטֵּ֣ר לֵאלֹהִ֑ים אֲחֵרִֽים: **ו** וַתִּתַּ֤ךְ
חֲמָתִי֙ וְאַפִּ֔י וַתִּבְעַר֙ בְּעָרֵ֣י יְהוּדָ֔ה וּבְחֻצֹ֖ות יְרוּשָׁלִַ֑ם
וַתִּתְּיֶ֣נָה לְחָרְבָּ֔ה לְשִׁמָּמָ֖ה כַּיֹּ֥ום הַזֶּֽה: {ס} **ז** וְעַתָּ֣ה
כֹּה־אָמַ֞ר יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י צְבָאֹ֗ות אֱלֹהֵי֙ יִשְׂרָאֵ֔ל לָמָ֣ה
אַתֶּ֔ם עֹשִׂ֥ים רָעָ֖ה גְּדוֹלָ֑ה אֶל־נַפְשֹׁתֵיכֶ֗ם לְהַכְרִ֤ית
לָכֶם֙ אִישׁ־וְאִשָּׁ֔ה עוֹלֵ֥ל וְיוֹנֵ֖ק מִתּ֣וֹךְ יְהוּדָ֑ה לְבִלְתִּ֥י
הוֹתִ֛יר לָכֶ֥ם שְׁאֵרִֽית: **ח** לְהַכְעִסֵ֨נִי֙ בְּמַעֲשֵׂ֣י יְדֵיכֶ֔ם
לְקַטֵּ֖ר לֵאלֹהִ֣ים אֲחֵרִ֑ים בְּאֶ֣רֶץ מִצְרַ֗יִם אֲשֶׁר־אַתֶּ֛ם
בָּאִ֥ים לָג֖וּר שָׁ֑ם לְמַעַ֣ן הַכְרִ֤ית לָכֶם֙ וּלְמַעַ֣ן הֱיוֹתְכֶ֔ם
לִקְלָלָ֖ה וּלְחֶרְפָּ֑ה בְּכֹ֖ל גּוֹיֵ֥י הָאָֽרֶץ: **ט** הֲשְׁכַחְתֶּ֞ם
אֶת־רָעֹ֣ות אֲבֹותֵיכֶ֗ם וְאֶת־רָעֹות֙ ׀ מַלְכֵ֣י יְהוּדָ֔ה
וְאֵ֖ת רָעֹ֣ות נָשָׁ֑יו וְאֵ֣ת רָעָתְכֶ֔ם וְאֵ֖ת רָעֹ֥ת נְשֵׁיכֶ֛ם
אֲשֶׁ֥ר עָשׂ֖וּ בְּאֶ֣רֶץ יְהוּדָ֑ה וּבְחֻצֹ֖ות יְרוּשָׁלִָֽם: **י** לֹ֣א
דֻכְּא֗וּ עַד֙ הַיֹּ֣ום הַזֶּ֔ה וְלֹ֥א יָרֵ֖אוּ וְלֹא־הָלְכ֣וּ בְתֹורָתִ֑י

וּבְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר־נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם וְלִפְנֵי אֲבוֹתֵיכֶם׃
{ס} **יא** לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
הִנְנִי שָׂם פָּנַי בָּכֶם לְרָעָה וּלְהַכְרִית אֶת־כָּל־
יְהוּדָה׃ **יב** וְלָקַחְתִּי אֶת־שְׁאֵרִית יְהוּדָה אֲשֶׁר־
שָׂמוּ פְנֵיהֶם לָבוֹא אֶרֶץ־מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם וְתַמּוּ כֹּל
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם יִפֹּלוּ בַּחֶרֶב בָּרָעָב יִתַּמּוּ מִקָּטֹן וְעַד־
גָּדוֹל בַּחֶרֶב וּבָרָעָב יָמֻתוּ וְהָיוּ לְאָלָה לְשַׁמָּה
וְלִקְלָלָה וּלְחֶרְפָּה׃ **יג** וּפָקַדְתִּי עַל הַיּוֹשְׁבִים בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר פָּקַדְתִּי עַל־יְרוּשָׁלִָם בַּחֶרֶב בָּרָעָב
וּבַדָּבֶר׃ **יד** וְלֹא יִהְיֶה פָּלִיט וְשָׂרִיד לִשְׁאֵרִית
יְהוּדָה הַבָּאִים לָגוּר־שָׁם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְלָשׁוּב |
אֶרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר־הֵמָּה מְנַשְּׂאִים אֶת־נַפְשָׁם
לָשׁוּב לָשֶׁבֶת שָׁם כִּי לֹא־יָשׁוּבוּ כִּי אִם־פְּלֵטִים׃
{פ} **טו** וַיַּעֲנוּ אֶת־יִרְמְיָהוּ כָּל־הָאֲנָשִׁים הַיֹּדְעִים
כִּי־מְקַטְּרוֹת נְשֵׁיהֶם לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וְכָל־הַנָּשִׁים
הָעֹמְדוֹת קָהָל גָּדוֹל וְכָל־הָעָם הַיֹּשְׁבִים בְּאֶרֶץ־
מִצְרַיִם בְּפַתְרוֹס לֵאמֹר׃ **טז** הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ
אֵלֵינוּ בְּשֵׁם יְהוָה אֵינֶנּוּ שֹׁמְעִים אֵלֶיךָ׃ **יז** כִּי עָשֹׂה
נַעֲשֶׂה אֶת־כָּל־הַדָּבָר | אֲשֶׁר־יָצָא מִפִּינוּ לְקַטֵּר
לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּיךְ־לָהּ נְסָכִים כַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ
אֲנַחְנוּ וַאֲבֹתֵינוּ מְלָכֵינוּ וְשָׂרֵינוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה
וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִָם וַנִּשְׂבַּע־לֶחֶם וַנְּהִיֶה טוֹבִים וְרָעָה
לֹא רָאִינוּ׃ **יח** וּמִן־אָז חָדַלְנוּ לְקַטֵּר לִמְלֶכֶת
הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּיךְ־לָהּ נְסָכִים חָסַרְנוּ כֹל וּבַחֶרֶב
וּבָרָעָב תֻּמְנוּ׃ **יט** וְכִי־אֲנַחְנוּ מְקַטְּרִים לִמְלֶכֶת
הַשָּׁמַיִם וּלְהַסֵּיךְ לָהּ נְסָכִים הֲמִבַּלְעֲדֵי אֲנָשֵׁינוּ
עָשִׂינוּ לָהּ כַּוָּנִים לְהַעֲצִבָּהּ וְהַסֵּיךְ לָהּ נְסָכִים׃
{ס} **כ** וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הָעָם עַל־הַגְּבָרִים
וְעַל־הַנָּשִׁים וְעַל־כָּל־הָעָם הָעֹנִים אֹתוֹ דָּבָר
לֵאמֹר׃ **כא** הֲלוֹא אֶת־הַקִּטֹּר אֲשֶׁר קִטַּרְתֶּם בְּעָרֵי
יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם מַלְכֵיכֶם
וְשָׂרֵיכֶם וְעַם הָאָרֶץ אֹתָם זָכַר יְהוָה וַתַּעֲלֶה עַל־
לִבּוֹ׃ **כב** וְלֹא־יוּכַל יְהוָה עוֹד לָשֵׂאת מִפְּנֵי רַע
מַעַלְלֵיכֶם מִפְּנֵי הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם וַתִּהְיֶי
אַרְצְכֶם לְחָרְבָּה וּלְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה מֵאֵין יוֹשֵׁב
כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ **כג** מִפְּנֵי אֲשֶׁר קִטַּרְתֶּם וַאֲשֶׁר
חֲטָאתֶם לַיהוָה וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל יְהוָה וּבְתוֹרָתוֹ
וּבְחֻקֹּתָיו וּבְעֵדְוֹתָיו לֹא הָלַכְתֶּם עַל־כֵּן קָרָאת
אֶתְכֶם הָרָעָה הַזֹּאת כַּיּוֹם הַזֶּה׃ {ס} **כד** וַיֹּאמֶר
יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הָעָם וְאֶל כָּל־הַנָּשִׁים שִׁמְעוּ דְּבַר־
יְהוָה כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ **כה** כֹּה־
אָמַר יְהוָה־צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַתֶּם
וּנְשֵׁיכֶם וַתְּדַבֵּרְנָה בְּפִיכֶם וּבִידֵיכֶם מִלֵּאתֶם |
לֵאמֹר עָשֹׂה נַעֲשֶׂה אֶת־נְדָרֵינוּ אֲשֶׁר נָדַרְנוּ לְקַטֵּר
לִמְלֶכֶת הַשָּׁמַיִם וּלְהַסֵּךְ לָהּ נְסָכִים הָקֵים תָּקִימְנָה
אֶת־נִדְרֵיכֶם וְעָשֹׂה תַּעֲשֶׂינָה אֶת־נִדְרֵיכֶם׃
{ס} **כו** לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־יְהוּדָה הַיֹּשְׁבִים
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם הִנְנִי נִשְׁבַּעְתִּי בִשְׁמִי הַגָּדוֹל אָמַר
יְהוָה אִם־יֵהָיֶה עוֹד שְׁמִי נִקְרָא | בְּפִי | כָּל־אִישׁ
יְהוּדָה אֹמֵר חַי־אֲדֹנָי יְהוִה בְּכָל־אֶרֶץ
מִצְרָיִם׃ **כז** הִנְנִי שֹׁקֵד עֲלֵיהֶם לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה
וְתַמּוּ כָל־אִישׁ יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּחֶרֶב
וּבָרָעָב עַד־כְּלוֹתָם׃ **כח** וּפְלִיטֵי חֶרֶב יְשֻׁבוּן מִן־
אֶרֶץ מִצְרַיִם אֶרֶץ יְהוּדָה מְתֵי מִסְפָּר וְיָדְעוּ כָּל־
שְׁאֵרִית יְהוּדָה הַבָּאִים לְאֶרֶץ־מִצְרַיִם לָגוּר שָׁם
דְּבַר־מִי יָקוּם מִמֶּנִּי וּמֵהֶם׃ **כט** וְזֹאת־לָכֶם הָאוֹת
נְאֻם־יְהוָה כִּי־פֹקֵד אֲנִי עֲלֵיכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה לְמַעַן
תֵּדְעוּ כִּי קוֹם יָקוּמוּ דְבָרַי עֲלֵיכֶם לְרָעָה׃ {פ}
ל כֹּה | אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־פַּרְעֹה חָפְרַע
מֶלֶךְ־מִצְרַיִם בְּיַד אֹיְבָיו וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשׁוֹ כַּאֲשֶׁר
נָתַתִּי אֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל אֹיְבוֹ וּמְבַקֵּשׁ נַפְשׁוֹ׃ {ס}

ירמיהו פרק מה

א הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־
נֵרִיָּה בְּכָתְבוֹ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עַל־סֵפֶר מִפִּי
יִרְמְיָהוּ בַּשָּׁנָה הָרְבִעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה לֵאמֹר: **ב** כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עָלֶיךָ בָּרוּךְ: **ג** אָמַרְתָּ אוֹיָה־נָא לִי כִּי־יָסַף יְהוָה יָגוֹן
עַל־מַכְאֹבִי יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי וּמְנוּחָה לֹא
מָצָאתִי: **ד** כֹּה | תֹאמַר אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה
אֲשֶׁר־בָּנִיתִי אֲנִי הֹרֵס וְאֵת אֲשֶׁר־נָטַעְתִּי אֲנִי נֹתֵשׁ
וְאֶת־כָּל־הָאָרֶץ הִיא: **ה** וְאַתָּה תְּבַקֶּשׁ־לְךָ גְּדֹלוֹת
אַל־תְּבַקֵּשׁ כִּי הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־כָּל־בָּשָׂר נְאֻם־
יְהוָה וְנָתַתִּי לְךָ אֶת־נַפְשְׁךָ לְשָׁלָל עַל כָּל־הַמְּקֹמוֹת
אֲשֶׁר תֵּלֵךְ־שָׁם: {פ}

ירמיהו פרק מו

א אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא עַל־
הַגּוֹיִם: **ב** לְמִצְרַיִם עַל־חֵיל פַּרְעֹה נְכוֹ מֶלֶךְ מִצְרַיִם
אֲשֶׁר־הָיָה עַל־נְהַר־פְּרָת בְּכַרְכְּמִשׁ אֲשֶׁר הִכָּה
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת הָרְבִיעִית לִיהוֹיָקִים
בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה: **ג** עִרְכוּ מָגֵן וְצִנָּה וּגְשׁוּ
לַמִּלְחָמָה: **ד** אִסְרוּ הַסּוּסִים וַעֲלוּ הַפָּרָשִׁים
וְהִתְיַצְּבוּ בְּכוֹבָעִים מִרְקוּ הָרְמָחִים לִבְשׁוּ
הַסְּרִיֹנוֹת: **ה** מַדּוּעַ רָאִיתִי הֵמָּה חַתִּים נְסֹגִים
אָחוֹר וְגִבּוֹרֵיהֶם יֻכַּתּוּ וּמָנוֹס נָסוּ וְלֹא הִפְנוּ מָגוֹר
מִסָּבִיב נְאֻם־יְהוָה: **ו** אַל־יָנוּס הַקַּל וְאַל־יִמָּלֵט
הַגִּבּוֹר צָפוֹנָה עַל־יַד נְהַר־פְּרָת כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ: **ז** מִי־
זֶה כַּיְאֹר יַעֲלֶה כַּנְּהָרוֹת יִתְגָּעֲשׁוּ מֵימָיו: **ח** מִצְרַיִם
כַּיְאֹר יַעֲלֶה וְכַנְּהָרוֹת יִתְגָּעֲשׁוּ מַיִם וַיֹּאמֶר אַעֲלֶה
אַכַסֶּה־אֶרֶץ אֹבִידָה עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ: **ט** עֲלוּ
הַסּוּסִים וְהִתְהֹלְלוּ הָרֶכֶב וְיֵצְאוּ הַגִּבּוֹרִים כּוּשׁ
וּפוּט תֹּפְשֵׂי מָגֵן וְלוּדִים תֹּפְשֵׂי דֹרְכֵי
קָשֶׁת: **י** וְהַיּוֹם הַהוּא לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת יוֹם
נְקָמָה לְהִנָּקֵם מִצָּרָיו וְאָכְלָה חֶרֶב וְשָׂבְעָה וְרָוְתָה
מִדָּמָם כִּי זֶבַח לַאדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ צָפוֹן
אֶל־נְהַר־פְּרָת: **יא** עֲלִי גִלְעָד וּקְחִי צֳרִי בְּתוּלַת
בַּת־מִצְרָיִם לַשָּׁוְא הרביתי הִרְבֵּית רְפֻאוֹת תְּעָלֶה
אֵין לָךְ: **יב** שָׁמְעוּ גוֹיִם קְלוֹנֵךְ וְצִוְחָתֵךְ מָלְאָה
הָאָרֶץ כִּי־גִבּוֹר בְּגִבּוֹר כָּשְׁלוּ יַחְדָּיו נָפְלוּ שְׁנֵיהֶם:
{פ}

יג הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא
לָבוֹא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל לְהַכּוֹת אֶת־אֶרֶץ
מִצְרָיִם: **יד** הַגִּידוּ בְמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ בְמִגְדּוֹל
וְהַשְׁמִיעוּ בְנֹף וּבְתַחְפַּנְחֵס אִמְרוּ הִתְיַצֵּב וְהָכֵן לָךְ
כִּי־אָכְלָה חֶרֶב סְבִיבֶיךָ: **טו** מַדּוּעַ נִסְחַף אַבִּירֶיךָ
לֹא עָמַד כִּי יְהוָה הֲדָפוֹ: **טז** הִרְבָּה כּוֹשֵׁל גַּם־נָפַל
אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ קוּמָה | וְנָשׁוּבָה אֶל־עַמֵּנוּ
וְאֶל־אֶרֶץ מוֹלַדְתֵּנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה: **יז** קָרְאוּ
שָׁם פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם שָׁאוֹן הֶעֱבִיר
הַמּוֹעֵד: **יח** חַי־אָנִי נְאֻם־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ
כִּי כְתָבוֹר בֶּהָרִים וּכְכַרְמֶל בַּיָּם יָבוֹא: **יט** כְּלֵי
גוֹלָה עֲשִׂי לָךְ יוֹשֶׁבֶת בַּת־מִצְרָיִם כִּי־נֹף לְשַׁמָּה
תִּהְיֶה וְנִצְּתָה מֵאֵין יוֹשֵׁב: {ס} **כ** עֶגְלָה יְפֵה־פִיָּה
מִצְרַיִם קֶרֶץ מִצָּפוֹן בָּא בָּא: **כא** גַּם־שְׂכִרֶיהָ
בְּקִרְבָּהּ כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק כִּי־גַם־הֵמָּה הִפְנוּ נָסוּ
יַחְדָּיו לֹא עָמָדוּ כִּי יוֹם אֵידָם בָּא עֲלֵיהֶם עֵת
פְּקֻדָּתָם: **כב** קוֹלָהּ כַּנָּחָשׁ יֵלֵךְ כִּי־בְחַיִל יֵלֵכוּ
וּבְקַרְדֻּמוֹת בָּאוּ לָהּ כְּחֹטְבֵי עֵצִים: **כג** כָּרְתוּ יַעְרָהּ
נְאֻם־יְהוָה כִּי לֹא יֶחָקֶר כִּי רַבּוּ מֵאַרְבֶּה וְאֵין לָהֶם
מִסְפָּר: **כד** הֹבִישָׁה בַּת־מִצְרָיִם נִתְּנָה בְּיַד עַם־
צָפוֹן: **כה** אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי
פוֹקֵד אֶל־אָמוֹן מִנֹּא וְעַל־פַּרְעֹה וְעַל־מִצְרַיִם וְעַל־
אֱלֹהֶיהָ וְעַל־מְלָכֶיהָ וְעַל־פַּרְעֹה וְעַל הַבֹּטְחִים
בּוֹ: **כו** וּנְתַתִּים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד־עֲבָדָיו וְאַחֲרֵי־כֵן
תִּשְׁכֹּן כִּימֵי־קֶדֶם נְאֻם־יְהוָה: {פ}

כז וְאַתָּה אַל־תִּירָ֣א עַבְדִּ֣י יַעֲקֹ֗ב וְאַל־תֵּחַ֙ת
יִשְׂרָאֵ֔ל כִּ֥י הִנְנִ֛י מוֹשִׁיעֲךָ֖ מֵרָחוֹ֑ק וְאֶת־זַרְעֲךָ֙ מֵאֶ֣רֶץ
שִׁבְיָ֔ם וְשָׁ֥ב יַעֲקֹ֖ב וְשָׁקַ֣ט וְשַׁאֲנַ֑ן וְאֵ֖ין
מַחֲרִֽיד: **כח** אַתָּ֞ה אַל־תִּירָ֣א עַבְדִּ֣י יַעֲקֹ֗ב נְאֻם־
יְהוָ֔ה כִּ֥י אִתְּךָ֖ אֲנִ֑י כִּֽי־אֶעֱשֶׂ֤ה כָלָה֙ בְּכָל־הַגּוֹיִ֔ם |
אֲשֶׁ֥ר הִדַּחְתִּ֖יךָ שָׁ֑מָּה וְאֹתְךָ֙ לֹא־אֶעֱשֶׂ֣ה כָלָ֔ה
וְיִסַּרְתִּ֖יךָ לַמִּשְׁפָּ֑ט וְנַקֵּ֥ה לֹא אֲנַקֶּ֖ךָּ: {פ}

ירמיהו פרק מז

א אֲשֶׁ֣ר הָיָ֗ה דְּבַר־יְהוָה֙ אֶל־יִרְמְיָ֣הוּ הַנָּבִ֔יא אֶל־
פְּלִשְׁתִּ֑ים בְּטֶ֥רֶם יַכֶּ֖ה פַּרְעֹ֥ה אֶת־עַזָּֽה: **ב** כֹּ֤ה |
אָמַר֙ יְהוָ֔ה הִנֵּ֥ה־מַ֖יִם עֹלִ֣ים מִצָּפ֑וֹן וְהָי֤וּ לְנַחַל֙
שׁוֹטֵ֔ף וְיִשְׁטְפ֥וּ אֶ֖רֶץ וּמְלוֹאָ֑הּ עִ֥יר וְיֹשְׁבֵ֖י בָּ֑הּ וְזָעֲק֣וּ
הָאָדָ֔ם וְיֵילֹ֖ל כֹּ֥ל יוֹשֵׁ֖ב הָאָֽרֶץ: **ג** מִקּ֣וֹל שַׁעֲטַ֔ת
פַּרְסוֹת֙ אַבִּירָ֔יו מֵרַ֥עַשׁ לְרִכְבּ֖וֹ הֲמ֣וֹן גַּלְגִּלָּ֑יו לֹא־
הִפְנ֤וּ אָבוֹת֙ אֶל־בָּנִ֔ים מֵרְפ֖וֹן יָדָֽיִם: **ד** עַל־הַיּ֣וֹם
הַבָּא֮ לְשַׁדֹּ֣ד אֶת־כָּל־פְּלִשְׁתִּים֒ לְהַכְרִ֣ית לְצֹ֔ר
וּלְצִיד֑וֹן כָּל שָׂרִ֣יד עֹזֵ֔ר כִּֽי־שֹׁדֵ֥ד יְהוָ֖ה אֶת־פְּלִשְׁתִּ֥ים
שְׁאֵרִ֖ית אִ֥י כַפְתּֽוֹר: **ה** בָּ֣אָה קָרְחָ֔ה אֶל־עַזָּ֑ה
נִדְמְתָ֣ה אַשְׁקְל֔וֹן שְׁאֵרִ֖ית עִמְקָ֑ם עַד־מָתַ֖י
תִּתְגּוֹדָדִֽי: **ו** הוֹי֙ חֶ֣רֶב לַיהוָ֔ה עַד־אָ֥נָה לֹ֖א תִּשְׁקֹ֑טִי
הֵאָסְפִ֤י אֶל־תַּעְרֵךְ֙ הֶרְגְעִ֣י וְדֹמִ֔י: **ז** אֵ֚יךְ תִּשְׁקֹ֔טִי
וַיהוָ֥ה צִוָּ֖הּ אֶל־אַשְׁקְל֑וֹן וְאֶל־חֹ֥וף הַיָּ֖ם שָׁ֥ם
יְעָדָֽהּ: {פ}

ירמיהו פרק מח

א לְמוֹאָ֗ב כֹּ֤ה־אָמַר֙ יְהוָ֣ה צְבָא֔וֹת אֱלֹהֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל
הוֹי֙ אֶל־נְבוֹ֔ כִּ֥י שֻׁדָּ֖דָה הֹבִישָׁ֣ה נִלְכְּדָ֑ה קִרְיָתַ֙יִם֙
הֹבִישָׁ֣ה הַמִּשְׂגָּ֔ב וָחָתָֽה: **ב** אֵ֥ין עוֹד֙ תְּהִלַּ֣ת מוֹאָ֔ב
בְּחֶשְׁבּ֖וֹן חָשְׁב֣וּ עָלֶ֑יהָ רָעָ֕ה לְכ֥וּ וְנַכְרִיתֶ֖נָּה מִגּ֥וֹי
גַּם־מַדְמֵ֖ן תִּדֹּ֣מִי אַחֲרַ֑יִךְ תֵּ֖לֶךְ חָֽרֶב: **ג** קוֹל֙ צְעָקָ֔ה
מֵחֹרוֹנָ֖יִם שֹׁ֥ד וָשֶׁ֖בֶר גָּדֽוֹל: **ד** נִשְׁבְּרָ֣ה מוֹאָ֔ב
הִשְׁמִ֖יעוּ זְעָקָ֑ה צֹעֲרִיָּ֖ה צְעִירֶֽיהָ: **ה** כִּ֣י מַעֲלֵ֣ה
הלחות הַלֻּחִ֣ית בִּבְכִ֔י יַעֲלֶ֥ה־בֶּ֖כִי כִּ֣י בְמוֹרַ֑ד
חוֹרֹנַ֗יִם צָרֵ֛י צָעֲקַת־שֶׁ֥בֶר שָׁמֵֽעוּ: **ו** נֻ֖סוּ מַלְּט֣וּ
נַפְשְׁכֶ֑ם וּתְהִיֶּ֥ינָה כָּעֲרוֹעֵ֖ר בַּמִּדְבָּֽר: **ז** כִּ֣י יַ֔עַן
בִּטְחֵ֖ךְ בְּמַעֲשַׂ֣יִךְ וּבְאוֹצָרוֹתַ֑יִךְ גַּם־אַ֥תְּ תִּלָּכְדִ֖י וְיָצָ֣א
כמיש כְּמ֤וֹשׁ בַּגּוֹלָה֙ כֹּהֲנָ֣יו וְשָׂרָ֔יו
יחד יַחְדָּֽו: **ח** וְיָבֹ֣א שׁוֹדֵ֔ד אֶל־כָּל־עִ֖יר וְעִ֣יר לֹ֣א
תִמָּלֵ֑ט וְאָבַ֤ד הָעֵמֶק֙ וְנִשְׁמַ֣ד הַמִּישֹׁ֔ר אֲשֶׁ֥ר אָמַ֖ר
יְהוָֽה: **ט** תְּנוּ־צִ֥יץ לְמוֹאָ֖ב כִּ֣י נָצ֑א תֵּצֵ֣א וְעָרֶ֔יהָ
לְשַׁמָּ֖ה תִּהְיֶ֥ינָה מֵאֵ֛ין יוֹשֵׁ֥ב בָּהֶֽן: **י** אָר֥וּר עֹשֵׂ֖ה
מְלֶ֣אכֶת יְהוָ֣ה רְמִיָּ֑ה וְאָר֥וּר מֹנֵ֖עַ חַרְבּ֥וֹ
מִדָּֽם: **יא** שַׁאֲנַ֤ן מוֹאָב֙ מִנְּעוּרָ֔יו וְשָׁקַ֖ט הוּא֑ אֶל־
שְׁמָרָ֣יו וְלֹא־הוּרַ֔ק מִכְּלִ֖י אֶל־כֶּ֣לִי וּבַגּוֹלָ֔ה לֹ֥א הָלָ֖ךְ
עַל־כֵּ֣ן עָמַ֤ד טַעְמוֹ֙ בּ֔וֹ וְרֵיחֹ֖ו לֹ֥א נָמָֽר: {ס} **יב** לָכֵ֗ן
הִנֵּה־יָמִים֙ בָּאִ֣ים נְאֻם־יְהוָ֔ה וְשִׁלַּחְתִּי־לֹ֥ו צֹעִ֖ים
וְצֵעֻ֑הוּ וְכֵלָ֤יו יָרִ֙יקוּ֙ וְנִבְלֵיהֶ֣ם יְנַפֵּֽצוּ: **יג** וּבֹ֥שׁ מוֹאָ֖ב
מִכְּמֹ֑וֹשׁ כַּאֲשֶׁר־בֹּ֣שׁוּ בֵית֙ יִשְׂרָאֵ֔ל מִבֵּ֖ית אֵ֥ל
מִבְטַחָֽם: **יד** אֵ֚יךְ תֹּאמְר֔וּ גִּבּוֹרִ֥ים אֲנָ֖חְנוּ וְאַנְשֵׁי־
חַ֥יִל לַמִּלְחָמָֽה: **טו** שֻׁדַּ֤ד מוֹאָב֙ וְעָרֶ֣יהָ עָלָ֔ה
וּמִבְחַ֥ר בַּחוּרָ֖יו יָרְד֣וּ לַטָּ֑בַח נְאֻם־הַמֶּ֖לֶךְ יְהוָ֥ה
צְבָאֽוֹת שְׁמֹֽו: **טז** קָר֥וֹב אֵיד־מוֹאָב֙ לָב֔וֹא וְרָעָתֹ֖ו
מָהֳרָ֥ה מְאֹֽד: **יז** נֻ֣דוּ לֹ֔ו כָּל־סְבִיבָ֖יו וְכָל֙ יְדְעֵ֣י שְׁמֹ֔ו
אִמְר֖וּ אֵיכָ֣ה נִשְׁבַּ֑ר מַטֵּה־עֹ֖ז מַקֵּ֥ל
תִּפְאָרָֽה: **יח** רְדִ֤י מִכָּבוֹד֙ ישבי וּשְׁבִ֣י בַצָּמָ֔א יֹשֶׁ֖בֶת
בַּת־דִּיבֹ֑ון כִּֽי־שֹׁדֵ֤ד מוֹאָב֙ עָלָ֣ה בָ֔ךְ שִׁחֵ֖ת
מִבְצָרֶֽיךְ: **יט** אֶל־דֶּ֥רֶךְ עִמְדִ֖י וְצַפִּ֣י יוֹשֶׁ֣בֶת עֲרוֹעֵ֑ר
שַׁאֲלִי־נָ֥ס וּנְמַלָּטָ֖ה אִמְרִ֥י מַה־נִּהְיָתָֽה: **כ** הֹבִ֤ישׁ
מוֹאָב֙ כִּי־חַתָּ֔ה
הילילי הֵילִ֖ילוּ | וזעקי וְזַעֲק֑וּ הַגִּ֣ידוּ בְאַרְנֹ֔ון כִּ֥י
שֻׁדַּ֖ד מוֹאָֽב: **כא** וּמִשְׁפַּ֣ט בָּ֔א אֶל־אֶ֖רֶץ הַמִּישֹׁ֑ר
אֶל־חֹלֹ֥ון וְאֶל־יַהְצָ֖ה וְעַל־
מופעת מֵיפָֽעַת: **כב** וְעַל־דִּיבֹ֥ון וְעַל־נְבֹ֖ו וְעַל־בֵּ֥ית
דִּבְלָתָֽיִם: **כג** וְעַל קִרְיָתַ֥יִם וְעַל־בֵּ֖ית גָּמ֑וּל וְעַל־

בֵּית מְעוֹן: **כד** וְעַל־קְרִיּוֹת וְעַל־בָּצְרָה וְעַל כָּל־עָרֵי
אֶרֶץ מוֹאָב הָרְחֹקוֹת וְהַקְּרֹבוֹת: **כה** נִגְדְּעָה קֶרֶן
מוֹאָב וּזְרֹעוֹ נִשְׁבָּרָה נְאֻם יְהוָה: **כו** הַשְׁכִּירֻהוּ כִּי
עַל־יְהוָה הִגְדִּיל וְסָפַק מוֹאָב בְּקִיאוֹ וְהָיָה לִשְׂחֹק
גַּם־הוּא: **כז** וְאִם | לוֹא הַשְׂחֹק הָיָה לְךָ יִשְׂרָאֵל
אִם־בְּגַנָּבִים נמצאה נִמְצָא כִּי־מִדֵּי דַבֶּרְךָ בּוֹ
תִּתְנוֹדָד: **כח** עִזְבוּ עָרִים וְשִׁכְנוּ בַּסֶּלַע יוֹשְׁבֵי
מוֹאָב וִהְיוּ כְּיוֹנָה תְּקַנֵּן בְּעִבְרֵי פִי־
פֶחָת: **כט** שָׁמַעְנוּ גְאוֹן־מוֹאָב גֵּאֶה מְאֹד גָּבְהוֹ
וּגְאוֹנוֹ וְגַאֲוָתוֹ וְרֶם לִבּוֹ: **ל** אֲנִי יָדַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה
עֶבְרָתוֹ וְלֹא־כֵן בַּדָּיו לֹא־כֵן עָשׂוּ: **לא** עַל־כֵּן עַל־
מוֹאָב אֵילִיל וְלִמוֹאָב כֻּלֹּה אֶזְעָק אֶל־אַנְשֵׁי קִיר־
חֶרֶשׂ יֶהְגֶּה: **לב** מִבְּכִי יַעְזֵר אֶבְכֶּה־לָּךְ הַגֶּפֶן
שִׂבְמָה נְטִישׁוֹתַיִךְ עָבְרוּ יָם עַד יָם יַעְזֵר נָגָעוּ עַל־
קֵיצֵךְ וְעַל־בְּצִירֵךְ שֹׁדֵד נָפָל: **לג** וְנֶאֶסְפָּה שִׂמְחָה
וָגִיל מִכַּרְמֶל וּמֵאֶרֶץ מוֹאָב וְיַיִן מִיקְבִים הִשְׁבַּתִּי
לֹא־יִדְרֹךְ הֵידָד הֵידָד לֹא הֵידָד: **לד** מִזַּעֲקַת
חֶשְׁבּוֹן עַד־אֶלְעָלֵה עַד־יַהַץ נָתְנוּ קוֹלָם מִצֹּעַר
עַד־חֹרֹנַיִם עֶגְלַת שְׁלִשִׁיָּה כִּי גַם־מֵי נִמְרִים
לִמְשַׁמּוֹת יִהְיוּ: **לה** וְהִשְׁבַּתִּי לְמוֹאָב נְאֻם־יְהוָה
מַעֲלֶה בָמָה וּמַקְטִיר לֵאלֹהֶיהָ: **לו** עַל־כֵּן לִבִּי
לְמוֹאָב כַּחֲלִלִים יֶהֱמֶה וְלִבִּי אֶל־אַנְשֵׁי קִיר־חֶרֶשׂ
כַּחֲלִילִים יֶהֱמֶה עַל־כֵּן יִתְרַת עָשָׂה אָבָדוּ: **לז** כִּי
כָל־רֹאשׁ קָרְחָה וְכָל־זָקָן גְּרֻעָה עַל כָּל־יָדַיִם גְּדֵדֹת
וְעַל־מָתְנַיִם שָׂק: **לח** עַל כָּל־גַּגּוֹת מוֹאָב
וּבְרְחֹבֹתֶיהָ כֻּלָּה מִסְפֵּד כִּי־שָׁבַרְתִּי אֶת־מוֹאָב
כִּכְלִי אֵין־חֵפֶץ בּוֹ נְאֻם־יְהוָה: **לט** אֵיךְ חַתָּה
הֵילִילוּ אֵיךְ הִפְנָה־עֹרֶף מוֹאָב בּוֹשׁ וְהָיָה מוֹאָב
לִשְׂחֹק וְלִמְחִתָּה לְכָל־סְבִיבָיו: {ס} **מ** כִּי־כֹה אָמַר
יְהוָה הִנֵּה כַנֶּשֶׁר יִדְאֶה וּפֹרֵשׂ כְּנָפָיו אֶל־
מוֹאָב: **מא** נִלְכְּדָה הַקְּרִיּוֹת וְהַמְּצָדוֹת נִתְפָּשָׂה
וְהָיָה לֵב גִּבּוֹרֵי מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא כְּלֵב אִשָּׁה
מְצֵרָה: **מב** וְנִשְׁמַד מוֹאָב מֵעָם כִּי עַל־יְהוָה
הִגְדִּיל: **מג** פַּחַד וָפַחַת וָפָח עָלֶיךָ יוֹשֵׁב מוֹאָב
נְאֻם־יְהוָה: **מד** הניס הַנָּס מִפְּנֵי הַפַּחַד יִפֹּל אֶל־
הַפַּחַת וְהָעֹלֶה מִן־הַפַּחַת יִלָּכֵד בַּפָּח כִּי־אָבִיא
אֵלֶיהָ אֶל־מוֹאָב שְׁנַת פְּקֻדָּתָם נְאֻם־
יְהוָה: **מה** בְּצֵל חֶשְׁבּוֹן עָמְדוּ מִכֹּחַ נָסִים כִּי־אֵשׁ
יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן וְלֶהָבָה מִבֵּין סִיחוֹן וַתֹּאכַל פְּאַת
מוֹאָב וְקָדְקֹד בְּנֵי שָׁאוֹן: **מו** אוֹי־לְךָ מוֹאָב אָבַד
עַם־כְּמוֹשׁ כִּי־לֻקְחוּ בָנֶיךָ בַּשֶּׁבִי וּבְנֹתֶיךָ
בַּשְּׁבִיָּה: **מז** וְשַׁבְתִּי שְׁבוּת־מוֹאָב בְּאַחֲרִית הַיָּמִים
נְאֻם־יְהוָה עַד־הֵנָּה מִשְׁפַּט מוֹאָב: {ס}

ירמיהו פרק מט

א לִבְנֵי עַמּוֹן כֹּה אָמַר יְהוָה הֲבָנִים אֵין לְיִשְׂרָאֵל
אִם־יוֹרֵשׁ אֵין לוֹ מַדּוּעַ יָרַשׁ מַלְכָּם אֶת־גָּד וְעַמּוֹ
בְּעָרָיו יָשָׁב: **ב** לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה
וְהִשְׁמַעְתִּי אֶל־רַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן תְּרוּעַת מִלְחָמָה
וְהָיְתָה לְתֵל שְׁמָמָה וּבְנֹתֶיהָ בָּאֵשׁ תִּצַּתְנָה וְיָרַשׁ
יִשְׂרָאֵל אֶת־יְרֻשָּׁיו אָמַר יְהוָה: **ג** הֵילִילִי חֶשְׁבּוֹן כִּי
שֻׁדְּדָה־עַי צְעַקְנָה בְּנוֹת רַבָּה חֲגֹרְנָה שַׂקִּים
סְפֹּדְנָה וְהִתְשׁוֹטַטְנָה בַּגְּדֵרוֹת כִּי מַלְכָּם בַּגּוֹלָה
יֵלֵךְ כֹּהֲנָיו וְשָׂרָיו יַחְדָּיו: **ד** מַה־תִּתְהַלְלִי בָּעֲמָקִים
זָב עִמְקֵךְ הַבַּת הַשּׁוֹבָבָה הַבֹּטַחַת בְּאֹצְרֹתַיִךְ מִי
יָבוֹא אֵלָי: **ה** הִנְנִי מֵבִיא עָלַיִךְ פַּחַד נְאֻם־אֲדֹנָי
יְהוִה צְבָאוֹת מִכָּל־סְבִיבָיִךְ וְנִדַּחְתֶּם אִישׁ לְפָנָיו
וְאֵין מְקַבֵּץ לַנּוֹדֵד: **ו** וְאַחֲרֵי־כֵן אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּת
בְּנֵי־עַמּוֹן נְאֻם־יְהוָה: {פ} **ז** לֶאֱדוֹם כֹּה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת הַאֵין עוֹד חָכְמָה בְּתֵימָן אָבְדָה עֵצָה
מִבָּנִים נִסְרְחָה חָכְמָתָם: **ח** נֻסוּ הָפְנוּ הֶעְמִיקוּ
לָשֶׁבֶת יוֹשְׁבֵי דְדָן כִּי אֵיד עֵשָׂו הֵבֵאתִי עָלָיו עֵת
פְּקַדְתִּיו: **ט** אִם־בְּצִרִים בָּאוּ לָךְ לֹא יַשְׁאִרוּ
עוֹלְלוֹת אִם־גַּנָּבִים בַּלַּיְלָה הִשְׁחִיתוּ דַּיָּם: **י** כִּי־אֲנִי

חָשַׂפְתִּי אֶת־עֵשָׂו גִּלֵּיתִי אֶת־מִסְתָּרָיו וְנֶחְבֶּה לֹא
יוּכַל שֻׁדַּד זַרְעוֹ וְאֶחָיו וּשְׁכֵנָיו וְאֵינֶנּוּ: **יא** עָזְבָה
יְתוֹמֶיךָ אֲנִי אֲחַיֶּה וְאַלְמְנוֹתֶיךָ עָלַי תִּבְטָחוּ:
{ס} **יב** כִּי־כֹה | אָמַר יְהוָה הִנֵּה אֲשֶׁר־אֵין
מִשְׁפָּטָם לִשְׁתּוֹת הַכּוֹס שָׁתוֹ יִשְׁתּוּ וְאַתָּה הוּא
נָקֹה תִּנָּקֶה לֹא תִנָּקֶה כִּי שָׁתֹה תִּשְׁתֶּה: **יג** כִּי בִי
נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי־לְשַׁמָּה לְחֶרְפָּה לְחָרְבּוֹת
וְלִקְלָלָה תִּהְיֶה בָצְרָה וְכָל־עָרֶיהָ תִּהְיֶינָה לְחָרְבוֹת
עוֹלָם: **יד** שְׁמוּעָה שָׁמַעְתִּי מֵאֵת יְהוָה וְצִיר בַּגּוֹיִם
שָׁלוּחַ הֵתָקַבְּצוּ וּבֹאוּ עָלֶיהָ וְקוּמוּ
לַמִּלְחָמָה: **טו** כִּי־הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךְ בַּגּוֹיִם בָּזוּי
בָּאָדָם: **טז** תִּפְלַצְתְּךָ הִשִּׁיא אֹתָךְ זְדוֹן לִבֶּךָ שֹׁכְנִי
בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע תְּפֹשִׂי מְרוֹם גִּבְעָה כִּי־תַגְבִּיהַ כַּנֶּשֶׁר
קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידֵךְ נְאֻם־יְהוָה: **יז** וְהָיְתָה אֱדוֹם
לְשַׁמָּה כָּל עֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־
מַכּוֹתֶהָ: **יח** כֶּמַהְפֵּכַת סְדֹם וַעֲמֹרָה וּשְׁכֵנֶיהָ אָמַר
יְהוָה לֹא־יֵשֵׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא־יָגוּר בָּהּ בֶּן־
אָדָם: **יט** הִנֵּה כְּאַרְיֵה יַעֲלֶה מִגְּאוֹן הַיַּרְדֵּן אֶל־נְוֵה
אֵיתָן כִּי־אַרְגִּיעָה אָרִיצֶנּוּ מֶעָלֶיהָ וּמִי בָחוּר אֵלֶיהָ
אֶפְקֹד כִּי מִי כָמוֹנִי וּמִי יְעִידֶנִּי וּמִי־זֶה רֹעֶה אֲשֶׁר
יַעֲמֹד לְפָנָי: {ס} **כ** לָכֵן שִׁמְעוּ עֲצַת־יְהוָה אֲשֶׁר
יָעַץ אֶל־אֱדוֹם וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר חָשַׁב אֶל־יוֹשְׁבֵי
תֵימָן אִם־לֹוא יִסְחָבוּם צְעִירֵי הַצֹּאן אִם־לֹא יַשִּׁים
עֲלֵיהֶם נְוֵהֶם: **כא** מִקּוֹל נִפְלָם רָעֲשָׁה הָאָרֶץ
צְעָקָה בְּיַם־סוּף נִשְׁמַע קוֹלָהּ: **כב** הִנֵּה כַנֶּשֶׁר
יַעֲלֶה וְיִדְאֶה וְיִפְרֹשׂ כְּנָפָיו עַל־בָּצְרָה וְהָיָה לֵב
גִּבּוֹרֵי אֱדוֹם בַּיּוֹם הַהוּא כְּלֵב אִשָּׁה מְצֵרָה: {פ}
כג לְדַמֶּשֶׂק בּוֹשָׁה חֲמָת וְאַרְפָּד כִּי־שָׁמְעָה רָעָה
שָׁמְעוּ נָמֹגוּ בַיָּם דְּאָגָה הַשְׁקֵט לֹא
יוּכָל: **כד** רָפְתָה דַּמֶּשֶׂק הִפְנְתָה לָנוּס וְרֶטֶט |
הֶחֱזִיקָה צָרָה וַחֲבָלִים אֲחָזַתְהָ כַּיּוֹלֵדָה: **כה** אֵיךְ
לֹא־עֻזְּבָה עִיר תְּהִלָּה קִרְיַת

מְשׂוֹשִׂי: **כו** לָכֵן יִפְּלוּ בַחוּרֶיהָ בִּרְחֹבֹתֶיהָ וְכָל־
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה יִדַּמּוּ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה
צְבָאוֹת: **כז** וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת דַּמֶּשֶׂק וְאָכְלָה
אַרְמְנוֹת בֶּן־הֲדָד: {פ} **כח** לִקֵדָר | וְלִמַמְלְכוֹת
חָצוֹר אֲשֶׁר הִכָּה נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־
בָּבֶל כֹּה אָמַר יְהוָה קוּמוּ עֲלוּ אֶל־קֵדָר וְשָׁדְדוּ
אֶת־בְּנֵי־קֶדֶם: **כט** אָהֳלֵיהֶם וְצֹאנָם יִקָּחוּ
יְרִיעוֹתֵיהֶם וְכָל־כֵּלֵיהֶם וּגְמַלֵּיהֶם יִשְׂאוּ לָהֶם
וְקָרְאוּ עֲלֵיהֶם מָגוֹר מִסָּבִיב: **ל** נֻסוּ נֻדּוּ מְאֹד
הֶעְמִיקוּ לָשֶׁבֶת יֹשְׁבֵי חָצוֹר נְאֻם־יְהוָה כִּי־יָעַץ
עֲלֵיכֶם נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עֵצָה וְחָשַׁב
עליהם עֲלֵיכֶם מַחֲשָׁבָה: **לא** קוּמוּ עֲלוּ אֶל־גּוֹי
שַׁלְיו יוֹשֵׁב לָבֶטַח נְאֻם־יְהוָה לֹא־דְלָתַיִם וְלֹא־
בְרִיחַ לוֹ בָּדָד יִשְׁכֹּנוּ: **לב** וְהָיוּ גְמַלֵּיהֶם לָבַז וַהֲמוֹן
מִקְנֵיהֶם לְשָׁלָל וְזֵרִתִּים לְכָל־רוּחַ קְצוּצֵי פֵאָה
וּמִכָּל־עֲבָרָיו אָבִיא אֶת־אֵידָם נְאֻם־
יְהוָה: **לג** וְהָיְתָה חָצוֹר לְמָעוֹן תַּנִּים שְׁמָמָה עַד־
עוֹלָם לֹא־יֵשֵׁב שָׁם אִישׁ וְלֹא־יָגוּר בָּהּ בֶּן־אָדָם:
{ס} **לד** אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא
אֶל־עֵילָם בְּרֵאשִׁית מַלְכוּת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה
לֵאמֹר: **לה** כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי שֹׁבֵר אֶת־
קֶשֶׁת עֵילָם רֵאשִׁית גְּבוּרָתָם: **לו** וְהֵבֵאתִי אֶל־
עֵילָם אַרְבַּע רוּחוֹת מֵאַרְבַּע קְצוֹת הַשָּׁמַיִם
וְזֵרִתִּים לְכָל הָרוּחוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא־יִהְיֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר
לֹא־יָבוֹא שָׁם נִדְחֵי עולם עֵילָם: **לז** וְהַחַתִּתִי אֶת־
עֵילָם לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם וְלִפְנֵי | מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם
וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם | רָעָה אֶת־חֲרוֹן אַפִּי נְאֻם־יְהוָה
וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת־הַחֶרֶב עַד כַּלּוֹתִי
אוֹתָם: **לח** וְשַׂמְתִּי כִסְאִי בְּעֵילָם וְהַאֲבַדְתִּי מִשָּׁם
מֶלֶךְ וְשָׂרִים נְאֻם־יְהוָה: **לט** וְהָיָה | בְּאַחֲרִית
הַיָּמִים אשוב אָשִׁיב אֶת־שבית שְׁבוּת עֵילָם
נְאֻם־יְהוָה: {פ}

הודפס לזכות
ולעילוי נשמת
האשה הכשרה
בעלת החסד
מלכה ציונה
מועלם ז"ל
בת שרה ויצחק
ת.נ.צ.ב.ה

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת וישב

יום **ראשון**	כ 3	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא לא **ירושלמי:** ביכורים ג **תוספתא:** שבת ט **נ"ך:** ירמיהו מג	עלות השחר (72 דק') ... 5:05 | חצות היום ..... 11:28 נץ החמה ..... 6:23 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:25 | צאת הכוכבים ..... 4:43 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:55 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:33
יום **שני**	כא 4	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא לב **ירושלמי:** ביכורים ד **תוספתא:** שבת י **נ"ך:** ירמיהו מד	עלות השחר (72 דק') ... 5:06 | חצות היום ..... 11:28 נץ החמה ..... 6:24 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 | צאת הכוכבים ..... 4:43 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:56 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43
יום **שלישי**	כב 5	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא לג **ירושלמי:** ביכורים ה **תוספתא:** שבת יא **נ"ך:** ירמיהו מה	עלות השחר (72 דק') ... 5:07 | חצות היום ..... 11:28 נץ החמה ..... 6:25 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:26 | צאת הכוכבים ..... 4:43 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:57 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43
יום **רביעי**	כג 6	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא לד **ירושלמי:** ביכורים ו **תוספתא:** שבת יב **נ"ך:** ירמיהו מו	עלות השחר (72 דק') ... 5:08 | חצות היום ..... 11:29 נץ החמה ..... 6:26 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:27 | צאת הכוכבים ..... 4:43 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:57 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43
יום **חמישי**	כד 7	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא לה **ירושלמי:** ביכורים ז **תוספתא:** שבת יג **נ"ך:** ירמיהו מז	עלות השחר (72 דק') ... 5:09 | חצות היום ..... 11:29 נץ החמה ..... 6:27 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:28 | צאת הכוכבים ..... 4:43 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:58 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43
יום **ששי**	כה 8	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא לו **ירושלמי:** ביכורים ח **תוספתא:** שבת יד **נ"ך:** ירמיהו מח	**א' דחנוכה, ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') ... 5:10 | חצות היום ..... 11:30 נץ החמה ..... 6:27 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:28 | צאת הכוכבים ..... 4:43 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:59 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43 **הדלקת נרות** (40 דק'): 3:51 (20 דק'): 4:11
שב"ק	כו 9	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא לז **ירושלמי:** ביכורים ט **תוספתא:** שבת טו **נ"ך:** ירמיהו מט	**שבת חנוכה, מברכין, פרשת וישב** עלות השחר (72 דק') ... 5:11 | חצות היום ..... 11:30 נץ החמה ..... 6:28 | שקיעה ..... 4:31 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:29 | צאת הכוכבים ..... 4:43 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:59 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:43 **מוצש"ק לשיטת ר"ת:** 5:43

מולד חודש **טבת** יהיה בליל רביעי בשעה 1, 20 דקות ו3 חלקים

בְּלִי צַדִּיקִים, בְּלִי אֱמוּנַת חֲכָמִים, אֵין לָנוּ שׁוּם דָּבָר בַּחַיִּים! אִם מִתְבּוֹנְנִים בְּכָל עִנְיְנֵי הַתּוֹרָה, זֶהוּ כָּל הַקִּיּוּם שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל - רַב לְתַלְמִיד, מְסֹרָה מִדּוֹר לְדוֹר מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ בְּסִינַי! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)